

Strategia Rozwoju

Subregionu Kędzierzyńsko-Strzeleckiego na lata 2021-2030

zał. nr 1
część diagnostyczna

Spis treści

Wstęp.....	4
1. Uwarunkowania ogólne.....	5
1.1. Położenie administracyjne	5
1.2 Charakterystyka subregionu z uwzględnieniem typów gmin i różnicowania urbanizacji	6
2. Potencjał demograficzny	9
2.1 Struktura ludności.....	9
2.2 Ruch naturalny ludności	18
2.3 Ruch migracyjny ludności	23
2.4 Najważniejsze trendy i zjawiska demograficzne	27
3. Infrastruktura komunikacyjna i techniczna	30
3.1 Infrastruktura komunikacyjna	30
3.1.1 Transport drogowy.....	30
3.1.2 Transport kolejowy	32
3.1.3 Transport wodny	33
3.1.4 Transport lotniczy	35
3.1.5 Komunikacja publiczna	35
3.2 Infrastruktura techniczna	36
4. Infrastruktura mieszkaniowa	43
5. Potencjał gospodarczy i rynek pracy	48
5.1 Struktura zatrudnienia i bezrobocia, w tym długotrwałego	48
5.2 Specjalizacja gospodarcza gmin KSSOF	52
5.3 Struktura wynagrodzeń – przeciętne wynagrodzenia w zawodach/sektorach gospodarki.....	56
5.4 Obcokrajowcy na rynku pracy KSSOF	59
5.5 Liczba i charakterystyka podmiotów gospodarczych, w tym z sektora MŚP	60
5.6 Międzygminne przepływy pracownicze.....	63
5.6.1 Kędzierzyn-Koźle	64
5.6.2 Strzelce Opolskie	65
5.7 Prognoza zapotrzebowania na zawody; wykaz zawodów deficytowych	66
5.8 Dostępność szkoleń i kursów podnoszących kwalifikacje zawodowe.....	67
5.9 Inkubatory przedsiębiorczości.....	67
6. Edukacja	69
6.1 Szkoły podstawowe	69
6.2 Szkoły ponadpodstawowe	71
6.3 Szkolnictwo zawodowe.....	74
6.4 Zestawienie szkół ponadpodstawowych i ponadgimnazjalnych, dla których organem prowadzącym jest Powiat Strzelecki oraz Powiat Kędzierzyńsko-Kozielski.....	76
6.5 Szkolnictwo policealne i wyższe	80
7. Kultura i sport.....	83
7.1 Dostępność instytucji kultury	83
7.2 Uczestnictwo w kulturze mieszkańców	85
7.3 Obiekty sportowe	88
8. Turystyka	91
9. Organizacje społeczeństwa obywatelskiego.....	99
10. Zdrowie, opieka i pomoc społeczna	103
10.1 Zdrowie.....	103
10.1.1 Najczęstsze przyczyny hospitalizacji	103
10.1.2 Typy najczęściej występujących chorób	104

10.1.3 Osoby niepełnosprawne	106
10.1.4 Dostępność podstawowej i specjalistycznej opieki zdrowotnej	107
10.1.5 Szpitale powiatowe i inne placówki opieki medycznej	110
10.2 Usługi opiekuńcze i pomoc społeczna	112
10.2.1 Pomoc społeczna	112
10.2.2 Usługi opiekuńcze	114
10.3 Pandemia zakaźnej choroby COVID-19	122
11. Bezpieczeństwo	125
11.1 Przestępczość	125
11.2 Zdarzenia drogowe	127
11.3 Zagrożenie pożarowe	128
11.4 Zagrożenie powodziowe	130
11.5 Zagrożenie chemiczne	131
12. Zasoby przyrodnicze i ochrona środowiska	133
12.1 Formy ochrony przyrody	134
12.2 Wody powierzchniowe i podziemne	139
12.3 Gospodarka wodno-ściekowa	141
12.4 Gospodarka odpadami	143
12.5 Zanieczyszczenie i ochrona powietrza	146
Analiza SWOT	154
Spis tabel, wykresów i grafik	166

Wstęp

Rozwój jednostek samorządu terytorialnego to długookresowy proces zmian mających charakter celowy i prowadzący do poprawy stanu istniejącego. Pojęcie rozwoju powinno być kojarzone z oczekiwanymi, pozytywnymi przeobrażeniami – ilościowych, jakościowych i strukturalnych właściwości konkretnego układu. Niniejszy dokument jest próbą opracowania spójnej, zdefiniowanej obszarowo strategii – promującej zintegrowane podejście do rozwiązywania problemów rozwojowych, w tym kreowania wzrostu gospodarczego, tworzenia miejsc pracy oraz poprawy jakości życia mieszkańców Subregionu Kędzierzyńsko-Strzeleckiego ze wszystkimi wymaganiami obowiązującymi w tym zakresie przy zachowaniu zgodności ze strategicznymi dokumentami lokalnymi i wyższego rzędu.

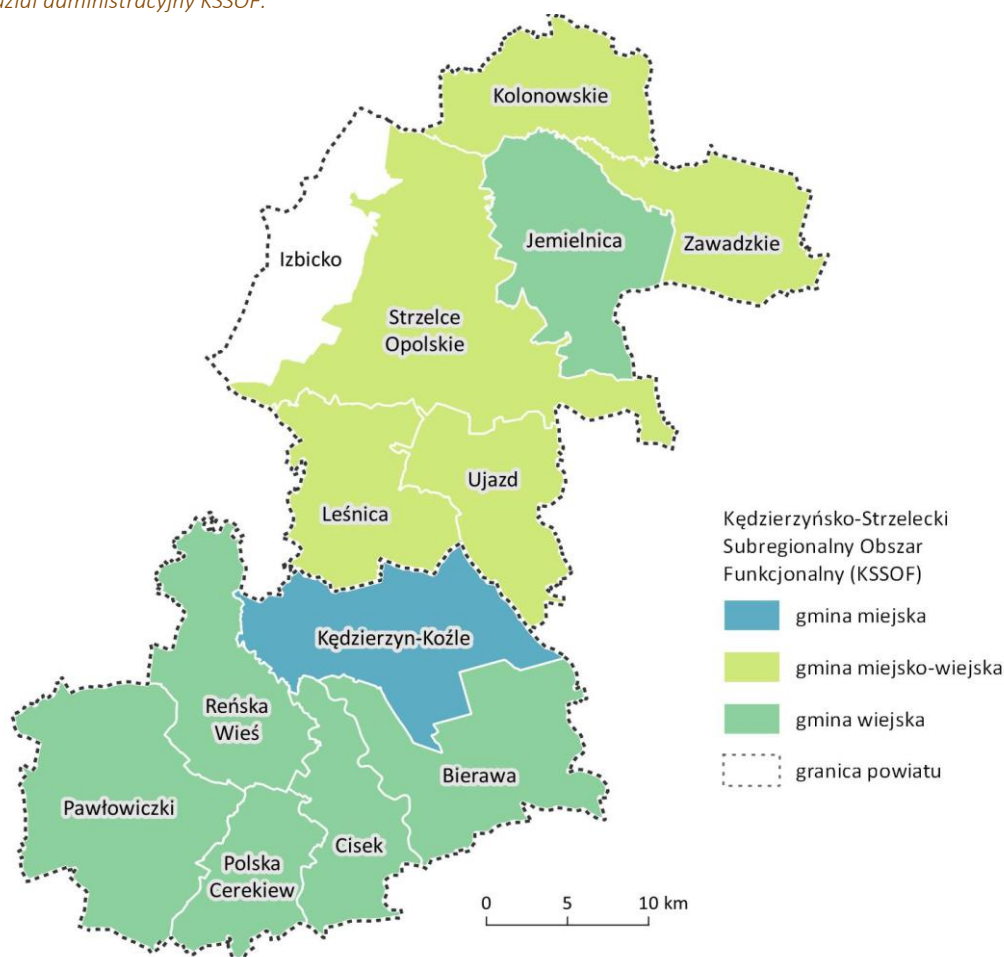
Strategia Rozwoju Subregionu Kędzierzyńsko-Strzeleckiego na lata 2021-2030, zwana dalej *Strategią* to długookresowy, perspektywiczny plan działania, określający strategiczne cele rozwoju oraz przyjmujący takie kierunki i priorytety działania (cele operacyjne i zadania realizacyjne), które są niezbędne dla osiągnięcia trwałej zmiany społeczno-gospodarczej. Strategia jest dokumentem określającym podstawowe kierunki rozwoju społeczno-gospodarczego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030. Dokument zawiera analizę mocnych i słabych stron, jak również analizę szans i zagrożeń rozwojowych. Niniejsza strategia jest programem kierunkowym i nie może być traktowana jako dokument wykonawczy. Poszczególne cele operacyjne oraz uszczegółowienie ich zakresu opisane są z perspektywy dnia dzisiejszego, w tym głównie dostępnej wiedzy na temat możliwości uzyskania przez Obszar Funkcjonalny wsparcia w różnych obszarach tematycznych.

1. Uwarunkowania ogólne

1.1. Położenie administracyjne

Kędzierzyńsko-Strzelecki Subregionalny Obszar Funkcjonalny (KSSOF) tworzy łącznie 14 jednostek samorządu terytorialnego: Gmina Bierawa, Gmina Cisek, Gmina Jemielnica, Gmina Kędzierzyn-Koźle, Gmina Kolonowskie¹, Gmina Leśnica, Gmina Pawłowiczki, Gmina Polska Cerekiew, Gmina Reńska Wieś, Gmina Strzelce Opolskie, Gmina Ujazd, Gmina Zawadzkie, Powiat Kędzierzyńsko-Kozielski, Powiat Strzelecki. Obszar obejmuje w całości powiat kędzierzyńsko-kozielski (gminy: Bierawa, Cisek, Kędzierzyn-Koźle, Pawłowiczki, Polska Cerekiew, Reńska Wieś) oraz część powiatu strzeleckiego (gminy: Kolonowskie, Jemielnica, Leśnica, Strzelce Opolskie, Ujazd i Zawadzkie). W skład KSSOF nie wchodzi Gmina Izbicko².

Grafika 1 Podział administracyjny KSSOF.

Źródło: opracowanie własne.

¹ W dniu 25.03.2021 r. Subregion Kędzierzyńsko-Strzelecki został powiększony o Gminę Kolonowskie.

² Stowarzyszenie Kędzierzyńsko-Strzelecki Subregionalny Obszar Funkcjonalny powołane zostało przez 13 jednostek - 11 gmin i 2 powiaty województwa opolskiego na zebraniu założycielskim 11 marca 2016 r. Od 25.03.2021r. Stowarzyszenie tworzy 14 jednostek samorządu terytorialnego – 12 gmin i 2 powiaty.

Obszar KSSOF znajduje się w południowo-wschodniej części województwa opolskiego i zajmuje łącznie 1 284 km², co stanowi 13,64% powierzchni województwa. W skład terytorium KSSOF wchodzi całość obszaru powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego i 88,86% powierzchni powiatu strzeleckiego. Obszar Funkcjonalny w nieco większej części tworzy powiat strzelecki, którego udział kształtuje się na poziomie około 51,32%, natomiast powierzchnia powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego to 48,68%.

1.2 Charakterystyka subregionu z uwzględnieniem typów gmin i zróżnicowania urbanizacji

W skład Kędzierzyńsko-Strzeleckiego Subregionalnego Obszaru Funkcjonalnego wchodzi 1 gmina miejska – Kędzierzyn-Koźle, 5 gmin miejsko-wiejskich: Kolonowskie, Leśnica, Strzelce Opolskie, Ujazd i Zawadzkie oraz 6 gmin wiejskich: Bierawa, Cisek, Jemielnica, Pawłowiczki, Polska Cerekiew i Reńska Wieś. Gminy wiejskie KSSOF zajmują łącznie powierzchnię 613 km². Doliczając do tego obszary wiejskie gmin miejsko-wiejskich wchodzących w skład KSSOF, łączna powierzchnia wsi na terenie KSSOF wynosi 1 030 km² czyli 80,21% całej powierzchni KSSOF. Największa z gmin pod względem powierzchni to gmina wiejska Pawłowiczki (153 km²). Spośród gmin miejsko-wiejskich największą powierzchnię obszarów wiejskich ma gmina Strzelce Opolskie (173 km² obszarów wiejskich).

Subregion Kędzierzyńsko-Strzelecki tworzy 5 miast: Kędzierzyn-Koźle oraz 5 mniejszych miast stanowiących obszar miejski gmin miejsko-wiejskich: Strzelce Opolskie, Kolonowskie, Leśnica, Ujazd i Zawadzkie. Największym miastem KSSOF z uwagi na potencjał demograficzny, społeczny i gospodarczy jest Kędzierzyn-Koźle (powierzchnia 124 km²). Drugim miastem pod względem powierzchni jest Kolonowskie – 55,84 km². Pozostałe, mniejsze miasta charakteryzują się zbliżoną do siebie powierzchnią: Zawadzkie – 16 km², Ujazd – 15 km², Leśnica – 15 km². Łącznie obszary miejskie KSSOF zajmują powierzchnię ok. 254 km², co stanowi 19,78% całej powierzchni KSSOF.

Wśród miast KSSOF Strzelce Opolskie charakteryzują się największym udziałem gruntów zabudowanych i zurbanizowanych wynoszącym prawie 30% powierzchni miasta. Kolejnymi miastami z dużym udziałem tych terenów są: Kędzierzyn-Koźle (22,5%) oraz Zawadzkie (15,6%). Pozostałe miasta posiadają udział gruntów zabudowanych i zurbanizowanych na poziomie 10% lub mniejszym.

Udział terenów mieszkaniowych jest największy w mieście Zawadzkie (4,6%) oraz w Strzelcach Opolskich (4,3%), natomiast terenów przemysłowych: w Kędzierzynie-Koźlu (6,8%) oraz w Strzelcach Opolskich (5,8%). Wśród kierunków wykorzystania powierzchni użytki rolne zdecydowanie dominują w 2 miastach: Ujazd (86,7%) oraz w Leśnicy (81,3%).

Tereny leśne oraz tereny zadrzewione i zakrzewione występują w największym udziale w miastach: Kolonowskie (87,2%), Zawadzkie (47,9%) oraz Kędzierzyn-Koźle (47,7%). Strzelce Opolskie charakteryzują się tutaj najbardziej równomiernym rozkładem gruntów pod względem ich wykorzystania, tj. użytki rolne, grunty leśne oraz grunty zabudowane i przemysłowe zajmują po 30%-40% powierzchni każde. Poniżej przedstawiono powierzchnię miast KSSOF według kierunków jej wykorzystania.

Tabela 1 Kierunki wykorzystania powierzchni miast (2014 r.).

Miasto	powierzchnia ogółem	użytki rolne	grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione	grunty zabudowane i zurbanizowane razem	grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny mieszkaniowe	grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny przemysłowe	grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny komunikacyjne - drogi	grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny komunikacyjne - kolejowe
					[ha]			
					[% powierzchni miasta]			
Kędzierzyn-Koźle	12 371	2 860	5 896	2 786	483	838	434	314
		23,1%	47,7%	22,5%	3,9%	6,8%	3,5%	2,5%
Kolonowskie	5 570	401	4 859	218	55	38	50	54
		7,2%	87,2%	3,9%	1,0%	0,7%	0,9%	1,0%
Leśnica	1 450	1 179	120	147	36	9	53	9
		81,3%	8,3%	10,1%	2,5%	0,6%	3,7%	0,6%
Strzelce Opolskie	2 997	1 136	952	893	130	175	161	36
		37,9%	31,8%	29,8%	4,3%	5,8%	5,4%	1,2%
Ujazd	1 476	1 280	36	105	26	2	59	0
		86,7%	2,4%	7,1%	1,8%	0,1%	4,0%	0,0%
Zawadzkie	1 646	544	789	257	75	48	49	11
		33,0%	47,9%	15,6%	4,6%	2,9%	3,0%	0,7%

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

2. Potencjał demograficzny

Potencjał demograficzny to jeden z istotniejszych czynników determinujących rozwój współczesnych miast oraz obszarów funkcjonalnych. Ma on duże znaczenie w kontekście procesu starzenia się społeczeństwa, regresu demograficznego, czy depopulacji przekładającej się na liczbę osób zdolnych do podjęcia aktywności zawodowej, co z kolei bezpośrednio determinuje jakość życia, zamożność mieszkańców i bogactwo poszczególnych obszarów.

Celem niniejszej części opracowania jest ocena obecnego potencjału demograficznego KSSOF oraz scharakteryzowanie procesów kształtujących ten potencjał na przestrzeni ostatnich lat. Analiza podstawowych czynników demograficznych m.in. struktury ludności (wg płci, wieku oraz koncentracji przestrzennej), dynamiki i kierunku zmian demograficznych (zarówno ruchu naturalnego jak i procesów migracyjnych) pozwala określić główne problemy i potencjały rozwojowe obszaru w sferze demograficznej, a co istotne może być przesłanką do podjęcia działań mających na celu zatrzymanie, a nawet odwrócenie negatywnych tendencji demograficznych. Na tej podstawie podjęto próbę zidentyfikowania najważniejszych zjawisk demograficznych zachodzących w granicach samorządów tworzących analizowany obszar funkcjonalny.

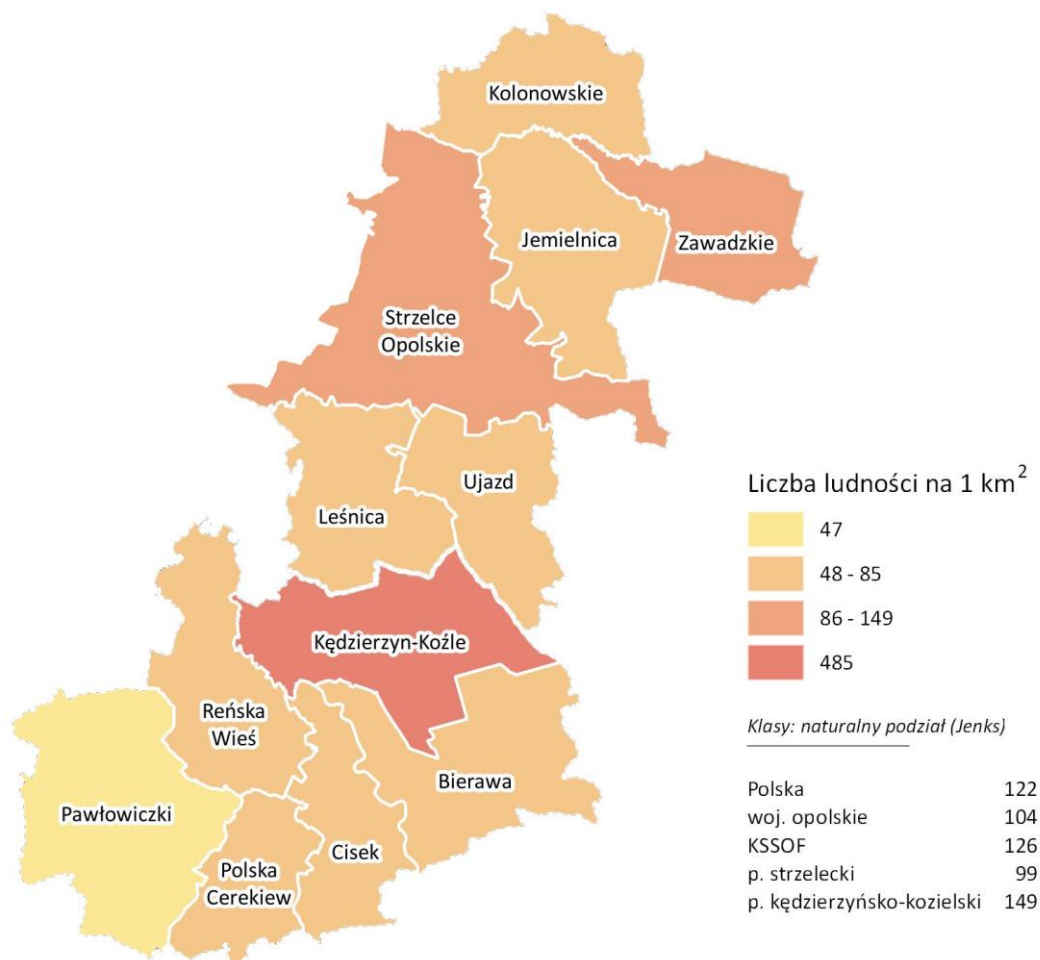
2.1 Struktura ludności

W 2020 r. Subregion zamieszkiwało 161 511 osób (GUS), co stanowiło 16,54% ogółu ludności zamieszkującej województwo opolskie i 0,42% ludności Polski. Wśród gmin wchodzących w skład KSSOF największe pod względem ludnościowym są: miasto Kędzierzyn-Koźle będące siedzibą powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego, zamieszkiwane przez 60 021 osób (stanowiące nieco ponad 37% ogólnej liczby mieszkańców KSSOF) oraz Strzelce Opolskie z siedzibą powiatu strzeleckiego, zamieszkiwane przez 30 269 mieszkańców (18,74% populacji KSSOF). Trzecią najbardziej zaludnioną gminą jest Zawadzkie z 11 206 mieszkańcami. Ludność pozostałych gmin wchodzących w skład obszaru nie przekracza 10 tys. mieszkańców. Powiat kędzierzyńsko-kozielski zamieszkuje obecnie 93 001 osób (57,58% ludności KSSOF), zaś powiat strzelecki 73 923 osób – z czego 68 510 osób (92,68%) zamieszkuje gminy wchodzące w skład KSSOF.

Wskaźnik gęstości zaludnienia dla obszaru wyniósł 126 osób na km². Jest on wyższy zarówno w odniesieniu do średniej województwa opolskiego (104 os./km²), jak również wartości ogólnopolskiej (122 os./km²).

Najniższą gęstością zaludnienia charakteryzuje się gmina wiejska Pawłowiczki (48 os./km²), natomiast najwyższą następujące gminy: Kędzierzyn-Koźle (485 os./km²), Strzelce Opolskie (149 os./km²) oraz Zawadzkie (136 os./km²). Gęstość zaludnienia pozostałych jednostek waha się w granicach 60-80 os./km².

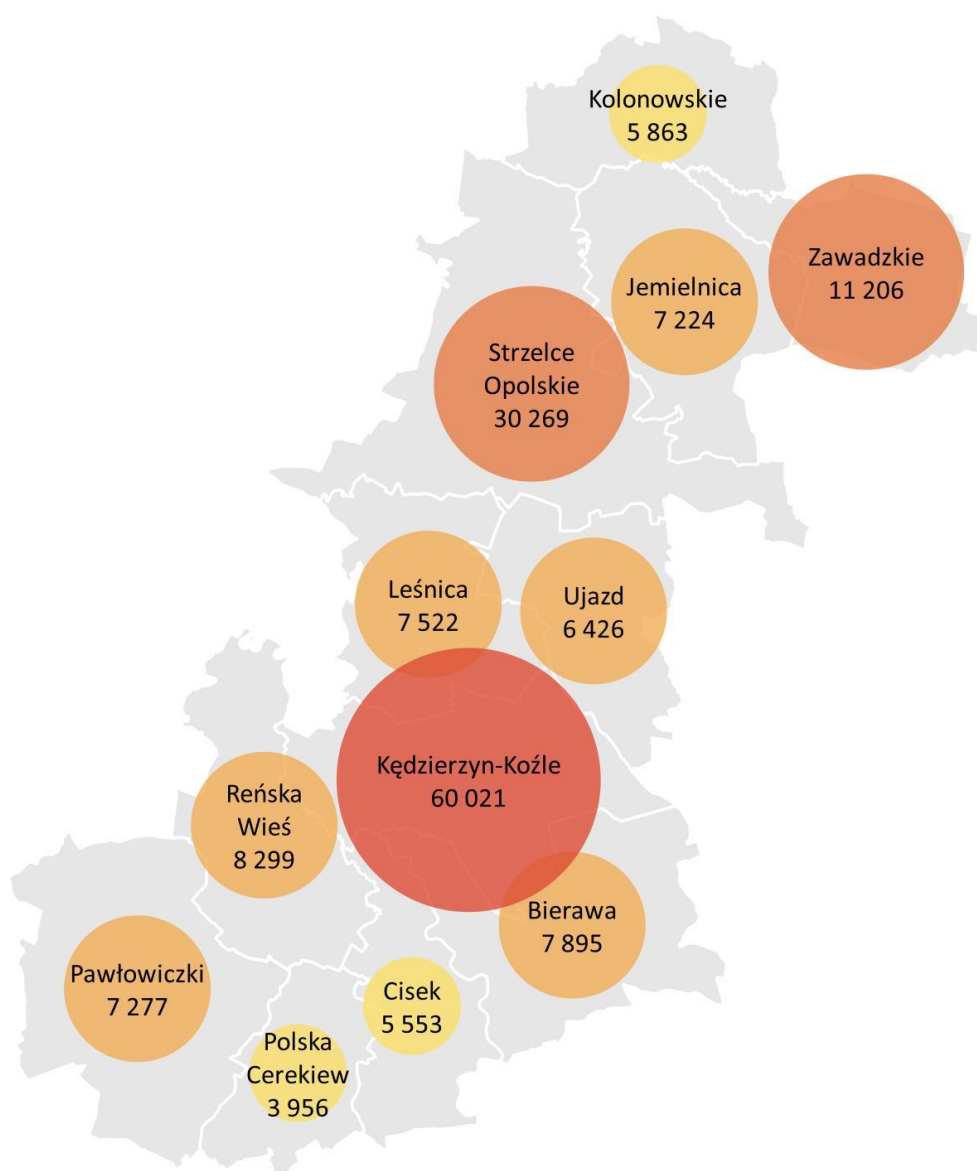
Grafika 2 Gęstość zaludnienia w gminach KSSOF w 2020 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

Liczbę ludności KSSOF w latach 2014-2020 charakteryzował systematyczny spadek. W analizowanym okresie liczba mieszkańców KSSOF zmalała o 5 599 osób. W efekcie, populacja zmniejszyła się o 3,35%, co o 0,8 pkt. proc. przewyższało analogiczny wskaźnik wyznaczony dla woj. opolskiego i o 0,94 pkt. proc. dla Polski. W 4 gminach KSSOF odnotowano niewielki przyrost liczby ludności w analizowanym okresie: Ujazd (+1,36%), Bierawa (+0,84%), Jemielnica (+0,8%) oraz Reńska Wieś (+0,7%).

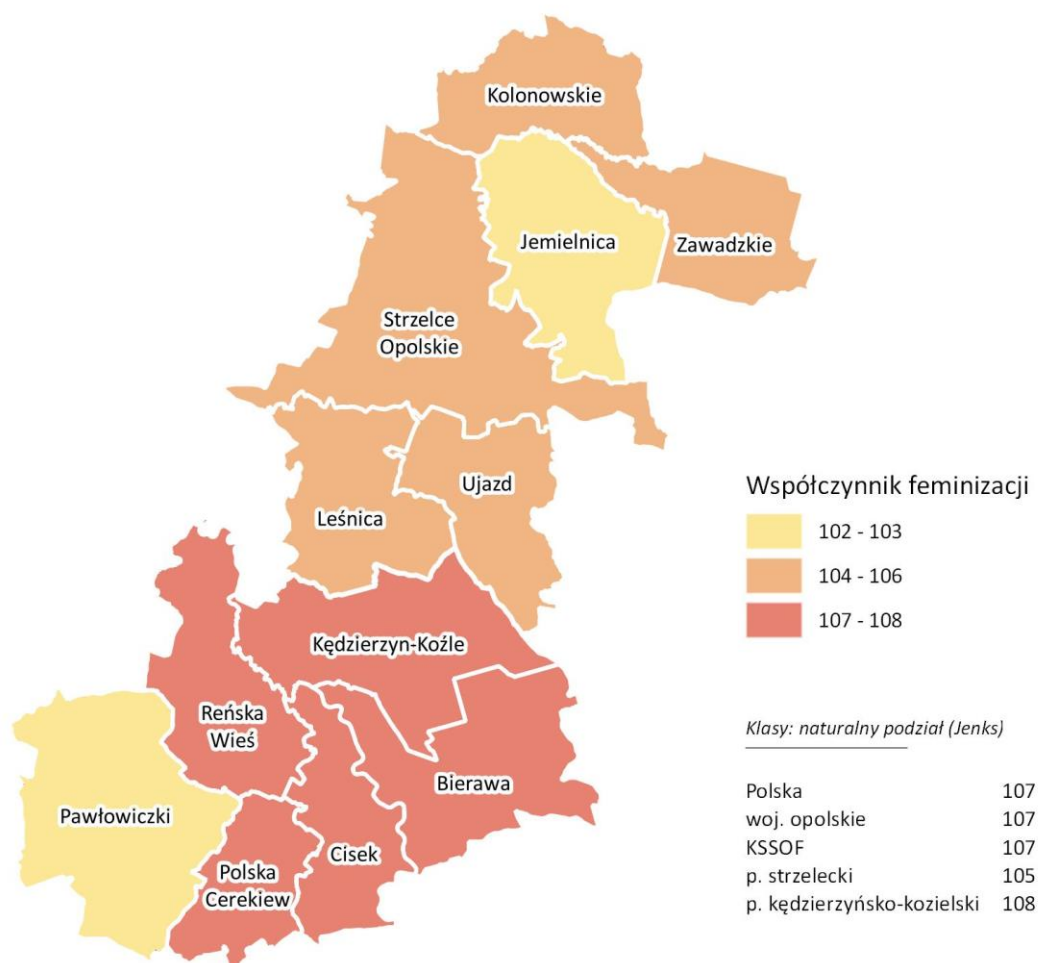
Grafika 3 Liczba ludności w gminach KSSOF w 2020 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

W strukturze mieszkańców KSSOF dominowały kobiety, których udział w 2020 r. wyniósł 51,58%. Stan ten jest zbliżony do sytuacji występującej w woj. opolskim (51,67%) oraz w kraju (51,64%). Podobne relacje utrzymywały się przez cały okres objęty analizą (2014-2020). Analiza wskaźnika liczby kobiet przypadających na 100 mężczyzn, tzw. współczynnik feminizacji, w jednostkach KSSOF przedstawiono na poniższej grafice.

Grafika 4 Współczynnik feminizacji w gminach KSSOF w 2020 r.

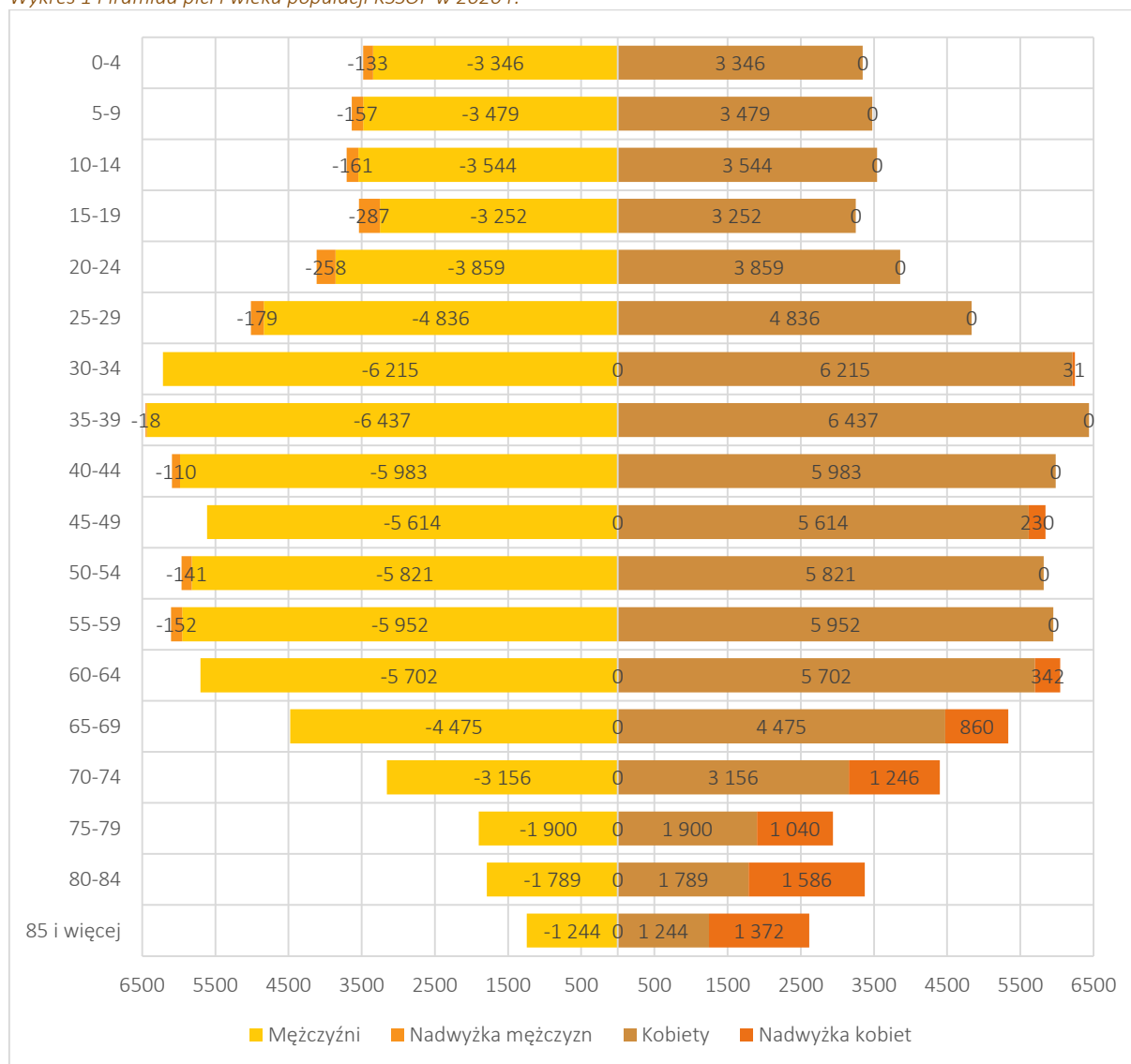
Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

Najwyższy współczynnik feminizacji (108 kobiet na 100 mężczyzn) występował w Kędzierzynie-Koźlu oraz w gminie Bierawa, natomiast najniższy w gminach: Jemielnica (103) i Pawłowiczki (102).

Na wykresie poniżej przedstawiono piramidę płci i wieku dla populacji zamieszkującej KSSOF. Ma ona cechy piramidy właściwej dla społeczności starzejących się, niemniej dostrzega się wzrost wśród najmłodszych roczników.

Analizując piramidę płci i wieku można zauważyć wyraźną przewagę liczby kobiet w starszych przedziałach wiekowych (powyżej 65 roku życia). Na piramidzie można zaobserwować cały przebieg zmian demograficznych ludności KSSOF. Wcięcia w wykresie obrazują straty ludnościowe wojen światowych oraz niże demograficzne, natomiast wypukłości oznaczają okresy wyżów demograficznych.

Wykres 1 Piramida płci i wieku populacji KSSOF w 2020 r.

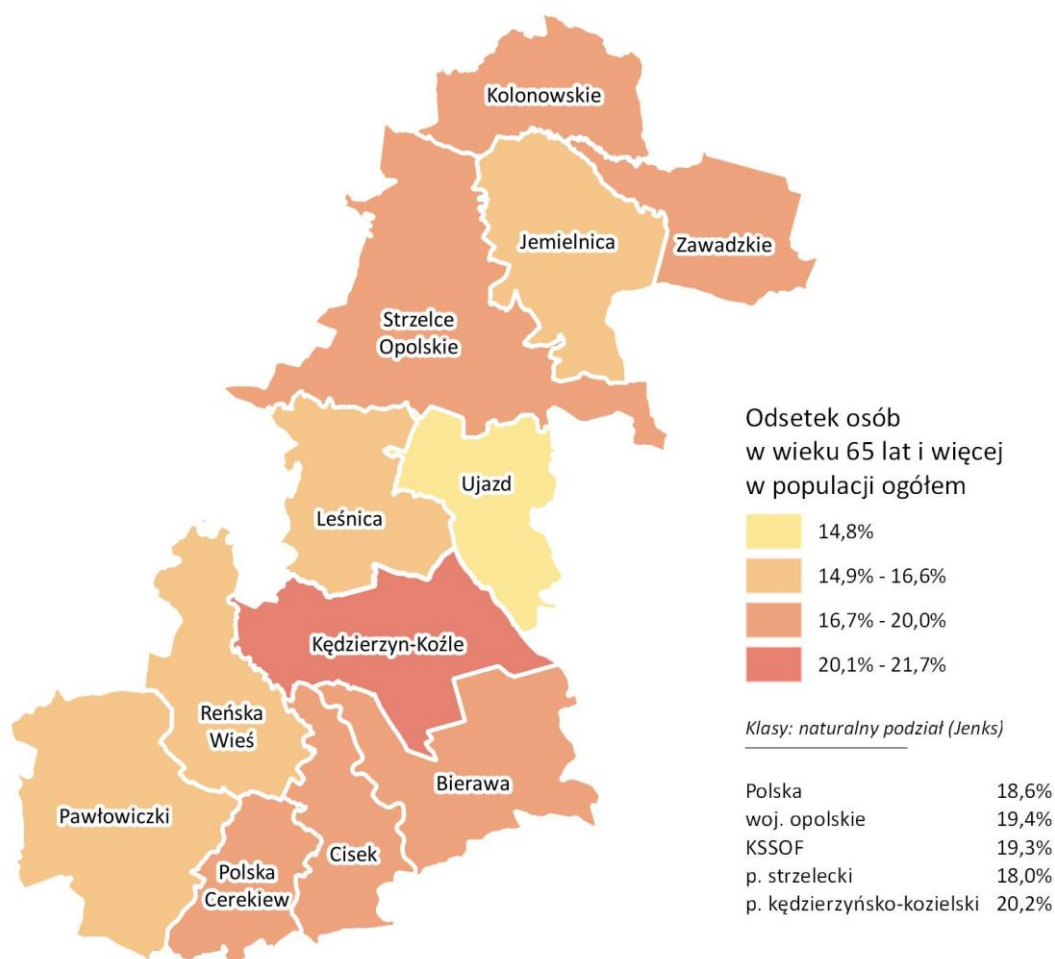
Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

Z punktu widzenia rozwoju społeczno-ekonomicznego największe znaczenie ma struktura społeczeństwa ze względu na wiek, a także zachodzące w tym obszarze zmiany. Jest to spowodowane tym, że konsekwencje tych przeobrażeń mają długofalowy charakter i dotyczą wielu różnorodnych aspektów gospodarki, w tym m.in. wydolności systemów zabezpieczenia społecznego, równowagi na rynku pracy, możliwości zaspokojenia podstawowych potrzeb ludności. Na potrzeby przedmiotowego opracowania dokonano analizy ludności względem czterech ekonomicznych grup wieku zgodnie z przyjętą charakterystyką GUS: mieszkańcy w wieku przedprodukcyjnym (do 17 roku życia), mieszkańcy w wieku produkcyjnym mobilnym tj. osoby zdolne do podjęcia pracy (w wieku 18-44 lat), mieszkańcy w wieku produkcyjnym niemobilnym (mężczyźni w wieku 45-64 lat, kobiety w wieku 45-59 lat) oraz mieszkańcy w wieku poprodukcyjnym (tj. dla kobiet 60 lat i więcej, dla mężczyzn 65 lat i więcej).

W 2020 r. w społeczeństwie zamieszkującym obszar KSSOF największy udział miały osoby w wieku produkcyjnym mobilnym (35,9%), a następnie produkcyjnym niemobilnym (25,4%), poprodukcyjnym (23,1%), i przedprodukcyjnym (15,6%). Struktura ekonomicznych grup wieku obszaru zbliżona jest do struktury województwa opolskiego, natomiast różni się od struktury krajowej, w szczególności niższym odsetkiem grupy osób w wieku przedprodukcyjnym oraz wyższym odsetkiem grupy osób w wieku produkcyjnym niemobilnym.

Wskaźnik dotyczący odsetka osób w wieku 65+ wykazał, że osoby w tym wieku w 2020 r. stanowiły 19,3% populacji KSSOF, przy czym najwyższe wartości wskaźnik ten osiągnął w następujących jednostkach: Kędzierzyn-Koźle (21,7%), gmina Polska Cerekiew (20%), gmina Zawadzkie (19,4%) oraz Strzelce Opolskie (19,2%). Z kolei najlepszy wynik z punktu widzenia rozwoju demograficznego osiągnęła gmina Ujazd ze współczynnikiem równym 14,8%.

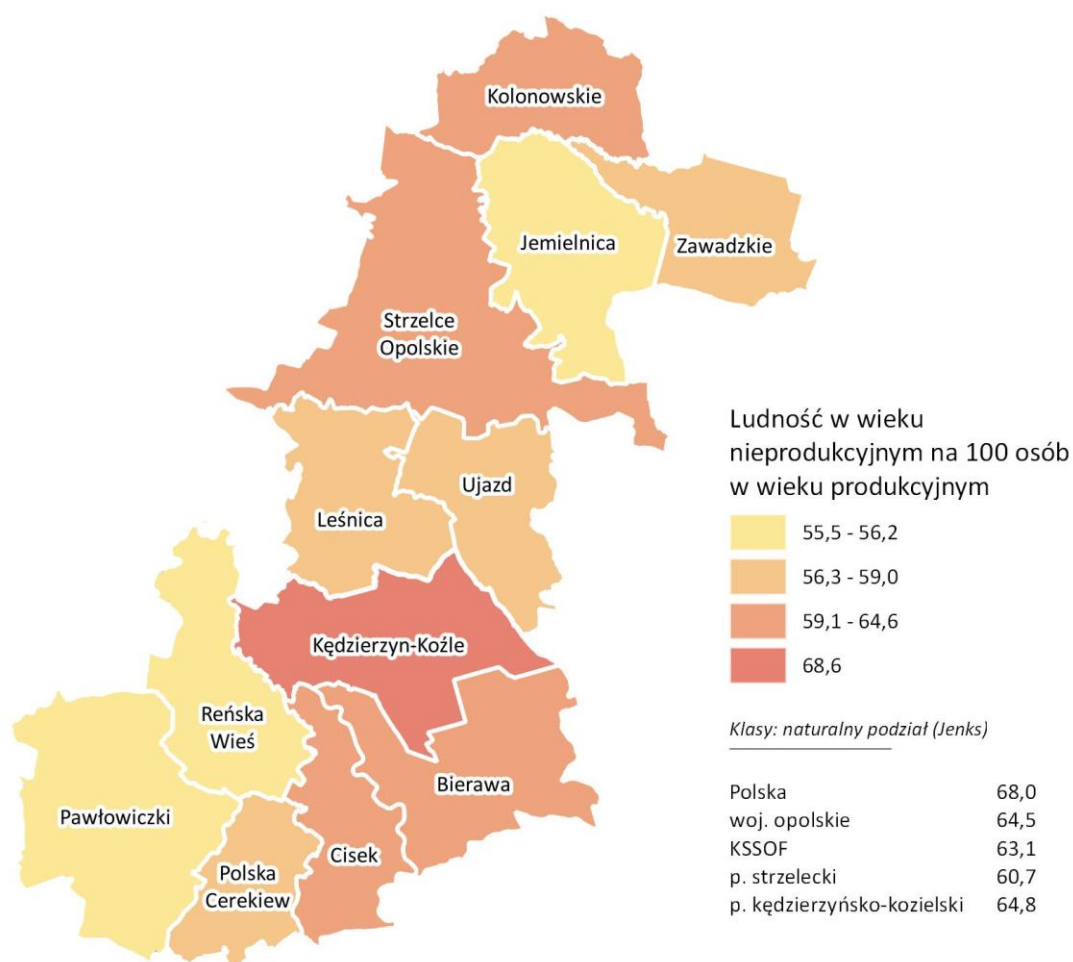
Grafika 5 Odsetek osób w wieku 65 i więcej w populacji ogółem w gminach KSSOF w 2020 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

Wysoki odsetek osób w wieku poprodukcyjnym z relatywnie niskim odsetkiem osób w wieku przedprodukcyjnym rzutują na niekorzystną sytuację w zakresie wskaźnika liczby osób w wieku nieprodukcyjnym w przeliczeniu na 100 osób w wieku produkcyjnym. W 2020 r. w KSSOF wartość tego wskaźnika wynosiła 63,1 i była niższa zarówno do wskaźnika dla woj. opolskiego (64,5) jak i od wskaźnika krajowego (68). Najgorszą sytuację zdiagnozowano w Kędzierzynie-Koźlu (68,6). Z kolei najbardziej korzystną wartość tego wskaźnika osiągnęły gminy wiejskie Jemielnica (55,5) oraz Reńska Wieś (55,8). Przytoczony wskaźnik dowodzi o postępującym procesie starzenia się społeczności subregionu. Konieczne są zatem działania zmierzające do poprawy systemu opieki zdrowotnej, opieki długookresowej nad osobami w podeszłym wieku, zwiększenia możliwości dostępu do odpowiedniej jakości usług zdrowotnych i opiekuńczych, zapewnienia odpowiedniego zaplecza mieszkaniowego a także zwiększenia dostępu do różnego rodzaju form aktywności zapobiegających wykluczeniu społecznemu osób starszych.

Grafika 6 Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym w gminach KSSOF w 2020 r.

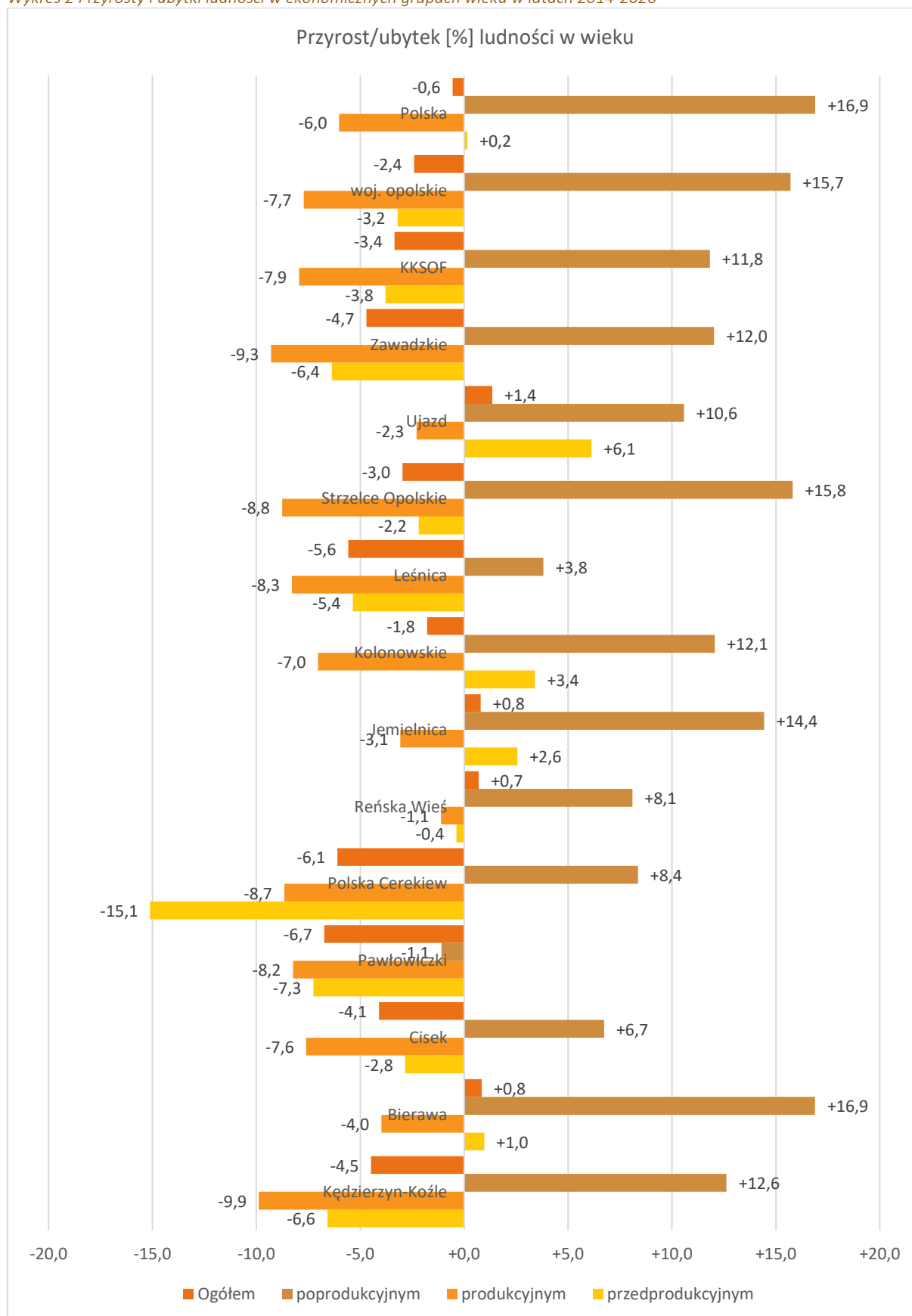

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

Zmiany zachodzące w strukturze demograficznej populacji KSSOF w latach 2014-2020 wpisują się w ogólnokrajową tendencję starzenia populacji jednak różnią się dynamiką tych przeobrażeń. Dużym zagrożeniem dla obszaru jest stosunkowo wysoki ubytek ludności w wieku przedprodukcyjnym (-3,8%), przewyższający o 0,6 pkt. proc. analogiczne zjawisko w województwie opolskim i o 4 pkt. proc. wskaźnik ogólnokrajowy. Korzystnym zjawiskiem jest natomiast relatywnie niski przyrost ludności w wieku poprodukcyjnym (+11,8%) w stosunku do przyrostu dla woj. opolskiego (+15,7) oraz kraju (+16,9). Poniższy wykres obrazuje zmiany w zakresie liczebności poszczególnych grup wiekowych, jakie zaszły w jednostkach KSSOF w latach 2014-2020.

Spośród wszystkich gmin KSSOF, w latach 2014-2020 odnotowano przyrost ludności w wieku przedprodukcyjnym w jednostkach: Ujazd (+6,1%), Kolonowskie, (+3,4%) Jemielnica (+2,6%) oraz Bierawa (+1,0%). Jednak w żadnej z wymienionych gmin nie stwierdzono korzystnej sytuacji demograficznej, gdyż przyrostowi osób w wieku przedprodukcyjnym towarzyszył znacznie wyższy przyrost ludności w wieku poprodukcyjnym. W żadnej gminie wchodzącej w skład obszaru nie zanotowano także przyrostu osób w wieku produkcyjnym. We wszystkich jednostkach natomiast wystąpił przyrost osób w wieku poprodukcyjnym. Na uwagę zasługuje tutaj gmina Pawłowiczki, gdzie pomimo znacznych ubytków w grupach wieku przedprodukcyjnego (-7,3%) i produkcyjnego (-8,2%) odnotowano także niewielki spadek ludności w wieku poprodukcyjnym (-1,1%).

Wykres 2 Przyrosty i ubytki ludności w ekonomicznych grupach wieku w latach 2014-2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL

2.2 Ruch naturalny ludności

Sytuacja ludnościowa danego obszaru to wypadkowa oddziaływania bardzo wielu różnorodnych czynników, wśród których jednym z ważniejszych jest ruch naturalny, obejmujący urodzenia, zgony i wzajemną relację tych procesów.

W 2020 r. w gminach KSSOF przyszło na świat 1 291 dzieci, co stanowiło 16,24% ogólnej liczby urodzeń w woj. opolskim. Wskaźnik liczby urodzeń na 1000 ludności w KSSOF wyniósł średnio 7,99. W odniesieniu do poszczególnych jednostek najmniej urodzeń w przeliczeniu na 1000 mieszkańców było w gminie Jemielnica (6,92), a najwięcej urodzeń w gminach: Leśnica (10,37), Cisek (9,54) oraz Pawłowiczki (9,48).

Dynamika zmian liczby urodzeń w KSSOF w latach 2014-2020 wykazała spadek na poziomie 10,22%. W porównaniu zarówno do woj. opolskiego, jak i kraju, kształtowała się niekorzystnie, gdzie w analizowanym okresie zanotowano wzrost liczby urodzeń (odpowiednio o 7,47% oraz 5,29%). Bardziej szczegółowej informacji o dynamice urodzeń w poszczególnych gminach KSSOF dostarczają tabele indeksów łańcuchowych (o zmiennej podstawie), które informują o tym jak zmieniła się wartość zjawiska w danym roku względem roku poprzedniego oraz indeksów jednopodstawowych (o stałej podstawie), które informują o tym jak zmieniła się wartość zjawiska w danym roku względem okresu bazowego (w analizowanym przypadku jest to 2014 r.).

Zaprezentowane w poniższych tabelach indeksy, określają dynamikę zmian liczby urodzeń w gminach KSSOF w latach 2014-2020. Wartości powyżej 1 oznaczają rosnącą dynamikę zmian liczby urodzeń, natomiast wartości poniżej 1 sygnalizują odwrotną tendencję.

Tabela 2 Indeksy łańcuchowe wyznaczone dla liczby urodzeń w gminach KSSOF (2014-2020).

Gmina	Liczba urodzeń w 2014 r.	Indeksy łańcuchowe wyznaczone dla liczby urodzeń					
		2015	2016	2017	2018	2019	2020
Kędzierzyn-Koźle	518	0,92	0,99	1,04	0,94	0,95	0,97
Bierawa	73	0,89	1,00	1,20	0,78	1,00	0,93
Cisek	49	1,06	0,96	1,36	0,75	1,12	0,93
Pawłowiczki	70	0,99	0,94	1,09	0,85	0,93	1,23
Polska Cerekiew	29	0,83	1,21	1,17	0,85	0,86	1,24
Reńska Wieś	72	1,14	0,89	1,18	0,71	1,26	0,90
Jemielnica	77	0,95	0,93	0,94	1,06	1,12	0,66
Kolonowskie	65	0,95	0,87	0,69	1,27	0,91	1,02
Leśnica	69	1,06	0,92	1,15	0,82	1,11	1,11
Strzelce Opolskie	260	1,18	0,94	0,98	1,05	0,95	0,96
Ujazd	61	1,21	0,86	1,25	1,08	0,81	0,76
Zawadzkie	95	1,08	0,92	0,97	0,92	1,15	0,91
KSSOF	1 438	1,01	0,95	1,05	0,94	0,99	0,95
woj. opolskie	8 593	0,96	1,04	1,05	0,95	0,99	0,94
Polska	375 160	0,98	1,04	1,05	0,97	0,97	0,95

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

Tabela 3 Indeksy jednopodstawowe wyznaczone dla liczby urodzeń w gminach KSSOF (2014-2020).

Gmina	Liczba urodzeń w 2014 r.	Indeksy jednopodstawowe wyznaczone dla liczby urodzeń					
		2015	2016	2017	2018	2019	2020
Kędzierzyn-Koźle	518	0,92	0,91	0,94	0,88	0,84	0,82
Bierawa	73	0,89	0,89	1,07	0,84	0,84	0,78
Cisek	49	1,06	1,02	1,39	1,04	1,16	1,08
Pawłowiczki	70	0,99	0,93	1,01	0,86	0,80	0,99
Polska Cerekiew	29	0,83	1,00	1,17	1,00	0,86	1,07
Reńska Wieś	72	1,14	1,01	1,19	0,85	1,07	0,96
Jemielnica	77	0,95	0,88	0,83	0,88	0,99	0,65
Kolonowskie	65	0,95	0,83	0,57	0,72	0,66	0,68
Leśnica	69	1,06	0,97	1,12	0,91	1,01	1,13
Strzelce Opolskie	260	1,18	1,12	1,10	1,15	1,10	1,06
Ujazd	61	1,21	1,05	1,31	1,41	1,15	0,87
Zawadzkie	95	1,08	1,00	0,97	0,89	1,03	0,94
KSSOF	1 438	1,01	0,97	1,01	0,95	0,94	0,90
woj. opolskie	8 593	0,96	1,00	1,06	1,00	0,99	0,93
Polska	375 160	0,98	1,02	1,07	1,03	1,00	0,95

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

W ujęciu indeksów jednopodstawowych obserwowano dynamikę zmian urodzeń w odniesieniu do roku bazowego (2014 r.) i na tej podstawie stwierdzono, iż gminami cechującymi się dużą dynamiką zmian liczby urodzeń w odniesieniu do roku bazowego są gminy: Cisek, Strzelce Opolskie i Ujazd – rokrocznie wykazywały pozytywną tendencję. Jak wynika z indeksów łańcuchowych, gminą charakteryzującą się rosnącą dynamiką urodzeń względem roku ubiegłego były gminy: Cisek, Leśnica i Ujazd – w przeciągu 5 lat, trójkrotnie wykazały pozytywną tendencję. Gminami o słabej dynamice urodzeń zarówno w ujęciu jednopodstawowym, jak i łańcuchowym, były: Bierawa, Kędzierzyn-Koźle oraz Kolonowskie.

Drugim zjawiskiem mającym wpływ na liczbę i strukturę ludności są zgony. Liczba i przyczyny zgonów stanowią podstawę do oceny kondycji zdrowotnej społeczeństwa oraz dają możliwość budowania dedykowanych programów profilaktycznych. W 2020 r. ich liczba na terenie KSSOF wyniosła łącznie 2 242, co stanowiło 16,63% puli wojewódzkiej. Wskaźnik zgonów na 1000 ludności wyniósł dla KSSOF średnio 13,88. W przypadku poszczególnych jednostek, największą umieralność odnotowano w gminach: Pawłowiczki (23,09) i Polska Cerekiew (16,43). Najniższy wskaźnik liczby zgonów stwierdzono z kolei w Gminie Ujazd (9,34)

Dynamika zmian liczby zgonów w KSSOF w latach 2014-2020 wykazała wzrost liczby zgonów o 35,1%. W województwie opolskim w analizowanym okresie nastąpił wzrost liczby zgonów o 29,6%, a w kraju o 26,8%. W przypadku poszczególnych gmin KSSOF dynamika zgonów jest bardzo zróżnicowana. Zobrazowanie faktycznej dynamiki liczby zgonów jest utrudnione uwagi na wystąpienie w 2020 roku Pandemii koronawirusa COVID-19. W okresie 2014-2019 największych przyrost liczby zgonów odnotowano w gminach: Leśnica (+69,1%) oraz Kolonowskie (+42,0%). W trzech gminach KSSOF z występował spadek liczby zgonów: Reńskiej Wsi (-10,0%), Cisek (-7,8%) oraz Ujazd (-3,4%). Pandemia koronawirusa zmieniła drastycznie wskaźniki liczby zgonów. Jej następstwem jest także utrudnienie w dostępie do specjalistycznej opieki lekarskiej.

Największy przyrost zgonów w badanym okresie odnotowano w gminach Pawłowiczki (+110,0%) oraz Jemielnica (+61,4%). Najmniejszy wzrost liczby zgonów nastąpił w gminach Ujazd (+3,4%) oraz Reńska Wieś +13,4%).

Tabela 4 Indeksy jednopodstawowe wyznaczone dla liczby zgonów [%] w gminach KSSOF (2014-2020).

Gmina	Liczba zgonów w 2014 r.	Indeksy jednopodstawowe wyznaczone dla liczby zgonów [%]					
		2015	2016	2017	2018	2019	2020
Kędzierzyn-Koźle	639	+6,4	+1,6	+0,6	+10,6	+1,7	+26,0
Bierawa	80	-17,5	-10,0	-16,3	+0,0	+7,5	+50,0
Cisek	64	-6,3	+0,0	+21,9	+45,3	-7,8	+25,0
Pawłowiczki	80	+12,5	+7,5	+53,8	+47,5	+33,8	+110,0
Polska Cerekiew	49	+34,7	-20,4	-30,6	-6,1	+6,1	+32,7
Reńska Wieś	97	-8,2	-19,6	-7,2	-10,3	-10,3	+13,4
Jemielnica	57	+26,3	-10,5	+38,6	-10,5	+22,8	+61,4

Gmina	Liczba zgonów w 2014 r.	Indeksy jednopodstawowe wyznaczone dla liczby zgonów [%]					
		2015	2016	2017	2018	2019	2020
Kolonowskie	50	+18,0	+14,0	+16,0	+6,0	+42,0	+56,0
Leśnica	68	+55,9	+22,1	+51,5	+50,0	+69,1	+57,4
Strzelce Opolskie	307	+13,4	+5,9	+6,2	+7,8	+4,6	+33,2
Ujazd	58	+22,4	+3,4	+8,6	+10,3	-3,4	+3,4
Zawadzkie	110	-11,8	+0,0	+8,2	-14,5	+16,4	+34,5
KKSO	1 659	+8,7	+0,9	+7,5	+10,1	+8,6	+35,1
woj. opolskie	9 808	+6,7	+2,0	+10,9	+9,2	+9,0	+29,6
Polska	376 467	+4,9	+3,1	+7,0	+10,0	+8,8	+26,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

Tabela 5 Indeksy jednopodstawowe wyznaczone dla liczby zgonów w gminach KSSOF (2014-2020).

Gmina	Liczba zgonów w 2014 r.	Indeksy jednopodstawowe wyznaczone dla liczby zgonów					
		2015	2016	2017	2018	2019	2020
Kędzierzyn-Koźle	639	1,06	1,02	1,01	1,11	1,02	1,26
Bierawa	80	0,83	0,90	0,84	1,00	1,08	1,50
Cisek	64	0,94	1,00	1,22	1,45	0,92	1,25
Pawłowiczki	80	1,13	1,08	1,54	1,48	1,34	2,10
Polska Cerekiew	49	1,35	0,80	0,69	0,94	1,06	1,33
Reńska Wieś	97	0,92	0,80	0,93	0,90	0,90	1,13
Jemielnica	57	1,26	0,89	1,39	0,89	1,23	1,61
Kolonowskie	50	1,18	1,14	1,16	1,06	1,42	1,56
Leśnica	68	1,56	1,22	1,51	1,50	1,69	1,57
Strzelce Opolskie	307	1,13	1,06	1,06	1,08	1,05	1,33
Ujazd	58	1,22	1,03	1,09	1,10	0,97	1,03
Zawadzkie	110	0,88	1,00	1,08	0,85	1,16	1,35
KKSO	1 659	1,09	1,01	1,07	1,10	1,09	1,35
woj. opolskie	9 808	1,07	1,02	1,11	1,09	1,09	1,30
Polska	376 467	1,05	1,03	1,07	1,10	1,09	1,27

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

Według danych za 2019 r. przyczyną umieralności na terenie KSSOF są głównie choroby układu krążenia, a w drugiej kolejności choroby nowotworowe. Stanowią one łącznie przyczynę nieco ponad 71% ogółu zgonów w KSSOF. Poniższa tabela prezentuje strukturę przyczyn zgonów w powiatach kędzierzyńsko-kozielskim oraz strzeleckim.

Tabela 6 Struktura przyczyn zgonów w powiatach KSSOF w 2019 r.

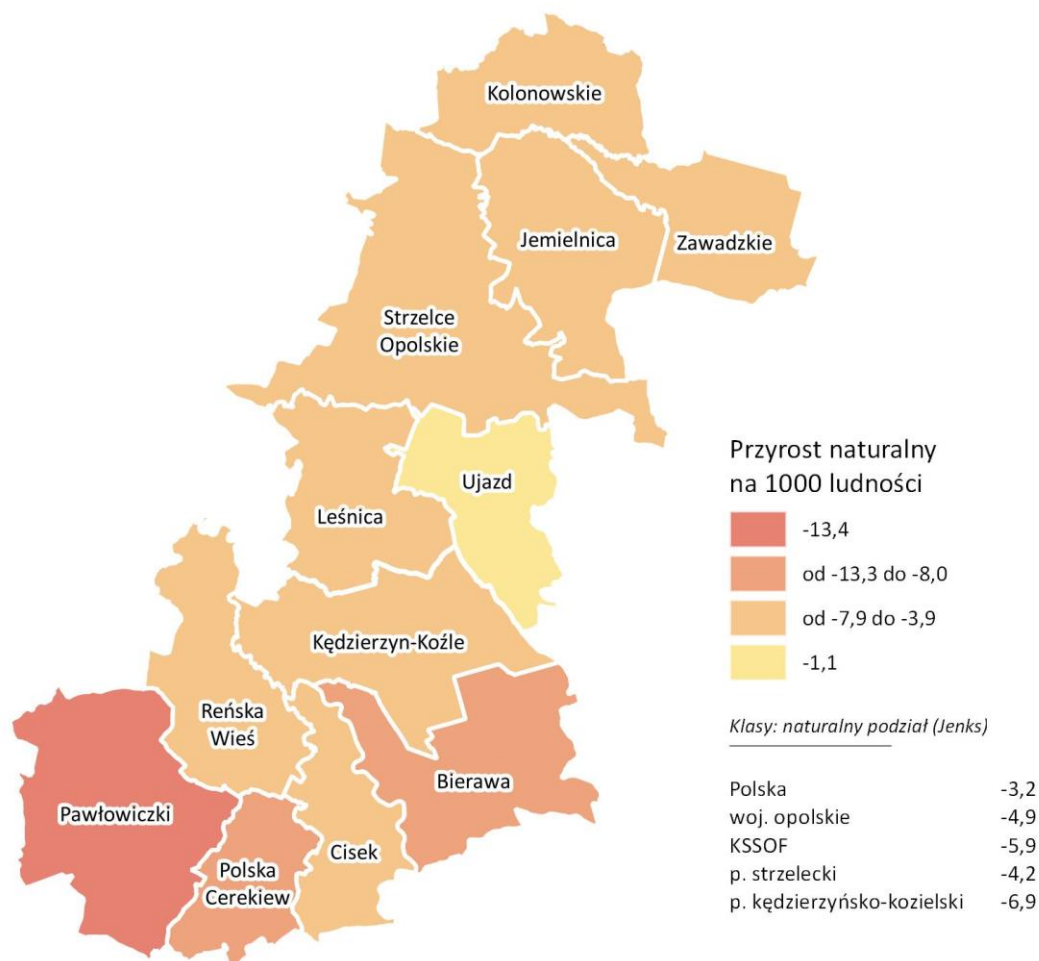
Przyczyna zgonu	Udział zgonów wg przyczyn [%]			
	powiat kędzierzyńsko-kozielski	powiat strzelecki*	woj. opolskie	Polska
niektóre choroby zakaźne i pasożytnicze ogółem	0,3	0,4	0,4	0,4
nowotwory ogółem	25,8	24,3	26,4	26,5
choroby krwi i narządów krwiotwórczych oraz niektóre choroby przebiegające z udziałem mechanizmów autoimmunologicznych	0,0	0,0	0,0	0,1
zaburzenia wydzielania wewnętrznego, stanu odżywiania i przemiany metabolicznej ogółem	3,2	4,6	3,3	2,4
choroby układu nerwowego i narządów zmysłów ogółem	1,8	1,2	1,5	1,6
choroby układu krążenia ogółem	44,9	47,6	44,6	39,4
choroby układu oddechowego ogółem	4,3	4,4	5,9	6,6
choroby układu trawiennego ogółem	4,7	7,1	5,3	4,3
choroby układu kostnowastkowego, mięśniowego i tkanki łącznej	0,0	0,0	0,1	0,1
choroby układu moczowo-płciowego	0,8	1,6	1,1	1,1
niektóre stany rozpoczynające się w okresie okołoporodowym	0,2	0,2	0,2	0,2
wady rozwojowe wrodzone, zniekształcenia i aberracje chromosomowe	0,2	0,1	0,2	0,2
objawy, cechy chorobowe oraz nieprawidłowe wyniki badań klinicznych, laboratoryjnych gdzie indziej niesklasyfikowane	7,5	4,2	5,6	11,0
zewnętrzne przyczyny zachorowania i zgonu - ogółem	6,2	4,3	5,1	4,9
pozostałe przyczyny	0,1	0,0	0,2	1,1

*przedstawione w strategii dane dla powiatu strzeleckiego dotyczą także Gminy Izbicko

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

Wzajemna relacja urodzeń i zgonów, to obok migracji, kluczowy czynnik determinujący zjawisko depopulacji. W 2020 r. przyrost naturalny na terenie KSSOF był ujemny i wyniósł -951 osób, co po przeliczeniu na 1 000 mieszkańców dało wartość -5,9. Przewaga liczby zgonów nad liczbą urodzeń utrzymywała się (choć z różnym natężeniem) w latach 2014-2020 niemal we wszystkich gminach. Do gmin, w których odnotowano dodatni przyrost naturalny należy Ujazd (dodatni w latach 2014-2019) oraz Jemielnica (dodatni w latach 2014-2016 i 2018-2019). Do gmin o najniższym przyroście naturalnym w 2020 r. należą: Pawłowiczki (-13,4/1000 os.), Polska Cerekiew (-8,5/1000 os.) oraz Bierawa (-8,0/1000 os.). Na poniższej grafice zaprezentowano rozkład przestrzenny wskaźnika przyrostu naturalnego na 1000 ludności w gminach KSSOF w 2020 r.

Grafika 7 Przyrost naturalny na 1000 ludności w gminach KSSOF w 2020 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

2.3 Ruch migracyjny ludności

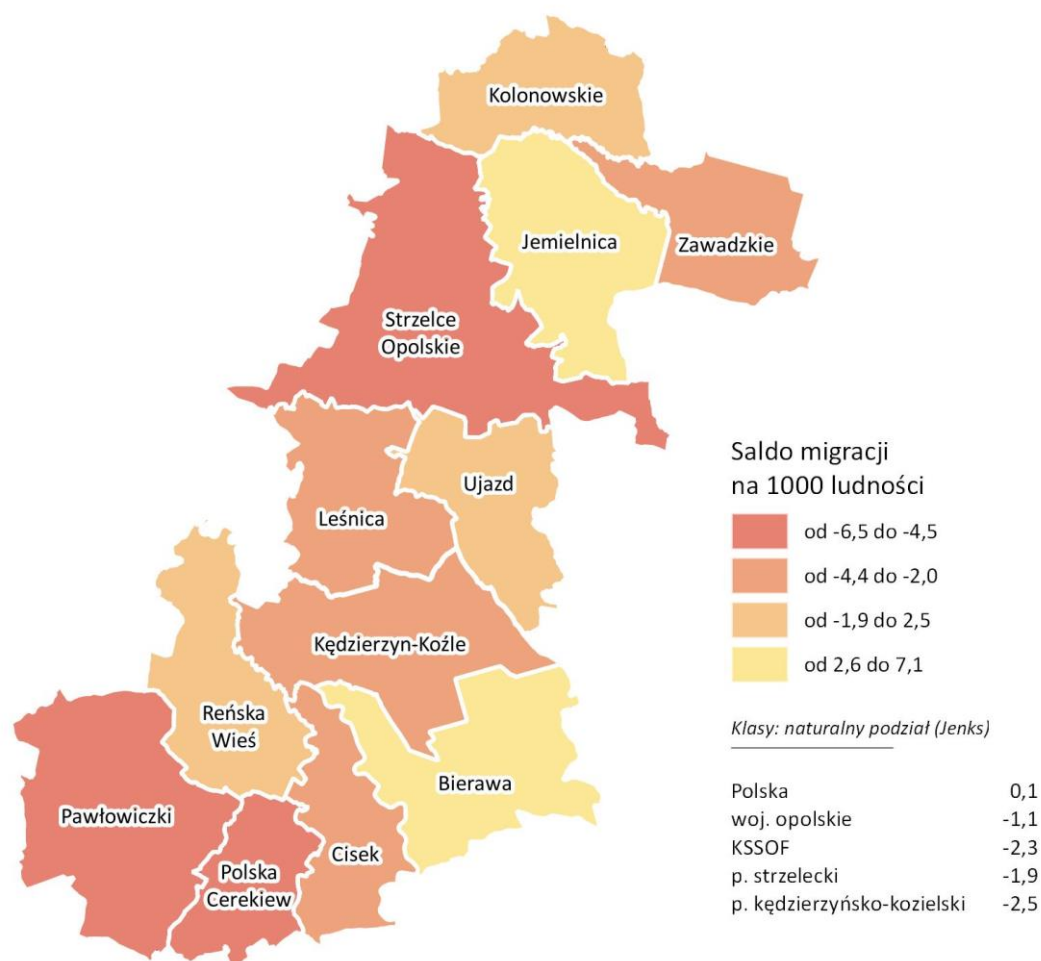
Kolejnym czynnikiem wpływającym na stan i strukturę ludności danej jednostki terytorialnej jest ruch migracyjny obejmujący przyjazdy (zameldowania), wyjazdy (wymeldowania) i wzajemne relacje obu procesów (saldo). Migracje wraz z omówionym już ruchem naturalnym odgrywają ważną rolę w kształtowaniu sytuacji demograficznej KSSOF.

W 2020 r. na obszarze KSSOF zameldowanych na pobyt stały zostało 1 225 osób, co stanowiło 12,69% ogółu zameldowań w województwie opolskim. Dla porównania liczba wymeldowań z obszaru wyniosła 1 602 osoby, stanowiąc 14,87% ogółu wymeldowań z województwa. 93,55% ogółu zameldowań na stałe stanowiły zameldowania w ruchu wewnętrznym, czyli te w granicach państwa, natomiast pozostałe 6,45% - zameldowania z zagranicy na terytorium kraju. W przypadku wymeldowań, ich struktura przedstawiała się w następujący sposób: 81,46% stanowiły wymeldowania w granicach kraju, natomiast 18,54% poza granice kraju.

Analiza migracji ludności KSSOF unaoczniała relatywnie wysoki odpływ ludności z tego obszaru za granicę. Dla porównania odsetek wymeldowań zagranicznych w kraju wynosi 2,23%, a w woj. opolskim 7,55%. Region opolski cechuje się także stosunkowo wysokim odpływem zagranicznym ludności w skali kraju. Województwo opolskie należy do regionów, które tracą kapitał ludzki także w wyniku migracji wewnętrznych – międzywojewódzkich. Występuje tutaj bezprecedensowa na skalę kraju nierejestrowana emigracja, która powoduje, że faktyczna liczba mieszkańców województwa, może być znacznie mniejsza niż wskazują na to dane meldunkowe.

Wskaźnik salda migracji na 1000 mieszkańców, oznaczający przyrost lub ubytek ludności danej jednostki na skutek migracji przypadający na 1000 mieszkańców, w 2020 r. wyniósł dla KSSOF średnio -2,3. Jest to wartość ponad 2-krotnie wyższa niż dla województwa opolskiego. Wartości wyznaczone dla poszczególnych gmin mieściły się w przedziale od -6,05 (Polska Cerekiew) do 7,1 (Bierawa). Na poniższej grafice przedstawiono rozkład przestrzenny tego wskaźnika.

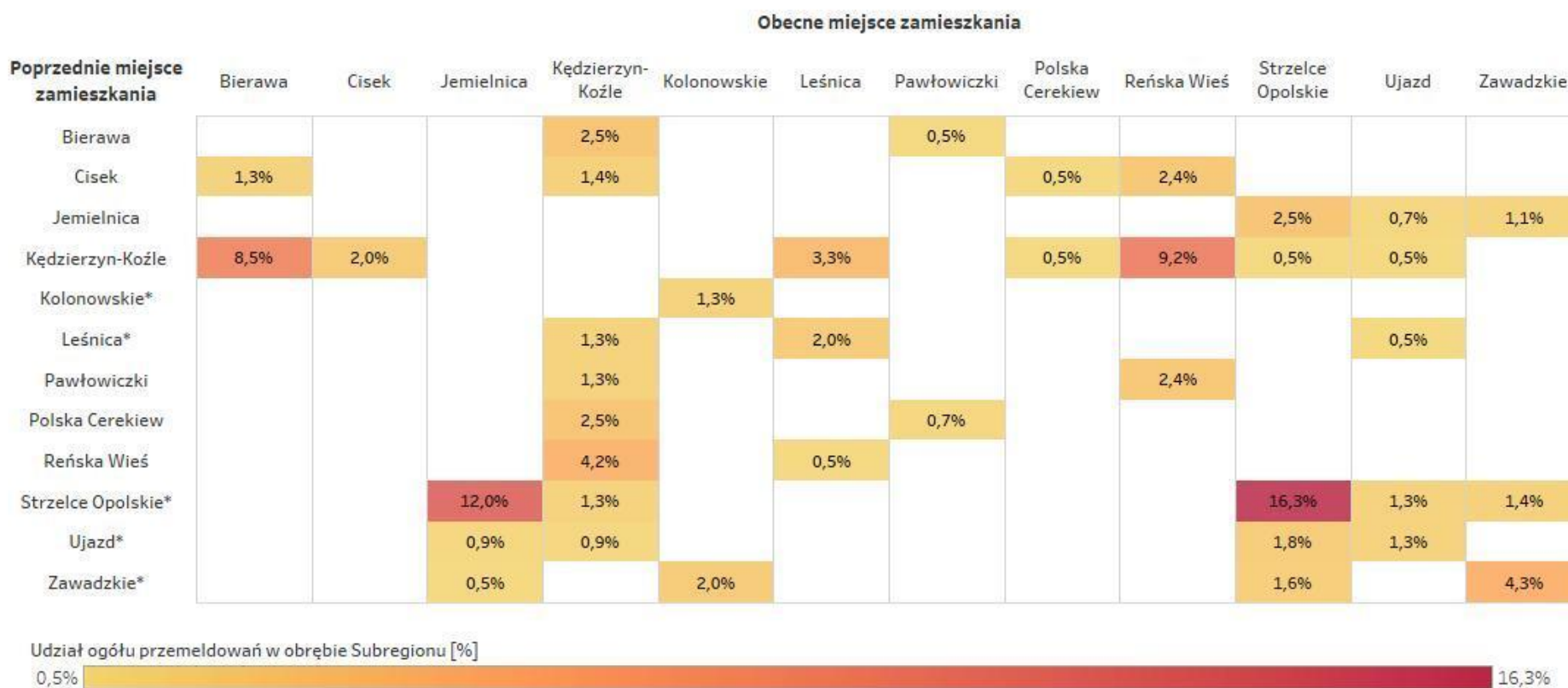
Grafika 8 Saldo migracji na 1000 ludności w gminach KSSOF w 2020 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

Ruchy migracyjne (2020 r.) zachodzące wewnątrz KSSOF koncentrują się głównie na suburbanizacji Strzelec Opolskich (32,3%) oraz Kędzierzyna-Koźla (24,5%). W 2020 r. z Kędzierzyna-Koźla mieszkańcy wymeldowali się i osiedli głównie w gminie Reńska Wieś (9,2% ogółu przemeldowań wewnątrz KSSOF) oraz Bierawa (8,5%). W przypadku Strzelec Opolskich, 16,3% ogółu przemeldowań KSSOF to przepływy wewnątrzgminne, (tj. w relacji wieś-miasto/miasto-wieś), natomiast 12% przemeldowań przypadło gminie Jemielnica. Najmniej popularnym kierunkiem migracji wewnątrz KSSOF były gminy: Polska Cerekiew (1%), Pawłowiczki (1,2%) oraz Cisek (2%). Graficzną prezentację przemeldowań w obrębie KSSOF w 2020 r. przedstawiono na poniższym wykresie.

Wykres 3 Ruchy migracyjne na terenie KSSOF w 2020 r.

*uwzględniono migracje wewnątrzgminne (wieś-miasto)

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

2.4 Najważniejsze trendy i zjawiska demograficzne

Od początku lat dziewięćdziesiątych w Polsce zachodzi spowolnienie rozwoju demograficznego. Obserwowane są znaczące zmiany w strukturze wieku mieszkańców. Proces starzenia się ludności Polski będący wynikiem korzystnego zjawiska, jakim jest wydłużanie trwania życia, jest pogłębiany niskim poziomem dzietności. Zmiany te są jednocześnie zintensyfikowane przez emigrację osób młodych³. Podobne zjawiska mają miejsce na terenie KSSOF, czego dowodem są wyniki analizy danych wtórnych.

Wynika z nich, że na obszarze Subregionu Kędzierzyńsko-Strzeleckiego tempo „kurczenia się” społeczeństwa jest szybsze niż w skali kraju i woj. opolskiego. W szczególności zjawiskiem tym dotknięte są gminy: Leśnica, Pawłowiczki i Polska Cerekiew. Redukcji ludności towarzyszą niekorzystne proporcje struktury wiekowej i wysoki odsetek ludności w starszym wieku, zwłaszcza w gminie Polska Cerekiew.

Tabela 7 Prognoza przyrostu/ubytku ludności w gminach KSSOF w latach 2017-2030.

Gmina	Przyrost/ubytek [%] ludności w wieku:			Ogółem
	przedprodukcyjnym	produkcyjnym	poprodukcyjnym	
Kędzierzyn-Koźle	-20,9%	-19,7%	17,0%	-11,4%
Bierawa	0,3%	-14,9%	34,6%	-2,4%
Cisek	-8,3%	-23,9%	27,0%	-11,3%
Pawłowiczki	-12,8%	-23,3%	33,9%	-10,65
Polska Cerekiew	-2,5%	-32,9%	28,1%	-15,6%
Reńska Wieś	3,0%	-17,6%	41,4%	-3,4%
Jemielnica	3,8%	-15,2%	45,0%	-1,6%
Kolonowskie	6,2%	-24,2%	26,8%	-9,1%
Leśnica	-2,7%	-20,8%	35,8%	-7,0%
Strzelce Opolskie	-9,4%	-18,2%	22,5%	-8,4%
Ujazd	-5,9%	-11,0%	36,1%	-2,1%
Zawadzkie	3,1%	-29,3%	24,6%	-13,7%
KSSOF	-4,4%	-20,8%	30,6%	-8,1%

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Prognoza ludności gmin na lata 2017-2030⁴.

Prognozy demograficzne GUS wskazują, że wszystkie gminy KSSOF odnotują w 2030 r. spadek liczby ludności, przy czym najgłębsza redukcja będzie miała miejsce na terenie gminy Polska Cerekiew (-15,6%) i Zawadzkie (-13,7%). Widoczny jest znaczny wzrost udziału osób starszych w strukturze ludności, szczególnie w gminie Jemielnica (+45,0%) oraz Reńska Wieś (+41,4%). Z prognozy wynika, że wszystkie gminy KSSOF odnotują spadek liczby ludności w wieku produkcyjnym, a tylko nieliczne gminy odnotują niewielki przyrost ludności w wieku przedprodukcyjnym.

³ Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030. Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony. <https://www.gov.pl/web/inwestycje-rozwoj/krajowa-strategia-rozwoju-regionalnego> dn. 31.07.2021.

⁴ <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/ludnosc/prognoza-ludnosci/prognoza-ludnosci-gmin-na-lata-2017-2030-opracowanie-eksperymentalne,10,1.html> dn.31.07.2021

W związku z negatywnymi zmianami w strukturze demograficznej przed KSSOF stoją poważne wyzwania bezpośrednio powiązane ze starzeniem się społeczeństwa oraz ubytkiem osób w wieku przedprodukcyjnym. Bardzo ważnym czynnikiem jest tutaj wysokie, ujemne saldo migracji. Powyższe zjawiska zdają się być najistotniejszymi wyzwaniami, do których obecnie, a tym bardziej w przyszłości, musi dostosować się polityka rozwoju społeczno-gospodarczego KSSOF. W związku z traktowaniem demografii jako kluczowego wyzwania należy podkreślić konieczność oddziaływania na atrakcyjność osiedleńczą, jakość życia i poziom świadczonych usług publicznych jako czynniki bezpośrednio wpływające na zachowania migracyjne.

W celu podsumowania sytuacji demograficznej panującej w obrębie KSSOF dokonano obliczeń wskaźnika syntetycznego dla każdej jednostki. W obliczeniach uwzględniono wskaźniki cząstkowe:

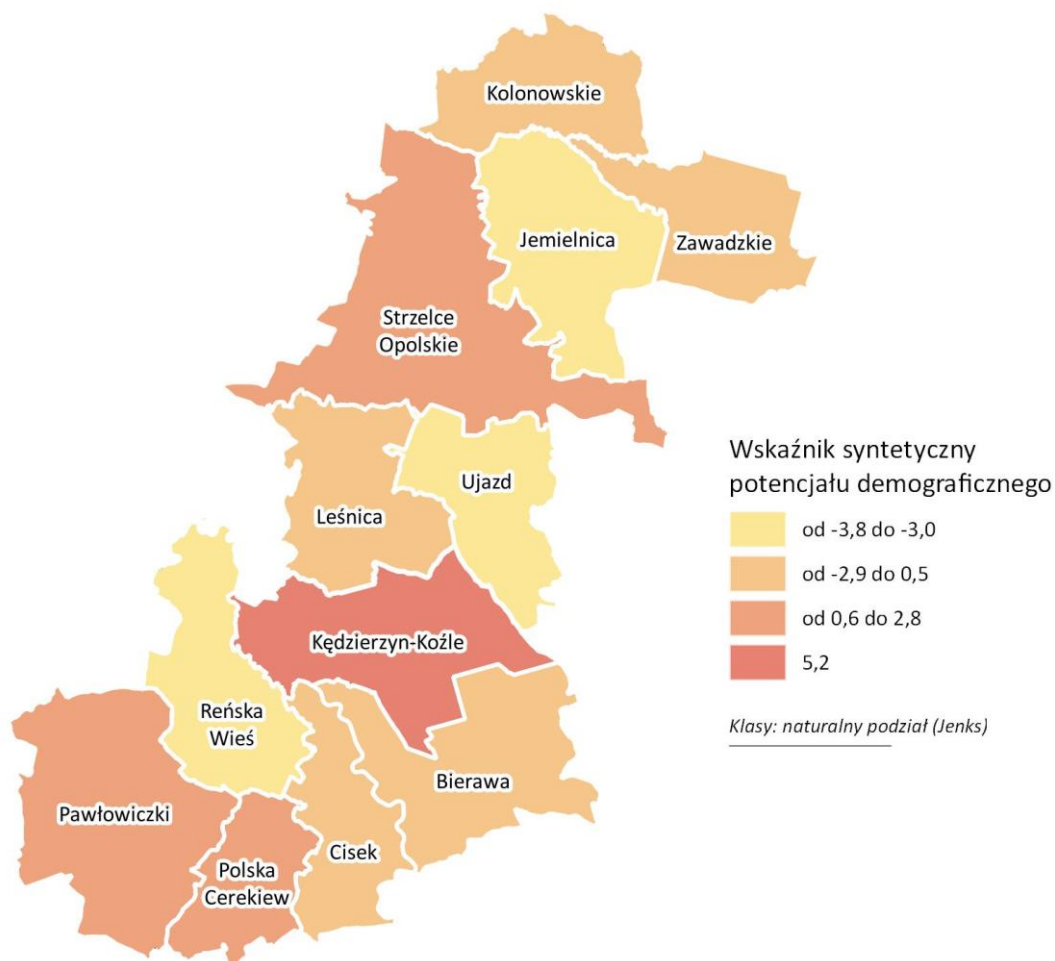
- odsetek osób w wieku 65 lat i więcej w populacji ogółem (destymulanta⁵),
- ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym (destymulanta),
- przyrost naturalny na 1000 ludności (stymulanta⁶),
- saldo migracji na 1000 ludności (stymulanta),

które następnie zestandaryzowano i zsumowano. Otrzymane wyniki przedstawiono na poniższej grafice.

⁵ Wysokie wartości wskaźnika świadczą o występowaniu zjawiska negatywnego

⁶ Wysokie wartości wskaźnika świadczą o występowaniu zjawiska pozytywnego

Grafika 9 Wskaźnik syntetyczny potencjału demograficznego.

Źródło: opracowanie własne.

Z przeprowadzonej analizy wynika, że najbardziej dotkniętą negatywnymi procesami demograficznymi gminą jest Kędzierzyn-Koźle, dla którego wskaźnik syntetyczny znacząco odbiega od wartości dla pozostałych jednostek (o 2,4 pkt. od gminy Polska Cerekiew – kolejnej występującej w rankingu gminie). Dominująca rola Kędzierzyna-Koźla jako rdzenia obszaru funkcjonalnego determinuje procesy demograficzne zachodzące w pozostałych częściach KSSOF. Redukcji ludności miejskiej towarzyszą bardzo niekorzystne w świetle całego KSSOF proporcje struktury wiekowej i wysoki odsetek ludności w starszym wieku.

W obrębie KSSOF najbardziej pozytywny obraz zjawisk demograficznych reprezentują 3 gminy: Ujazd, Jemielnica i Reńska Wieś. Jednostki te charakteryzują się zarówno korzystną strukturą wiekową, jak i dodatnim przyrostem naturalnym oraz saldem migracji. Dodatnie saldo migracji w wymienionych gminach jest efektem zjawiska suburbanizacji ośrodków miejskich (Kędzierzyna-Koźla i Strzelca Opolskiego).

3. Infrastruktura komunikacyjna i techniczna

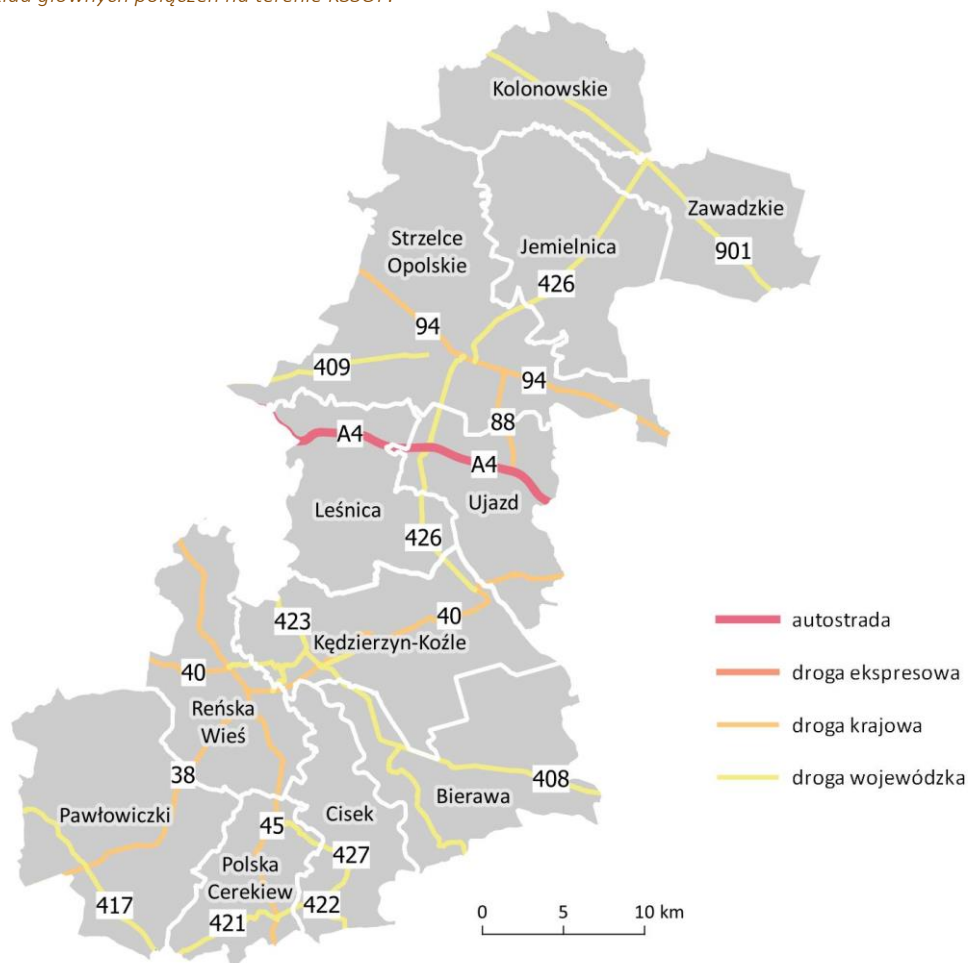
3.1 Infrastruktura komunikacyjna

3.1.1 Transport drogowy

Jakość systemu transportowego jest ważnym czynnikiem, który w sposób decydujący wpływa na warunki życia i rozwój gospodarczy regionu. Położenie Subregionu Kędzierzyńsko-Strzeleckiego wiąże się z dobrym położeniem w przestrzeni komunikacyjnej zarówno w skali krajowej, jak i europejskiej. Przez KSSOF przebiega jeden z najważniejszych tranzytowych szlaków transportowych w Polsce, należący do III Paneuropejskiego Korytarza Transportowego. Dużym atutem jest także bliska odległość do Republiki Czeskiej. Do najważniejszych dróg tworzących sieć transportową KSSOF należą:

- autostrada A4 przebiegająca przez gminy Leśnica i Ujazd, oraz w niewielkiej części przez gminę Strzelce Opolskie (Ligota Dolna),
- droga krajowa DK94 będąca bezpłatną alternatywą dla autostrady A4,
- droga krajowa DK88 łącząca DK94 z autostradą A4,
- droga krajowa DK40 przebiegająca przez Kędzierzyn-Koźle, prowadząca od granicy z Republiką Czeską w Głuchołazach do DK94 w Pyskowicach,
- droga krajowa DK38 łącząca Kędzierzyn-Koźle z Republiką Czeską (Pietrowice),
- droga krajowa DK45 – jedyna droga krajowa w KSSOF o przebiegu południkowym, przebiegająca na zachód od Kędzierzyna-Koźla, łącząca Opole z Republiką Czeską (Chałupki).

Grafika 10 Układ głównych połączeń na terenie KSSOF.

Źródło: opracowanie własne.

Na autostradzie A4 funkcjonują 2 węzły umożliwiające komunikację z KSSOF: Kędzierzyn-Koźle (w 273 kilometrze autostrady zjazd na drogę wojewódzką nr 426, kierunek Kędzierzyn-Koźle i Strzelce Opolskie) oraz Strzelce Opolskie (w 279 km zjazd na drogę krajową nr 88, kierunek Strzelce Opolskie). Ponadto do głównych miast KSSOF można wygodnie dotrzeć poprzez zjazdy: Krapkowice (w 253 km zjazd na lokalną 409, kierunek Strzelce Opolskie oraz 423, kierunek Kędzierzyn-Koźle) oraz Łany (w 285 km zjazd na DK40, kierunek Kędzierzyn-Koźle).

Ponadto komunikację drogową KSSOF tworzą drogi wojewódzkie: DW901 (Olesno – Zawadzkie – Gliwice), DW426 (Kędzierzyn-Koźle – Zawadzkie), DW409 (Strzelce Opolskie – Krapkowice), DW423 (Opole – Kędzierzyn-Koźle), DW410 (Kędzierzyn-Koźle), DW408 (Gliwice – Kędzierzyn-Koźle), DW425 (Bierawa - Rudy), DW417 (Laskowice – Pawłowiczki – Żerdziny), DW421 (Polska Cerekiew), DW422 (Cisek), DW427 (Cisek – Polska Cerekiew).

Sieć komunikacyjna KSSOF uzupełniana jest przez drogi powiatowe i gminne. Wskaźniki dróg gminnych i powiatowych o twardej nawierzchni na 10 tys. ludności są znacznie wyższe dla powiatu strzeleckiego (wskaźnik na poziomie 87,4 km), niż kędzierzyńsko-kozielskiego (62,0 km). Powiat strzelecki wyróżnia się także na tle województwa opolskiego (68,5 km) oraz całego kraju (66,6 km). Nieco lepszy jest powiat kędzierzyńsko-kozielski w zakresie wartości dróg utwardzonych gminnych i powiatowych przypadających na 100 km² powierzchni (powiat kędzierzyńsko-kozielski - 93,7 km, powiat strzelecki 87,6 km).

Wśród ważniejszych inwestycji drogowych planowanych w najbliższych latach jest budowa przez GDDKiA północnej obwodnicy Kędzierzyna-Koźła oraz Ujazdu w ciągu drogi krajowej nr 40 jako łącznika z autostradą A4. Strzelce Opolskie od lat starają się także o budowę obwodnicy w ciągu drogi krajowej nr 94. W ogłoszonym w 2020 r. przez Ministerstwo Infrastruktury *Programie Budowy 100 Obwodnic na lata 2020-2030* zabrakło obwodnicy dla Strzelce Opolskich, mimo iż było to wcześniej zapowiadane. W miastach, w których brakuje obwodnic, trasy dróg przebiegają obecnie ulicami o nieodpowiednich parametrach technicznych, co stwarza zagrożenie zarówno dla ich użytkowników, jak i mieszkańców. Ruch samochodowy o dużym natężeniu (w tym ruch samochodów ciężarowych), który przebiega przez obszary zabudowane, wpływa na zmniejszenie przepustowości sieci ulicznych, ograniczenia prędkości i warunki środowiskowe, w tym zanieczyszczenie powietrza i potęgowanie hałasu komunikacyjnego.

3.1.2 Transport kolejowy

Na terenie Subregionu Kędzierzyńsko-Strzeleckiego występuje dobrze rozwinięta sieć kolejowa. Przez obszar KSSOF przebiega linia kolejowa E30 należąca do III Paneuropejskiego Korytarza Transportowego łączącego Niemcy, Polskę i Ukrainę. Obecność tego ważnego węzła kolejowego stwarza korzystne perspektywy dla rozwoju gospodarki obszaru. Przy magistrali kolejowej biegnącej z Kędzierzyna-Koźła (jednej z największych stacji kolejowych w województwie opolskim) w kierunku Gliwic i Katowic oraz przez Racibórz i Chałupki do granicy z Republiką Czeską, położone są duże zakłady przemysłowe, takie jak Grupa Azoty Zakłady Azotowe Kędzierzyn S.A., czy podmioty gospodarcze działające na terenie i w otoczeniu Blachownia Holding S.A. (m.in. Petrochemia Blachownia, PCC Synteza S.A, FAMET S.A., Jokey Plastik Blachownia Sp. z o.o., Global Colors Polska S.A.).

Kolejowym potencjałem do wykorzystania, szczególnie przy planowaniu przyszłych inwestycji może być zaplanowana bocznica kolejowa przy terenie inwestycyjnym, tzw. Polu Południowym zlokalizowanym w Kędzierzynie-Koźlu na osiedlu Sławięcice.

Na infrastrukturę kolejową KSSOF składają się linie kolejowe przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 8 Linie kolejowe przebiegające przez KSSOF.

Nr linii kolejowej	Nazwa linii	Kategoria linii	Gminy na trasie linii
61	Kielce – Fosowskie	pierwszorzędna	Kolonowskie
132	Bytom - Wrocław Główny	magistralna	Strzelce Opolskie
136	Kędzierzyn-Koźle - Opole Groszowice	magistralna	Kędzierzyn-Koźle, Leśnica
137	Katowice-Legnica	magistralna	Kędzierzyn-Koźle, Reńska Wieś
151	Kędzierzyn-Koźle - Chałupki	magistralna	Kędzierzyn-Koźle, Bierawa
174	Kędzierzyn-Koźle - Żabieniec	-	Kędzierzyn-Koźle
199	Rudziniec Gliwicki - Kędzierzyn-Koźle	magistralna	Kędzierzyn-Koźle
144	Tarnowskie Góry - Opole Główne	pierwszorzędna	Zawadzkie
175	Strzelce Opolskie - Kluczbork	pierwszorzędna	Strzelce Opolskie
680	Kędzierzyn-Koźle - Kłodnica	drugorzędna	Kędzierzyn-Koźle
681	Nowa Wieś - Stare Koźle	pierwszorzędna	Kędzierzyn-Koźle
682	Nowa Wieś - Kędzierzyn-Koźle	drugorzędna	Kędzierzyn-Koźle
709	Kędzierzyn-Koźle - Stare Koźle	drugorzędna	Kędzierzyn-Koźle
872	Nowa Wieś - Kędzierzyn-Koźle	znaczenia miejscowego	Kędzierzyn-Koźle
956	Kędzierzyn-Koźle KKC - Kędzierzyn-Koźle KKB	znaczenia miejscowego	Kędzierzyn-Koźle

Źródło: opracowanie własne na podstawie: <http://mapa.plk-sa.pl/>.

Transport pasażerski na terenie KSSOF prowadzony jest na chwilę obecną przez POLREGIO oraz PKP Intercity. Najlepiej rozwinięta sieć kolejowa jest w Kędzierzynie-Koźlu oraz Strzelcach Opolskich. Z Kędzierzyna-Koźla bezpośrednimi połączeniami można dostać się do: Opola, Wrocławia, Gliwic, Katowic, Warszawy, Raciborza, Nysy, Brzegu, Bielska-Białej, Bydgoszczy, Świnoujścia, Zakopanego oraz Bohumina (Republika Czeska). Ze Strzelca Opolskich bezpośrednimi połączeniami można dostać się do: Opola, Wrocławia, Gliwic, Katowic, Lublina, Poznania, Gdyni, Szczecina, Świnoujścia, Ustki, Kołobrzegu oraz Żyliny (Słowacja). Część wymienionych połączeń uruchomiona zostaje jedynie w okresie wakacyjnym. W ujęciu lokalnym transport kolejowy między poszczególnymi gminami KSSOF jest ubogi. Z Kędzierzyna-Koźla można dostać się do Bierawy, Pokrzywnicy (gmina Reńska Wieś) oraz Raszowej (gmina Leśnica). W pięciu gminach brak jest linii kolejowych w ruchu pasażerskim. Są to gminy: Pawłowiczki, Polska Cerekiew, Cisek, Ujazd oraz Jemielnica.

3.1.3 Transport wodny

Obszar Funkcjonalny leży na trasie wodnego szlaku Odry, która przebiega przez Kędzierzyn-Koźle. Dzięki temu obszar ma połączenie drogami wodnymi z Europą Zachodnią i Zagłębiem Górnośląskim, a transport rzeczny może być realizowany ze Szczecinem, państwami zachodniej Europy i wschodnim Górnym Śląskiem (Port Gliwice).

Polska leżąc na trasie Środkowoeuropejskiego Korytarza Transportowego CETC-ROUTE 65 (który jest najkrótszym korytarzem łączącym Bałtyk i Basen Morza Śródziemnego – 1600 km) ze swoimi portami morskimi Szczecin-Świnoujście na północy oraz przebiegającymi Doliną Odry w kierunku południowym traktami komunikacyjnymi kolei, transportu samochodowego i transportu wodnego, staje się ważnym partnerem dla realizacji idei „zielonych korytarzy transportowych”. Korytarz CETC-ROUTE65 osadzony jest w połowie swojej długości na 800. kilometrowym odcinku Doliny Odry (Odrzańskiej Drogi Wodnej), co stanowi o możliwości wkomponowania transportu wodnego śródlądowego jako transportu optymalnego, niskoemisyjnego, niskoenergochłonnego i bezpiecznego.

W KSSOF, poza ładunkami kontenerowymi, stwarza on szansę wykorzystania transportu wodnego śródlądowego w obszarze ładunków surowcowych, materiałowych, a także całej gamy ładunków specjalnych (gaz LNG, chemikalia, paliwa, urządzenia ciężkie- ponadgabarytowe, urządzenia techniczne) dając możliwość ożywienia gospodarczego z poszanowaniem wymogów środowiskowych i społeczno-ekonomicznych. Na Polskę przypada najdłuższy od Bałtyku do Adriatyku odcinek trasy „Zielonego Korytarza”, co może w konsekwencji zaowocować największymi zyskami z prowadzenia usług transportowych i ekspansji nowych rynków zbytu własnych produktów i surowców.

Osadzenie strumienia transportowego na bazie Doliny Odry oznacza możliwość otrzymania niezwykle drożnego systemu śródlądowych dróg wodnych łączącego Małopolskę poprzez projektowany Kanał Śląski (ok. 43 km) z Odrzańską Drogą Wodną. Integralnym elementem korytarza CETC-ROUT65 jest oczywiście projektowany Kanał Odra-Dunaj-Łaba. Planowane w Dolinie Odry centra logistyczne oraz istniejące dzisiaj, a rozbudowane w przyszłości, miejsca parków przemysłowych są znakomitym wypełnieniem oczekiwań zarówno na linii produkcyjnej, jak i logistycznej. Istniejące stocznie na południu Polski (w tym 3 podmioty w Kędzierzynie-Koźlu oraz 2 podmioty we Wrocławiu i 1 w Malczycach) produkują rocznie ok. 60 statków morskich i rzecznych na rynki zagraniczne. Stanowi to istotny potencjał w kierunku przywrócenia taboru w obecnej żegludze śródlądowej.

Obiektem umożliwiającym obecnie żeglugę dużych jednostek na wysokości Kędzierzyna-Koźła jest wybudowany w latach 1934-40 i mierzący 41,2 km Kanał Gliwicki (którego początek znajduje się w Porcie Koźle, a koniec w Porcie Gliwice). Dla pokonania różnicy poziomów wynoszącej 43,6 m, zbudowano na nim 6 śluz komorowych, z których 3 znajdują się w granicach miasta Kędzierzyn-Koźle. Najciekawszym miejscem jest tzw. Syfon Kłodnicki, w którym dwupoziomowo krzyżuje się kanał z rzeką Kłodnicą (która stanowi podstawowe źródło zasilania kanału w wodę). Z Odrą Kanał Gliwicki połączony jest poprzez duży rzeczny Port Koźle. Z Kanałem Gliwickim skomunikowany jest Kanał Kędzierzyński (5,9 km długości), położony w całości w granicach miasta, który obsługuje niewielki port przy Zakładach Azotowych.

Kędzierzyn-Koźle posiada port śródlądowy (zamknięty wraz z upadkiem PRL), leżący na skrzyżowaniu szlaków handlowych w kierunku granicy z Republiką Czeską, posiadający idealne połączenie komunikacją lądową (A4), kolejową (węzeł Kędzierzyn-Koźle) i wodną (Kanał Gliwicki z portem w Gliwicach) z regionem przemysłowym Śląska. W 2015 r. rozpoczęto prace związane z ponownym uruchomieniem portu, jego modernizacją i rozbudową przez Spółkę KKT. W 2018 r. odbudowa portu została wstrzymana z powodu wypowiedzenia umowy dzierżawy toru dojazdowego przez PKP PLK S.A. Przyszłość portu w Kędzierzynie-Koźlu oraz przyczyny zatrzymania jego rozbudowy są ciągle ważnym tematem dyskusji w regionie.

3.1.4 Transport lotniczy

Na obszarze KSSOF nie ma lotniska pasażerskiego. Najbliższe porty lotnicze znajdują się we Wrocławiu oraz Katowicach. Około 22 km na południowy zachód od miasta Kędzierzyn-Koźle znajduje się prywatne Lądowisko Pawłowiczki, należące do przedsiębiorstwa Karol Kania i synowie sp. z o.o., które figuruje w ewidencji lądowisk Urzędu Lotnictwa Cywilnego od 2013 r.

W powiecie krapkowickim, na terenie gminy Gogolin, w miejscowości Kamień Śląski (pomiędzy Opolem a Strzelcami Opolskimi) znajduje się Lotnisko Opole-Kamień Śląski, które miało być przekształcone w regionalny port lotniczy obsługujący region Opola i okolic oraz sąsiednie województwo śląskie w zakresie lotów pasażerskich rejsowych. Od roku 2010 lotnisko użytkowane jest jednak na cele szkolenia lotniczego oraz organizacji imprez. Mimo, iż posiada dobrej jakości asfaltobetonową drogę startową (o długości 1900 m i szerokości 60 m) pozwalającą na obsługę większości typów samolotów pasażerskich, w chwili obecnej nie ma planów przygotowania portu do regularnych połączeń lotniczych.

W 2014 roku otwarte zostało lądowisko lotniczego pogotowia ratunkowego znajdujące się na terenie kozielskiej wyspy w Kędzierzynie-Koźlu. W trakcie budowy jest także 24-godzinne lądowisko SOR przy Szpitalu Powiatowym w Strzelcach Opolskich.

3.1.5 Komunikacja publiczna

Głównym podmiotem, który realizuje drogowy transport publiczny na terenie powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego jest obecnie GTV BUS Sp. z o.o. Po rezygnacji ze świadczeń usług transportowych przez dotychczasowego głównego przewoźnika powiatu, firmy Arriva Sp. z o.o. w 2018 r. z powodu nierentowności kursów, powiat kędzierzyńsko-kozielski stanął w trudnej sytuacji. Dla zapewnienia funkcjonowania transportu publicznego powiat wraz z gminami wiejskimi udzielił pomocy finansowej na ten cel w kwocie niemal 3 mln zł. Spółka GTV BUS realizuje obecnie połączenia autobusowe do wszystkich gmin powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego. Komunikację drogową w powiecie uzupełnia PKS w Głubczycach Sp. z o.o, kursując do Głogówka (przez gminę Reńska Wieś).

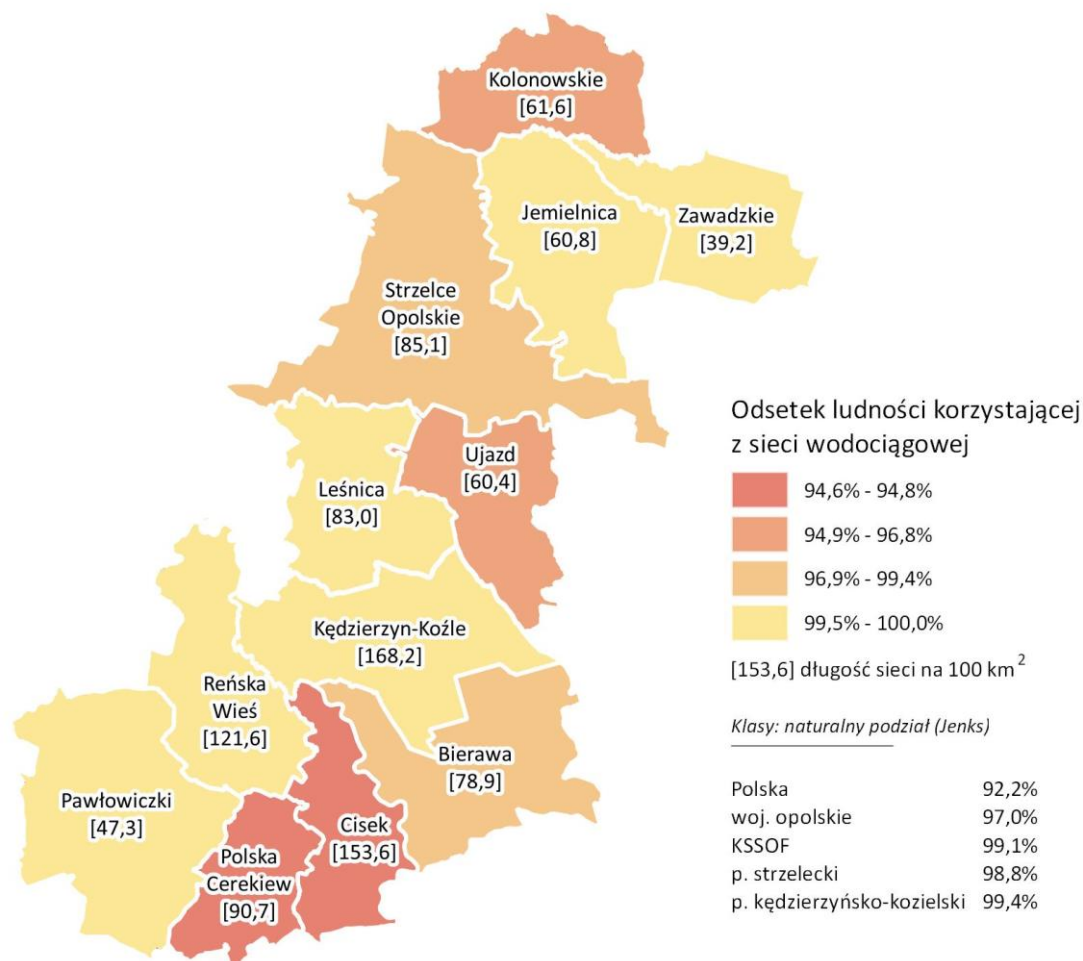
Na terenie gminy Kędzierzyn-Koźle funkcjonuje komunikacja miejska obsługiwana przez Miejski Zakład Komunikacyjny w Kędzierzynie-Koźlu Sp. z o.o. Obecnie uruchomionych jest 14 linii autobusowych, z czego 12 linii kursujących stale, jedna kursująca tylko w okresie letnim oraz jedna linia nocna. W ramach projektu *Poprawa jakości powietrza w Subregionie Kędzierzyńsko-Strzeleckim – Etap II* gmina zakupiła 4 nowe autobusy (w tym 1 hybrydowy), które zasiły posiadany dotychczas tabor.

Podmiotem realizującym powiatowe przewozy pasażerskie na terenie powiatu strzeleckiego i części krapkowickiego jest PKS Strzelce Opolskie S.A. W celu poprawy jakości systemu transportowego powiatu, w 2016 r. powstał Związek Powiatowo-Gminny „JEDŹ Z NAMI”, utworzony przez powiat strzelecki oraz wszystkie jego gminy. Do głównych zadań należy zapewnienie funkcjonowania pasażerskiej komunikacji zbiorowej na obszarach powiatu oraz gmin objętych działaniem Związku, dostosowanie połączeń w taki sposób, aby umożliwić mieszkańcom swobodne przemieszczanie się po obszarze powiatu, poprawa jakości transportu w ramach publicznego transportu zbiorowego, realizacja dowozu dzieci w tym dzieci niepełnosprawnych do szkół. W 2019 r. PKS Strzelce Opolskie S.A. w ramach projektu *Poprawa jakości powietrza w Subregionie Kędzierzyńsko-Strzeleckim – Etap II* zakupił 15 nowych niskoemisyjnych autobusów komunikacji międzymiastowej, które zasiły posiadany dotychczas tabor. Komunikację między powiatami realizuje PKS w Strzelcach Opolskich S.A. w relacji Kędzierzyn-Koźle – Strzelce Opolskie (przez gminy: Leśnica, Ujazd i Zdieszowice). Obecnie Związek obejmuje swoim zakresem działania gminy Powiatu Strzeleckiego oraz gminy Krapkowice, Gogolin i Zdieszowice.

3.2 Infrastruktura techniczna

Subregion Kędzierzyńsko-Strzelecki charakteryzuje się bardzo wysokim wskaźnikiem dostępu ludności do zorganizowanej sieci wodociągowej. 99,1% ludności KSSOF korzysta z wodociągów publicznych, w poszczególnych gminach odsetek ten nie ulega znaczącym wahaniom. Najmniejszym udziałem ludności korzystającej z sieci wodociągowej charakteryzuje się gmina Cisek (94,6%), jednakże udział ten i tak jest większy od średniej krajowej (92,2%).

Grafika 11 Zasięg sieci wodociągowej w gminach KSSOF w 2019 r.

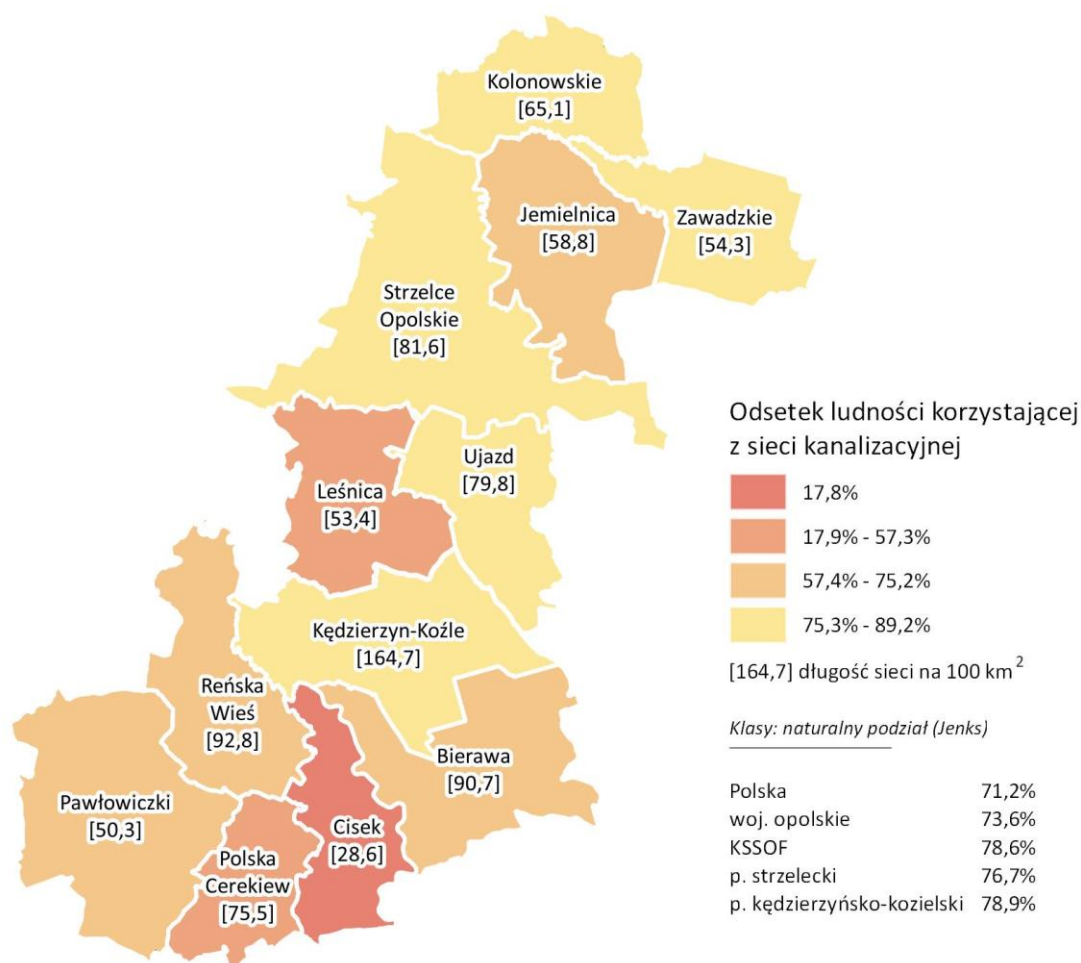

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

Długość czynnej wodociągowej sieci rozdzielczej w KSSOF w 2020 r. wynosiła 1 126,4 km. W ciągu 6 ostatnich lat długość wodociągów wzrosła o 54,6 km, z czego główny przyrost sieci nastąpił w gminach Ujazd (19,7 km), Kędzierzyn-Koźle (18,6 km) oraz Cisek (12,3 km). Wraz z przyrostem sieci wodociągowej w gminie Cisek w latach 2014-2018, według szacunków GUS, nie zwiększył się udział ludności korzystającej z wodociągów w tej gminie.

Subregion Kędzierzyńsko-Strzelecki wypada również korzystnie w kontekście rozwoju sieci kanalizacyjnej. 78,6% ludności KSSOF korzysta z kanalizacji, przewyższając ten wskaźnik zarówno dla województwa (73,6%) jak i całego kraju (71,2%).

Grafika 12 Zasięg sieci kanalizacyjnej w gminach KSSOF w 2019 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

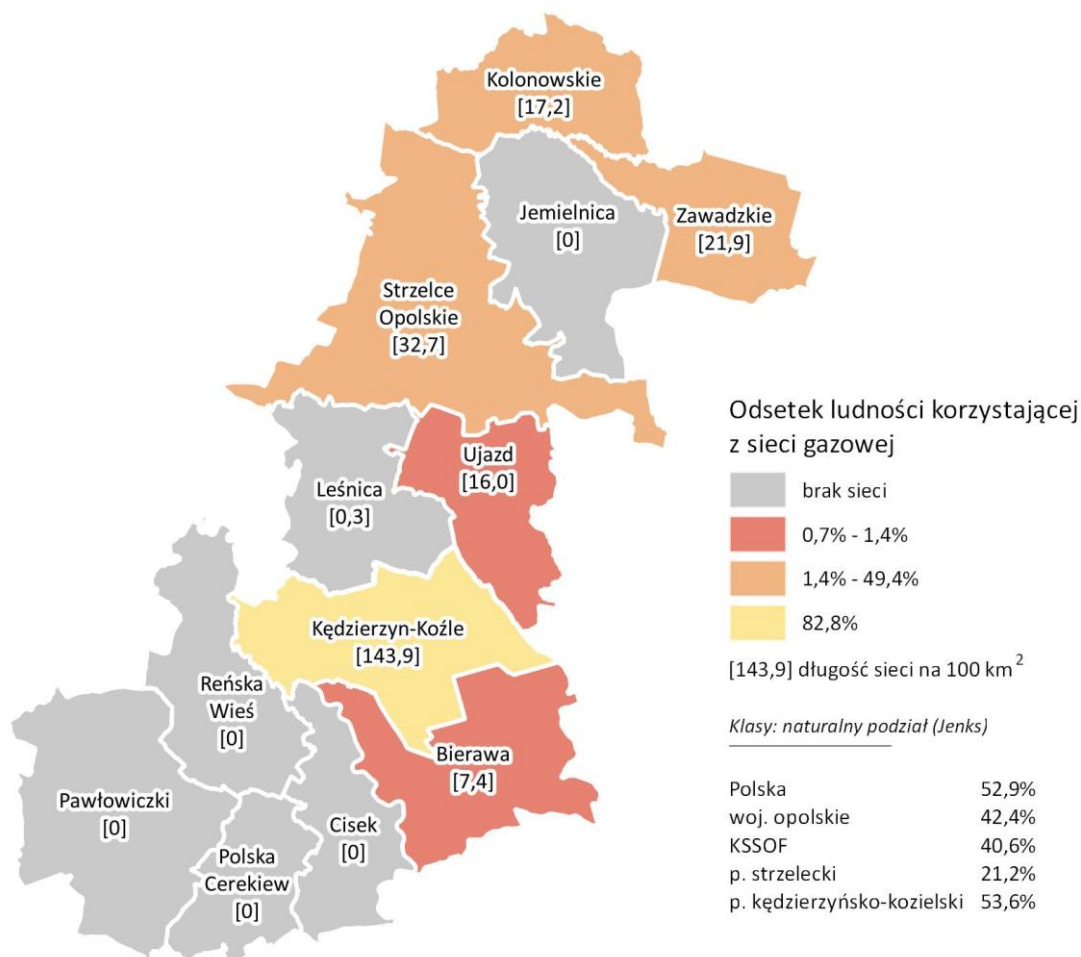
Długość czynnej sieci kanalizacyjnej w KSSOF wynosi 1 023 km. W latach 2014-2020 wybudowano 202,90 km sieci, co stanowi przyrost o 24,74%. Największa rozbudowa sieci wystąpiła w Strzelcach Opolskich (72 km) oraz Jemielnicy (28,10 km).

W okresie 2014-2019 zwiększył się odsetek ludności korzystającej z kanalizacji, szczególnie w gminach: Cisek (wzrost o 10 pkt. proc.), Bierawa (7,8 pkt. proc.) Zawadzkie (6,8 pkt. proc.) i Jemielnica (6,6 pkt. proc.). W najgorszej sytuacji są gminy Polska Cerekiew i Leśnica, w których to w tym czasie nie dokonano znaczącej rozbudowy sieci kanalizacyjnej, a odsetek ludności korzystającej z kanalizacji jest niezmiennie niski (odpowiednio 50% oraz 57%).

Zgodnie z art. 3 dyrektywy 91/271/EWG procent skanalizowania w aglomeracjach do 2027 r., powinien wynosić minimum 98 %. Z informacji otrzymanych przez Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Gliwicach wynika, że aglomeracja Polska Cerekiew nie spełni przedmiotowego warunku. Wskazana aglomeracja ma również problem ze spełnieniem dwóch pozostałych warunków określonych w przedmiotowej dyrektywie (wydajność oczyszczalni oraz standardy oczyszczania). W związku z powyższym należy rozważyć podjęcie odpowiednich działań inwestycyjnych w powyższym zakresie.

Subregion Kędzierzyńsko-Strzelecki jest w małym stopniu zgazyfikowany. Odsetek ludności korzystającej z sieci gazowej wynosi 40,6%, jednakże wewnątrz KSSOF istnieje duża dysproporcja w zakresie dostępności do sieci. Podczas gdy w Kędzierzynie-Koźlu z instalacji korzysta 82,8% mieszkańców, a w Strzelcach Opolskich – 49,48%, to pozostałe gminy albo nie są zgazyfikowane albo wskaźnik ten kształtuje się na poziomie 1-3%. Długość czynnej sieci rozdzielczej gazu w KSSOF wynosi 298 km.

Grafika 13 Zasięg sieci gazowej w gminach KSSOF w 2019 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

Na terenie powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego z sieci ciepłowniczej korzysta ok. 46% mieszkańców, tj. ok. 70% mieszkańców gminy Kędzierzyn-Koźle oraz ok. 10 % mieszkańców gminy Bierawa⁷. Spółka MZEC odpowiada za produkcję i dystrybucję ciepła oraz ciepłej wody użytkowej na terenie Miasta Kędzierzyn-Koźle. Spółka zarządza siecią przesyłową o długości 54,075 km, która dzieli się na 4 rejony:

- sieć ciepłownicza nr 1 – dostarcza ciepło dla odbiorców osiedli: Piastów, Wschód, Śródmieście, Leśna i Pogorzelec,
- sieć ciepłownicza nr 2 – dostarcza ciepło dla odbiorców dzielnicy Koźle,
- sieć ciepłownicza nr 3 – dostarcza ciepło dla odbiorców Osiedli: Azoty i Zacisze,
- sieć ciepłownicza nr 4 – dostarcza ciepło dla odbiorców Osiedla KOFAMA.

W strukturze zużycia paliw na terenie powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego na cele grzewcze dominuje spalanie węgla – przyjmuje się, że ok. 96% źródeł indywidualnych na obszarze powiatu jest opalanych węglem kamiennym. Pozostałe paliwa stanowią zaledwie ok. 4% produkowanej energii, wśród których największy udział ma gaz ziemny (3%), a najmniejszy energia elektryczna i OZE (<1% każde). W miejscowościach sąsiadujących z większymi obszarami leśnymi, obserwuje się większy udział pozyskiwania energii ze spalania drewna. Większość nowych budynków mieszkalnych, wybudowanych po roku 1990, wykorzystuje kotły opalane paliwami „ekologicznymi”, tj. gazem (głównie gazem GZ50 w rejonach zgazyfikowanych oraz w niewielkim stopniu gazem płynnym LPG), propanem lub lekkimi olejami opałowymi.

Zintegrowany system ciepłowniczy na terenie powiatu strzeleckiego występuje wyłącznie w gminie Strzelce Opolskie (pokrywa 24% potrzeb cieplnych gminy) oraz gminie Zawadzkie (pokrywa 13% potrzeb cieplnych Gminy). System ciepłowniczy znajdujący się na terenie powiatu strzeleckiego pokrywa zaledwie ok. 12% całkowitych potrzeb cieplnych powiatu. Pozostałe 88% potrzeb cieplnych jest zaspokajane przez kotłownie lokalne i zakładowe oraz indywidualne paleniska.

System ciepłowniczy w Strzelcach Opolskich obsługiwany jest przez Energetykę Ciepłą Opolszczyzny S.A. Całkowite zapotrzebowanie mocy cieplnej pokrywanej przez ciepłownię wynosi ok. 30 MW, w większości wykorzystywane do ogrzewania pomieszczeń, w mniejszym stopniu do przygotowania ciepłej wody użytkowej lub potrzeb technologii. W Strzelcach Opolskich pracuje scentralizowany system ciepłowniczy z kotłownią centralną przy ul. Strzelców Bytomskich 88, będącą strategicznym źródłem w systemie cieplnym Strzelce Opolskich.

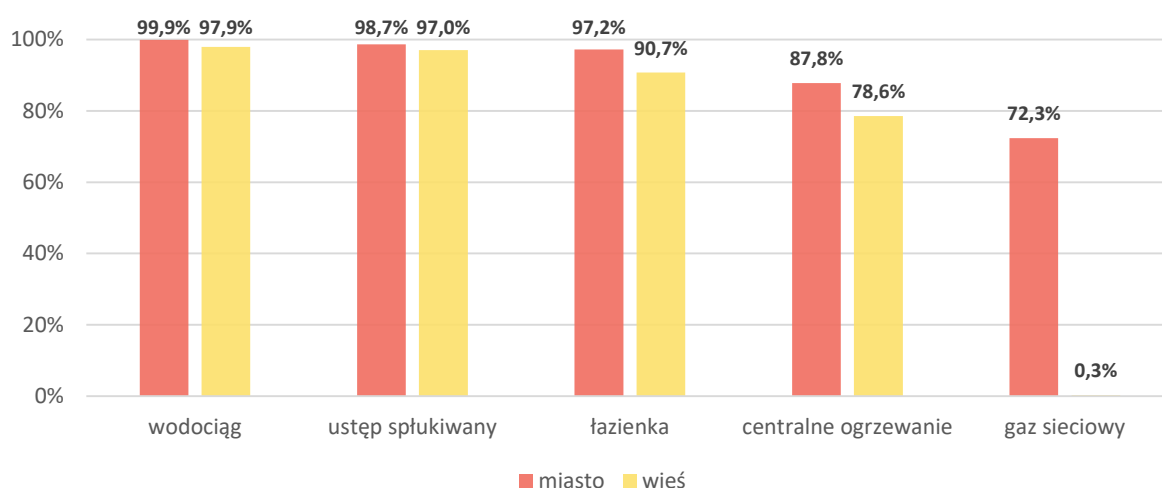
⁷ Zintegrowany Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Subregionu Kędzierzyńsko-Kozielskiego, 2015 r.

Odbiorcy indywidualni poza miejskimi systemami ciepłowniczymi na terenie powiatu strzeleckiego wykorzystują do ogrzewania obiektów kotły lub paleniska indywidualne. W strukturze zużycia paliw na terenie powiatu na cele grzewcze dominuje spalanie węgla – przyjmuje się, że ok. 89% źródeł indywidualnych na obszarze powiatu jest opalanych węglem kamiennym. Pozostałe paliwa stanowią zaledwie ok. 11% produkowanej energii cieplnej, z czego największy udział mają olej opałowy i gaz płynny (5%) oraz gaz ziemny (4%). Energia elektryczna oraz OZE mają niewielki udział w strukturze zużycia paliw.

Energia elektryczna w obu powiatach stanowi niewielki udział w ogólnej strukturze pozyskiwania energii cieplnej, głównie ze względu na wysokie koszty eksploatacyjne.

Rozwój infrastruktury techniczno-sanitarnej KSSOF jest zróżnicowany w ujęciu miasto – wieś. Jak wskazuje poniższy wykres, zaledwie 0,3% mieszkańców znajdujących się na terenach wiejskich ma dostęp do gazu sieciowego.

Wykres 4 Mieszkania wyposażone w instalacje w 2019 r. – w % ogółu mieszkań KSSOF.

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

Duże dysproporcje wykazuje także udział mieszkań z łazienkami oraz centralnym ogrzewaniem. W najgorszej sytuacji są gminy Polska Cerekiew oraz Pawłowiczki, gdzie ok. 71% mieszkańców posiada centralne ogrzewanie, a do łazienki ma dostęp odpowiednio 84,3% i 88,2% mieszkańców.

Tabela 9 Wyposażenie mieszkań w instalacje techniczne w KSSOF w 2019 r.

Gmina	instalacja	wodociąg	ustęp spłukiwany	łazienka	centralne ogrzewanie	gaz sieciowy
Kędzierzyn-Koźle	miasto	99,8%	98,8%	97,6%	89,1%	82,8%
Bierawa	wieś	98,6%	98,2%	91,0%	81,8%	1,2%
Cisek	wieś	93,8%	93,4%	86,9%	77,3%	0,0%
Pawłowiczki	wieś	97,1%	95,8%	88,2%	71,5%	0,0%
Polska Cerekiew	wieś	94,8%	93,0%	84,3%	71,2%	0,0%
Reńska Wieś	wieś	100,0%	99,5%	92,4%	81,5%	0,0%

Gmina	instalacja	wodociąg	ustęp spłukiwany	łazienka	centralne ogrzewanie	gaz sieciowy
Jemielnica	wieś	99,2%	98,8%	92,1%	80,0%	0,0%
Leśnica	miasto	99,4%	97,0%	92,8%	77,9%	0,0%
Leśnica	wieś	97,2%	96,3%	89,4%	78,3%	0,0%
Strzelce Opolskie	miasto	100,6%	99,7%	98,8%	88,4%	84,8%
Strzelce Opolskie	wieś	99,1%	98,1%	94,2%	81,8%	0,2%
Ujazd	miasto	98,3%	97,9%	94,1%	78,7%	2,3%
Ujazd	wieś	98,0%	96,1%	91,7%	78,9%	0,2%
Zawadzkie	miasto	99,3%	97,2%	96,2%	84,6%	4,8%
Zawadzkie	wieś	98,6%	97,6%	93,6%	80,7%	0,0%
Kolonowskie	miasto	98,4%	92,3%	84,7%	71,8%	0,6%
Kolonowskie	wieś	97,4%	96,5%	90,3%	74,5%	4,3%
KSSOF	wieś	97,9%	97,0%	90,7%	78,6%	0,3%
KSSOF	miasto	99,9%	98,7%	97,2%	87,8%	72,3%
KSSOF	ogółem	99,1%	98,0%	94,8%	84,3%	45,4%

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

4. Infrastruktura mieszkaniowa

Zasoby mieszkaniowe Subregionu Kędzierzyńsko-Strzeleckiego nie zwiększyły się znacząco na przestrzeni 5 lat. W całym KSSOF w analizowanym okresie przybyły 722 mieszkania, co daje wzrost zaledwie o 1,2% w stosunku do 2014 r. Największą dynamiką i wzrostem liczby mieszkań w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców charakteryzuje się Gmina Reńska Wieś (6/1000 ludności).

Tabela 10 Zasoby mieszkaniowe gmin KSSOF w latach 2014 i 2019.

	2014	2019	Przyrost	Przyrost na 1000 mieszkańców	Dynamika
Kędzierzyn-Koźle	24 727	24 885	158	4	0,6%
Bierawa	2 594	2 675	81	3	3,1%
Cisek	1 941	1 952	11	3	0,6%
Pawłowiczki	2 557	2 568	11	6	0,4%
Polska Cerekiew	1 550	1 552	2	4	0,1%
Reńska Wieś	2 545	2 659	114	3	4,5%
Jemielnica	2 050	2 099	49	1	2,4%
Kolonowskie	1 742	1 785	43	4	2,5%
Leśnica	2 424	2 448	24	4	1,0%
Strzelce Opolskie	10 863	11 012	149	4	1,4%
Ujazd	1 828	1 873	45	2	2,5%
Zawadzkie	3 700	3 735	35	3	0,9%
KSSOF	58 521	59 243	722	3	1,2%
powiat kędzierzyńsko-kozielski	35 914	36 291	377	4	1,0%
powiat strzelecki⁸	22 607	22 952	345	4	1,5%

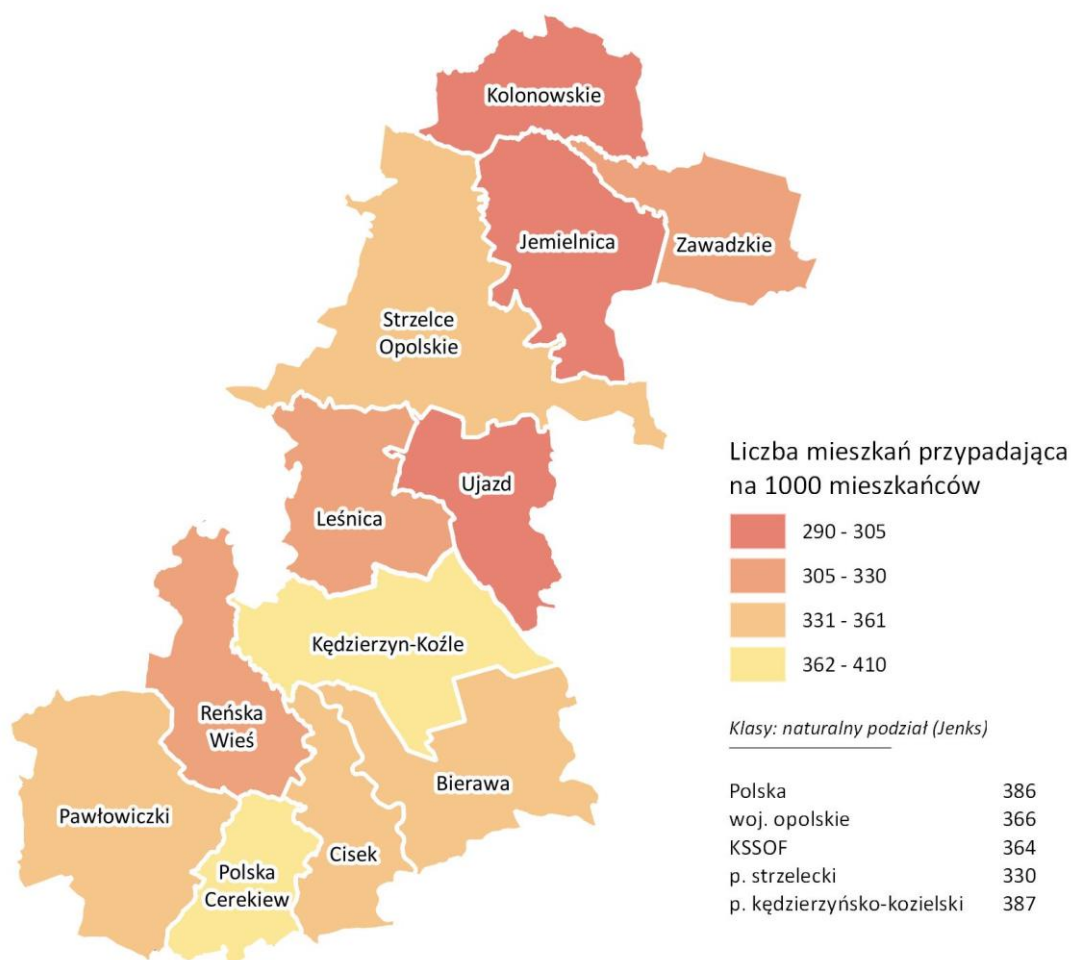
Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

W 2019 r. w zasobach mieszkaniowych gmin KSSOF pozostawało 707 lokali socjalnych. Liczba tego typu mieszkań sukcesywnie się zwiększa, od 2014 r. nastąpił ich wzrost o 16%. Dynamika przyrostu lokali socjalnych jest tutaj wyższa niż w województwie, gdzie liczba mieszkań od roku bazowego wzrosła o niecałe 9%. Socjalna pomoc mieszkaniowa jest zadaniem publicznym, który zyskuje na znaczeniu. Pomimo powiększaniu się z roku na rok zasobów mieszkaniowych w Polsce, występują znamiona narastającego problemu niezaspokojenia potrzeb mieszkaniowych ludności ubogiej.

Gminy KSSOF, jak większość jednostek terytorialnych w Polsce, borykają się z problemem deficytu ilościowego mieszkań. Wskaźnik liczby mieszkań przypadających na 1 000 mieszkańców jest tutaj znacznie niższy od średniej krajowej. Jedynie w Kędzierzynie-Koźlu i Polskiej Cerekwii współczynnik ten jest wyższy niż średnia dla Polski i całego województwa.

⁸ Dane dla powiatu strzeleckiego nie obejmują Gminy Izbicko.

Grafika 14 Liczba mieszkań przypadająca na 1000 mieszkańców w gminach KSSOF w 2019 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

W poniższej tabeli przedstawiono podstawowe wskaźniki dotyczące zasobów mieszkaniowych w gminach KSSOF. Biorąc pod uwagę przeciętną powierzchnię mieszkania a także powierzchnię użytkową jaka przypada na 1 osobę, wydaje się że w najlepszej sytuacji mieszkaniowej jest gmina Cisek. Gmina ta posiada także najwyższy wskaźnik liczby izb w 1 mieszkaniu oraz najniższą liczbę osób przypadającą na 1 izbę. Wskaźniki te nie przedstawiają jednak standardu mieszkań. Według oceny dostępu do infrastruktury techniczno-sanitarnej, gmina Cisek wraz gminą Polska Cerekiew charakteryzują się najgorszą dostępnością do urządzeń sanitarnych i centralnego ogrzewania w KSSOF. Najtrudniejsza sytuacja mieszkaniowa panuje w gminie Zawadzkie, gdzie wskaźniki zasobów mieszkaniowych są jednymi z najgorszych wśród gmin KSSOF oraz niemal wszystkie lokują się poniżej średniej zarówno dla kraju, jak i województwa opolskiego. Z kolei Gmina Kędzierzyn-Koźle charakteryzuje się najniższą w całym KSSOF przeciętną powierzchnią użytkową 1 mieszkania (63,90 m²).

Tabela 11 Wskaźniki zasobów mieszkaniowych dla gmin KSSOF w 2019 r.

Gmina	przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania [m ²]	przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę [m ²]	liczba mieszkań na 1000 mieszkańców	przeciętna liczba izb w 1 mieszkaniu	przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie	przeciętna liczba osób na 1 izbę
Bierawa	99,30	33,60	338,10	4,88	2,96	0,61
Cisek	116,50	40,70	349,00	5,53	2,87	0,52
Pawłowiczki	100,40	34,70	345,80	4,83	2,89	0,60
Polska Cerekiew	96,50	37,30	386,70	4,81	2,59	0,54
Reńska Wieś	112,60	36,10	320,60	5,42	3,12	0,58
Jemielnica	109,80	31,90	290,10	5,40	3,45	0,64
Kolonowskie	96,20	29,20	303,90	5,01	3,29	0,66
Leśnica	104,60	33,90	324,20	5,13	3,08	0,60
Strzelce Opolskie	78,60	28,40	360,90	4,17	2,77	0,66
Ujazd	101,20	29,60	292,20	5,15	3,42	0,66
Zawadzkie	73,30	24,20	330,40	4,01	3,03	0,75
Kędzierzyn-Koźle	63,90	26,20	410,40	3,60	2,44	0,68
OPOLSKIE	81,20	29,80	366,30	4,19	2,73	0,65
POLSKA	74,40	28,70	385,90	3,82	2,59	0,68

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL

O kondycji rynku mieszkaniowego decydują nie tylko zasoby istniejące, ale również efekty budownictwa mieszkaniowego. W 2020 roku do użytku oddano 188 mieszkań. Biorąc pod uwagę przeciętną powierzchnię użytkową jednego mieszkania oddanego do użytkowania w 2020 roku na terenie KSSOF, te największe powstawały w Strzelcach Opolskich (200 m²) i w Gminie Zawadzkie (195 m²). Ogółem średnia powierzchnia oddawanych mieszkań dla obszaru w 2019 r. wyniosła 150 m².

Tabela 12 Powierzchnia oddawanych mieszkań na terenie KSSOF w latach 2018-2020.

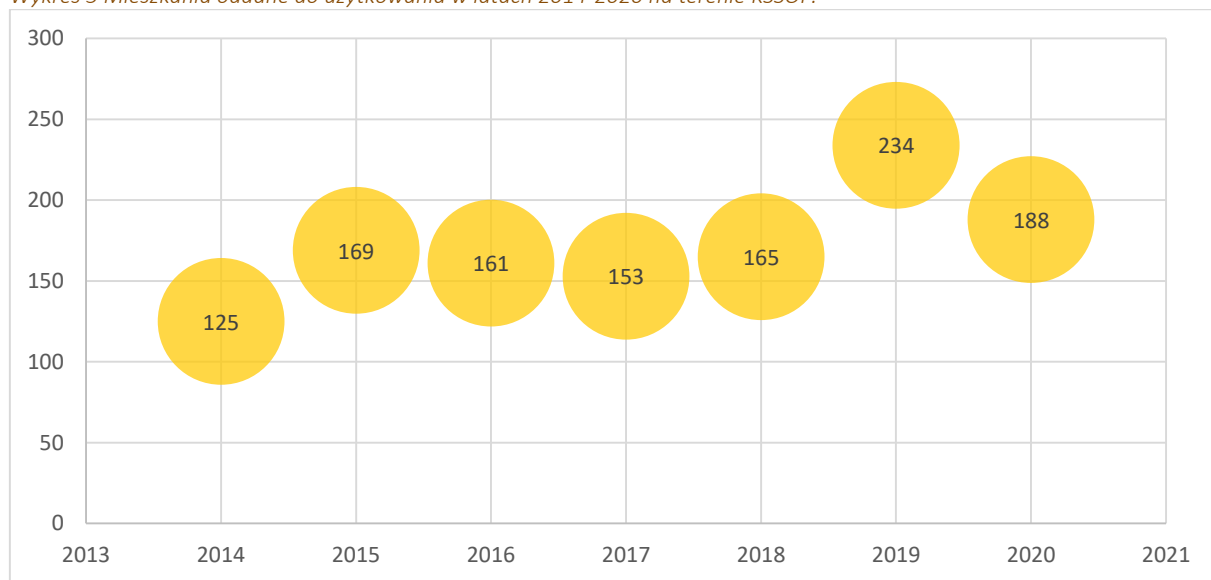
Gmina	Mieszkania oddane do użytkowania			Powierzchnia mieszkań oddanych do użytkowania			Średnia powierzchnia		
	2018	2019	2020	2018	2019	2020	2018	2019	2020
Kędzierzyn-Koźle	27	46	41	4239	6399	5436	157	139	133
Bierawa	19	14	26	2717	1822	3406	143	130	131
Cisek	7	11	2	1210	1636	284	173	149	142
Pawłowiczki	4	10	8	587	1435	1059	147	144	132
Polska Cerekiew	2	4	5	326	645	795	163	161	159
Reńska Wieś	26	36	26	3893	5111	3473	150	142	134
Jemielnica	16	13	16	2205	1947	2380	138	150	149
Kolonowskie	9	10	6	1240	1511	960	138	151	160
Leśnica	4	4	5	723	809	702	181	202	140
Strzelce Opolskie	32	64	33	6359	7519	6608	199	117	200
Ujazd	10	13	12	1437	2408	1606	144	185	134
Zawadzkie	9	9	8	1324	1155	1558	147	128	195

Gmina	Mieszkania oddane do użytkowania			Powierzchnia mieszkań oddanych do użytkowania			Średnia powierzchnia		
	2018	2019	2020	2018	2019	2020	2018	2019	2020
KKSOF	165	234	188	26 260	32 397	28 267	157	150	150
POLSKA	185 063	207 425	220 831	16 709 440	18 376 582	19 585 408	90	89	89
OPOLSKIE	2 388	2 726	2 616	255 544	289 360	301 291	107	106	115

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

Liczba mieszkań oddawanych do użytkowania oraz ich średnia powierzchnia zmieniała się na przestrzeni ostatnich 10 lat. Na powyższym wykresie można zauważyć, że wraz ze wzrostem ilości nowopowstałych mieszkań maleje ich średnia powierzchnia. Od 2018 r. największą dynamiką budownictwa charakteryzują się gminy: Strzelce Opolskie, Kędzierzyn-Koźle oraz Reńska Wieś.

Wykres 5 Mieszkania oddane do użytkowania w latach 2014-2020 na terenie KKSOF.

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

Głównym inwestorem na rynku mieszkaniowym w latach 2014-2020 byli inwestorzy indywidualni. Podobnie jak ma to miejsce w całej Polsce, coraz mniejszy udział w budownictwie mieszkaniowym notują spółdzielnie mieszkaniowe na korzyść firm developerskich.

W 2020 r. wydano łącznie 254 pozwolenia na budowę domów jednorodzinnych. Najwięcej pozwoleń dotyczyło budowy w Kędzierzynie-Koźlu (41 wydanych pozwoleń), Strzelcach Opolskich (37) i Reńskiej Wsi (36). Najmniejszym zainteresowaniem cieszyła się gmina Polska Cerekiew, gdzie wydano jedynie 2 pozwolenia na budowę. W porównaniu z rokiem poprzednim można zauważyć, iż budownictwo jednorodzinne intensyfikuje się w gminach Zawadzkie oraz Kolonowskie.

Tabela 13 Wydane pozwolenia na budowę budynków jednorodzinnych w latach 2018-2020.

Gmina	2018	2019	2020
Kędzierzyn-Koźle	33	36	41
Bierawa	29	17	30
Cisek	4	6	7
Pawłowiczki	8	6	12
Polska Cerekiew	3	2	2
Reńska Wieś	30	21	36
powiat kędzierzyńsko-kozielski	107	88	128
Jemielnica	18	28	23
Kolonowskie	8	11	15
Leśnica	7	24	12
Strzelce Opolskie	53	46	37
Ujazd	19	16	22
Zawadzkie	8	6	17
powiat strzelecki	113	131	126
KSSOF	220	219	254

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

5. Potencjał gospodarczy i rynek pracy

Rynek pracy to jeden z kluczowych elementów związanych z funkcjonowaniem każdego z obszarów a w szczególności rzutującym, na jakość życia mieszkańców oraz atrakcyjność osiedleńczą danego terytorium. W przedmiotowym rozdziale skupiono się na zagadnieniach takich jak kwestie bezrobocia, profil gospodarczy obszaru KSSOF, wysokość i struktura wynagrodzeń, liczba pracujących obcokrajowców, dostępność kursów, szkoleń a także instytucji wsparcia rynku pracy. Przedstawione dane pochodzą z różnych źródeł – przede wszystkim GUS oraz powiatowych urzędów pracy.

Istotnym czynnikiem ściśle powiązanim z rynkiem pracy są podmioty gospodarcze funkcjonujące na danym obszarze i tworzące potencjał zatrudnieniowy. Miasta KSSOF – Kędzierzyn-Koźle oraz Strzelce Opolskie są jednymi z najbardziej rozwiniętych pod względem przemysłowym w województwie opolskim. Możliwości gospodarcze i inwestycyjne obszaru kształtowane są niewątpliwie poprzez doskonałą lokalizację KSSOF, przede wszystkim przy głównych szlakach komunikacyjnych takich jak autostrada A4, rzeka Odra, bliskość trzech portów lotniczych (Katowice, Wrocław, Kraków). W związku z powyższym w miastach powiatowych rozwinęły się silne organizacje gospodarcze i instytucje otoczenia biznesu takie jak Kędzierzyńsko - Kozielski Park Przemysłowy, którego misją jest kreowanie nowych miejsc pracy oraz zapewnienie przedsiębiorcom korzystnych warunków rozwoju. W województwie opolskim działają 3 specjalne strefy ekonomiczne: Katowicka, Wałbrzyska i Starachowicka, przy czym na obszarze KSSOF funkcjonuje Podstrefa Gliwicka KSSE i obejmuje 3 lokalizacje obszaru – Kędzierzyn-Koźle, Strzelce Opolskie oraz Ujazd. Zgodnie z danymi z 2020 roku w Kędzierzynie-Koźlu dostępnych jest 45,3 ha terenów inwestycyjnych, w miejscowości Ujazd 140,1 ha oraz 210 ha w Strzelcach Opolskich. Według raportu PAIH *Atrakcyjność inwestycyjna regionów 2017* (Polska Agencja Inwestycji i Handlu) największe wartościowo inwestycje napłynęły do Strzelec Opolskich - skumulowane nakłady inwestycyjne wyniosły 1 mld 886 mln oraz utworzono 482 miejsca pracy przede wszystkim w branży drewnianej (drewno i wyroby z drewna i korka wyłączając meble).

5.1 Struktura zatrudnienia i bezrobocie, w tym długotrwałego

Według danych GUS, na terenie woj. opolskiego przeciętna liczba osób zatrudnionych w 2019 r. według sekcji PKD wynosiła 338 920 osób. Mniej więcej co trzecia osoba znajdowała zatrudnienie w przemyśle i budownictwie (110 tys.). Blisko 100 tys. osób pracowało w branży usługowej (28,5%), 21,8% w szeroko rozumianym handlu, usługach transportowych, zakwaterowaniu i gastronomii (prawie 74 tys. osób), a kolejnych niemal 50 tys. osób (14,7%) w podmiotach związanych z rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybactwem. Najmniej osób znajdowało zatrudnienie w branży finansowej i obsłudze rynku nieruchomości – 8 255 osób, tj. 2,4%. Prezentowane dane nie uwzględniają pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

Tabela 14 Przeciętne zatrudnienie wg. sekcji PKD w woj. opolskim w 2019 r.

Przeciętne zatrudnienie wg. sekcji PKD	Liczba pracujących	% pracujących
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	49 672	14,70%
Przemysł i budownictwo	110 585	32,60%
Handel; naprawa pojazdów samochodowych; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia; informacja i komunikacja	73 939	21,80%
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa; obsługa rynku nieruchomości	8 255	2,40%
Pozostałe usługi	98 296	28,50%
Ogółem	338 920	100,00%

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

Poniżej przedstawiono zestawienie liczby osób pracujących według wybranych sekcji PKD w 2019 r. na terenie woj. opolskiego. Prezentowane informacje nie pokazują całokształtu zatrudnienia w województwie, lecz prezentują ogólne trendy, dzięki czemu można wyszczególnić branże, w których zatrudnienie jest największe (przetwórstwo przemysłowe, edukacja, handel, budownictwo) oraz branże niszowe, w których zatrudnienie jest stosunkowo niewielkie (informacja i komunikacja, działalność ubezpieczeniowa i finansowa, rynek nieruchomości).

Tabela 15 Pracujący wg wybranych sekcji PKD w woj. opolskim 2019 r.

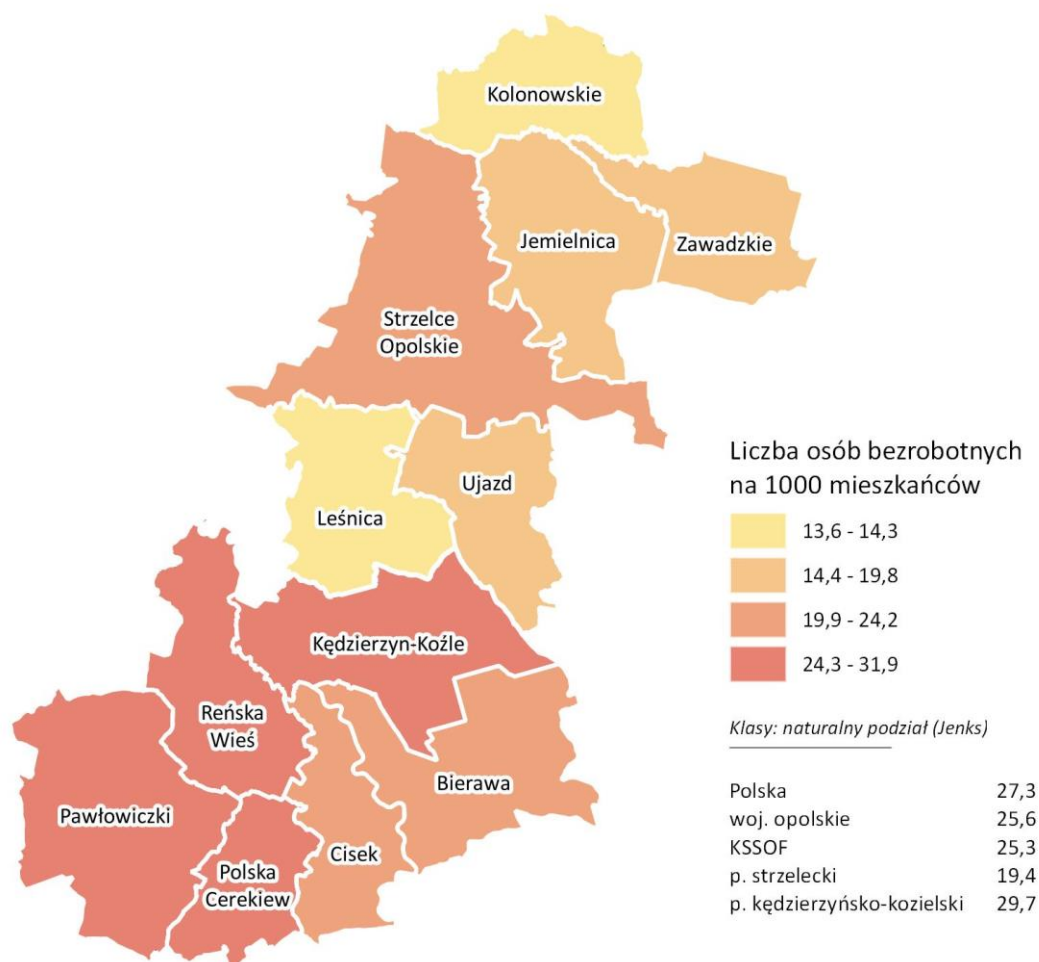
Sekcja PKD	Liczba pracujących	% pracujących
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	49 672	14,7%
Górnictwo i wydobywanie	729	0,2%
Przetwórstwo przemysłowe	73 782	21,8%
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	3 393	1,0%
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	4 097	1,2%
Budownictwo	28 584	8,4%
Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	46 201	13,6%
Transport i gospodarka magazynowa	18 687	5,5%
Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	5 872	1,7%
Informacja i komunikacja	3 179	0,9%
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	5 124	1,5%
Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	3 131	0,9%
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	9 105	2,7%
Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	9 919	2,9%
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	17 308	5,1%
Edukacja	27 719	8,2%
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	21 760	6,4%
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	3 471	1,0%
Pozostała działalność	7 187	2,1%
Ogółem	338 920	100,0%

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

Na terenie Subregionu Kędzierzyńsko-Strzeleckiego, według danych Głównego Urzędu Statystycznego, zamieszkiwało 163 728 osób. Wśród mieszkańców tego obszaru w 2020 roku 4 091 osób pozostawało bez zatrudnienia. Przeciętnie na każde 1 000 mieszkańców KSSOF przypadało zatem około 25,3 osoby bezrobotnej. Dla porównania w całym województwie opolskim wartość tego wskaźnika wahała się w okolicach 25,6 osób na 1 000 mieszkańców, a wartość wskaźnika dla całego kraju wyniosła 27,3.

Najwyższa wartość omawianego wskaźnika osiągnięta została w gminach Polska Cerekiew – 31,9, Kędzierzyn-Koźle – 31,2 oraz Reńska Wieś – 30,5, wartości dla tych jednostek terytorialnych znacznie przekraczają wartość wojewódzką. Najmniej osób bezrobotnych na każde 1 000 mieszkańców odnotowano w gminie Leśnica oraz Kolonowskie.

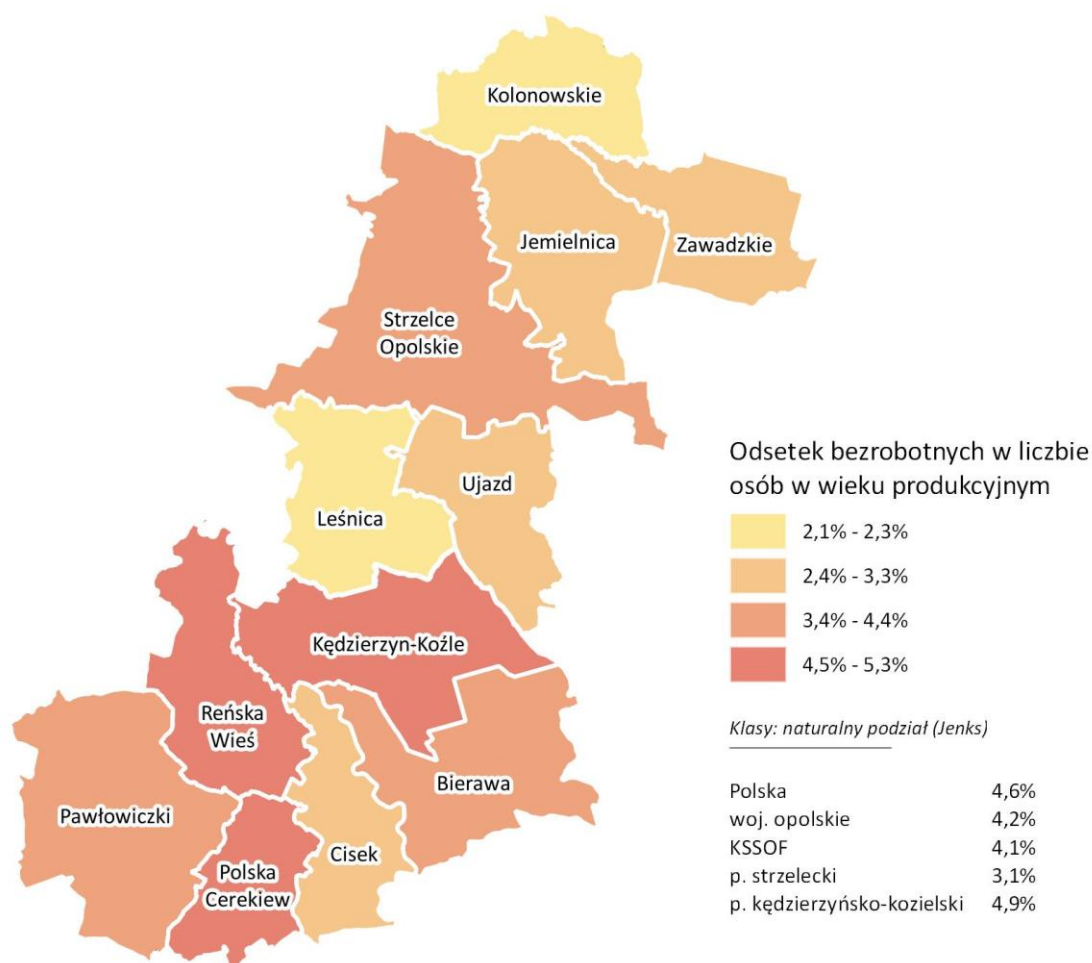
Grafika 15 Liczba bezrobotnych na 1000 mieszkańców w 2020 roku.

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

Udział osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w 2020 r. wynosił przeciętnie około 4,1%, w 4 gminach KSSOF wartość tego wskaźnika była wyższa. Najwyższy współczynnik udziału osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym odnotowano w gminach Kędzierzyn-Koźle (5,3%), Polska Cerekiew (5,0%), Reńska Wieś (4,7%) oraz Pawłowiczki (4,4%), czyli w gminach, w których najwyższy był także wskaźnik liczby osób bezrobotnych przypadających na każde 1 000 mieszkańców. Najkorzystniejszą wartość wskaźnika odnotowano natomiast w gminach Leśnica, Kolonowskie i Ujazd, gdzie odsetek ten wynosił nie więcej niż 2,8%. Wartość wskaźnika dla całego województwa wynosiła natomiast 4,2%, a dla całego kraju 4,6%, co potwierdza, iż sytuacja na rynku pracy KSSOF kształtuje się korzystniej niż w pozostałej części województwa oraz kraju.

Grafika 16 Liczba bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w grudniu 2018 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

Dynamikę udziału osób długotrwale bezrobotnych w liczbie bezrobotnych ogółem, przedstawiono w następnej tabeli. Ponadto w związku z zaistniałą sytuacją epidemiczną przywołano najnowsze dane, odnosząc je do roku ubiegłego.

Tabela 16 Osoby długotrwale bezrobotne zarejestrowane w powiatowych urzędach pracy 2019-2021.

	powiat kędzierzyńsko-kozielski				powiat strzelecki			
	2019	2020	2021 [lipiec]	dynamika [%]	2019	2020	2021 [lipiec]	dynamika [%]
liczba osób bezrobotnych	2470	2600	2765	11,94%	1326	1439	1319	-0,53%
liczba długotrwale bezrobotnych	1427	1354	1612	12,96%	544	624	657	20,77%
udział długotrwale bezrobotnych w liczbie bezrobotnych ogółem	57,77%	52,08%	58,30%	6,22%	41,03%	43,36%	49,81%	6,45%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych WUP.

Zarówno w powiecie kędzierzyńsko-kozielskim, jak i strzeleckim odnotowano wzrost liczby osób bezrobotnych porównując ten sam miesiąc roku 2019, 2020 oraz 2021. Jak dotąd brak jest szczegółowych danych, w jaki sposób stan epidemii będzie wpływał na rynek pracy w perspektywie długofalowej, nie mniej jednak wskazane dane należy uznać za niepokojące.

Pod względem statystyk bezrobocia, ogólna sytuacja na terenie KSSOF w 2020 roku kształtuje się lepiej zarówno w porównaniu do sytuacji całego województwa opolskiego jak i kraju. Zgromadzone dane wskazują, iż poziom bezrobocia i jego charakterystyka bywa mocno zróżnicowana w poszczególnych gminach KSSOF. Nieco wyższe bezrobocie obserwowane jest w części centralnej i południowej.

5.2 Specjalizacja gospodarcza gmin KSSOF

Na terenie KSSOF w roku 2020 zarejestrowanych było łącznie nieco ponad 14 tys. podmiotów gospodarczych, z czego blisko połowa (47,65%) była zarejestrowana w Kędzierzynie-Koźlu natomiast 18,76% w Strzelcach Opolskich. Podmioty gospodarcze zlokalizowane na terenie KSSOF to 13,64% ogółu podmiotów gospodarczych zarejestrowanych na terenie województwa opolskiego.

Biorąc pod uwagę profil funkcjonujących na terenie KSSOF podmiotów gospodarczych, mniej więcej, co piąty związany był z kategorią handlu hurtowego i detalicznego i naprawy pojazdów samochodowych (23,2%). Na kolejnych miejscach plasowały się podmioty z kategorii: budownictwa (13,6%), przetwórstwa przemysłowego (8,8%), oraz działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej (8,3%). Struktura podmiotów gospodarczych zarejestrowanych na terenie KSSOF w niewielkim stopniu różni się od struktury podmiotów zarejestrowanych w województwie opolskim i Polsce.

Tabela 17 Odsetek podmiotów gospodarczych zarejestrowanych na terenie KSSOF, w woj. opolskim i w Polsce wg profilu/branży.

	Polska	woj. opolskie	KSSOF
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	1,5%	2,4%	2,1%
Górnictwo i wydobywanie	0,1%	0,1%	0,1%
Przetwórstwo przemysłowe	8,3%	8,8%	8,8%
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	0,3%	0,2%	0,2%

	Polska	woj. opolskie	KSSOF
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	0,3%	0,3%	0,3%
Budownictwo	13,4%	14,9%	13,6%
Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	21,3%	21,6%	23,2%
Transport i gospodarka magazynowa	6,0%	5,1%	5,7%
Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	3,2%	2,9%	3,3%
Informacja i komunikacja	4,3%	2,4%	2,1%
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	2,7%	2,8%	2,5%
Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	5,9%	8,6%	7,9%
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	10,6%	8,3%	8,3%
Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	3,4%	3,2%	2,9%
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	0,6%	0,8%	0,9%
Edukacja	3,4%	3,3%	3,2%
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	5,8%	5,2%	5,7%
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	1,8%	2,1%	2,1%
Pozostała działalność	6,8%	6,8%	6,7%

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

Analizując dane dotyczące wskaźnika liczby podmiotów gospodarczych przypadających na każde 1 000 mieszkańców, w sposób zauważalny wyróżnia się miasta powiatowe, gdzie wartość tego wskaźnika wynosi dla Kędzierzyna-Koźła 114/1 000 osób, natomiast w Strzelcach Opolskich 89/1000 osób. Wartość wskaźnika w Kędzierzynie-Koźlu jest znacząco wyższa od średniej dla całego obszaru KSSOF (73,12), a także województwa opolskiego (108). Na kolejnych miejscach (poza miastami powiatowymi) pod kątem liczby podmiotów gospodarczych przypadających na 1 000 mieszkańców plasują się gminy: Reńska Wieś (86), Leśnica (75).

Tabela 18 Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców w 2020 roku.

gmina/powiat	liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców	gmina/powiat	liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców
powiat kędzierzyńsko-kozielski	99	powiat strzelecki	76
Kędzierzyn-Koźle	114	Pawłowiczki	65
Strzelce Opolskie	89	Kolonowskie	65
Reńska Wieś	86	Zawadzkie	64
Leśnica	75	Ujazd	64
Bierawa	71	Polska Cerekiew	59
Cisek	67	Jemielnica	57
Średnia KSSOF			73,12

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

Biorąc pod uwagę podmioty najczęściej występujących branż można wskazać, iż wartość przeliczeniowa kategorii firm przypadających na każde 1 000 mieszkańców w poszczególnych gminach KSSOF kształtuje się następująco:

- Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle: Kędzierzyn-Koźle 27,6; Strzelce Opolskie 21,6; Reńska Wieś 20,8;
- Budownictwo: Reńska Wieś 17,0; Kolonowskie 15,0; Strzelce Opolskie 13,0;
- Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości: Kędzierzyn-Koźle 13,7; Zawadzkie 5,2; Strzelce Opolskie 4,9;
- Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna: Kędzierzyn-Koźle 11,1; Bierawa 6,0.

Tabela 19 Liczba podmiotów gospodarczych wg sekcji PKD 2007 na 1000 mieszkańców KSSOF za 2020 r.

	Kędzierzyn-Koźle	Bierawa	Cisek	Pawłowiczki	Polska Cerekiew	Reńska Wieś	Jemielnica	Kolonowskie	Leśnica	Strzelce Opolskie	Ujazd	Zawadzkie	POLSKA	woj. opolskie	KSSOF	Powiat kędzierzyńsk o-kozielski	Powiat strzelecki
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	0,8	3,7	3,1	3,8	2,8	3,3	1,9	4,1	2,5	1,2	2,3	2,6	1,8	2,6	1,8	1,7	2,0
Górnictwo i wydobywanie	0,1	0,1	0,2	0,0	0,0	0,1	0,1	0,0	0,0	0,1	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Przetwórstwo przemysłowe	9,7	6,3	7,9	5,9	4,6	9,0	5,1	7,8	6,5	6,7	9,2	6,1	10,1	9,6	7,9	8,7	6,7
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,3	0,5	0,1	0,1	0,0	0,3	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	0,4	0,3	0,4	0,0	0,3	0,4	0,0	0,5	0,1	0,2	0,2	0,1	0,4	0,3	0,3	0,4	0,2
Budownictwo	12,4	11,8	12,2	7,8	9,9	17,0	14,7	15,0	9,7	13,0	12,8	7,0	16,4	16,1	12,2	12,3	12,0
Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	27,6	15,1	14,8	15,3	13,1	20,8	11,1	11,4	15,8	21,6	12,8	12,9	26,0	23,4	20,7	23,6	16,7
Transport i gospodarka magazynowa	5,9	5,7	5,6	4,5	1,5	4,8	2,6	3,1	5,7	4,7	4,5	4,9	7,4	5,5	5,1	5,5	4,5
Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	3,7	2,2	2,9	2,6	1,5	2,5	1,7	1,7	3,7	2,9	2,2	1,8	3,9	3,1	2,9	3,3	2,5
Informacja i komunikacja	2,6	1,0	0,7	1,1	0,8	0,4	1,2	0,9	0,9	2,8	0,9	1,2	5,2	2,6	1,9	2,0	1,8
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	3,1	0,9	0,9	1,5	2,5	1,2	1,1	0,5	1,2	2,5	0,6	2,1	3,2	3,0	2,2	2,5	1,8
Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	13,7	1,5	1,1	3,4	2,3	1,7	0,6	0,9	2,4	4,9	2,2	5,2	7,2	9,3	7,0	9,5	3,6
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	11,1	6,0	3,8	3,2	3,8	4,8	3,6	4,1	5,5	7,4	3,6	4,3	12,9	9,0	7,4	8,7	5,6
Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	3,1	2,5	1,3	1,6	1,8	2,8	1,4	2,4	3,2	2,8	2,2	1,7	4,1	3,4	2,6	2,7	2,4
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	0,3	1,4	1,8	2,1	1,5	1,2	1,0	1,2	1,3	0,8	1,1	0,4	0,7	0,9	0,8	0,8	0,9
Edukacja	3,4	1,6	1,8	2,3	1,8	3,7	1,0	1,4	3,7	3,4	0,9	2,2	4,1	3,5	2,9	3,1	2,6
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	6,9	3,8	2,9	1,6	2,0	4,0	2,4	2,4	4,8	5,9	2,5	3,9	7,1	5,6	5,1	5,5	4,5
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	1,9	1,4	1,1	2,9	3,0	1,9	1,4	1,7	1,5	1,9	1,9	1,9	2,2	2,3	1,9	1,9	1,8
Pozostała działalność	6,6	6,2	4,1	4,8	5,8	6,1	5,8	5,6	5,8	6,1	4,0	5,3	8,3	7,3	6,0	6,2	5,7
Organizacje i zespoły eksterytorialne	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

5.3 Struktura wynagrodzeń – przeciętne wynagrodzenia w zawodach/sektorach gospodarki

W poniższej tabeli zaprezentowano zestawienie przeciętnych wynagrodzeń miesięcznych brutto w powiatach tworzących KSSOF. Na przestrzeni lat 2009-2019 przeciętne wynagrodzenie brutto na omawianym obszarze wzrosło o około 56,35% z poziomu około 3 187 zł do poziomu 4 849,92 zł. Wyższy wzrost wynagrodzeń odnotowano w powiecie strzeleckim (58,27% względem roku 2009). Natomiast w powiecie kędzierzyńsko-kozielskim wzrost ten wyniósł 54,73%. Jednocześnie, odnosząc wysokość przeciętnych wynagrodzeń brutto do sytuacji notowanej w województwie opolskim i Polsce, można stwierdzić, iż aktualny poziom płac wyższy od średniej wojewódzkiej i ogólnopolskiej obserwuje się wyłącznie w powiecie kędzierzyńsko-kozielskim.

Tabela 20 Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w powiatach.

Powiat	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Powiat strzelecki	2 839,95	2 929,69	3 079,75	3 221,15	3 292,79	3 434,30	3 575,74	3 699,13	3 965,93	4 049,69	4 494,88
Powiat kędzierzyńsko-kozielski	3 363,79	3 518,97	3 753,82	3 793,84	4 010,56	4 241,22	4 444,99	4 627,08	4 811,98	4 928,19	5 204,96
Woj. opolskie	2 987,87	3 137,29	3 249,58	3 358,42	3 473,40	3 632,84	3 793,28	3 927,04	4 144,91	4 379,25	4 712,47
Polska	3 315,38	3 435,00	3 625,21	3 744,38	3 877,43	4 003,99	4 150,86	4 290,52	4 527,89	4 834,76	5 181,63

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

Kolejna z tabel przedstawia dynamikę przeciętnych wynagrodzeń brutto według sekcji PKD. Najwyższe wynagrodzenia brutto w chwili obecnej notuje się w branżach:

- działalność finansowa i ubezpieczeniowa – 5 854,22 zł,
- administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne - 5 725,10zł,
- rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo – 5 543,51zł.

Najniższe natomiast w sekcjach:

- zakwaterowanie i gastronomia – 2 983,88 zł,
- pozostała działalność usługowa – 3 409,38 zł,
- transport i gospodarka magazynowa – 3 864,88 zł.

Najwyższą dynamikę wzrostu przeciętnych pensji brutto notowano w sekcjach:

- zakwaterowanie i gastronomia – 40,82%,
- handel; naprawa pojazdów samochodowych – 39,58%,
- administrowanie i działalność wspierająca – 38,25%.

Płace najwolniej rosły natomiast w branżach związanych z:

- edukacja – 21,63%,
- działalność finansowa i ubezpieczeniowa – 23,89%
- działalność profesjonalna, naukowa i techniczna – 23,96%,

Tabela 21 Dynamika przeciętnych wynagrodzeń brutto według sekcji PKD.

Wyszczególnienie		2014		2019		Dynamika 2014-2019	
		ogółem	w tym w podmiotach o liczbie pracujących powyżej 9 osób	ogółem	w tym w podmiotach o liczbie pracujących powyżej 9 osób	ogółem	w tym w podmiotach o liczbie pracujących powyżej 9 osób
		3 425,56	3 632,84	4 476,84	4 712,47	30,69%	29,72%
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		4 051,32	4 231,17	5 218,17	5 543,51	28,80%	31,02%
przemysł	razem	3 475,79	3 568,82	4 699,16	4 821,09	35,20%	35,09%
	w tym przetwórstwo przemysłowe	3 399,83	3 493,84	4 673,23	4 801,97	37,45%	37,44%
budownictwo		2 833,68	3 283,03	3 707,46	4 229,28	30,84%	28,82%
handel; naprawa pojazdów samochodowych		2 795,75	3 171,67	3 902,44	4 621,45	39,58%	45,71%
transport i gospodarka magazynowa		2 721,71	2 884,48	3 703,11	3 864,88	36,06%	33,99%
zakwaterowanie i gastronomia		2 017,32	2 140,56	2 840,82	2 983,88	40,82%	39,40%
informacja i komunikacja		3 794,18	4 243,70	5 109,91	4 966,36	34,68%	17,03%
działalność finansowa i ubezpieczeniowa		4 428,25	4 733,78	5 397,61	5 854,22	21,89%	23,67%
obsługa rynku nieruchomości		3 427,25	3 538,23	4 264,34	4 432,68	24,42%	25,28%
działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		3 354,34	4 088,79	4 157,16	4 641,57	23,93%	13,52%
administrowanie i działalność wspierająca		2 615,82	2 641,38	3 616,45	3 621,27	38,25%	37,10%
administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne		4 425,83	4 425,83	5 725,10	5 725,10	29,36%	29,36%
edukacja		3 934,42	3 947,35	4 785,50	4 800,69	21,63%	21,62%
opieka zdrowotna i pomoc społeczna		3 518,98	3 578,08	4 753,90	4 843,53	35,09%	35,37%
działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją		3 236,81	3 281,39	4 096,62	4 152,46	26,56%	26,55%
pozostała działalność usługowa		2 578,71	2 577,22	3 296,48	3 409,38	27,83%	32,29%

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL oraz Rocznik Statystyczny województwa opolskiego 2019.

Mniej więcej 2/3 ogółu zatrudnionych osób w województwie opolskim (w tym 60% kobiet i 75% mężczyzn), pracowało w obrębie 4 grup zawodowych:

- specjaliści – 23,9%,
- robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy – 16,4%,
- operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń – 14,4%,
- technicy i inny średni personel – 12,6%.

Najwyższe wynagrodzenia natomiast odnotowano w obrębie grup zawodowych takich jak:

- przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy – 7 997, 43 zł,
- specjaliści z dziedziny prawa, dziedzin społecznych i kultury – 7 194,76 zł,
- specjaliści nauk fizycznych, matematycznych i technicznych – 5 981,71 zł,
- specjaliści do spraw technologii informacyjno-komunikacyjnych – 5 245,97 zł.

Co istotne, przeciętne wynagrodzenie mężczyzn, było wyższe od wynagrodzenia kobiet o około 800 zł (4488,04 zł, w stosunku do 3685,19 zł), przy czym w branżach takich jak: przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy, specjaliści nauk fizycznych, matematycznych i technicznych, rzemieślnicy i robotnicy poligraficzni różnice te były znacząco wyższe i wynosiły kolejno: 2575,71 zł, 2476,59 zł, 1982,11 zł.

Tabela 22 Specyfika średniego wynagrodzenia brutto w województwie opolskim w 2016 r.

GRUPY ZAWODÓW	Zatrudnieni w odsetkach			Przeciętne wynagrodzenia brutto w zł		
	ogółem	mężczyźni	kobiety	ogółem	mężczyźni	kobiety
Ogółem	100,0	100,0	100,0	4079,83	4488,04	3685,19
Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy	7,9	9,2	6,7	7997,43	9100,41	6524,70
Specjaliści, w tym:	23,9	14,7	32,9	4927,76	5858,23	4526,85
specjaliści nauk fizycznych, matematycznych i technicznych	3,3	5,1	1,7	5981,71	6610,16	4133,57
specjaliści do spraw zdrowia	4,1	1,3	6,8	4550,96	6152,17	4264,53
specjaliści nauczania i wychowania	9,7	4,2	14,9	4593,50	4906,26	4508,86
specjaliści do spraw ekonomicznych i zarządzania	5,1	2,7	7,5	4571,21	5239,36	4338,85
specjaliści do spraw technologii informacyjno-komunikacyjnych	0,4	0,7	0,1	5245,97	5290,90	4792,16
specjaliści z dziedziny prawa, dziedzin społecznych i kultury	1,3	0,7	1,9	7194,76	8463,33	6721,08
Technicy i inny średni personel, w tym:	12,6	10,5	14,6	4064,21	4760,77	3579,65
średni personel nauk fizycznych, chemicznych i technicznych	3,7	5,5	1,9	4669,38	4963,12	3835,82
średni personel do spraw zdrowia	1,7	1,3	2,1	3182,46	3473,30	3014,59
średni personel do spraw biznesu i administracji	5,2	3,1	7,4	4154,65	5116,39	3762,47
średni personel z dziedziny prawa, spraw społecznych, kultury i pokrewny	1,8	0,3	3,2	3402,22	3645,00	3380,32
technicy informatycy	0,2	0,3	–	3976,45	3976,45	–
Pracownicy biurowi, w tym:	9,0	6,2	11,7	3454,39	3645,58	3356,27
sekretarki, operatorzy urządzeń biurowych i pokrewni	2,5	1,0	4,0	3494,83	3980,54	3373,05
pracownicy obsługi klienta	1,2	0,4	2,0	3336,20	4030,89	3185,82
pracownicy do spraw finansowo-statystycznych i ewidencji materiałowej	3,3	4,1	2,5	3504,60	3548,79	3436,19
pozostali pracownicy obsługi biura	2,0	0,7	3,2	3392,33	3460,88	3378,23
Pracownicy usług i sprzedawcy, w tym:	8,2	4,0	12,3	2467,84	2820,06	2357,25
pracownicy usług osobistych	1,8	1,0	2,5	2603,19	2755,15	2542,84
sprzedawcy i pokrewni	4,6	1,8	7,3	2466,92	3169,55	2302,70
pracownicy opieki osobistej i pokrewni	1,1	0,1	2,1	2393,04	2641,63	2383,67
pracownicy usług ochrony	0,7	1,1	0,4	2258,48	2335,67	2044,98
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	0,6	0,6	0,5	3436,34	3440,32	3431,59
Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy, w tym:	16,4	28,0	5,2	3520,99	3706,33	2556,48
robotnicy budowlani i pokrewni (z wyłączeniem elektryków)	2,7	5,3	0,2	3084,74	3109,45	2517,02
robotnicy obróbki metali, mechanicy maszyn i urządzeń i pokrewni	8,1	14,9	1,8	3811,09	3964,95	2553,51
rzemieślnicy i robotnicy poligraficzni	0,9	1,3	0,4	3959,34	4469,25	2487,14
elektrycy i elektronicy	1,8	3,6	–	3958,58	3958,58	–

GRUPY ZAWODÓW	Zatrudnieni w odsetkach			Przeciętne wynagrodzenia brutto w zł		
	ogółem	mężczyźni	kobiety	ogółem	mężczyźni	kobiety
robotnicy w przetwórstwie spożywczym, obróbce drewna, produkcji wyrobów tekstylnych i pokrewni	2,9	2,9	2,8	2700,63	2825,97	2572,41
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń, w tym:	14,4	22,5	6,6	3234,72	3398,01	2695,15
operatorzy maszyn i urządzeń wydobywczych i przetwórczych	5,5	8,3	2,8	3566,89	3886,91	2636,12
monterzy	2,3	1,3	3,2	2795,02	3213,26	2627,44
kierowcy i operatorzy pojazdów	6,6	12,9	0,6	3112,27	3100,49	3369,43
Pracownicy przy pracach prostych, w tym:	7,0	4,3	9,5	2577,17	3004,03	2391,90
robotnicy pomocniczy w rolnictwie, leśnictwie i rybactwie	0,0	0,1	0,0	3759,08	3738,37	3786,92
robotnicy pomocniczy w górnictwie, przemyśle, budownictwie i transporcie	2,0	2,5	1,5	3057,91	3266,07	2710,39

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL oraz Rocznik Statystyczny województwa opolskiego 2018.

W ujęciu powiatowym wynagrodzenia według głównych sekcji PKD kształtowały się następująco:

Tabela 23 Wynagrodzenia w sekcjach PKD w powiatach KSSOF w 2018 roku.

Wyszczególnienie	Ogółem	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	Przemysł i budownictwo	Handel; naprawa pojazdów samochodowych; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia; informacja i komunikacja	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa; obsługa rynku nieruchomości oraz pozostałe usługi
	w zł				
Województwo opolskie	4379,25	5117,81	4424,15	3831,57	4511,50
Podregion nyski	3997,58	4723,99	3807,42	3394,52	4286,78
Podregion opolski	4524,34	5647,15	4642,70	3972,61	4602,16
powiaty:					
kędzierzyńsko-kozielski	4928,19	5728,30	5250,25	4966,34	4446,47
strzelecki	4049,69	6486,03	3991,54	3421,79	4330,11

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL oraz Rocznik Statystyczny województwa opolskiego 2018.

Najwyższe wynagrodzenie było wypłacane pracownikom związanym z rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybactwem w powiecie strzeleckim.

5.4 Obcokrajowcy na rynku pracy KSSOF

W powiatowych urzędach pracy rejestrowane są oświadczenia o zamiarze powierzenia wykonywania pracy bez konieczności uzyskania zezwolenia na pracę cudzoziemcom – obywatelom Armenii, Republiki Białorusi, Federacji Rosyjskiej, Ukrainy, Republiki Mołdawii i Republiki Gruzji. Od 01.01.2018 r. zmieniła się znacznie procedura rejestracji tych oświadczeń. Pracodawcy, składając oświadczenia do PUP, muszą załączyć wymagane dokumenty (w tym m.in. kserokopię paszportu cudzoziemca, dowód wpłaty 30,00 zł). Na pracodawcy spoczywa również obowiązek powiadomienia urzędu o fakcie podjęcia bądź niepodjęcia pracy przez cudzoziemca. Należy zauważyć, że ta uproszczona forma zatrudnienia cudzoziemców (cudzoziemiec może pracować 180 dni w ciągu kolejnych 12 miesięcy bez zezwolenia na pracę) staje się coraz bardziej popularna. Świadczy o tym wzrost liczby zarejestrowanych oświadczeń.

Prezentowane w niniejszym rozdziale dane pozyskane zostały z powiatowych urzędów pracy obsługujących obszar KSSOF – PUP Strzelce Opolskie oraz PUP Kędzierzyn-Koźle.

Analizując zgromadzone dane można wskazać, iż obserwuje się stałą tendencję wzrostu liczby wydawanych oświadczeń o zamiarze powierzenia pracy cudzoziemcom. Wzrosty wydawanych zaświadczeń dostrzegane są w każdym z powiatów (gmin) wchodzących w skład KSSOF. Wzrost wydanych oświadczeń w ciągu ostatnich kilku lat jest blisko dziesięciokrotny, jednak stan epidemii może zmienić zaobserwowane trendy.

Tabela 24 Liczba wydanych oświadczeń o zamiarze powierzenia pracy cudzoziemcowi.

	2014	2015	2016	2017	2018	Dynamika %
powiat strzelecki	132	370	722	1 014	1 586	1 101%
powiat kędzierzyńsko-kozielski	124	705	2746	5401	6449	5 100%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PUP.

5.5 Liczba i charakterystyka podmiotów gospodarczych, w tym z sektora MŚP

Spośród blisko 14,5 tys. zarejestrowanych na terenie KSSOF podmiotów gospodarczych, mniej więcej połowa funkcjonuje w Kędzierzynie-Koźlu. W strukturze podmiotów działających na terenie KSSOF najczęściej przedsiębiorstw to zatrudniające do 9 osób. Stanowią one łącznie blisko 96,0% ogółu podmiotów gospodarczych zarejestrowanych na terenie KSSOF. Większe podmioty stanowią zatem niewielki odsetek w strukturze gospodarczej KSSOF. Rozkład struktury podmiotów gospodarczych pod względem wielkości podmiotu mierzonej wielkością zatrudnienia, jest porównywalny w każdej z gmin KSSOF.

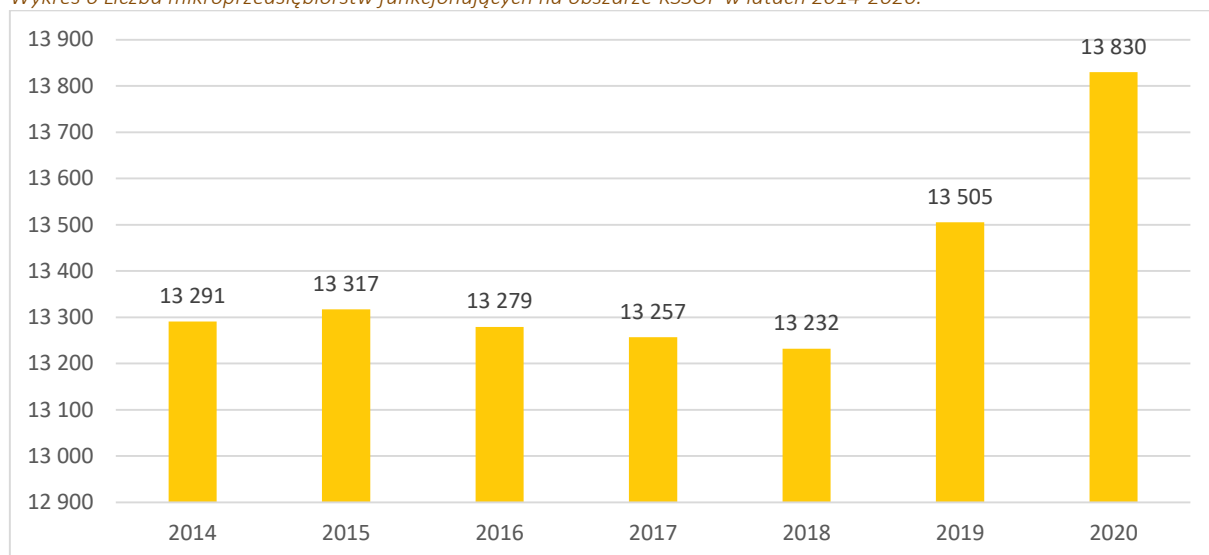
Tabela 25 Struktura gospodarcza KSSOF według liczby osób zatrudnionych w MŚP - porównanie 2018-2020 r.

Nazwa	rok															suma liczby podmiotów 2020
	0 - 9			10 - 49			50 - 249			250 - 999			1000 i więcej			
	2018	2019	2020	2018	2019	2020	2018	2019	2020	2018	2019	2020	2018	2019	2020	
powiat kędzierzyńsko-kozielski	8 562	8 697	8876	301	292	284	61	62	62	6	5	5	1	1	1	9 228
Kędzierzyn-Koźle	6 465	6 523	6623	201	193	186	54	55	55	5	4	4	1	1	1	6 869
Bierawa	481	507	533	26	27	27	3	3	3	1	1	1	0	0	0	564
Cisek	331	341	353	18	17	16	1	1	1	0	0	0	0	0	0	370
Pawłowiczki	445	450	455	18	18	18	1	1	1	0	0	0	0	0	0	474
Polska Cerekiew	209	219	221	14	13	12	1	1	1	0	0	0	0	0	0	234
Reńska Wieś	631	657	691	24	24	25	1	1	1	0	0	0	0	0	0	717
powiat strzelecki	4333	4452	4954	205	181	187	40	39	42	5	4	4	1	1	2	5 189
Jemielnica	371	382	393	19	18	19	0	0	0	0	0	0	0	0	0	412
Kolonowskie	337	356	369	13	12	11	3	3	3	0	0	0	0	0	0	383
Leśnica	497	507	533	30	24	24	5	4	4	0	0	0	0	0	0	561
Strzelce Opolskie	2 462	2 517	2585	105	94	88	28	27	27	4	4	4	1	1	1	2 705
Ujazd	366	380	394	16	17	18	0	0	0	0	0	0	0	0	0	412
Zawadzkie	637	666	680	35	28	27	7	8	8	1	0	0	0	0	1	716
KSSOF	13 232	13 505	13 830	519	485	471	104	104	104	11	9	9	2	2	3	14 417

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

Dynamika ogólnej liczby podmiotów gospodarczych funkcjonujących na terenie KSSOF, z uwzględnieniem ich wielkości została przedstawiona na wykresach poniżej. Uwagę zwraca spadek liczby podmiotów zatrudniających powyżej 9 osób. Jedyną kategorią przedsiębiorstw w której odnotowano wzrost liczby podmiotów były mikro przedsiębiorstwa a wzrost liczby podmiotów w latach 2014-2020 wyniósł 4,06%.

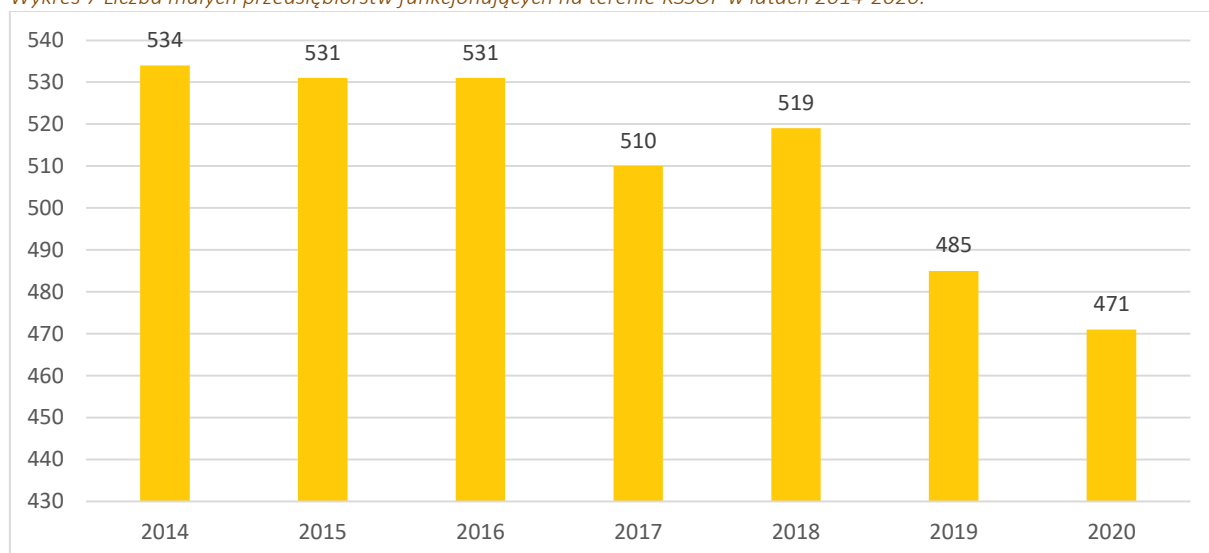
Wykres 6 Liczba mikroprzedsiębiorstw funkcjonujących na obszarze KSSOF w latach 2014-2020.

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

Redukcji uległa liczba małych przedsiębiorstw, zatrudniających do 49 osób. Spadek w latach 2014-2019 wyniósł 11,80%.

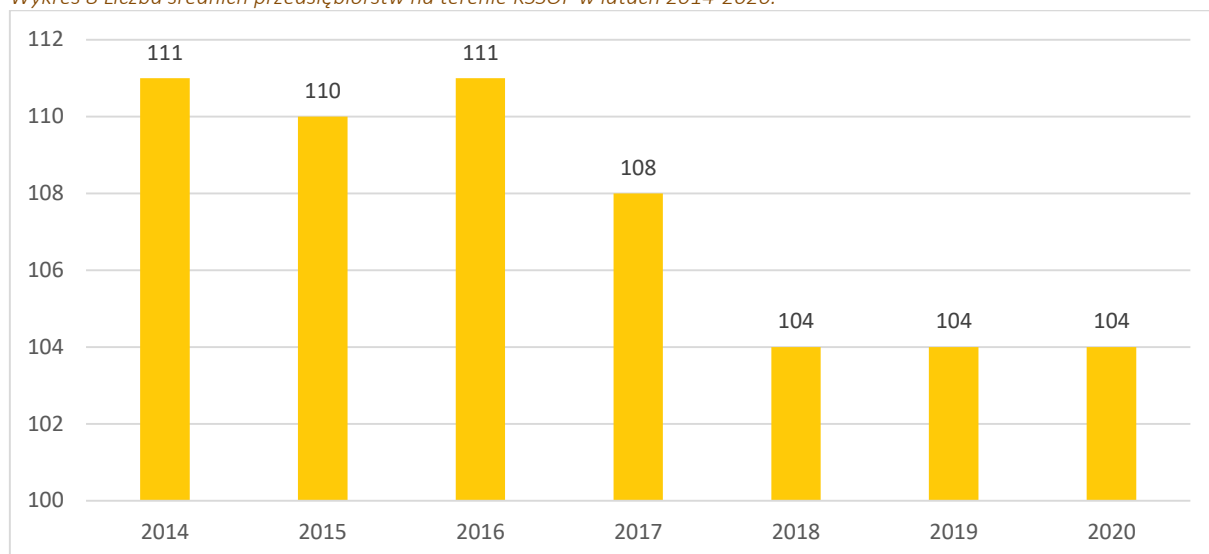
Wykres 7 Liczba małych przedsiębiorstw funkcjonujących na terenie KSSOF w latach 2014-2020.

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

W badanym czasookresie spadek liczby średnich przedsiębiorstw działających w KSSOF wyniósł 6,31%.

Wykres 8 Liczba średnich przedsiębiorstw na terenie KSSOF w latach 2014-2020.

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

Przeciętnie na terenie KSSOF na każde 1 000 mieszkańców w wieku produkcyjnym przypada 117 podmiotów gospodarczych. Wartość tego wskaźnika wyróżnia się w Kędzierzynie-Koźlu oraz Strzelcach Opolskich, w których wynosi on odpowiednio 192,38 oraz 147,14.

Najniższą wartość omawianego wskaźnika odnotowano natomiast w gminach Jemielnica (88,7), Polska Cerekiew (93,15) i Zawadzkie (100,6). Szczegółowy rozkład omawianej zmiennej zaprezentowany został w tabeli poniżej.

Tabela 26 Liczba MŚP na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym w 2020 r.

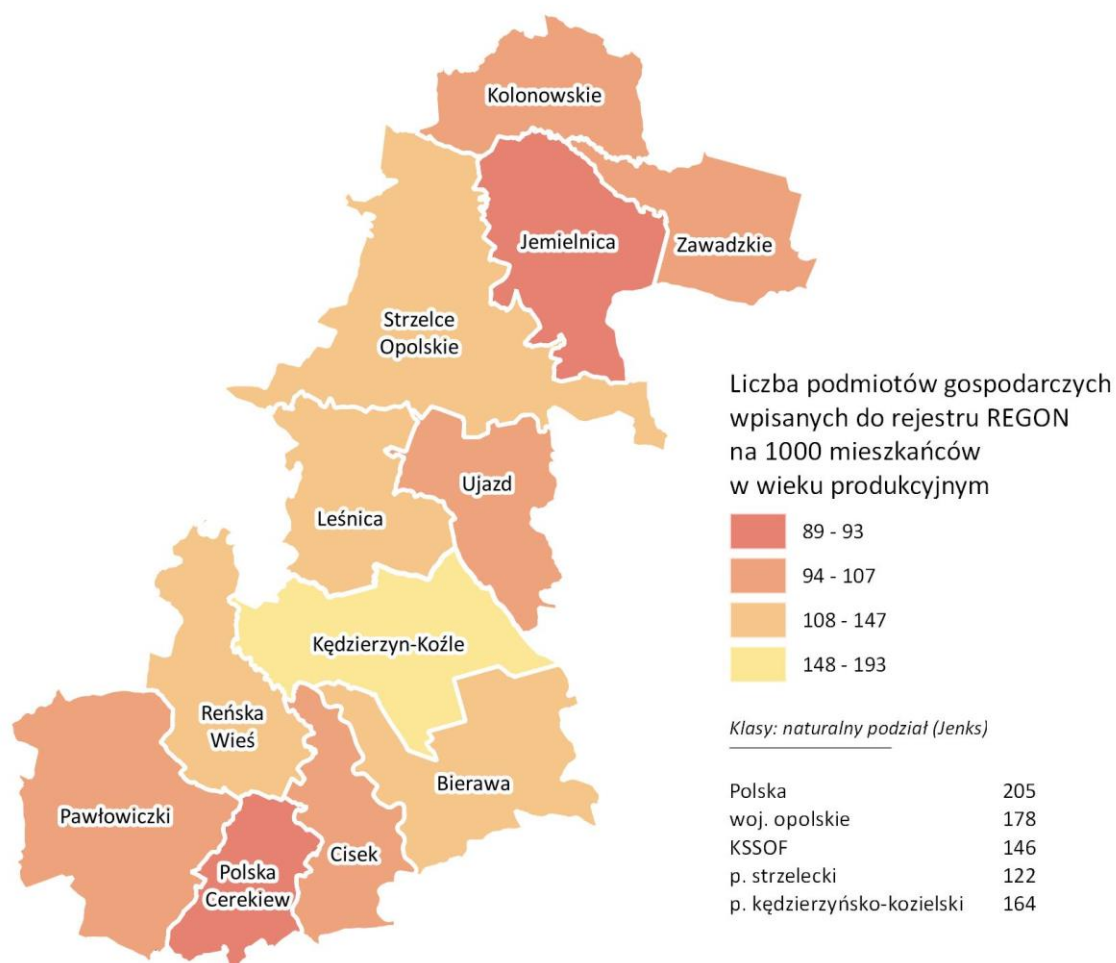
Nazwa	Liczba podmiotów MŚP	wskaźnik na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym
powiat kędzierzyńsko-kozielski	9 222	163,48
Kędzierzyn-Koźle	6 864	192,93
Bierawa	563	115,81
Cisek	370	106,51
Pawłowiczki	474	101,74
Polska Cerekiew	234	93,15
Reńska Wieś	717	134,57
powiat strzelecki ⁹	5 183	122,34
Jemielnica	412	88,7
Kolonowskie	383	104,59
Leśnica	561	117,9
Strzelce Opolskie	2 700	147,14
Ujazd	412	101,95
Zawadzkie	715	100,6
KSSOF	14 405	117

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

⁹ Dane dla powiatu strzeleckiego nie obejmują Gminy Izbicko.

Na poniższej mapie zilustrowano wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych, przypadających na każde 1 000 mieszkańców w wieku produkcyjnym. W sposób zauważalny na tle Subregionu Kędzierzyńsko-Strzeleckiego, wyróżniają się miasta powiatowe, w których wartość omawianego wskaźnika jest najwyższa.

Grafika 17 Liczba podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru regon na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym w 2020 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

5.6 Międzygminne przepływy pracownicze

Informacje na temat międzygminnych przepływów pracowniczych zostały oparte o raport Głównego Urzędu Statystycznego pt.: „Przepływy ludności związane z zatrudnieniem w 2016 r.” Autorzy raportu opracowali macierz dla wszystkich gmin w Polsce, uwzględniając gminy, pomiędzy którymi dojeżdża do pracy co najmniej 10 pracowników. Uzyskane wyniki zostały zwizualizowane na poniższych mapach uwzględniając odsetek wszystkich pracowników dojeżdżających do pracy. Pomimo, iż badanie wykonano w 2016 r., jest ono źródłem szerszych informacji o przepływach pracowniczych, ilustrując określone tendencje i kierunki.

Z zebranych informacji wynika, iż w celach zawodowych z terenu gmin KSSOF za pracą do innych gmin obszaru wyjeżdżało w 2016 r. łącznie 13 373 osób, przy czym 4 523 (33%) osób dojeżdżało do pracy na terenie KSSOF, pozostałe osoby dojeżdżały do pracy poza KSSOF. Ze wszystkich gmin KSSOF 1 969 (15% ogółu dojeżdżających) dojeżdżało do pracy do Kędzierzyna-Koźla a 1 024 (8% ogółu dojeżdżających) do miasta Strzelce Opolskie.

5.6.1 Kędzierzyn-Koźle

Łączna liczba osób wyjeżdżających z Kędzierzyna-Koźla do pracy w 2016 r. (wyłącznie do innych gmin terenu KSSOF) wyniosła 794 osoby.

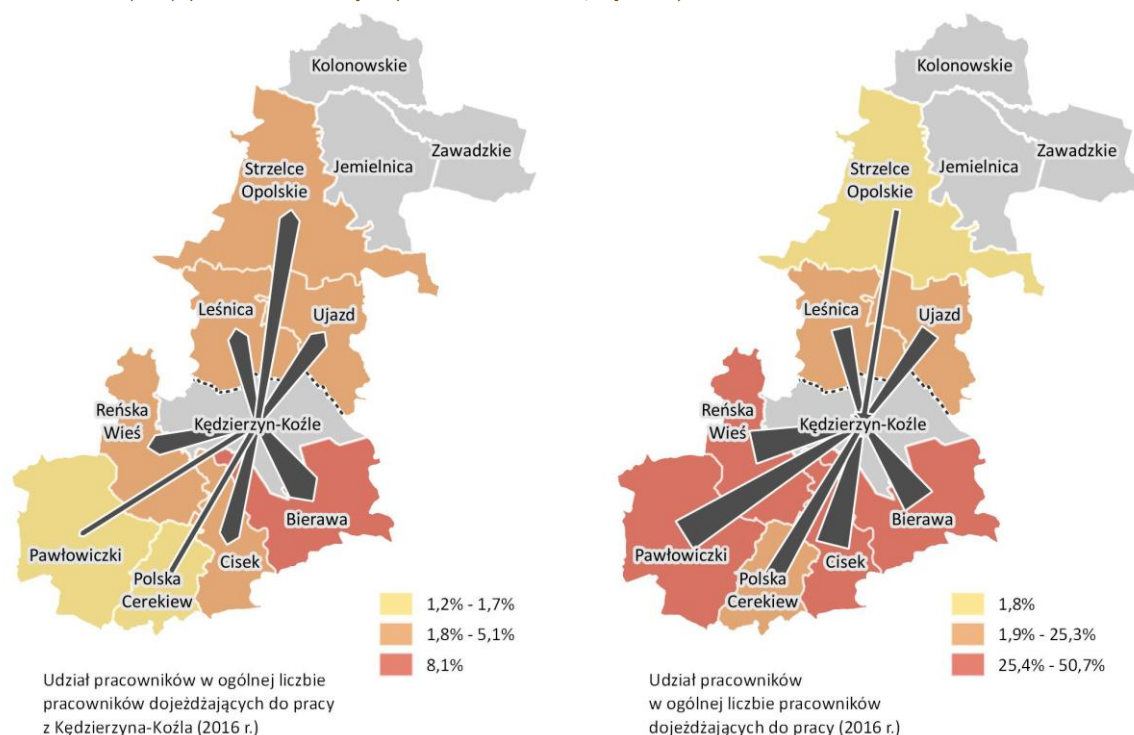
Najczęściej wybieranymi, kierunkami, do których wyjeżdżali mieszkańcy Kędzierzyna-Koźla były: Bierawa – 8,1%, Reńska Wieś – 5,1%, Ujazd – 4%.

Zdecydowanie rzadziej mieszkańcy Kędzierzyna-Koźla znajdowali zatrudnienie w gminach: Pawłowiczki (1,2%), Polska Cerekiew (1,7%), Cisek (2,4%).

Pracownicy dojeżdżający do pracy do miasta Kędzierzyn-Koźle najczęściej pochodzą z takich miejscowości jak:

- Reńska Wieś (51% wszystkich pracowników wyjeżdżających z Reńskiej Wsi),
- Bierawa (50% wszystkich pracowników wyjeżdżających z Bierawy),
- Pawłowiczki (43% wszystkich pracowników wyjeżdżających z Pawłowiczek).

Grafika 18 Kierunki przepływu ludności związanych z zatrudnieniem, Kędzierzyn-Koźle.

Źródło: opracowanie własne na podstawie raport Głównego Urzędu Statystycznego pt.: „Przepływy ludności związane z zatrudnieniem w 2016 r.”.

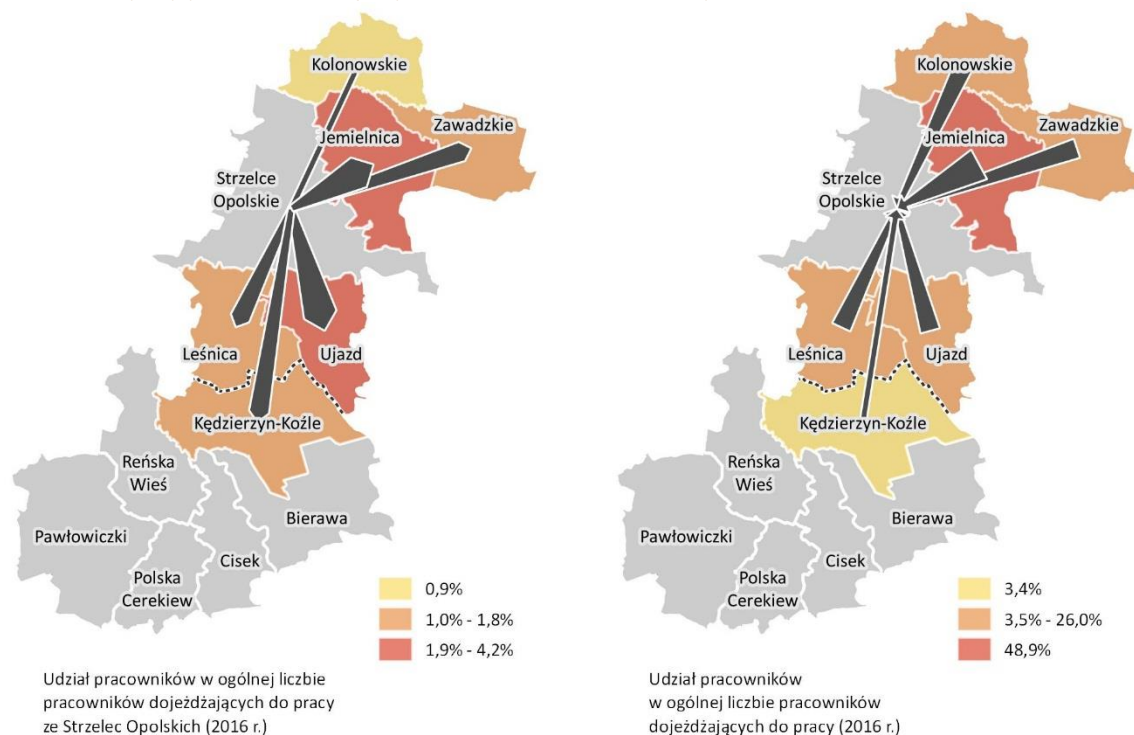
5.6.2 Strzelce Opolskie

Osoby pracujące na terenie KSSOF dojeżdżający do pracy z miasta Strzelce Opolskie w 2016 r. stanowiły liczbę 362 osób. Do miasta Strzelce Opolskie natomiast dojeżdżało około 1 024 mieszkańców pozostałych gmin KSSOF.

Migracje zawodowe mieszkańców Strzelec Opolskich w większości związane są z gminą Ujazd (4% wszystkich wyjeżdżających ze Strzelec Opolskich do pracy). W drugiej kolejności, pracownicy ze Strzelec Opolskich wybierają Jemielnicę (3,4%).

Miasto Strzelce Opolskie jako miejsce pracy wybierane jest najczęściej przez mieszkańców Jemielnicy (49%), gminy Ujazd (26%) oraz Leśnicę (14%).

Grafika 19 Kierunki przepływu ludności związanych z zatrudnieniem – Strzelce Opolskie.

Źródło: opracowanie własne na podstawie raport Głównego Urzędu Statystycznego pt.: „Przepływy ludności związane z zatrudnieniem w 2016 r.”.

Charakterystyczną cechą mobilności zawodowej mieszkańców obszaru KSSOF jest to, iż zaledwie jedna trzecia wszystkich osób dojeżdżających do pracy znajduje ją na obszarze KSSOF. Pozostałe dwie trzecie – głównie mieszkańcy miast powiatowych udają się do lokalizacji usytuowanych poza obszarem funkcjonalnym – Opola, ale także gmin leżących poza obszarem województwa opolskiego.

5.7 Prognoza zapotrzebowania na zawody; wykaz zawodów deficytowych

W tabeli poniżej zaprezentowano prognozowane zawody deficytowe w powiatach w 2021 r. Kolorem zielonym zaznaczono zawody szczególnie deficytowe.

Tabela 27 Prognozowane zawody deficytowe w powiatach w 2021 roku.

	Powiat kędzierzyński-kozielski	Powiat strzelecki
1	kucharze	inżynierowie budownictwa
2	pomoce kuchenne	inżynierowie mechanicy
3	kierownicy budowy	lekarze
4	lekarze	fizjoterapeuci i masażyści
5	fizjoterapeuci i masażyści	nauczyciele przedmiotów zawodowych
6	nauczyciele przedmiotów zawodowych	technicy mechanicy
7	specjaliści ds. zarządzania zasobami ludzkimi i rekrutacji	nauczyciele praktycznej nauki zawodu
8	prawnicy	instruktorzy nauki jazdy
9	psycholodzy i psychoterapeuci	spedytorzy i logistycy
10	technicy mechanicy	samodzielni księgowi
11	graficy komputerowi	pracownicy socjalni
12	ratownicy medyczni	opiekunowie osoby starszej lub niepełnosprawnej
13	nauczyciele praktycznej nauki zawodu	pracownicy ds. rachunkowości i księgowości
14	instruktorzy nauki jazdy	magazynierzy
15	agenci ubezpieczeniowi	kosmetyczki
16	przedstawiciele handlowi	cieśle i stolarze budowlani
17	spedytorzy i logistycy	robotnicy budowlani
18	zaopatrzeniowcy i dostawcy	brukarze
19	samodzielni księgowi	dekarze i blacharze budowlani
20	opiekunowie osoby starszej lub niepełnosprawnej	monterzy instalacji budowlanych
21	pracownicy ds. rachunkowości i księgowości	ślusarze
22	magazynierzy	operatorzy obrabiarek skrawających
23	repcjoniści i rejestratorzy	mechanicy pojazdów samochodowych
24	szefowie kuchni	robotnicy obróbki drewna i stolarze
25	kelnerzy i barmani	mechanicy maszyn i urządzeń
26	fryzjerzy	monterzy maszyn i urządzeń
27	kosmetyczki	kierowcy autobusów
28	betoniarze i zbrojarze	operatorzy urządzeń dźwigowo-transportowych
29	cieśle i stolarze budowlani	specjaliści ds. organizacji produkcji
30	robotnicy budowlani	monterzy konstrukcji metalowych
31	brukarze	pracownicy przetwórstwa metali
32	dekarze i blacharze budowlani	operatorzy i mechanicy sprzętu do robót ziemnych
33	monterzy instalacji budowlanych	pracownicy ds. finansowo-księgowych ze znajomością języków obcych
34	ślusarze	nauczyciele języków obcych i lektorzy
35	operatorzy obrabiarek skrawających	spawacze
36	mechanicy pojazdów samochodowych	pracownicy służb mundurowych
37	diagności samochodowi	specjaliści elektroniki, automatyki i robotyki
38	piekarze	inżynierowie elektrycy i energetycy
39	cukiernicy	kierowcy samochodów ciężarowych i ciągników siodłowych
40	robotnicy obróbki drewna i stolarze	murarze i tynkarze
41	krawcy i pracownicy produkcji odzieży	blacharze i lakiernicy samochodowi
42	mechanicy maszyn i urządzeń	pielęgniarki i położne
43	kierowcy autobusów	lakiernicy
44	monterzy konstrukcji metalowych	pracownicy robót wykończeniowych w budownictwie
45	pracownicy obsługi ruchu szynowego	elektrycy, elektromechanicy i elektromonterzy
46	operatorzy i mechanicy sprzętu do robót ziemnych	monterzy elektronicy
47	pracownicy ds. finansowo-księgowych ze znajomością języków obcych	

Źródło: opracowanie własne na podstawie prognozy zawodów deficytowych na 2020 rok – www.barometrzwodow.pl.

5.8 Dostępność szkoleń i kursów podnoszących kwalifikacje zawodowe

W kolejnej z tabel zaprezentowano zestawienie kursów i szkoleń prowadzonych przez urzędy pracy funkcjonujące na terenie Subregionu Kędzierzyńsko-Strzeleckiego w 2019 i 2020 r. Spośród dostępnych kursów i szkoleń, znacząca część koresponduje ze wskazanymi deficytami obserwowanymi na lokalnym rynku pracy. Przykładem odpowiedzi na potrzeby rynku pracy są kursy spawaczy, magazynierów, operatorów koparek etc., które dostępne są w obu powiatowych urzędach pracy.

Oprócz kursów i szkoleń zawodowych, prowadzone są także zajęcia o tematyce wspierania przedsiębiorczości, treningi umiejętności miękkich np. autoprezentacji, asertywności itp. które pozwalają zarówno na samodzielne prowadzenie działalności gospodarczej, jak i pomagają uczestnikom w poruszaniu się po rynku pracy.

Tabela 28 Zestawienie kursów i szkoleń prowadzonych przez PUP z terenu KSSOF w 2019 r i 2020 r.

PUP Kędzierzyn-Koźle	PUP Strzelce Opolskie
Spawacz, zakres: przygotowanie do egzaminu – spawanie MAG (135) i spawanie metodą TIG (141)	Prawo jazdy kat. C wraz z kwalifikacją wstępną przyspieszoną w zakresie przewozu rzeczy
Magazynier, zakres: operator wózków widłowych, fakturowanie, wiedza z zakresu gospodarki magazynowej, obsługa programów magazynowych	Operator koparko – ładowarki kl. III
Operator koparek jednoznaczyniowych, zakres: operator koparek jednoznaczyniowych kl. I oraz III	Operator ładowarki jednoznaczyniowej kl. I
Szkolenie okresowe pracodawców i innych osób kierujących pracownikami, zakres: ocena zagrożeń występujących w pracy, kształtowanie bezpiecznych i higienicznych warunków pracy, ochrona pracowników przed zagrożeniami związanymi z wykonywaną pracą	Operator koparki jednoznaczyniowej kl. III
	Instruktor nauki jazdy kat. B
	Spawanie blach i rur spoinami pachwinowymi metodą MAG (135)
	Szkolenie podstawowe dla osób ubiegających się o prawo jazdy kat. C
	Operator – programista CNC
	Operator koparki jednoznaczyniowej kl. I
	Prawo jazdy kat. E do C wraz z kwalifikacją wstępną przyspieszoną w zakresie przewozu rzeczy
	Okresowe dla kierowców wykonujących transport drogowy rzeczy
	Opiekunka w żłobku lub klubie dziecięcym
	Florystyczne (podstawowe i zaawansowane)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PUP.

5.9 Inkubatory przedsiębiorczości

Inkubatory przedsiębiorczości to podmioty, których głównym celem jest wspieranie przedsięwzięć o charakterze gospodarczym, rozwój przedsiębiorczości, zapobieganie bezrobociu a także wspieranie w zakładaniu nowych podmiotów gospodarczych i doradztwo w zakresie ich funkcjonowania. Inkubatory przedsiębiorczości nierzadko posiadają zróżnicowaną formę prawną, od spółek z ograniczoną odpowiedzialnością, po fundacje i stowarzyszenia.

Na obszarze KSSOF zidentyfikowano 1 inkubator przedsiębiorczości, tj. Kędzierzyńsko-Kozielski Inkubator Przedsiębiorczości. Poniżej przedstawiono krótką charakterystykę wymienionego podmiotu.

Nazwa	Oferta
Kędzierzyńsko-Kozielski Inkubator Przedsiębiorczości ul. Szkolna 17, 47-225 Kędzierzyn-Koźle tel. 77 547 99 00 e-mail: biuro@kkip.com.pl	Oferta Kędzierzyńsko-Kozielskiego Inkubatora Przedsiębiorczości jest kierowana do mikro, małych i średnich przedsiębiorstw oraz osób zainteresowanych rozpoczęciem działalności gospodarczej. O przyjęcie do Inkubatora mogą ubiegać się osoby fizyczne lub podmioty gospodarcze, które zamierzają prowadzić lub prowadzą działalność gospodarczą. Oferta: – Wynajem lokali biurowych o powierzchni od 12m² do 40m² – stawka preferencyjna. – Doradztwo w zakresie zakładania działalności gospodarczej. – Doradztwo i konsultacje prawne. – Doradztwo w zakresie pozyskiwania dotacji oraz funduszy na rozpoczęcie i rozwój działalności gospodarczej. – Usługi księgowe. – Opiekę coachingową i mentoringową. – Pełne zaplecze i usługi administracyjno-sekretaryjne. – Promocję i reklamę firmy (reklama w sieci, serwisy gospodarcze, wspólne publikacje). – Kursy, szkolenia i warsztaty. – Udział w konferencjach organizowanych przez KKPP/Inkubator. – Wynajem nowoczesnej sali szkoleniowo-konferencyjnej z pełnym wyposażeniem. – Nabranie doświadczenia w prowadzeniu działalności biznesowej, bez konieczności otwierania firmy. – Dostęp do Internetu.

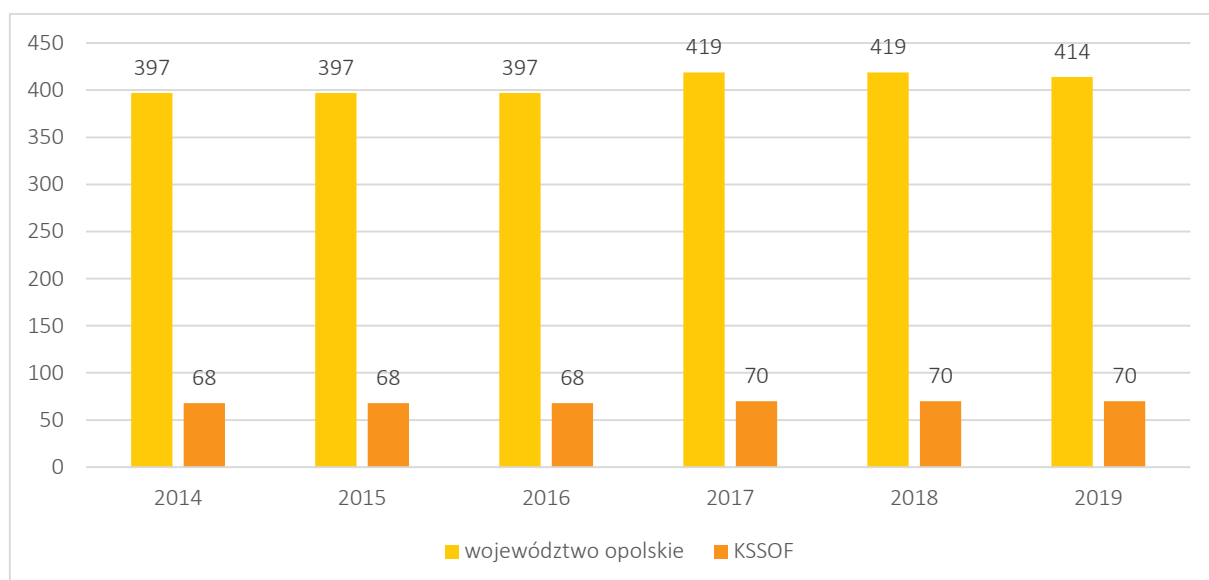
6. Edukacja

6.1 Szkoły podstawowe

W 2019 r. na terenie Subregionu Kędzierzyńsko-Strzeleckiego funkcjonowało łącznie 70 szkół podstawowych (w tym 5 specjalnych), co stanowiło ok. 17% tego typu jednostek w województwie opolskim.

Od 2014 r. liczba analizowanych placówek wzrosła o 2 szkoły, co było konsekwencją utworzenia dodatkowej szkoły podstawowej w gminie Cisek oraz szkoły specjalnej w Leśnicy. Zmiany te częściowo spowodowane były przeprowadzoną w 2017 r. reformą systemu oświaty, która polegała m.in. na wydłużeniu nauki w szkole podstawowej (z 6 do 8 lat) i likwidacji gimnazjów.

Wykres 9 Zmiany w liczbie szkół podstawowych w latach 2014-2019 (KSSOF na tle województwa opolskiego).

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

Większość szkół podstawowych z KSSOF (bez specjalnych i dla dorosłych) prowadzona była przez jednostki samorządu gminnego (85,7% ogółu), co wiązało się z koniecznością ponoszenia wydatków na utrzymanie tych podmiotów. Oprócz jednostek samorządu gminnego, w grupie gestorów znajdowały się także organizacje społeczne i stowarzyszenia, które prowadziły 5 szkół, w tym 2 szkoły specjalne dla dzieci i młodzieży zlokalizowane w Strzelcach Opolskich i Kędzierzynie-Koźlu. Szczegółowe zestawienie liczby szkół w poszczególnych jednostkach administracyjnych KSSOF przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 29 Liczba szkół podstawowych wg gestora w gminach KSSOF w 2019 r.

Gmina				
	SG	SSP	OS	SOS
powiat kędzierzyńsko-kozielski	33	1	2	1
Kędzierzyn-Koźle	13	1	1	1
Bierawa	4	0	0	0
Cisek	4	0	0	0
Pawłowiczki	6	0	0	0
Polska Cerekiew	2	0	0	0
Reńska Wieś	4	0	1	0
powiat strzelecki	27	4	1	1
Jemielnica	2	0	0	0
Kolonowskie	3	0	0	0
Leśnica	3	2	0	0
Strzelce Opolskie	11	1	1	1
Ujazd	5	0	0	0
Zawadzkie	3	1	0	0
KSSOF	60	5	3	2

SG – prowadzone przez jednostki samorządu gminnego

SSP – szkoły specjalne prowadzone przez samorząd powiatowy

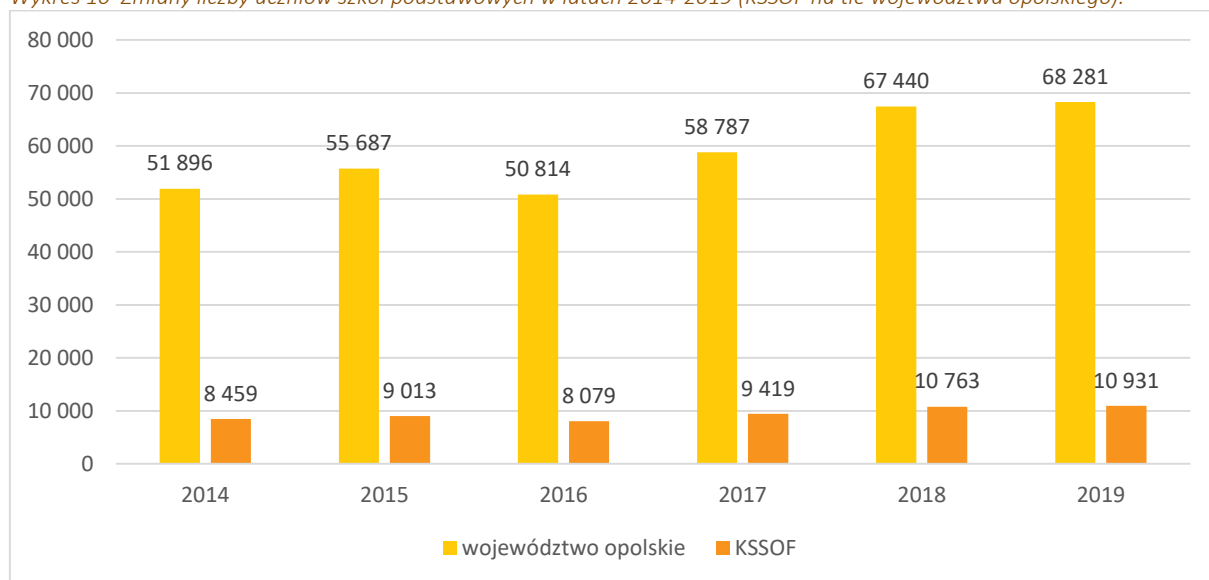
OS – prowadzone przez organizacje społeczne i stowarzyszenia

SOS – szkoły specjalne prowadzone przez organizacje społeczne i stowarzyszenia

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL

W 2019 r. w szkołach podstawowych KSSOF uczyło się łącznie 10 931 osób. W latach 2014-2019 liczba osób uczących się w szkołach podstawowych KSSOF (wszystkich typów) wzrosła (29,22%), przy czym wzrost dla całego województwa wyniósł 31,57%.

Wykres 10 Zmiany liczby uczniów szkół podstawowych w latach 2014-2019 (KSSOF na tle województwa opolskiego).

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

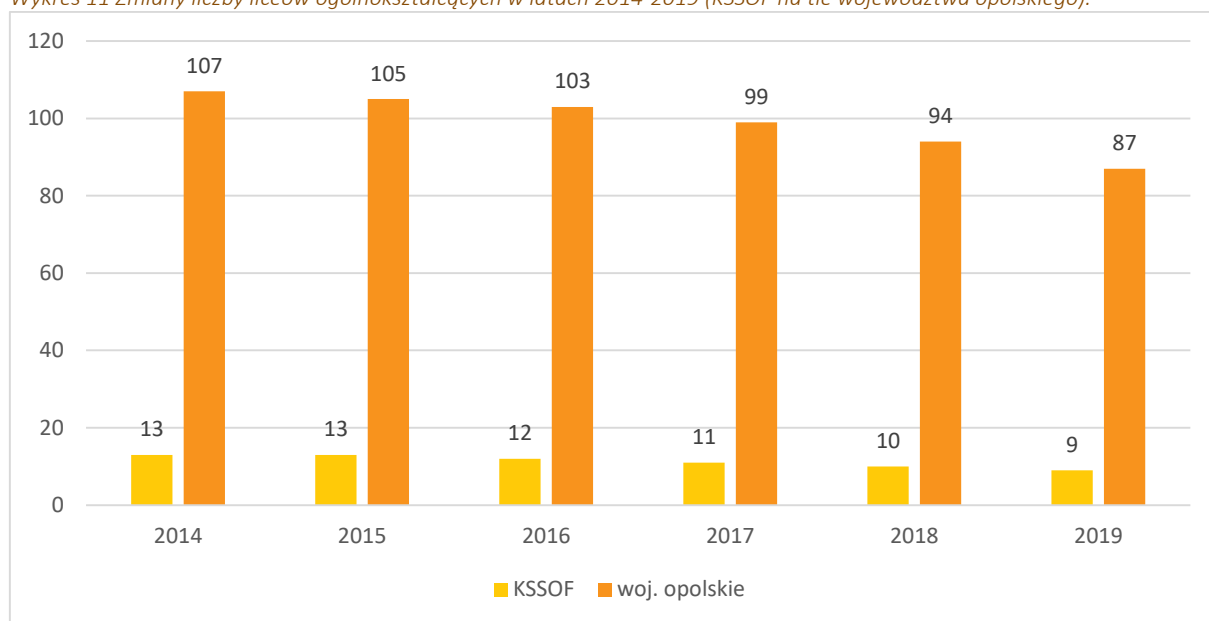
W szkołach podstawowych w województwie opolskim średnia liczebność klasy wynosiła 15 osób, przy czym w jednostkach prowadzonych przez samorząd gminny wahała się od 12 do 20 osób. Najwyższą przeciętną liczbę uczniów odnotowano w Jemielnicy (20), a najniższą w Pawłowiczkach (12). Z oczywistych względów, najmniejszą liczbę uczniów w klasie odnotowano w szkołach specjalnych dla dzieci i młodzieży – przeciętna liczba uczniów przypadających na oddział wyniosła od 3 do 6 osób.

6.2 Szkoły ponadpodstawowe

Zmiany w systemie oświaty, zapoczątkowane w 2017 r., objęły również szkolnictwo średnie, przy czym na tym poziomie ich wdrażanie rozpoczęło się w roku szkolnym 2019/2020 i potrwa do roku 2023/2024. W nowym systemie instytucjonalnym, absolwenci szkół podstawowych mogą kontynuować naukę w 4-letnim liceum ogólnokształcącym, 5-letnim technikum, 3-letniej szkole branżowej (I stopnia) (o czym szerzej w kolejnym podrozdziale), 2-letniej szkole branżowej (II stopnia). Z kolei osoby z wykształceniem średnim, którym zależy na uzyskaniu dyplomu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe, mogą uczęszczać do szkół policealnych (nauka w nich trwa od 1 roku do 2,5 lat).

W 2019 r. na obszarze KSSOF funkcjonowało 9 liceów, co oznacza spadek o 4 placówki w porównaniu z rokiem 2014.

Wykres 11 Zmiany liczby liceów ogólnokształcących w latach 2014-2019 (KSSOF na tle województwa opolskiego).

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

W grupie liceów udział szkół dla dorosłych wyniósł 50%, licea (wszystkie typy razem) prowadzone były głównie przez samorząd miast powiatowych – Strzelce Opolskie (jedno liceum ogólnokształcące dla młodzieży oraz jedno dla dorosłych) i Kędzierzyn-Koźle (trzy licea dla młodzieży oraz 3 dla dorosłych). Gmina Zawadzkie prowadziła jedno liceum ogólnokształcące dla młodzieży.

Tabela 30 Liczba liceów ogólnokształcących na obszarze KSSOF w latach 2014-2019.

licea ogólnokształcące dla młodzieży						
	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Kędzierzyn-Koźle	4	4	4	3	3	3
Strzelce Opolskie	1	1	1	1	1	1
Zawadzkie	1	1	1	1	1	1
licea ogólnokształcące dla dorosłych						
Kędzierzyn-Koźle	6	6	5	4	4	3
Strzelce Opolskie	1	1	1	2	1	1
Zawadzkie	0	0	0	0	0	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

W 2019 r. w charakteryzowanej grupie szkół uczyło się 2 026 osób, a przeciętna liczba uczniów przypadających na oddział wyniosła 27 osób, przy czym najmniej liczne klasy dotyczyły placówki w gminie Zawadzkie (18 osób na oddział). W tabeli poniżej przedstawiono dynamikę przeciętnej liczby uczniów. W Strzelcach Opolskich i Kędzierzynie-Koźlu liczba uczniów na oddział spadła w granicach 2-3%. Diametralny spadek w 2019 roku odnotowano w Zawadzkim (25%) co ma związek z powstaniem nowego oddziału. Z kolei w Strzelcach Opolskich liczba uczniów na oddział wzrosła o 4%.

Tabela 31 Przeciętna liczba uczniów w liceach ogólnokształcących wszystkich typów.

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Dynamika 2014-2019
Kędzierzyn-Koźle	28,4	26,9	25,5	26,3	27,8	27,6	-3%
Strzelce Opolskie	27,5	28,1	27,2	27,8	27,1	28,7	4%
Zawadzkie	24,0	25,5	32,0	29,3	25,3	18,0	-25%
KSSOF	27,9	27,1	26,2	26,8	27,5	27,4	-2%

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

W analizowanym roku w liceach ogólnokształcących obsadzonych było 111,50 etatu, z czego 96,90% przypadało na szkoły dla młodzieży (bez specjalnych). Pomimo zmniejszającej się liczby uczniów nieco zwiększyła się liczba etatów – wzrost w latach 2014-2018 wyniósł 2% na terenie KSSOF.

W ciągu ostatnich ośmiu lat w systemie szkolnictwa średniego w Polsce, równolegle do liceów ogólnokształcących, funkcjonowała również grupa szkół zawodowych, a w tym: licea profilowane dla młodzieży (zwykłe i specjalne) i dorosłych, technika dla młodzieży (zwykłe i specjalne) i dorosłych, technika uzupełniające dla młodzieży (zwykłe i specjalne) i dorosłych, ponadpodstawowe średnie szkoły zawodowe dla dorosłych, ponadgimnazjalne technika uzupełniające dla dorosłych.

Z danych GUS wynika, że z tej grupy do 2019 r. na terenie KSSOF pozostała tylko jedna kategoria szkół - tj. technika dla młodzieży zwykłe oraz technikum specjalne. W 2019 r. na terenie KSSOF działało 8 techników dla młodzieży oraz jedno technikum specjalne. Łącznie w technikach (ze specjalnymi) kształcono 2 859 osób z czego najwyższy odsetek uczniów uczęszczał do szkół zlokalizowanych w Kędzierzynie-Koźlu w następnej kolejności do szkół w Strzelcach Opolskich. Przy czym do technikum specjalnego uczęszczało 9 uczniów.

W tabeli poniżej przedstawiono specyfikę wskazanych szkół.

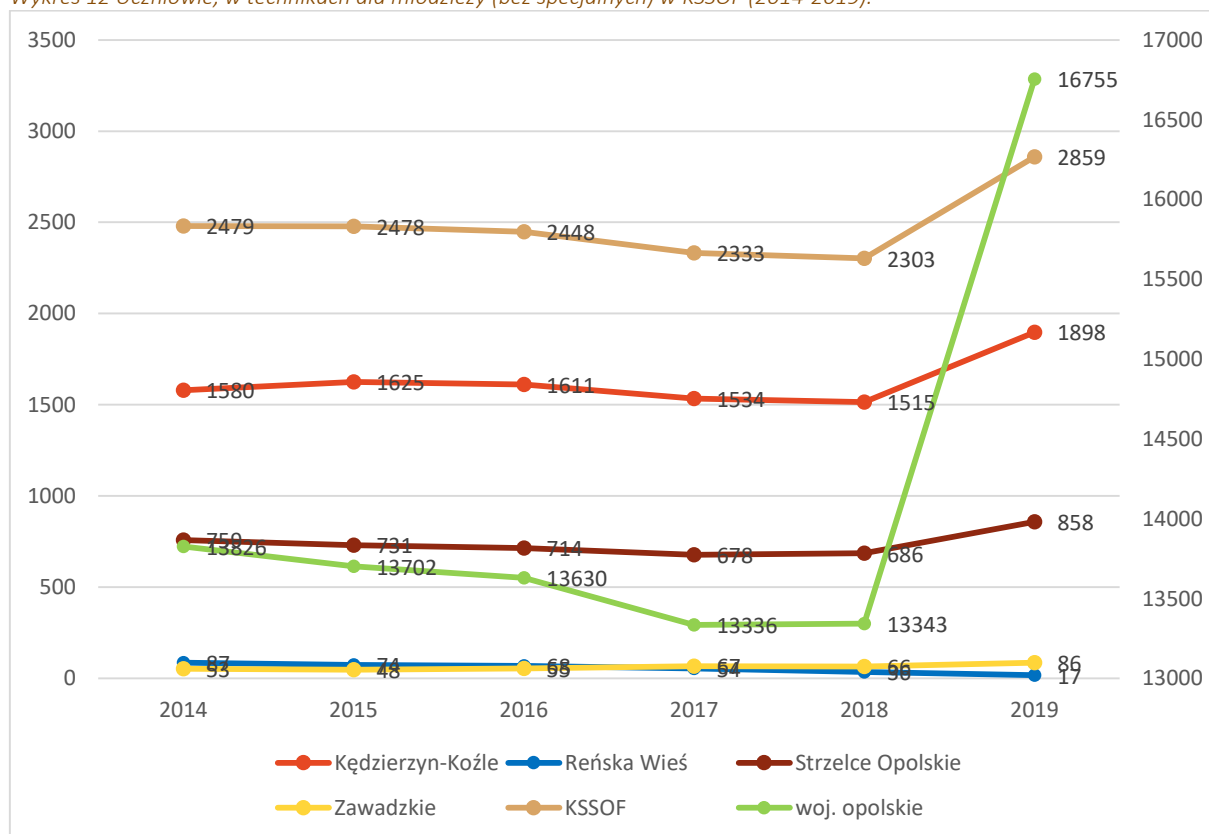
Tabela 32 Specyfika wskazanych szkół.

	technikum dla młodzieży				technikum specjalne	
	prowadzone przez jednostki samorządu gminnego	prowadzone przez samorząd powiatowy - powiaty ziemskie	prowadzone przez organizacje społeczne i stowarzyszenia	liczba uczniów	prowadzone przez organizacje społeczne i stowarzyszenia	liczba uczniów
Kędzierzyn-Koźle	0	4	0	1898	1	9
Reńska Wieś	1	0	0	17	0	0
Strzelce Opolskie	0	1	1	858	0	0
Zawadzkie	0	1	0	86	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

Porównując liczbę uczniów w technikach dla młodzieży zauważa się znaczny wzrosty liczby młodzieży uczęszczających do tego rodzaju szkół w woj. opolskim oraz na terenie KSSOF w 2019 roku. Wzrost w stosunku do 2018 roku wyniósł w woj. opolskim 21,18%, natomiast w KSSOF 15,33%.

Wykres 12 Uczniowie, w technikach dla młodzieży (bez specjalnych) w KSSOF (2014-2019).

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

Łączna liczba etatów nauczycielskich w technikach dla młodzieży wyniosła 207,17 w 2019 roku co oznacza wzrost o 12% względem roku 2014.

Kolejną grupę w zbiorze szkół średnich tworzyły szkoły artystyczne niedające uprawnień zawodowych. W 2020 r. na terenie KSSOF funkcjonowało łącznie 4 szkoły tego rodzaju, stanowiąc 25% wszystkich szkół zlokalizowanych w województwie opolskim.

Szkoły artystyczne niedające uprawnień zawodowych zlokalizowane były w Kędzierzynie-Koźlu (2), gminie Leśnica (1) i Strzelcach Opolskich (1). Jednostki te prowadzone były przez organy administracji rządowej (centralnej) (3 szkoły) i jednostki samorządu terytorialnego (1- Leśnica). Uczyło się w nich 597 osób.

6.3 Szkolnictwo zawodowe

W ramach reformy systemu edukacji w Polsce przekształcono (1 września 2017 r.) trzyletnie zasadnicze szkoły zawodowe w branżowe szkoły I stopnia. Zmiany te podyktowane były m.in. zmniejszającym się znaczeniem i prestiżem szkół zawodowych, co przyniosło znaczący spadek liczby chętnych do podjęcia nauki.

W myśl nowych rozwiązań, absolwent trzyletniej szkoły branżowej I stopnia będzie mógł kontynuować edukację w branżowej szkole II stopnia (uruchomienie tego poziomu zaplanowane zostało na rok szkolny 2020/2021), a następnie przystąpić do egzaminu maturalnego i ewentualnie starać się o przyjęcie na studia wyższe. Nowo utworzona branżowa szkoła I stopnia umożliwi otrzymanie dyplomu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe i uzyskanie wykształcenia zasadniczego branżowego. Absolwent branżowej szkoły I stopnia będzie przygotowany zarówno do podjęcia pracy, jak i do kontynuowania kształcenia.

W 2019 r. na terenie KSSOF działało 5 szkół branżowych I stopnia, które zlokalizowane były w Kędzierzynie-Koźlu (2), Strzelcach Opolskich (2), gminie Zawadzkie (1). Wszystkie wskazane placówki prowadzone były przez samorząd powiatowy. W szkołach tych, uczyło się łącznie 867 uczniów, w 35 oddziałach w związku, z czym średnia liczba uczniów przypadająca na oddział na obszarze KSSOF wyniosła 25 uczniów.

W systemie szkolnictwa zawodowego, oprócz szkół branżowych, funkcjonują również szkoły specjalne przysposabiające do pracy, których zadaniem jest przygotowanie młodzieży z niepełnosprawnością intelektualną (w stopniu umiarkowanym i znacznym) oraz z niepełnosprawnościami sprzężonymi do funkcjonowania na rynku pracy. W 2019 r. szkoły tego typu zlokalizowane były w Kędzierzynie-Koźlu (2), Leśnicy (1), Strzelcach Opolskich (2) oraz gminie Zawadzkie (1).

Organem założycielskim, podobnie jak w przypadku poprzednich szkół zawodowych był powiat ziemski (4 szkoły), oraz organizacje społeczne i stowarzyszenia (2). W placówkach tych wyodrębnionych było 13 oddziałów, w których uczyło się 64 uczniów. Średnia liczba uczniów przypadająca na oddział wyniosła niespełna 5 osób.

Szkoły branżowe I stopnia z terenu KSSOF oferowały młodym osobom szeroki wachlarz możliwości, w tym podjęcie nauki w kilkudziesięciu profesjach. Specjalizacje poszczególnych szkół częściowo się pokrywały, o czym świadczy zestawienie z tabeli.

Tabela 33 Oferta szkół branżowych I stopnia z terenu KSSOF.

Liczba szkół, w których powtarza się kierunek kształcenia	zawód
4	operator obrabiarek skrawających, elektryk, ślusarz
3	blacharz samochodowy, dekarz, elektromechanik pojazdów samochodowych, murarz-tylnikar elektroniki, monter sieci i instalacji sanitarnych, monter zabudowy i robót wykończeniowych w budownictwie, stolarz
2	betoniarz-zbrojarz, cieśla, cukiernik, fryzjer, krawiec, kucharz, lakiernik, mechatronik, piekarz

Źródło: opracowanie własne na podstawie Rejestru szkół i placówek oświatowych (rspo.men.gov.pl).

Próba odpowiedzi na pytanie o to, które obszary kształcenia w szkolnictwie zawodowym są najczęściej wybierane przez młode osoby wykazała, że najpopularniejszym kierunkiem był inżynierijno-techniczny. W 2018 r. wybrała go prawie połowa (41,20%) młodzieży podejmującej kształcenie w branżowych szkołach I stopnia (bez specjalnych). Następne w kolejności były: usługi dla ludności (21,08%), architektura i budownictwo (15,69%), produkcja i przetwórstwo (11,26%) oraz biznes i administracja (9,10%).

Najczęściej wybierane obszary kształcenia w szkolnictwie zawodowym w 2018 r. zestawione są w tabeli.

Tabela 34 Uczniowie w szkołach branżowych I stopnia według podgrup kierunków kształcenia (ISCED-F – 2013) w 2018 r.

szkoły branżowe I stopnia (bez specjalnych)					
Gmina	inżynierijno-techniczna	usługi dla ludności	architektury i budownictwa	produkcji i przetwórstwa	biznesu i administracji
Kędzierzyn-Koźle	132	72	16	13	17
Strzelce Opolskie	87	35	12	26	16
Zawadzkie	12	0	1	7	5

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL¹⁰.

¹⁰ Brak danych za 2019 oraz 2020 rok.

6.4 Zestawienie szkół ponadpodstawowych i ponadgimnazjalnych, dla których organem prowadzącym jest Powiat Strzelecki oraz Powiat Kędzierzyńsko-Kozielski

Tabela 35 Szkoły ponadgimnazjalne i ponadpodstawowe na terenie KSSOF – oferta edukacyjna 2020.

Szkoła ponadgimnazjalna	Profil kształcenia
Powiat kędzierzyńsko-kozielski	
I Liceum Ogólnokształcące im. Henryka Sienkiewicza w Kędzierzynie-Koźlu	Oddziały w szkole z rozszerzonymi przedmiotami: – matematyką i fizyką, z możliwością wyboru trzeciego przedmiotu od drugiej klasy (informatyka, język angielski, język niemiecki) – chemią i biologią, z możliwością wyboru trzeciego przedmiotu od drugiej klasy (matematyka, język angielski, język niemiecki) – językiem angielskim lub niemieckim i geografią, z możliwością wyboru trzeciego przedmiotu od drugiej klasy (matematyka, język angielski, język niemiecki) – historią i językiem polskim, z możliwością wyboru trzeciego przedmiotu od drugiej klasy (WOS, język angielski, język niemiecki)
II Liceum Ogólnokształcące im. Mikołaja Kopernika w Kędzierzynie - Koźlu	Oddziały profilowane: – matematyczno-fizyczny – biologiczno-chemiczny (j. angielski) – językowy – społeczno-prawny
Zespół Szkół nr 1 im. Powstańców Śląskich w Kędzierzynie-Koźlu	Technikum: – technik budownictwa – technik ekonomista – technik rachunkowości – technik logistyk – technik żywienia i usług gastronomicznych – technik usług fryzjerskich Branżowa szkoła I stopnia: – betoniarz-zbrojarz – monter izolacji przemysłowych – monter zabudowy i robót wykończeniowych w budownictwie – jeździec – mechanik pojazdów samochodowych – cukiernik – kucharz – sprzedawca – fryzjer – murarz-tylnik – klasy wielozawodowe
Zespół Szkół Nr 3 im. Mikołaja Reja w Kędzierzynie-Koźlu	Technikum: – technik fotografii i multimedialny – technik technologii chemicznej – technik reklamy – technik hotelarstwa – technik spedytor – technik spedytor mundurowy Branżowa szkoła: – pracownik obsługi hotelowej
Zespole Szkół Technicznych i Ogólnokształcących w Kędzierzynie-Koźlu	Technikum Nr 4: – technik transportu kolejowego – technik programista – technik automatyk – technik elektryk – technik informatyk

Szkoła ponadgimnazjalna	Profil kształcenia
	– technik mechatronik – technik urządzeń i systemów energetyki odnawialnej Szkoła branżowa I stopnia – elektromechanik pojazdów samochodowych – operator obrabiarek skrawających – elektryk
Zespół Szkół Żeglugi Śródlądowej im. Bohaterów Westerplatte w Kędzierzynie-Koźlu	Technikum: – technik informatyk – technik mechanik – technik pojazdów samochodowych – technik żeglugi śródlądowej – technik spawalnictwa Szkoła branżowa I stopnia – kierowca-mechanik – mechanik pojazdów samochodowych
Zespół Szkół w Komornie - przekazano prowadzenie szkoły Gminie Reńska Wieś	Technikum: – technik mechanizacji rolnictwa i agrotechniki
Zespół Szkół Specjalnych im. Jana Brzechwy w Kędzierzynie-Koźlu	Zasadnicza Szkoła Zawodowa Specjalna Nr 4: – kucharz – pracownik pomocniczy obsługi hotelowej – sprzedawca – mechanik pojazdów samochodowych – ślusarz – piekarz – cukiernik – murarz-tylnik – fryzjer Szkoła przysposabiająca do pracy – uczniowie zdobywają wiedzę o profilu gospodarstwa domowego i ogrodniczo - stolarskiego

Szkoła ponadgimnazjalna	Profil kształcenia
Centrum Kształcenia Zawodowego w Kędzierzynie-Koźlu	Oferta – Kurs-monter instalacji sieci wodno- kanalizacyjnych, gazowych i CO – Kurs-kompleksowa diagnoza i naprawa układu kierowniczego, hamulcowego, zawieszenia i ogumienia pojazdów samochodowych – Kurs-magazynier z obsługą wózka widłowego o napędzie silnikowym i z wymianą butli gazowych – Kurs- pracownik współczesnej gastronomii – Kurs- pracownik utrzymania ruchu – Kurs-specjalista nowoczesnej gastronomii – Kurs-zastosowanie technik informatycznych z elementami przedsiębiorczości i prawa pracy – Kurs dla kierowców wózków jezdniowych z napędem silnikowym i wymianą butli gazowych – Kurs elektromechaniki i mechatroniki samochodowej – Kurs gazowego spawania blach – Kurs obsługi kas fiskalnych – Kurs obsługi programów księgowych – Kurs operatora obrabiarek sterowanych numerycznie CNC – Kurs poszerzający zakres kompetencji w motoryzacji – Kurs spawania blach i rur z aluminium i jego stopów spoinami pachwinowymi metodą TIG – Kurs spawania blach i rur ze stali ferrytycznych elektrodami otulonymi-spoiny pachwinowe – Kurs spawania blach i rur ze stali ferrytycznych i nierdzewnych elektrodami otulonymi-spoiny pachwinowe – Kurs spawania blach i rur ze stali ferrytycznych i nierdzewnych spoinami pachwinowymi metodą MAG – Kurs spawania blach i rur ze stali ferrytycznych i nierdzewnych spoinami pachwinowymi metodą TIG – Kurs spawania blach i rur ze stali ferrytycznych spoinami pachwinowymi metodą MAG – Kurs spawania blach i rur ze stali ferrytycznych spoinami pachwinowymi metodą TIG – Kurs tokarz-frezer
Powiat strzelecki	
Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Strzelcach Opolskich	Technikum: – technik elektryk – technik mechanik – technik ekonomista – technik handlowiec – technik organizacji usług gastronomicznych – technik spedytor – technik agrobiznesu – technik elektronik – technik obsługi turystycznej – technik mechatronik – technik żywienia i gospodarstwa domowego – technik żywienia i usług gastronomicznych – technik cyfrowych procesów graficznych – technik urządzeń i systemów energetyki odnawialnej. Zasadnicza Szkoła Zawodowa: – sprzedawca – murarz – dekarz – monter instalacji i urządzeń sanitarnych – malarz-tapeciarz

Szkoła ponadgimnazjalna	Profil kształcenia
	– lakiernik – blacharz samochodowy – operator obrabiarek skrawających – ślusarz – mechanik-operator pojazdów i maszyn rolniczych – mechanik pojazdów samochodowych – elektryk – monter-elektronik – cukiernik – piekarz – rzeźnik-wędliniarz – stolarz – krawiec – kucharz małej gastronomii – fryzjer – cieśla – obuwnik – zegarmistrz – kucharz – monter zabudowy i robót wykończeniowych w budownictwie – murarz-tylnik – monter sieci, instalacji i urządzeń sanitarnych – wędliniarz – monter-mechanik – klasa wielozawodowa Liceum Ogólnokształcące dla dorosłych (zaoczne – zajęcia odbywają się w piątek od godz. 15 i w sobotę), profil kształcenia zależy od przedmiotów rozszerzonych wybranych przez słuchacza. Kwalifikacyjne kursy zawodowe: – użytkowanie obrabiarek skrawających – wykonywanie zabiegów fryzjerskich – prowadzenie działalności handlowej – wykonywanie i realizacja projektów multimedialnych – planowanie i prowadzenie działalności w organizacji – prowadzenie rachunkowości – sporządzanie potraw i napojów – prowadzenie informacji turystycznej oraz sprzedaż usług turystycznych – organizacja żywienia i usług gastronomicznych
Liceum Ogólnokształcące z Oddziałami Dwujęzycznymi im. W. Broniewskiego w Strzelcach Opolskich	Klasy: – politechniczna – dwujęzyczna (j. niemiecki) – społeczno-prawna – biologiczno-chemiczna – medyczno-farmaceutyczna
Zespół Szkół Ponadpodstawowych w Strzelcach Opolskich	Technikum: – technik informatyk – technik programista – technik ekonomista Zasadnicza Szkoła Zawodowa: – fryzjer – mechanik pojazdów samochodowych – stolarz – elektromechanik Liceum Ogólnokształcące (klasy): – humanistyczna – biologiczno-chemiczna

Szkoła ponadgimnazjalna	Profil kształcenia
Zespół Placówek Oświatowych w Leśnicy	Zasadnicza Szkoła Zawodowa Specjalna Nr 1 dla uczniów z upośledzeniem umysłowym: – kucharz – ogrodnik – monter zabudowy i robót wykończeniowych w budownictwie – sprzedawca – stolarz – murarz- tynkarz – krawiec – piekarz – cukiernik – wędliniarz – betoniarz-zbrojarz – tapicer – fryzjer – dekarz – elektryk – pracownik pomocniczy obsługi hotelowej – mechanik pojazdów samochodowych – mechanik- operator pojazdów i maszyn rolniczych – blacharz samochodowy Szkoła Przysposabiająca do Pracy: – ogrodnik, – kucharz, – krawiec
Zespół Szkół Specjalnych przy DPS w Zawadzkiem	W skład zespołu szkół wchodzi: – Szkoła Podstawowa Specjalna przy Domu Pomocy Społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie w stopniu umiarkowanym i znacznym, – Szkoła Specjalna Przysposabiająca do Pracy przy Domu Pomocy Społecznej z trzyletnim cyklem edukacyjnym dla uczniów niepełnosprawnych intelektualnie w stopniu umiarkowanym i znacznym oraz uczniów z niepełnosprawnościami sprzężonymi – Zespoły rewalidacyjno- wychowawcze dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie w stopniu głębokim.
Zespół Szkół Specjalnych przy DPS w Kadłubie	W skład zespołu szkół wchodzi: – Szkoła Podstawowa Specjalna im. s. Zofii Moroz – Szkoła Przysposabiająca do Pracy im. s. Zofii Moroz – Zespoły Rewalidacyjno - Wychowawcze

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji starostwa powiatowego Kędzierzyn-Koźle oraz Strzelce Opolskie.

6.5 Szkolnictwo policealne i wyższe

Zarówno w Polsce, jak i województwie opolskim liczba szkół policealnych uległa redukcji. Na obszarze KSSOF szkoły policealne zlokalizowane są w miastach powiatowych – Kędzierzynie-Koźlu oraz Strzelcach Opolskich, jednak liczba ich jest zdecydowanie wyższa w Kędzierzynie-Koźlu.

Tabela 36 Liczba szkół policealnych na terenie KSSOF w latach 2014-2019.

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	dynamika 2014-2019
	liczba placówek						
Kędzierzyn-Koźle	6	7	9	7	5	4	-33,33%
Strzelce Opolskie	0	0	0	1	1	1	0,00%
	liczba oddziałów						
Kędzierzyn-Koźle	47	40	20	20	14	13	-72,34%
Strzelce Opolskie	0	0	0	1	1	1	0,00%

	liczba uczniów						
Kędzierzyn-Koźle	858	682	428	331	275	275	-67,95%
Strzelce Opolskie	0	0	0	4	7	7	75,00%
	liczba uczniów przypadająca na oddział						
Kędzierzyn-Koźle	18,26	17,05	21,4	16,55	19,64	21,15	16%
Strzelce Opolskie	0	0	0	4	7	7	75,00%

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

Nauka w szkołach policealnych trwa od roku do dwóch. Kierunki oferowane przez szkoły zlokalizowane na terenie KSSOF są zróżnicowane i dają różne uprawnienia. Osoby uczęszczające do szkół policealnych mogą uzyskać tytuł zawodowy, tytuł technika lub też certyfikat umiejętności. Niektóre z oferowanych kierunków zostały przedstawione poniżej:

- agent celny,
- florysta,
- fryzjer,
- grafik komputerowy,
- technik administracji,
- technik bhp,
- technik usług kosmetycznych,
- opiekun medyczny,
- aranżacja ogrodów,
- rachunkowość i finanse.

W 2020 r. w województwie opolskim funkcjonowało 5 uczelni oraz dwie jednostki zamiejscowe, przy czym większość z nich zlokalizowana była w Opolu. W mieście tym miały siedzibę:

- Politechnika Opolska,
- Uniwersytet Opolski,
- Wyższa Szkoła Zarządzania i Administracji w Opolu (uczelnia niepubliczna).

Dodatkowe dwie uczelnie to: Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Nysie oraz Wyższa Szkoła Humanistyczno-Ekonomiczna w Brzegu. Należy także nadmienić, że lokalizacja KSSOF daje znaczne możliwości studiowania w dużych ośrodkach akademickich takich jak Wrocław czy Katowice. Potencjał naukowo-dydaktyczny szkół wyższych w województwie opolskim należy określić jako przeciętny. W ogólnopolskim rankingu szkół wyższych *Perspektywy 2020* opolskie uczelnie (Uniwersytet i Politechnika) zajęły kolejno 40 oraz 53 miejsce na 96 porównywanych szkół wyższych.

Pod względem liczby studentów w 2019 roku w szkołach wyższych województwa opolskiego uczyło się łącznie 21 244 osób, co stanowiło 1,77% ogółu studiujących w Polsce i umiejscawiało region na 3 pozycji od końca rankingu w kraju.

Tabela 37 Struktura studiujących w Polsce z podziałem na województwa w 2019 r.

	Studenci	Absolwenci	Ogół studiujących w Polsce
Polska	1 202 582	313 608	
Dolnośląskie	117 508	31 236	9,77%
Kujawsko-pomorskie	54 104	13 929	4,50%
Lubelskie	68 550	18 244	5,70%
Lubuskie	12 600	3 089	1,05%
Łódzkie	69 428	17 176	5,77%
Małopolskie	145 196	40 946	12,07%
Mazowieckie	244 869	58 258	20,36%
Opolskie	21 244	5 734	1,77%
Podkarpackie	45 999	14 045	3,83%
Podlaskie	28 888	8 383	2,40%
Pomorskie	83 028	21 307	6,90%
Śląskie	112 696	29 697	9,37%
Świętokrzyskie	20 155	6 733	1,68%
Warmińsko-mazurskie	25 817	7 740	2,15%
Wielkopolskie	114 856	28 294	9,55%
Zachodniopomorskie	37 644	8 797	3,13%

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

7. Kultura i sport

7.1 Dostępność instytucji kultury

W gminach Subregionu Kędzierzyńsko-Strzeleckiego zadania związane z tworzeniem, upowszechnianiem i ochroną kultury są zlecane jednostkom organizacyjnym, w szczególności domom i centrom kultury, ale także wskazanym wydziałom urzędów miast i gmin. Do podstawowych zadań instytucji kultury należy przede wszystkim edukacja kulturalna, wychowanie przez sztukę oraz czytelnictwo, tworzenie warunków dla rozwoju amatorskiego ruchu artystycznego oraz zainteresowania sztuką i wiedzą, tworzenie warunków do ochrony i dokumentacji folkloru oraz rozwoju rękodzieła ludowego i artystycznego, rozpoznawanie, rozbudzanie i zaspokajanie potrzeb oraz zainteresowań kulturalnych i rekreacyjno-sportowych, ochrona i udostępnianie zbiorów bibliotecznych, popularyzacja książki i czytelnictwa, prowadzenie działalności promocyjnej i informacyjnej w zakresie kulturalno-oświatowym.

Na obszarze KSSOF łącznie działa około 287 instytucji kultury (BDL GUS, 2020 r.). Są to m.in. centra, domy, ośrodki kultury, kluby, koła, świetlice, biblioteki, kina które w zdecydowanej większości są placówkami publicznymi.

Z punktu widzenia sytuacji na terenie pozostałych gmin tworzących KSSOF dostrzega się sytuację, w której na poziomie instytucjonalnym kwestie kulturowe są realizowane przez biblioteki i domy kultury, co w przypadku przede wszystkim terenów wiejskich, jest sytuacją adekwatną. Zwraca uwagę natomiast relatywnie niska liczba kin oraz muzeów w szczególności w miastach powiatowych zwłaszcza w kontekście dużych zasobów związanych z dziedzictwem materialnym Opolszczyzny.

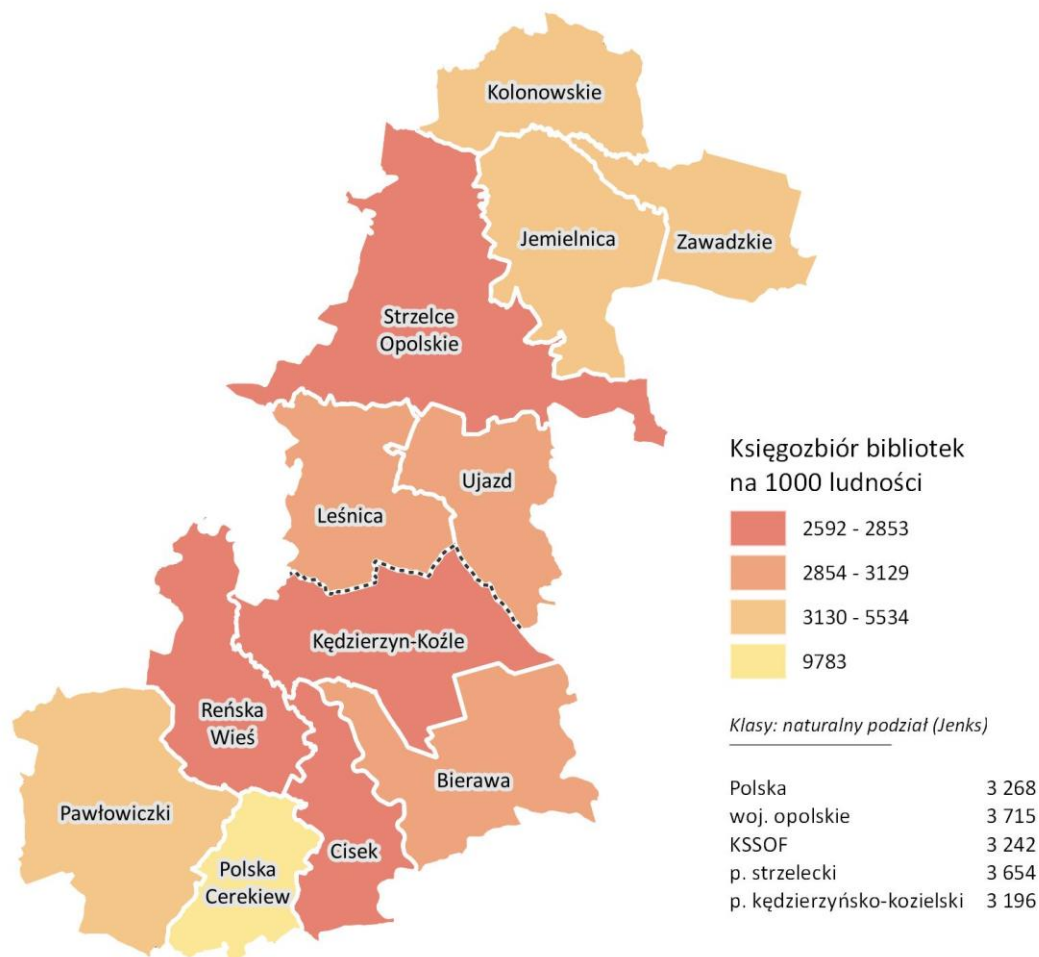
Tabela 38 Instytucje kultury na terenie KSSOF, stan na 2020 r.

Nazwa	Centra, domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice	Biblioteki publiczne	Biblioteki inne niż publiczne	Kina	Koła, kluby, sekcje	Muzea
Kędzierzyn-Koźle	4	8	3	3	89	2
Bierawa	3	4	0	0	22	0
Cisek	1	2	0	0	2	0
Pawłowiczki	-	5	0	0	0	0
Polska Cerekiew	-	3	0	0	0	0
Reńska Wieś	1	2	0	0	7	0
Jemielnica	2	2	0	0	2	0
Kolonowskie	1	2	0	0	1	0
Leśnica	1	2	0	0	3	1
Strzelce Opolskie	20	8	0	0	68	0
Ujazd	1	3	0	0	6	0
Zawadzkie	-	3	0	0	0	0
łącznie: KSSOF	34	44	3	3	200	3

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

W gminach KSSOF działają łącznie 44 biblioteki. Najwięcej mieszkańców przypadających na jedną placówkę biblioteczną jest w Kędzierzynie-Koźlu (7 503) i w dalszej kolejności Reńskiej Wsi (4 150) oraz Strzelcach Opolskich (4 324).

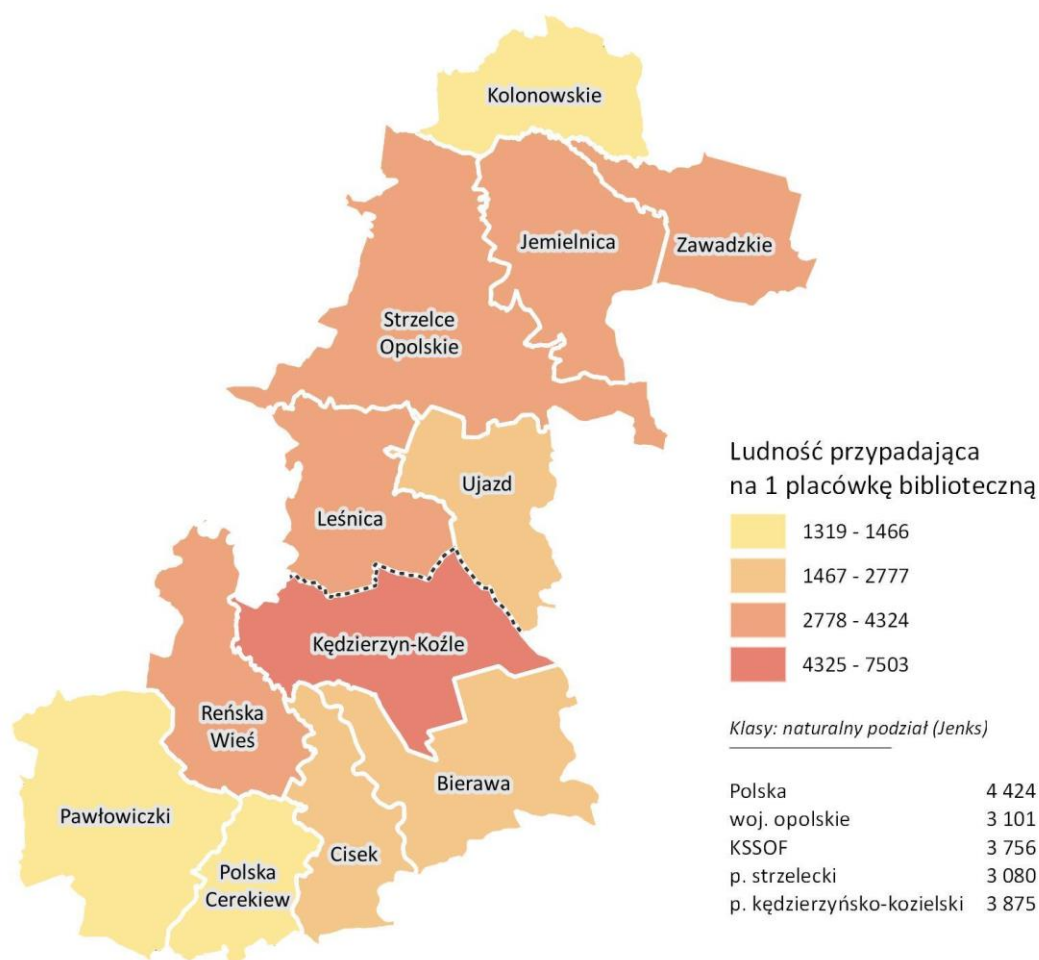
Grafika 20 Księgozbiór bibliotek w KSSOF na 1000 ludności w 2020 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Największą ofertę czytelniczną w przeliczeniu na 1000 mieszkańców miały biblioteki zlokalizowane w Polskiej Cerekwi, Pawłowiczkach i Jemielnicy.

Grafika 21 Ludność przypadająca na jedną placówkę biblioteczną na terenie KSSOF w 2020 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

7.2 Uczestnictwo w kulturze mieszkańców

Na konieczność rozwijania instytucji kultury na obszarze Subregionu Kędzierzyńsko-Strzeleckiego wskazują m.in. szczegółowe dane dotyczące dynamiki liczby organizowanych w poszczególnych jednostkach terytorialnych imprez kulturalnych i co za tym idzie liczby osób w nich uczestniczących. Zauważa się w tym zakresie duże wahania zarówno liczby imprez jak i uczestników, co może wynikać z braku długofalowego planowania tego typu działalności.

Co więcej w miejscowościach zlokalizowanych na obszarze KSSOF często funkcje centrów kultury pełnią biblioteki publiczne jednak ich działalność jest inaczej klasyfikowana przez GUS w związku z czym ich inicjatywy kulturalne nie zostały ujęte w poniższym zestawieniu. Takim przykładem może być biblioteka w Zawadzkim, gdzie prowadzony jest kinoteatr i organizowane są liczne imprezy kulturalne.

Tabela 39 Liczba imprez kulturalnych i uczestnictwo w nich na terenie KSSOF - porównanie 2018 - 2020r.

	Liczba imprez 2018	Liczba imprez 2019	Liczba imprez 2020	Dynamika 2018-2020	Liczba uczestników imprez 2018	Liczba uczestników imprez 2019	Liczba uczestników imprez 2020	Dynamika 2018-2020
Kędzierzyn-Koźle	389	321	109	-71,98%	64 821	78 200	10 082	-84,45%
Bierawa	95	113	61	-35,79%	8 000	7 000	1 995	-75,06%
Cisek	13	11	1	-92,31%	1 165	1 365	50	-95,71%
Pawłowiczki	-	-	-	-	-	-	-	-
Polska Cerekiew	-	-	-	-	-	-	-	-
Reńska Wieś	42	24	17	-59,52%	3 170	1 900	1 030	-67,51%
Jemielnica	3	6	0	-100,00%	207	215	0	-100,00%
Kolonowskie	74	65	49	-33,78%	4 090	5 543	3 779	-7,60%
Leśnica	117	33	23	-80,34%	10 610	4 230	1 075	-89,87%
Strzelce Opolskie	1320	1499	504	-61,82%	83 517	88 002	17 723	-78,78%
Ujazd	56	54	20	-64,29%	6 450	6 300	1 520	-76,43%
Zawadzkie	-	-	-	-	-	-	-	-
KSSOF	2 109	2 126	784	62,83%	182 030	192 755	37 254	-79,53%

Źródło: dane opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

W 2019 roku instytucje kulturalne z terenu KSSOF zorganizowały łącznie 2 061 imprez, w których udział wzięło ponad 187 tys. osób. W latach 2018-2019 odnotowano także ponad 5% wzrost frekwencji na zorganizowanych wydarzeniach. Ze względu na występującą pandemię wirusa COVID-19 odnotowano drastyczny spadek zarówno liczby imprez, jak i frekwencji na zorganizowanych wydarzeniach. W 2020 roku instytucje kulturalne z terenu KSSOF zorganizowały łącznie 784 imprezy, w których udział wzięło ponad 37 tys. osób.

Mieszkańcy KSSOF korzystają także z oferty kół, klubów zainteresowań i sekcji prowadzonych przez poszczególne instytucje kultury. Największym zainteresowaniem, przekładającym się na liczbę członków poszczególnych klubów, cieszą się te prowadzone w Kędzierzynie-Koźlu, Strzelcach Opolskich oraz Bierawie.

Tabela 40 Liczba kół zainteresowań i ich członków w gminach KSSOF - porównanie 2018 i 2020r.

	Liczba kół/klubów /sekcji 2018	Liczba kół/klubów/ sekcji 2019	Liczba kół/klubów/ sekcji 2020	Dynamika 2018-2020	Liczba członków kół/klubów/ sekcji 2018	Liczba członków kół/klubów/ sekcji 2019	Liczba członków kół/klubów/ sekcji 2020	Dynamika 2018-2020
powiat kędzierzyńsko-kozielski	98	139	113	15%	1 883	2 309	1 913	2%
Kędzierzyn-Koźle	73	110	89	21,92%	1 644	1 984	1 640	-0,24%
Bierawa	22	26	22	0,00%	203	278	232	14,29%
Cisek	3	3	2	-33,33%	36	47	41	13,89%
Pawłowiczki	-	-	-	-	-	-	-	-
Polska Cerekiew	-	-	-	-	-	-	-	-
Reńska Wieś	7	7	7	0%	145	145	145	0%
powiat strzelecki	93	84	80	-13,98%	1 514	1 381	1 097	-27,54%
Jemielnica	0	2	2	-	0	45	45	-
Kolonowskie	1	1	1	0	12	11	8	-33,33%
Leśnica	7	2	3	-57,14%	181	35	43	-76,24%
Strzelce Opolskie	81	75	68	-16,05%	1 225	1 195	876	-28,49%
Ujazd	4	4	6	50,00%	96	95	125	30,21%
Zawadzkie	-	-	-	-	-	-	-	-
KSSOF	198	230	200	1,01%	3542	3835	3155	-10,93%

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

Innym miernikiem uczestnictwa w kulturze jest wskaźnik czytelnictwa. Przedstawione dane wskazują, iż największy spadek czytelników pomiędzy 2018 a 2020 rokiem miał miejsce w gminie Leśnica, Bierawa oraz Polska Cerekiew. Co więcej spadek czytelnictwa na całym obszarze KSSOF o blisko 24% może świadczyć o konieczności podjęcia działań zaradczych. Wzrost czytelnictwa odnotowano jedynie w miejscowości Reńska Wieś.

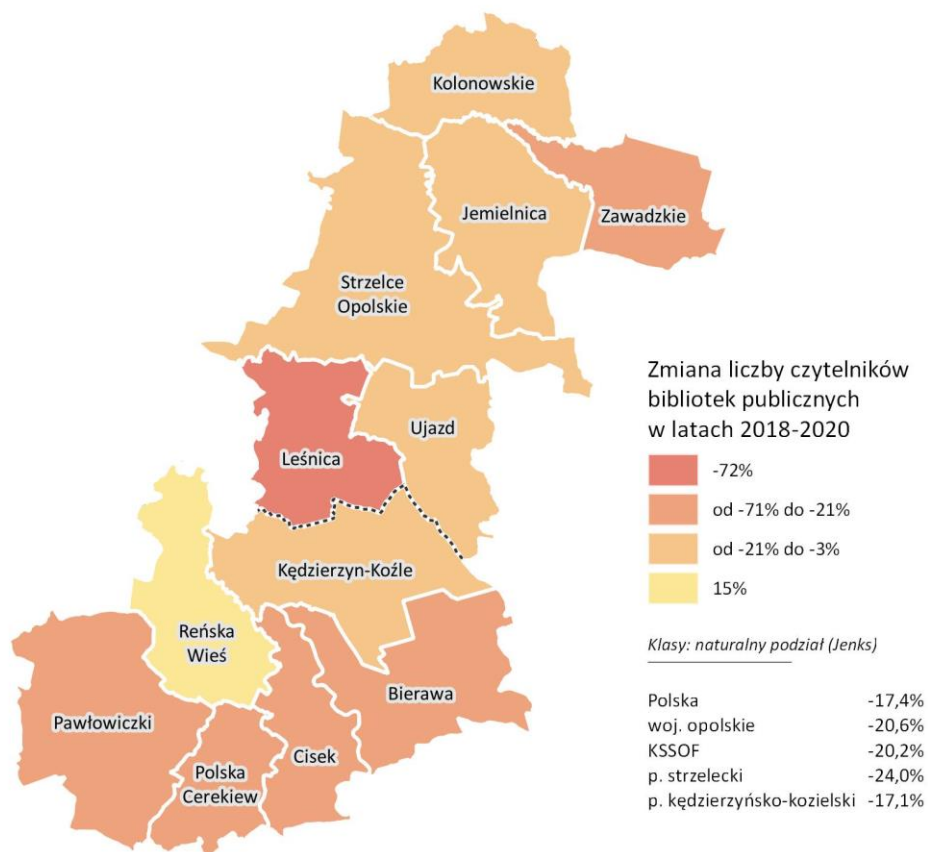
Tabela 41 Wskaźnik czytelnictwa (czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności w gminach KSSOF - porównanie 2018-2020).

	Liczba czytelników na 1000 ludności 2018	Liczba czytelników na 1000 ludności 2020	Dynamika 2018-2020*
powiat kędzierzyński-kozielski	140	118	-15,71%
Kędzierzyn-Koźle	150	127	-15,33%
Bierawa	100	64	-36,00%
Cisek	64	51	-20,31%
Pawłowiczki	124	90	-27,42%
Polska Cerekiew	197	139	-29,44%
Reńska Wieś	145	166	14,48%
powiat strzelecki	125	96	-23,20%
Jemielnica	102	93	-8,82%
Kolonowskie	73	71	-2,74%
Leśnica	229	65	-71,62%
Strzelce Opolskie	133	116	-12,78%
Ujazd	120	116	-3,33%
Zawadzkie	96	74	-22,92%
KSSOF	1533	1172	-23,55%

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

* ile % czytelników przybyło bądź ubyło w roku 2020 w stosunku do roku 2018.

Grafika 22 Zmiana liczby czytelników bibliotek publicznych na terenie KSSOF na 1000 ludności w 2020 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

7.3 Obiekty sportowe

W poniższej tabeli zestawiono obiekty sportowe będące w zarządzie jednostek samorządu terytorialnego.

Tabela 42 Obiekty sportowe na terenie KSSOF w 2018 r.

	stadiony	boiska uniwersalne	boiska piłkarskie	hale sportowe	sale gimnastyczne	pływalnie kryte
powiat kędzierzyńsko-kozielski	10	27	27	1	8	2
Kędzierzyn-Koźle	7	12	0	1	3	1
Bierawa	2	2	6	0	0	0
Cisek	0	1	5	0	0	0
Pawłowiczki	0	6	2	0	0	0
Polska Cerekiew	0	1	3	0	0	1
Reńska Wieś	1	5	11	0	5	0
powiat strzelecki	6	7	29	2	1	2
Jemielnica	0	0	3	0	0	0
Kolonowskie	1	1	2	0	0	0
Leśnica	1	0	6	0	0	0
Strzelce Opolskie	0	0	15	0	1	2
Ujazd	2	5	0	1	0	0
Zawadzkie	2	1	3	1	0	0
KSSOF	16	34	56	3	9	4

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

Największym ośrodkiem sportowym na terenie KSSOF jest Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Kędzierzynie-Koźlu. W skład ośrodka wchodzi następujące obiekty:

- Kryta pływalnia,
- Kędzierzyńsko-Kozielskie Centrum Aktywności Wodnej oKKo, w skład którego wchodzi strefa basenów zewnętrznych, strefa basenów wewnętrznych (otwarta w 2019 r.), strefa saun i grot solna,
- Strefa Rekreacyjno-Sportowa – na jej terenie znajduje się siłownia zewnętrzna, boiska do koszyków ulicznej, skatepark oraz stoliki do gry w szachy,
- Hala Widowiskowo-Sportowa „Azoty”,
- Hala Sportowa „Śródmieście”,
- Zespół Stadionów Sportowych (osiedla: Kuźniczka, Koźle, Sławiećice, Blachownia, Cisowa, Kłodnica),
- Zespół Boisk Sportowych,
- 2 przystanie kajakowe (osiedle Kuźniczka i Koźle).

Kolejnym ważnym ośrodkiem sportowym jest Centrum Rekreacji Wodnej i Sportu „Strzelec” w Strzelcach Opolskich powstałe w 2011 r. Obiekt posiada basen sportowy z powierzchnią lustra wody 405 m² o wymiarach 25×16 m i głębokości od 1,2 do 1,8 m, zgodnie z wytycznymi FINA. Basen ten uzyskał homologację PZP, co umożliwia przeprowadzanie oficjalnych zawodów sportowych. Drugi basen pełni rolę basenu rekreacyjnego oraz do nauki pływania. W basenie tym jest zlokalizowana strefa z atrakcjami (dysza do masażu ściennego, gejzer powietrzny oraz ławka rurowa z napowietrzaniem).

Na uwagę zasługuje powstały w 2014 r. Gminny Ośrodek Sportu i Rekreacji w Zakrzowie (gmina Polska Cerekiew). Ośrodek jako jedyny w Polsce posiada status Ośrodka Szkolenia Olimpijskiego w Jeździectwie. W ośrodku organizowane są zgrupowania sportowe oraz zawody jeździeckie w ujeżdżeniu, skokach przez przeszkody, powożeniu, western riding, ujeżdżeniu w damskim siodle oraz polo. Poza tym obiekt posiada zaplecze konferencyjne z jedną z największych sal w województwie opolskim, parking na 1300 samochodów oraz własne zaplecze gastronomiczne i noclegowe. Na terenie kompleksu znajduje się kryta pływalnia, jest też możliwość skorzystania z odnowy biologicznej.

Poniżej zestawiono obiekty sportowe na terenie KSSOF dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych. Ogółem istnieje 11 obiektów dla niepełnosprawnych widzów i 11 obiektów dostępnych dla niepełnosprawnych ćwiczących. Połowa obiektów zlokalizowana jest w Kędzierzynie-Koźlu.

Tabela 43 Obiekty sportowe dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych.

	Liczba obiektów ogółem	Obiekty dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych - ćwiczących	Obiekty dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych - widzów
stadiony	15	5	7
hale sportowe o wymiarach od 36x19 m	3	1	1
sale gimnastyczne o wymiarach poniżej 36x19 m i sale pomocnicze	4	1	1
pływalnie kryte	4	4	2

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

8. Turystyka

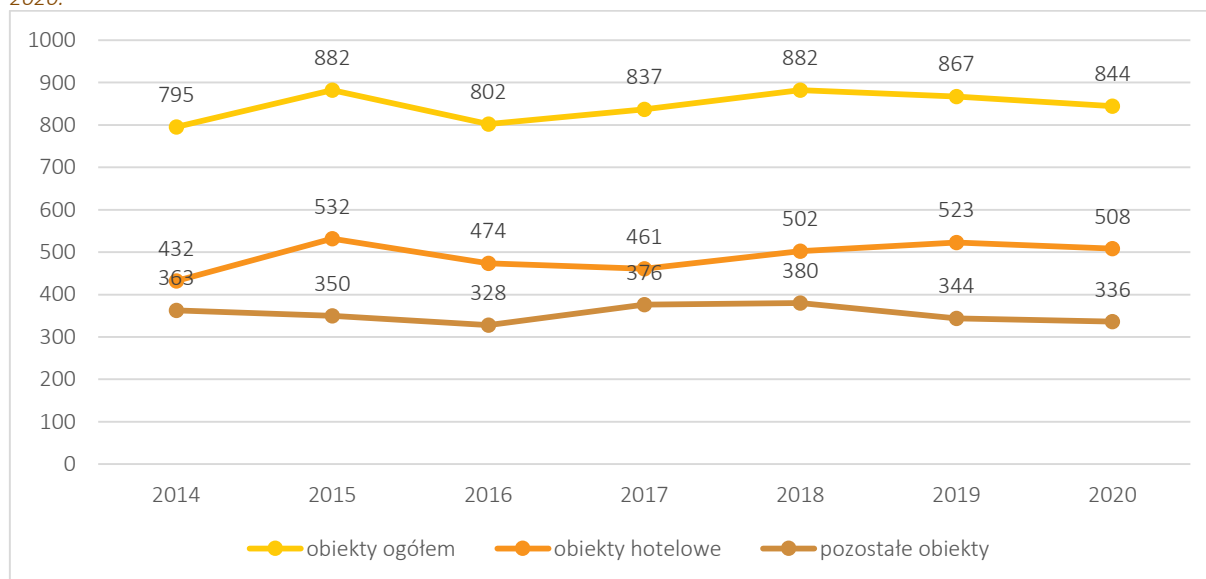
Turystyka stanowi ważny element rozwoju gospodarczego regionu. W powiązaniu z innymi celami rozwoju społeczno-gospodarczego, może mieć istotne znaczenie również dla gmin Subregionu Kędzierzyńsko-Strzeleckiego i stać się istotną gałęzią jego gospodarki. Walory przyrodnicze, dziedzictwo historyczne i architektoniczne oraz położenie KSSOF (w tym zwłaszcza lokalizacja przy rzece Odrze) dają podstawy do rozwoju na tym terenie turystyki przyjazdowej, tworząc jednocześnie niezbędną bazę do pełnienia funkcji rekreacyjno-wypoczynkowej dla jego mieszkańców.

Od funkcjonowania turystyki zależy istnienie wielu gałęzi gospodarki. Oferta turystyczna podlega jednak ciągłej ewolucji, a głównym motorem tych zmian są wymagania turystów. W celu wykorzystania posiadanego potencjału turystycznego niezbędne jest zapewnienie odpowiedniej infrastruktury noclegowej oraz gastronomicznej turystom odwiedzającym atrakcje kulturowe oraz przyrodnicze, a także infrastruktury aktywnego wypoczynku, urozmaicającego pobyt na obszarze funkcjonalnym.

Od 2015 r. w związku z koniecznością zapewnienia tajemnicy statystycznej informacje dotyczące wykorzystania obiektów turystycznych dostępne są jedynie na poziomie powiatowym. Przedstawione dane dla KSSOF dotyczą zatem także gmin Izbicko i Kolonowskie, nie wchodzących w jego skład.

Według danych GUS w 2020 r. w KSSOF istniało łącznie 14 obiektów noclegowych ujętych w statystykach GUS. W 2020 r. oferowano łącznie 844 miejsca noclegowe, z czego 508 miejsc w obiektach hotelowych (hotele, motele, pensjonaty) i 336 miejsc w pozostałych obiektach.

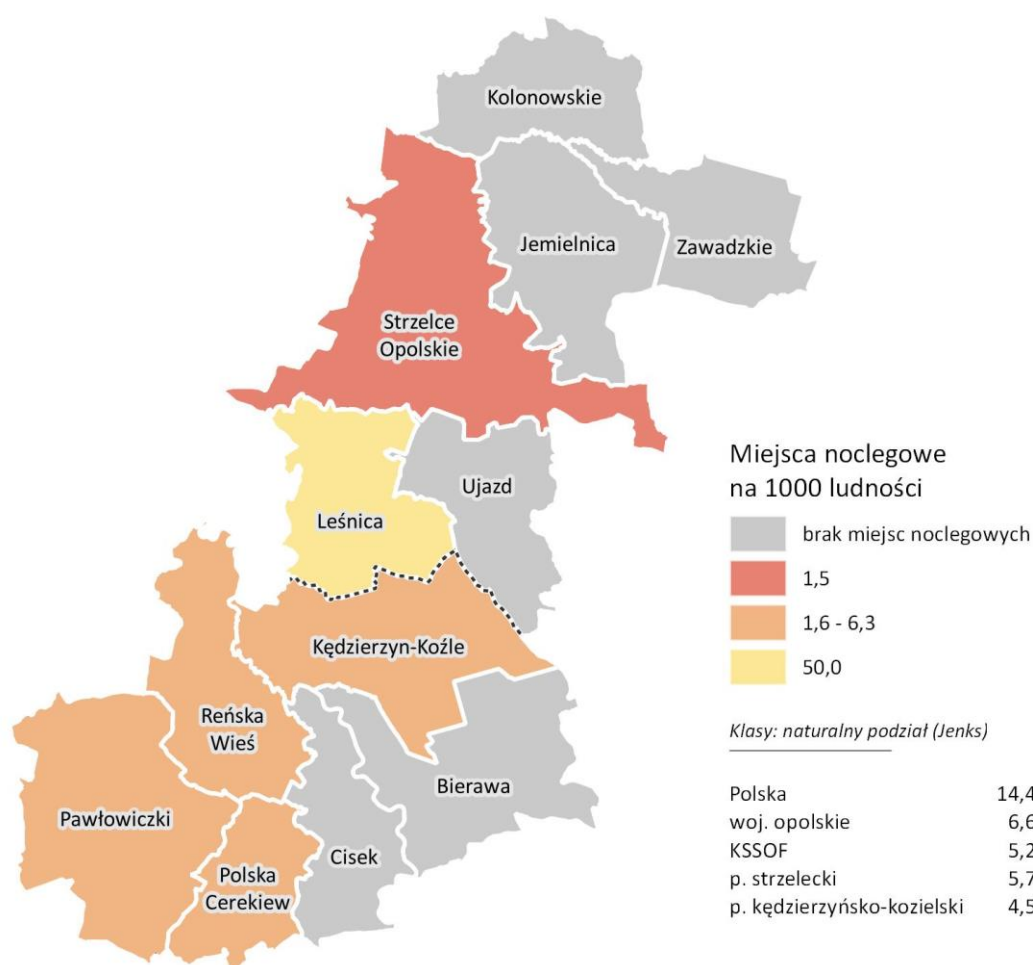
Wykres 13 Miejsca noclegowe w obiektach turystycznych powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego i strzeleckiego w latach 2014-2020.

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

W ostatnich latach można zauważyć niewielki wzrost liczby miejsc noclegowych, jednakże baza noclegowa KSSOF nie jest jednak rozwinięta w pożądanym stopniu, a obiekty są rozmieszczone nierównomiernie. Największą bazę noclegową posiada gmina Leśnica (376), ze względu na popularność leżącej w jej granicach Góry św. Anny. Na drugim miejscu znajduje się gmina Kędzierzyn-Koźle, która posiada 322 miejsca noclegowych. Gmina ta skupia prawie 60% miejsc w obiektach hotelowych KSSOF. W gminach: Bierawa, Cisek, Kolonowskie, Jemielnica Ujazd i Zawadzkie brak jest miejsc noclegowych ujętych w statystykach.

Grafika 23 Miejsca noclegowe w gminach KSSOF w 2020 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

W 2018 r. w KSSOF udzielono łącznie prawie 96,5 tys. noclegów 37 tys. turystom. W latach 2014-2018 liczba odwiedzających turystów z roku na rok malała, jednak liczba udzielonych noclegów systematycznie wzrastała. W 2020 r. w KSSOF udzielono łącznie prawie 53 tys. noclegów 23 tys. turystom. Ze względu na pandemię COVID-19 w 2020 roku liczba odwiedzających turystów drastycznie spadła, podobnie jak liczba udzielonych noclegów.

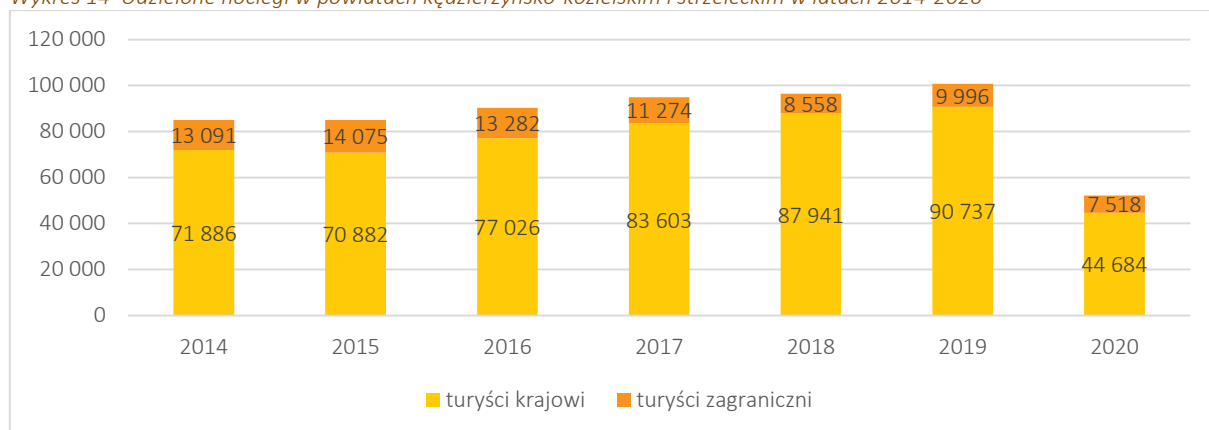
Tabela 44 Stopień wykorzystania miejsc noclegowych w powiatach kędzierzyńsko-kozielskim i strzeleckim w latach 2014-2020.

stopień wykorzystania miejsc noclegowych [%]							
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Powiat kędzierzyńsko-kozielski	18,8	20,7	22,4	28,1	28,4	28,8	17,3
Powiat strzelecki	37,0	34,1	41,1	34,9	37,3	35,9	23,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

Stopień wykorzystania miejsc noclegowych w 2020 r. wyniósł dla powiatu strzeleckiego 23,2% natomiast dla powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego – 17,3%. Podobnie jak w przypadku liczby turystów odnotowano znaczny spadek wartości ww. wskaźnika w 2020 r. spowodowany pandemią koronawirusa.

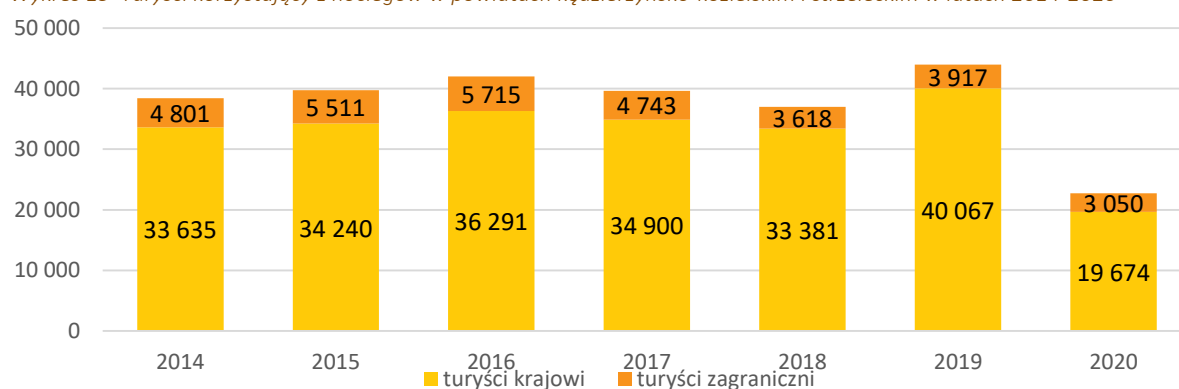
Wykres 14 Udzielone noclegi w powiatach kędzierzyńsko-kozielskim i strzeleckim w latach 2014-2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

W ostatnich latach (2014-2019) zauważalny jest spadek turystów zagranicznych, a także liczby noclegów im udzielonych. W 2020 roku odnotowano dodatkowo znaczny spadek turystów krajowych ze względu na pandemię COVID-19. W kontekście przyciągnięcia do KSSOF turystów z zagranicy, potrzebne są inwestycje w infrastrukturę noclegową wyższej jakości – hotelową, a z drugiej strony szersza promocja innych obiektów noclegowych wśród tej grupy. Ponad 95% osób przyjeżdżających z innych krajów wybiera nocleg w hotelu (lub obiekcie hotelowym). W KSSOF nie ma obiektów o standardzie 4- i 5-gwiazdkowym.

Wykres 15 Turyści korzystający z noclegów w powiatach kędzierzyńsko-kozielskim i strzeleckim w latach 2014-2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

Zaplecze infrastruktury noclegowej KSSOF nie oferuje turystom wystarczających możliwości uatrakcyjnienia ich pobytu. Niecałe 20% obiektów oferuje turystom zabiegi SPA, zabiegi rehabilitacyjne lub saunę, tylko 1 obiekt posiada basen kryty. Pod względem turystyki biznesowej obszar dysponuje 20 salami konferencyjnymi (dla łącznie 1210 uczestników) ulokowanymi w 9 obiektach. Tylko niektóre obiekty wyposażone są w udogodnienia dla osób niepełnosprawnych ruchowo. 31% obiektów posiada wyznaczone miejsce parkingowe dla osób niepełnosprawnych, 38% obiektów – pochylnię wjazdową i 25% obiektów – windę przystosowaną dla osób niepełnosprawnych.

Subregionu Kędzierzyńsko-Strzeleckiego pełen jest atrakcji turystycznych, które przy odpowiedniej promocji oraz rewitalizacji są w stanie przyciągać turystów. Szczególne miejsce zajmuje w KSSOF Góra św. Anny, która jest jednym z bardziej rozpoznawalnych miejsc w województwie opolskim. Administracyjnie Góra Św. Anny to sołectwo Gminy Leśnica. Jest to najważniejsze centrum pielgrzymkowe na terenie Górnego Śląska obok Sanktuarium w Piekarach Śląskich. Góra Św. Anny to najwyższe wzniesienie grzbietu Chełma na Wyżynie Śląskiej o wysokości 408 m n.p.m. Na szczycie i stokach wzgórza znajduje się wieś o tej samej nazwie. Obecnie na Górze św. Anny mieści się bazylika i sanktuarium, z figurką św. Anny Samotrzeciej (XV wiek) z jej relikwiami, franciszkański zespół klasztorny z Rajskim Placem (dziedzińcem arkadowym) z lat 1733-1749, na którym stoi 15 stuletnich konfesjonałów. Jest także grota wykonana na wzór grotty z Lourdes oraz 40 kaplic kalwaryjnych z lat 1700-1709. Na szczycie Góry św. Anny zbudowano w latach 80. XV wieku klasztor i kościół, który od XVIII wieku jest ważnym centrum pielgrzymkowym.

Ze względu na walory przyrodnicze i krajobrazowe utworzono w Górze św. Anny w 1988 r. Park Krajobrazowy, a całokształt wartości przyrodniczo-krajobrazowych, kulturalnych, architektonicznych, historycznych i religijnych sprawiły, iż 14 kwietnia 2004 r. rozporządzeniem Prezydenta RP Góra św. Anny została uznana za „Pomnik historii, jako komponowany krajobraz kulturowo - przyrodniczy” – pierwszy w województwie opolskim. Tym samym Sanktuarium na Górze św. Anny znalazło się wśród 30 najcenniejszych obiektów i zespołów zabytkowych w Polsce, co zainicjowało starania o wpisanie na Listę Światowego Dziedzictwa Kulturalnego i Przyrodniczego UNESCO. Od 2010 r. Góra św. Anny posiada status geoparku.

Struktura własności obszaru jest bardzo różnorodna. Poniżej przedstawiono najważniejszych właścicieli nieruchomości zlokalizowanych na Górze Św. Anny:

- powiat strzelecki (drogi powiatowe),
- Klasztor Zakonu Braci Mniejszych (Klasztor na Górze Św. Anny),
- Zgromadzenie Sióstr Służebniczek Najświętszej Maryi Panny (Bazylika Św. Anny),
- gmina Leśnica (Centrum Edukacji Ekologicznej, drogi gminne),

- województwo opolskie - Zespół Opolskich Parków Krajobrazowych w Pokrzywniej (Park Geo-Kam, Amfiteatr),
- Lasy Państwowe - Nadleśnictwo Strzelce Opolskie,
- Muzeum Śląska Opolskiego (Muzeum Czynu Powstańczego w Górze Św. Anny),
- Skarb Państwa (Pomnik Czynu Powstańczego, Amfiteatr).

Aktualnie Góra Św. Anny, mimo wypracowanej marki centrum turystyczno-pielgrzymkowego, nie jest dostosowana do rosnącego ruchu turystycznego i pielgrzymkowego. Przede wszystkim w złym stanie jest jej infrastruktura drogowa i parkingowa. Dobrej kondycji jest infrastruktura tzw. sakralna, ale już otoczenie tych obiektów jest złej jakości. Do najważniejszych planowanych inwestycji, oprócz remontu infrastruktury drogowej, należą:

- rewitalizacja Pomnika Czynu Powstańczego, w tym w szczególności odnowienie placu i dojścia do pomnika,
- rewitalizacja Amfiteatru,
- wykonanie nowych schodów wzdłuż Groty Lurdzkiej i ich dostosowanie dla osób niepełnosprawnych,
- rozbudowa Muzeum Czynu Powstańczego,
- rozbudowa Centrum Edukacji Ekologicznej, Krajobrazowej i Regionalnej Tożsamości w Leśnicy
- budowa miejsc odpoczynku dla turystów.

Na szczególną uwagę zasługuje brak dostosowania obszaru dla osób niepełnosprawnych, poruszających się na wózkach inwalidzkich. Poprawa jakości infrastruktury Góry Św. Anny wpłynęłaby pozytywnie na rozwój samorządów KSSOF, stając się kołem zamachowym rozwoju lokalnego okolicznych gmin i powiatów. W 2018 r. rozpoczęto realizację 2 etapu projektu "Poprawa dostępu do Centrum Pielgrzymkowo - Rekreacyjno - Turystycznego Góra Św. Anny poprzez usprawnienie komunikacyjne drogi powiatowej 1808 O DW 409 - Zdieszowice ". W 2018 r. przeprowadzono także remont drogi prowadzącej przez centrum Góry św. Anny, a w 2019 r. zakończono przebudowę annogórskiego rynku. Do najważniejszych atrakcji turystycznych KSSOF o charakterze historycznym należą: liczne kościoły i kapliczki, ruiny zamków, starówki i mury obronne miast. Wskazać tu można w szczególności na stare miasto i planty miejskie, wodociągowe wieże ciśnień, ruiny zniszczonego podczas II wojny światowej Zamku Piastów opolskich czy fortyfikacje ziemno-murowane twierdzy Koźle w Kędzierzynie-Koźlu, Kościół parafialny pod wezwaniem św. Zygmunta i św. Jadwigi Śląskiej w Koźlu, Kanał Kłodnicki, dwór i park w Sławięcicach, fragmenty murów miejskich, baszta i ruiny zamku w Strzelcach Opolskich – wszystkie są warte zachowania, udostępnienia i wykorzystania na cele turystyczne.

Obecnie jednak stan techniczny wielu pojedynczych obiektów i zespołów dziedzictwa kulturowego jest zły, co kwalifikuje je do renowacji. Dobra kondycja zabytków jest elementem stanowiącym o atrakcyjności turystycznej obszaru, przekładając się na zainteresowanie nim potencjalnych turystów. Dla stworzenia kompletnego produktu turystycznego w oparciu o obiekty kulturowego dziedzictwa kluczowe jest więc z jednej strony ich rewitalizowanie, z drugiej zaś zapewnienie na bazie wyremontowanych obiektów atrakcyjnej oferty kulturalno-rozrywkowej.

Według danych GUS w 2019 r. przez Subregion Kędzierzyńsko-Strzelecki przebiegało łącznie 85,1 km ścieżek rowerowych. Termin „ścieżka rowerowa” należy rozumieć jako drogę lub jej część przeznaczoną do ruchu rowerów jednośladowych, oznaczoną odpowiednimi znakami drogowymi (Prawo o ruchu drogowym, Dz. U. z 2012 r. poz. 1137). W przeliczeniu długości ścieżek rowerowych na powierzchnię terenu oraz liczbę ludności, Obszar odznacza się nieco wyższymi wskaźnikami w porównaniu z województwem opolskim. Od 2014 r. długość dróg rowerowych wzrosła o 63,34%. Dynamika rozwoju ścieżek jest więc stosunkowo wysoka, jednak niższa niż dynamika w całym województwie opolskim, gdzie długość dróg rowerowych od roku 2014 wzrosła o 81%.

W poszczególnych gminach KSSOF rozwój sieci infrastruktury rowerowej jest bardzo zróżnicowany, co obrazuje poniższa tabela.

Tabela 45 Ścieżki rowerowe w gminach KSSOF w 2019 r.

Gmina	ścieżki rowerowe ogółem	ścieżki rowerowe na 100 km ²	ścieżki rowerowe na 10 tys. ludności
Kędzierzyn-Koźle	32,2	26,03	5,31
Bierawa	4,9	4,13	6,19
Cisek	1,7	2,39	3,04
Pawłowiczki	0	0	0
Polska Cerekiew	4,5	7,49	11,21
Reńska Wieś	3,9	3,97	4,7
Jemielnica	6,5	5,73	8,98
Kolonowskie	2,4	2,87	4,09
Leśnica	10,6	11,19	14,04
Strzelce Opolskie	8,6	4,25	2,82
Ujazd	5,1	6,12	7,96
Zawadzkie	4,7	5,72	4,16
KSSOF	85,1	79,89	72,5
województwo opolskie	511	5,43	5,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

Najlepiej rozwinięta sieć dróg rowerowych znajduje się w gminie Kędzierzyn-Koźle, która posiada 32,2 km dróg rowerowych. Jest to także gmina, w której przybywa najwięcej ścieżek rowerowych rocznie. Od 2014 r. łączna długość dróg rowerowych wzrosła o 71,28%. Od 2018 r. działa w Kędzierzynie-Koźlu system OKbike!, będący alternatywnym środkiem transportu, udostępniającym obecnie 70 rowerów na 14 stacjach.

Wskaźnik długości ścieżek rowerowych w przeliczeniu na liczbę ludności według danych GUS z 2019 r. najwyższy jest w gminach: Leśnica (14,04) oraz Polska Cerekiew (11,21 km na 10 tys. ludności). Gminą nie posiadającymi żadnych dróg rowerowych jest Gmina Pawłowiczki.

Osobną kwestią pozostaje sieć wyznaczonych szlaków rowerowych na terenie KSSOF, które drogami rowerowymi (w rozumieniu wspomnianej wcześniej ustawy – Prawo o ruchu drogowym) być nie muszą. Wśród najważniejszych szlaków rowerowych przebiegających przez obszar funkcjonalny należy wymienić Rowerowy Szlak Odry (ORT). Jest to ponadregionalny szlak rowerowy o długości 1 064 km, biegnący doliną Odry od miejsca, w którym wpływa na terytorium Polski do ujścia Warty. W dniu 20 kwietnia 2018 r. podczas trwającego Rowerowego Forum Metropolitalnego, przedstawiciele pięciu województw (śląskiego, opolskiego, dolnośląskiego, lubuskiego oraz zachodniopomorskiego) podpisali List intencyjny potwierdzający wolę współpracy na rzecz realizacji, promocji i utrzymania Blue Velo – Odrzańskiej Trasy Rowerowej. Jest to pierwszy krok na rzecz realizacji długodystansowej trasy rowerowej Blue Velo, która ma prowadzić wzdłuż Odry na całym jej polskim przebiegu. Powstanie na terenie KSSOF szlaku rowerowego o randze międzynarodowej jest dużą szansą wzbogacenia oferty turystycznej obszaru.

Z ciekawszych szlaków rowerowych na terenie KSSOF należy wymienić:

- trasa rowerowa przeprowadzona zlikwidowaną linią kolejową z Koźła do Baborowa o dł. 16,5 km, przebiegająca przez gminy: Reńska Wieś, Cisek, Polska Cerekiew,
- trasa rowerowa nr 19 (zielona) o dł. 24,2 km przebiegająca wzdłuż prawego brzegu Małej Panwi w gminie Zawadzkie,
- trasa rowerowa nr 16 (żółta) o dł. 23,5 km Góra św. Anny – Niezdrowice (gminy: Leśnica, Ujazd),
- trasa rowerowa nr 152 ze Strzelec Opolskich do Ligoty Górnej przez rezerwat „Tęczynów”.

Budowa nowych ścieżek rowerowych, poprawa oznakowań tras i połączeń pomiędzy nimi, jak również zagospodarowanie i wyposażenie w infrastrukturę okołoturystyczną jest kluczowe w kontekście wzbogacania oferty turystycznej oraz wykorzystania terenów atrakcyjnych przyrodniczo znajdujących się w granicach KSSOF.

Ważnym elementem w rozwijaniu potencjału turystycznego i rekreacyjnego regionu są możliwości rozwoju zaplecza okołoturystycznego na rzekach (głównie w obrębie rzeki Odry, Kanału Gliwickiego i Małej Panwi), co pozwoli na aktywny wypoczynek mieszkańców i turystów np. poprzez rozwój żeglarstwa czy kajakarstwa turystycznego, stanowiącego dynamicznie rozwijającą się branżę turystyczną o wysokim potencjale rozwojowym.

Obecnie odbywają się w KSSOF cykliczne imprezy: „Polsko-Czeski Kajakowy Maraton Odrzański”, „Ogólnopolski Spływ Kajakowy Śląskie fedrowanie kajakiem po Kanale Gliwickim i Kłodnicy”, „Odra Rzeką Integracji Europejskiej – Pływadło”. Spływy kajakowe to jedna z możliwości czynnego spędzania wolnego czasu, przy jednoczesnym poznawaniu nadrzecznej przyrody. Wykorzystanie terenów nadrzecznych oraz innych terenów atrakcyjnych przyrodniczo w kontekście rozwoju turystyki aktywnej, stanowi potencjał rozwojowy dla całego KSSOF. Obszar funkcjonalny posiada też znaczny odsetek gruntów leśnych, który w połączeniu z zagospodarowaniem omawianych terenów stworzy spójny obszar o charakterystyce wypoczynkowej (ukierunkowanej głównie na turystykę rowerową, kajakową i żeglarstwo). Rozwój turystyki powinien się więc opierać na jego niewątpliwych walorach przyrodniczych, ale być związany także z ofertą wytworów kultury materialnej tego terenu.

W 2015 r. powstała *Koncepcja budowy zintegrowanej sieci tras i ścieżek rowerowych, biegowych, szlaków kajakowych i jazdy konnej w Subregionie Kędzierzyńsko-Kozielskim*. Założeniem dokumentu było opracowanie spójnego systemu komunikacji opartej o drogi rowerowe. Główny nacisk został położony na osie komunikacyjne, planowane w oparciu o drogi dla rowerów, które również stają się elementem turystycznych tras rowerowych. Dają one możliwość dojazdu do tras biegowych, stajni i przystani kajakowych, co razem tworzy zintegrowaną sieć. W *Koncepcji* zaprojektowano:

- sieć dróg rowerowych umożliwiających dojazd do stacji kolejowych, węzłów komunikacyjnych, obiektów sportowych, zakładów pracy i szkół, głównych atrakcji turystycznych, przystani kajakowych, stajni, ponadregionalnych szlaków rowerowych,
- 8 tras biegowych o długości 0,8 km-13,6 km,
- 7 tras konnych o długości 9-33 km,
- 6 tras kajakowych na ciekach: Odra, Kłodnica, Mała Panew, Bierawka, Kanał Gliwicki.

Kolejnym przykładem ważnej inwestycji jest projekt: *Strefa rekreacji osiedla Stare Miasto – rewitalizacja Wyspy w Kędzierzynie-Koźlu*. Przedsięwzięcie obejmowało dwie części inwestycyjne:

- część 1 to rewitalizacja kozielskiej wyspy obok przystani „Szkwał”, gdzie w ramach zadania stworzono strefy rekreacji;
- część 2 to rewitalizacja nieużytkowanego skrzydła budynku w Zespole Szkół Żeglugi Śródlądowej im. Bohaterów Westerplatte w Kędzierzynie-Koźlu z jego przebudową na internat dla uczniów tej szkoły.

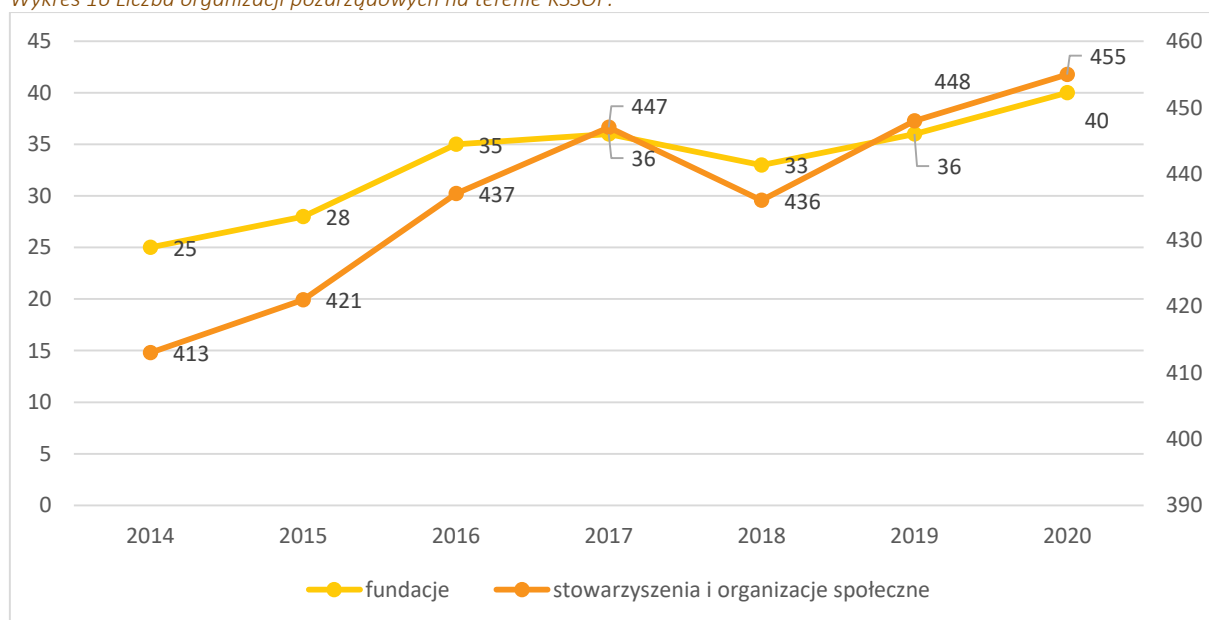
Za kwotę prawie 5 milionów złotych zupełnie odmieniono wizerunek Wyspy. Powstała tam plaża, boisko, nowa wypożyczalnia sprzętu wodnego, scena, na której będą organizowane koncerty, a także miejsce dla organizacji pozarządowych.

9. Organizacje społeczeństwa obywatelskiego

Na terenie KSSOF najczęściej spotykaną formą organizacji pozarządowej jest stowarzyszenie. Organizacje pozarządowe są ważnym elementem wpływającym na rozwój lokalny. Związane jest to z pełnieniem przez nie funkcji integracyjnej, kontrolnej, a także pomocowej w szczególności w obszarach, w których polityka państwa bywa zawodna.

Według danych GUS w latach 2014-2020 na terenie KSSOF liczba zarejestrowanych podmiotów trzeciego sektora – stowarzyszeń i fundacji oraz spółdzielni w ujęciu całościowym nieznacznie wzrasta. W 2014 r., na terenie KSSOF zarejestrowanych fundacji, stowarzyszeń i innych organizacji społecznych było 438, odpowiednio: 25 fundacji i 413 stowarzyszeń i innych organizacji społecznych. W 2020 r. natomiast łączna liczba analizowanych podmiotów wyniosła 495 (wzrost o 57 organizacji).

Wykres 16 Liczba organizacji pozarządowych na terenie KSSOF.

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

Analizując łączną liczbę organizacji III sektora (fundacji, stowarzyszeń i innych organizacji społecznych) na terenie KSSOF należy stwierdzić, iż tego typu podmioty najlepiej rozwijają się w Kędzierzynie-Koźlu. W drugiej kolejności natomiast w Strzelcach Opolskich. Należy jednak zwrócić uwagę na znaczną różnicę w liczbie mieszkańców obu ośrodków miejskich.

Tabela 46 Liczba stowarzyszeń, fundacji i organizacji społecznych w gminach KSSOF w latach 2014-2020.

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
powiat kędzierzyńsko-kozielski	260	271	284	289	279	290	290
Kędzierzyn-Koźle	148	157	165	170	162	170	171
Bierawa	25	26	26	26	25	24	24
Cisek	18	17	18	17	17	18	19
Pawłowiczki	30	30	31	31	31	32	34

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Polska Cerekiew	14	15	17	18	19	19	19
Reńska Wieś	25	26	27	27	25	27	28
powiat strzelecki ¹¹	178	178	188	194	190	194	200
Kolonowskie	17	18	17	19	18	19	19
Jemielnica	18	18	20	20	21	21	22
Leśnica	26	25	25	25	25	25	27
Strzelce Opolskie	83	83	86	88	86	88	90
Ujazd	9	9	12	13	12	12	12
Zawadzkie	25	25	28	29	28	29	30
KSSOF	438	449	472	483	469	484	495

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

Aby zobiektywizować dane posłużono się wskaźnikiem organizacji pozarządowych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. W tym zestawieniu najkorzystniejsze warunki do rozwoju organizacji pozarządowych odnotowano w gminach: Polska Cerekiew, Pawłowiczki. Wartość wskaźnika dla pozostałych jednostek wchodzących w skład KSSOF jest niższa niż średnia wojewódzka.

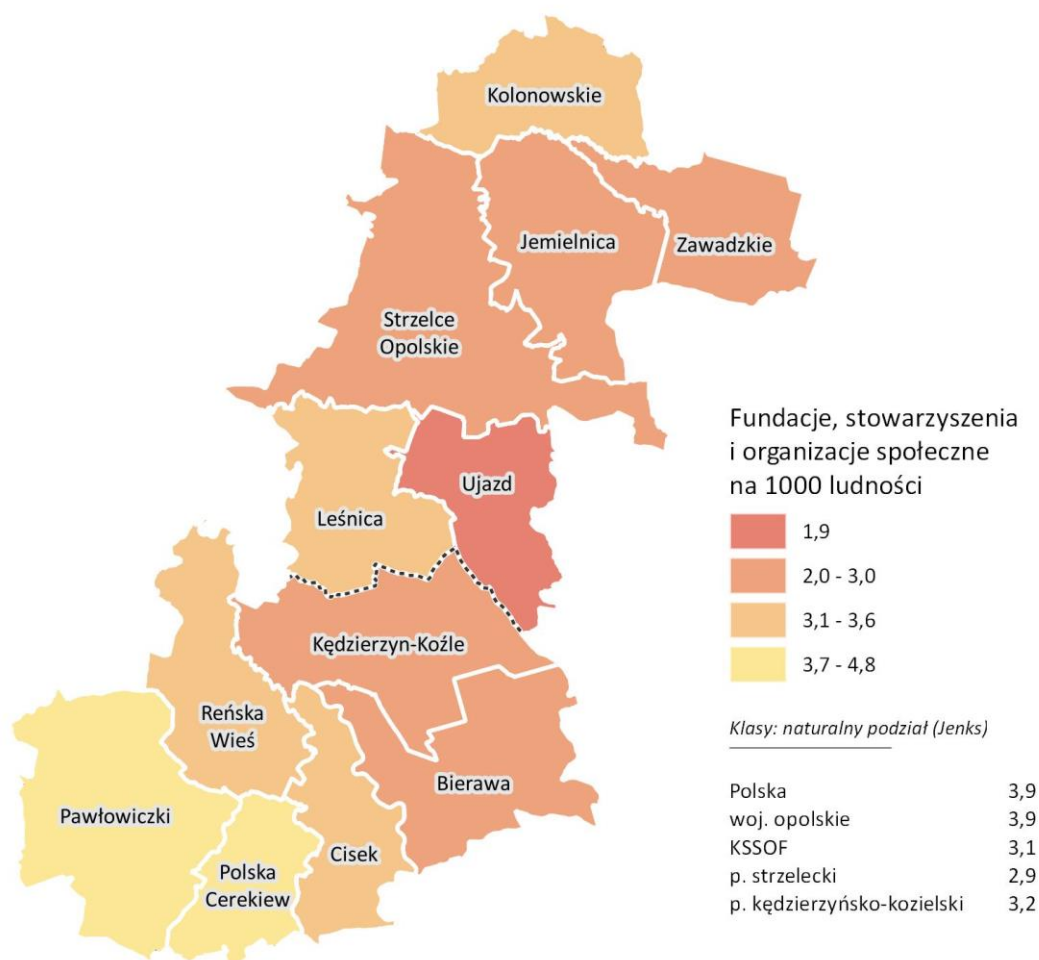
Tabela 47 Liczba fundacji stowarzyszeń i organizacji społecznych na 1 000 mieszkańców 2014-2020.

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	dynamika 2014- 2019
woj. opolskie	3,18	3,35	3,52	3,66	3,61	3,75	3,89	22%
powiat kędzierzyńsko-kozielski	2,69	2,82	2,97	3,03	2,95	3,09	3,17	18%
Kędzierzyn-Koźle	2,36	2,52	2,66	2,76	2,65	2,8	2,85	21%
Bierawa	3,19	3,31	3,29	3,28	3,15	3,03	3,04	-5%
Cisek	3,11	2,96	3,15	2,99	3,02	3,22	3,42	10%
Pawłowiczki	3,85	3,89	4,04	4,07	4,11	4,31	4,67	21%
Polska Cerekiew	3,32	3,61	4,12	4,36	4,69	4,73	4,8	45%
Reńska Wieś	3,03	3,15	3,27	3,28	3,03	3,25	3,37	11%
powiat strzelecki	2,55	2,56	2,71	2,79	2,75	2,81	2,92	15%
Jemielnica	2,51	2,51	2,77	2,79	2,91	2,9	3,05	22%
Kolonowskie	2,85	3,02	2,87	3,22	3,04	3,23	3,24	14%
Leśnica	3,26	3,19	3,19	3,23	3,28	3,31	3,59	10%
Strzelce Opolskie	2,66	2,67	2,78	2,86	2,8	2,88	2,97	12%
Ujazd	1,42	1,42	1,89	2,03	1,87	1,87	1,87	32%
Zawadzkie	2,13	2,15	2,43	2,53	2,46	2,57	2,68	26%

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

¹¹ Dane dla powiatu strzeleckiego nie obejmują Gminy Izbicko.

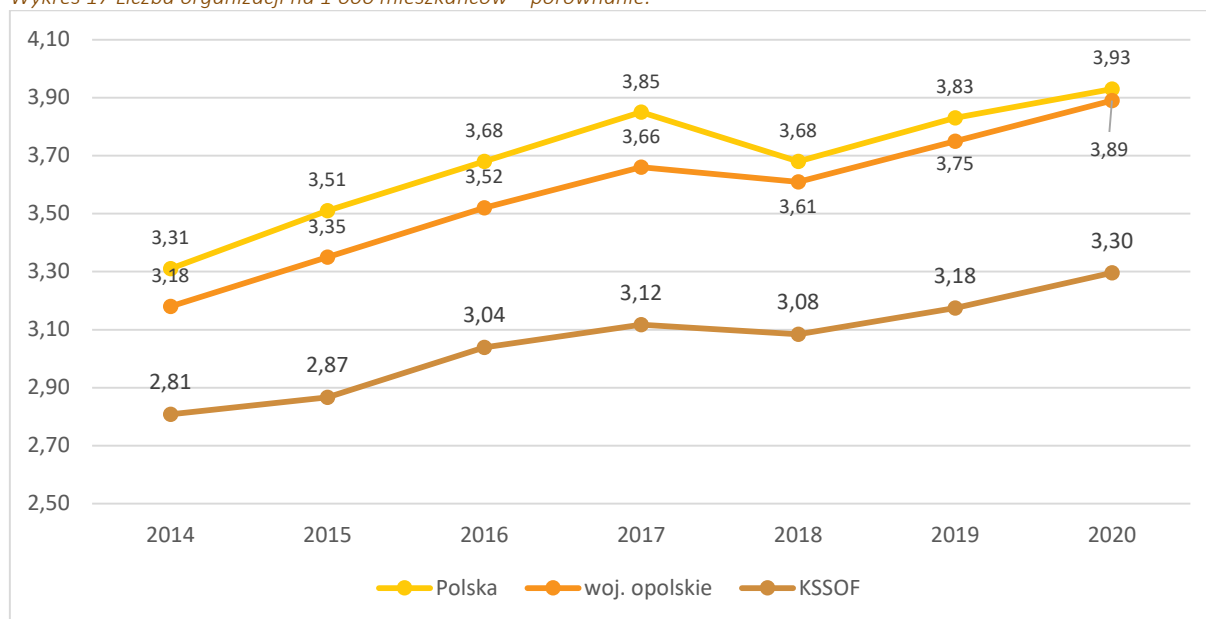
Grafika 24 Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1000 mieszkańców w 2020 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

Wykres poniżej przedstawia dynamikę wartości wskaźnika liczby organizacji III sektora na 1 000 mieszkańców z terenu KSSOF w porównaniu do Polski i województwa opolskiego. Przyjmując 2014 za rok bazowy dostrzega się, iż dynamika rozwoju sektora obywatelskiego na obszarze KSSOF jest niższa w porównaniu do tego samego wskaźnika w Polsce czy województwie opolskim. Odpowiednio – wzrost dla KSSOF wyniósł 16,5%, dla Polski 18% a dla województwa opolskiego 22%.

Wykres 17 Liczba organizacji na 1 000 mieszkańców – porównanie.

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

Poza organizacjami III sektora na obszarze KSSOF działa 8 przedsiębiorstw społecznych – spółdzielni socjalnych z czego 5 z nich swoją siedzibę zarejestrowało w Strzelcach Opolskich. W tabeli poniżej przedstawiono ich skrótową charakterystykę.

Tabela 48 Przedsiębiorstwa Społeczne (PS) wpisane na listę ministerstwa, stan na czerwiec 2021 roku.

Nazwa	Powiat	Forma prawna	Branża
Spółdzielnia Socjalna "PREMIO GROUP 2"	strzelecki	Spółdzielnia Socjalna	motoryzacja
Spółdzielnia Socjalna "PREMIO GROUP"	strzelecki	Spółdzielnia Socjalna	motoryzacja
Spółdzielnia Socjalna Archsystem	strzelecki	Spółdzielnia Socjalna	budownictwo
Stowarzyszenie Na Rzecz Pomocy Osobom Niepełnosprawnym „Siedlisko"	strzelecki	Spółdzielnia Socjalna	edukacja i kultura, gastronomia
Strzelecka Spółdzielnia Socjalna	strzelecki	Spółdzielnia Socjalna	gastronomia
Spółdzielnia Socjalna „Pszczółka"	kędzierzyńsko-kozielski	Spółdzielnia Socjalna	gastronomia
Spółdzielnia Socjalna "Poza Czasem"	kędzierzyńsko-kozielski	Spółdzielnia Socjalna	edukacja i kultura
Wielobranżowa Spółdzielnia Socjalna Ogniw	kędzierzyńsko-kozielski	Spółdzielnia Socjalna	budownictwo, informatyka

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych www.bazaps.ekonomiaspoleczna.gov.pl.

10. Zdrowie, opieka i pomoc społeczna

10.1 Zdrowie

Opis sytuacji zdrowotnej mieszkańców KSSOF oparto o cztery podstawowe źródła informacji:

- dane pochodzące z raportu „Mapa potrzeb zdrowotnych w zakresie leczenia szpitalnego dla woj. opolskiego 2018”,
- dane Głównego Urzędu Statystycznego – Bank Danych Lokalnych oraz Rocznik statystyczny województwa opolskiego za 2020 rok,
- dane z Raportu o stanie województwa opolskiego za 2020 rok.

Dane ze wskazanych źródeł, agregowane są na różnych poziomach (w większości wojewódzkim i powiatowym).

Spśród powiatów KSSOF najwyższe wartości wskaźników zarówno w zakresie przyczyn hospitalizacji jak i umieralności odnotowano w powiecie strzeleckim (najwyższy wskaźnik chorobowości na oddziałach chirurgii urazowo-ortopedycznej, kardiologii, neonatologicznym i najwyższe wskaźniki umieralności ze względu na choroby kardiologiczne, onkologiczne, zakaźne oraz układu oddechowego).

10.1.1 Najczęstsze przyczyny hospitalizacji

Obiektywnym wskaźnikiem obrazującym najczęstsze przyczyny hospitalizacji jest wskaźnik chorobowości szpitalnej. Wyraża on liczbę osób hospitalizowanych z powodu wszystkich przyczyn lub z powodu danej jednostki chorobowej w ciągu roku w przeliczeniu na 100 000 ludności. W następnej tabeli przedstawiono najczęstsze przyczyny hospitalizacji na terenie powiatów wchodzących w skład KSSOF. Najwyższą wartość wskaźnika odnotowano na oddziałach położniczo-ginekologicznych w powiecie strzeleckim. W następnej kolejności przyczyną hospitalizacji były kwestie chirurgiczne – najwyższą wartość wskaźnika także odnotowano w powiecie strzeleckim.

Tabela 49 Chorobowość szpitalna w 2016 r. na terenie powiatów KSSOF.

3	oddział chorób wewnętrznych	oddział położniczo-ginekologiczny	oddział chirurgiczny - ogólny	oddział kardiologiczny	oddział chirurgii urazowo-ortopedycznej	oddział neonatologiczny	oddział okulistyczny	oddział pediatryczny	oddział neurologiczny
Powiat strzelecki	1 925,09	2 421,57	2 326,76	897,55	681,45	1 215,22	574,39	1 117,31	562,37
Powiat Kędzierzyńsko-kozielski	1 985,38	2 245,91	1 822,12	1 072,06	830,32	862,21	1 217,20	835,07	630,76
Referencyjna wartość dla województwa	2 678,99	1 931,63	1 732,63	823,98	1 055,91	868,08	720,00	1 023,31	802,46

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych „Mapa potrzeb zdrowotnych w zakresie leczenia szpitalnego dla woj. opolskiego 2018”.

10.1.2 Typy najczęściej występujących chorób

W następnej tabeli przedstawiono współczynnik rzeczywisty zgonów. Wskaźnik ten opisuje natężenie umieralności w danej populacji w sposób bezpośredni, bez korygowania wpływu, jaki na poziom umieralności ma struktura wieku tej populacji, obrazuje, jaka jest wielkość problemu w odniesieniu do danej przyczyny zgonu, nie informując, czy ta „wielkość problemu” wynika z faktu, że mamy do czynienia z populacją o starszej lub młodszej strukturze wieku niż inne populacje czy też z faktu, że zagrożenie życia z powodu danej przyczyny (choroby, wypadku) jest w tej populacji większe (lub mniejsze) z jakichś innych powodów.

Tabela 50 Rzeczywisty współczynnik umieralności w 2016 roku na terenie powiatów KSSOF.

	Choroby kardiologiczne	Choroby onkologiczne	Choroby neurologiczne wieku podeszłego	Choroby aorty i naczyń obwodowych z uwzględnieniem nadciśnienia tętniczego	Choroby zakaźne	Choroby układu oddechowego
powiat kędzierzyńsko-kozielski	255,5	233,8	74,5	129,3	16,8	27,7
powiat strzelecki	284,4	188,3	62,8	185,2	21,1	29,4

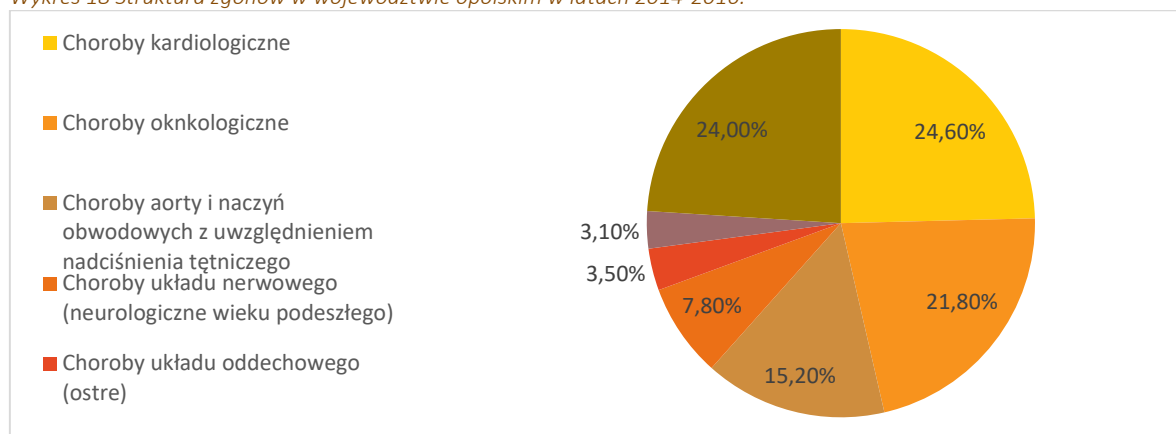
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych „Mapa potrzeb zdrowotnych w zakresie leczenia szpitalnego dla woj. opolskiego”.

Przedstawione powyżej wartości zostały wyróżnione kolorami zgodnie z przyczynami zgonów. Najwyższe wartości współczynnika umieralności odnotowano w powiecie strzeleckim – mieszkańcy tego obszaru cierpią najczęściej na choroby kardiologiczne, choroby zakaźne, choroby układu oddechowego oraz choroby aorty i naczyń obwodowych. W powiecie kędzierzyńsko-kozielskim istotną przyczyną śmierci były choroby onkologiczne i neurologiczne wieku podeszłego.

Ponadto należy nadmienić, iż w zakresie chorób aorty i naczyń obwodowych z uwzględnieniem nadciśnienia tętniczego województwo opolskie zajmuje trzecie miejsce w Polsce pod względem liczby zgonów. Województwo cechował również najwyższy w kraju poziom umieralności z powodu grupy przyczyn: „Choroby układu oddechowego (przewlekłe)”. Wysokie na tle kraju było również zagrożenie życia z powodu grupy przyczyn: „Nowotwory niezłośliwe” – 1 miejsce w kraju. Wysokie na tle kraju było również zagrożenie życia z powodu grupy przyczyn: „Choroby krwi i układu odpornościowego” – 1 miejsce w Polsce oraz „Choroby skóry”, także 1 miejsce w Polsce¹². Ogólna struktura zgonów w województwie opolskim została przedstawiona na wykresie.

¹² Por. Mapa potrzeb zdrowotnych województwa opolskiego za rok 2018, s. 64.

Wykres 18 Struktura zgonów w województwie opolskim w latach 2014-2016.

Źródło: Mapa potrzeb zdrowotnych województwa opolskiego za rok 2018 s. 65.

W porównaniu z innymi województwami, sytuacja Opolszczyzny w zakresie umieralności jest przeciętna. Najwyższą wartość wskaźnika zgonów na 100 tys. ludności wg wszystkich grup wieku odnotowano na terenie województwa łódzkiego. Wartości tego samego wskaźnika w województwie opolskim są niższe we wszystkich grupach wiekowych niż średnia w Polsce.

Tabela 51 Liczba zgonów na 100 tys. ludności wg grup wiekowych w podziale na województwa.

województwo	0-24	25-64	65+	ogółem
dolnośląskie	49,49	469,64	4 910,19	1 053,86
kujawsko-pomorskie	46,26	464,62	4 805,91	973,05
lubelskie	48,43	447,42	5 009,83	1 049,82
lubuskie	48,71	499,71	4 838,76	971,58
łódzkie	49,97	573,6	5 235,6	1 224,04
małopolskie	35,29	364,27	4 638,97	904,43
mazowieckie	43,53	441,81	4 824,82	1019,15
opolskie	43,93	429,42	4 810,82	1 015,24
podkarpackie	43,28	350,09	4 717,19	882,96
podlaskie	47,91	413,02	4 932,68	1 014,05
pomorskie	42,83	423,47	4 580,98	888,13
śląskie	46,91	511,3	4 795,18	1 069,91
świętokrzyskie	42,64	472,65	5083	1 112,58
warmińsko-mazurskie	50,29	482,66	4 922,46	942,78
wielkopolskie	45,25	426,74	4 846,72	927,45
zachodniopomorskie	50,6	482,77	4 775,14	980,91
Polska	45,33	455,35	4 851,93	1 003,72

Źródło: Mapa potrzeb zdrowotnych województwa opolskiego za rok 2018 s. 65.

Poniżej przedstawiono liczbę leczonych pacjentów w szpitalach na terenie województwa opolskiego w tysiącach. Z przedstawionego zestawienia wynika, iż największa liczba pacjentów hospitalizowana jest na oddziałach chirurgicznych, w drugiej kolejności chorób wewnętrznych oraz ginekologiczno-położniczych.

Tabela 52 Leczeni na oddziałach szpitalnych w województwie opolskim w 2018 roku .

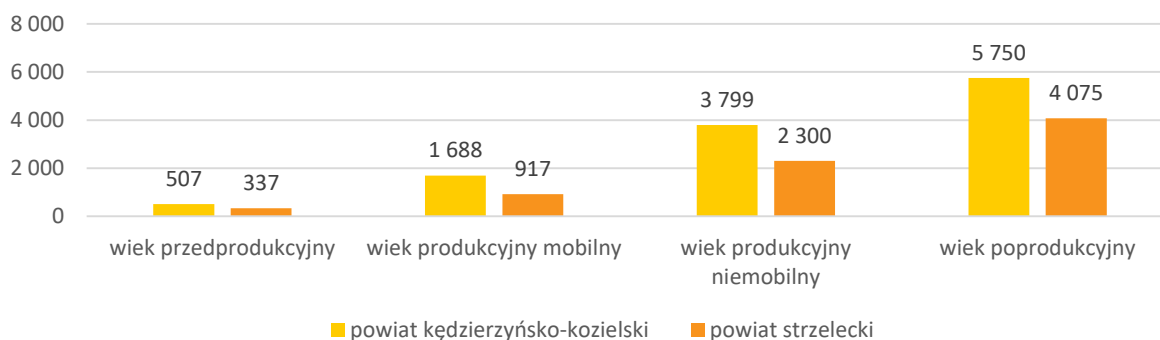
	leczeni w tys. 2018 r.
ogółem	183 605
w oddziałach:	
chirurgiczne	48 147
chorób wewnętrznych	29 503
zakaźne razem	1 721
dermatologiczne	1 169
endokrynologiczne	1 208
gastrologiczne	1 146
geriatryczne	1 425
ginekologiczno-położnicze	27 548
gruźlicy i chorób płuc	8 911
hematologiczne	2 275
intensywnej terapii	2 172
kardiologiczne	10 495
nefrologiczne	869
neonatologiczne	9 258
neurologiczne	3 345
okulistyczne	3 943
onkologiczne	3 186
otolaryngologiczne	5 766
pediatryczne	11 391
psychiatryczne	985
rehabilitacyjne	7 230
reumatologiczne	1 833

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych w roczniku statystycznym GUS za rok 2018 województwa opolskiego.

10.1.3 Osoby niepełnosprawne

Według wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań z 2011 roku liczba osób niepełnosprawnych wynosiła w powiecie kędzierzyńsko-kozielskim 11 744, a w powiecie strzeleckim 7 629. Udział mężczyzn wśród osób niepełnosprawnych wynosił 46% wobec 54% dla kobiet. Strukturę osób niepełnosprawnych dla powiatów przedstawiono na poniższym wykresie. Ponad połowa osób niepełnosprawnych to osoby w wieku poprodukcyjnym. Osoby w wieku przedprodukcyjnym stanowią 4% ogółu osób niepełnosprawnych.

Wykres 19 Struktura osób niepełnosprawnych.

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

Prawne potwierdzenie faktu niepełnosprawności posiadało w powiecie kędzierzyńsko-kozielskim 7 440 osób (63% ogółu osób niepełnosprawnych) natomiast w powiecie strzeleckim 4 365 osób (57% ogółu). Udział osób niepełnosprawnych z orzeczeniem niepełnosprawności przedstawiał się następująco: stopień znaczny – 30%, stopień umiarkowany 35,7%, stopień lekki – 26%, stopień nieustalony – 4,4%, w wieku 0-15 lat – 3,9%.

Osoby niepełnosprawne biologicznie zostały zdefiniowane jako osoby odczuwające ograniczenia zwykłych (podstawowych) czynności życiowych odpowiednich dla ich wieku. Rozróżniano 3 stopnie ograniczenia zdolności do wykonywania czynności podstawowych: całkowicie, poważnie lub umiarkowanie ograniczoną. We wszystkich tych przypadkach niemożność wykonywania ww. czynności musiała trwać lub przewidywano jej trwanie przez okres co najmniej 6 miesięcy. Udział poszczególnych kategorii niepełnosprawności wśród osób niepełnosprawnych biologicznie wyniósł: ograniczenie całkowite – 4%, ograniczenie poważne – 24%, ograniczenie umiarkowane – 72%. Należy zwrócić uwagę na fakt, iż 11% osób niepełnosprawnych biologicznie o ograniczeniu sprawności poważnej lub całkowitej nie posiadało orzeczenia o niepełnosprawności.

Tabela 53 Osoby niepełnosprawne według kategorii niepełnosprawności.

	powiat kędzierzyńsko-kozielski	powiat strzelecki
osoby niepełnosprawne prawnie		
osoby o stopniu niepełnosprawności znacznym	2 229	1 263
osoby o stopniu niepełnosprawności umiarkowanym	2 658	1 372
osoby o stopniu niepełnosprawności lekkim	1 936	1 279
osoby o stopniu niepełnosprawności nieustalonym	327	252
osoby w wieku 0-15 lat z orzeczeniem o niepełnosprawności	290	199
osoby niepełnosprawne tylko biologicznie		
osoby odczuwające ograniczenie sprawności całkowite	206	131
osoby odczuwające ograniczenie sprawności poważne	1 081	738
osoby niepełnosprawne tylko biologicznie odczuwające ograniczenie sprawności umiarkowane	3 017	2 396

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

10.1.4 Dostępność podstawowej i specjalistycznej opieki zdrowotnej

Do zobrazowania dostępności opieki zdrowotnej posłużono się 4 zmiennymi – liczbą szpitali, liczbą przychodni na 1000 mieszkańców, liczbą porad lekarskich na 1000 mieszkańców oraz liczbą lekarzy i personelu medycznego. Analizując wskazane dane należy stwierdzić, że sytuacja w zakresie dostępności opieki zdrowotnej województwa opolskiego jest poniżej przeciętnej – województwo opolskie posiada niski wskaźnik łóżek szpitalnych przypadający na 10 tys. mieszkańców oraz niższą liczbę lekarzy pracujących wg podstawowego miejsca pracy na 10 tys. ludności niż średnia ogólnopolska.

W końcu 2018 r. w województwie opolskim działało 30 stacjonarnych szpitali ogólnych, które dysponowały łącznie 4,4 tys. łóżek. W relacji do stanu sprzed roku zmniejszyła się zarówno liczba placówek, jak i liczba łóżek. W porównaniu z 2014 r. liczba szpitali zwiększyła się przy jednoczesnym spadku liczby łóżek

Ogólna liczba łóżek szpitalnych w województwie opolskim w 2018 roku wyniosła 44,78 na 10 tys. mieszkańców (14 miejsce na 16 województw – najlepszą sytuację zaobserwowano w województwie lubelskim i śląskim). Należy także nadmienić, że wartość wskaźnika w woj. opolskim spadła względem 2017 roku (wartość wskaźnika 46,15) o 7,08.

Tabela 54 Liczba łóżek szpitalnych na 10 000 mieszkańców – porównanie w województwach.

	2019
Pomorskie	35,98
Wielkopolskie	37,42
Opolskie	39,07
Lubuskie	39,32
Małopolskie	40,31
Zachodniopomorskie	40,54
Kujawsko-Pomorskie	42,79
Podlaskie	43,16
Świętokrzyskie	43,34
Warmińsko-Mazurskie	43,87
Podkarpackie	43,95
Mazowieckie	44,31
Dolnośląskie	45,35
Łódzkie	46,91
Lubelskie	47,36
Śląskie	51,55

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

Następna tabela prezentuje liczbę placówek szpitalnych w województwie opolskim.

Tabela 55 Liczba placówek szpitalnych w województwie opolskim w latach 2018-2019 r.

	liczba placówek	
	2018	2019
szpitale ogólne	30	29
szpitale psychiatryczne	3	4
ośrodki leczenia odwykowego alkoholowego	1	1
ośrodki rehabilitacyjne dla uzależnionych	1	1
zakłady opiekuńczo-lecznicze	20	20
zakłady pielęgnacyjno- opiekuńcze	2	3
hospicja	3	4
oddziały opieki paliatywnej	2	1
suma	60	63

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych w roczniku statystycznym GUS za rok 2018 województwa opolskiego.

W zakresie liczby przychodni prowadzonych przez samorząd są one dostępne jedynie w miastach powiatowych – Kędzierzynie-Koźlu (5 przychodni) oraz Strzelcach Opolskich (1 przychodnia).

Najwyższej liczby porad lekarskich na 1 000 mieszkańców w ramach opieki zdrowotnej udzielono w Kędzierzynie-Koźlu oraz Strzelcach Opolskich. Wskaźniki dla tych lokalizacji są znacznie wyższe niż w pozostałych jednostkach należących do KSSOF. Ze względu na brak rejonizacji służby zdrowia (każdy pacjent ma prawo zapisać się do wybranej przychodni) trudno określić przyczyny takiego stanu rzeczy choć biorąc pod uwagę wcześniej przytoczone dane dotyczące liczby przychodni należy stwierdzić, że mieszkańcy obszaru KSSOF najczęściej korzystają z opieki zdrowotnej w miastach powiatowych. Z jednej strony może to świadczyć o wysokiej jakości usług medycznych w tych lokalizacjach, ale także o nadmiernym ich obciążeniu przez pacjentów.

Tabela 56 Liczba porad lekarskich w latach 2018-2020.

	liczba porad 2018	liczba porad 2019	liczba porad 2020	liczba porad lekarskich na 1 000 mieszkańców – 2020	dynamika
powiat kędzierzyńsko-kozielski	444 956	444 181	387 993	4 171,92	-13%
Kędzierzyn-Koźle	317 548	320 148	277 186	4 618,15	-13%
Bierawa	17 369	17 100	16 942	2 145,92	-2%
Cisek	21 775	22 356	20 831	3 751,31	-4%
Pawłowiczki	32 666	28 908	25 132	3 453,62	-23%
Polska Cerekiew	22 271	21 663	18 451	4 664,05	-17%
Reńska Wieś	33 327	34 006	29 451	3 548,74	-12%
powiat strzelecki	280 509	283 010	262 125	3 826,084	-7%
Jemielnica	24 714	24 714	24 829	3 437,02	0%
Kolonowskie	22 695	23 376	23 610	4 026,95	4%
Leśnica	21 812	22 460	24 363	3 238,90	12%
Strzelce Opolskie	150 346	153 839	135 271	4 468,96	-10%
Ujazd	17 961	17 880	17 223	2 680,21	-4%
Zawadzkie	42 981	40 741	36 829	3 286,54	-14%
KSSOF	725 465	727 191	650 118	4 025,224	-10%

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

W zakresie liczby lekarzy i personelu medycznego, wskaźnik dla województwa jest niższy niż ogólnopolski, podobnie jak wskaźniki dla powiatów wchodzących w skład KSSOF.

Tabela 57 Liczba lekarzy na 10 000 ludności w 2019 roku.

	lekarze pracujący wg podstawowego miejsca pracy na 10 tys. ludności	lekarze (personel pracujący ogółem) na 10 tys. ludności
Polska	23,7	58,8
województwo opolskie	20,1	41,3
powiat strzelecki	11,3	35,3
powiat kędzierzyńsko-kozielski	15,1	39,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

Zgodnie z danymi GUS ogólna liczba lekarzy w województwie opolskim spadła (porównując lata 2017 i 2019). Natomiast uwzględniając specjalizację, największy wzrost liczby lekarzy dotyczył takich specjalności jak: chorób wewnętrznych, pediatrii, radiodiagnostyki i psychiatrii.

Tabela 58 Liczba lekarzy i liczba lekarzy specjalistów w województwie opolskim.

	2017	2018	2019	Różnica 2018-2019
Lekarze ogółem	1390	1291	1347	-43
w tym specjaliści w zakresie:				0
Anestezjologii i intensywnej terapii	93	89	81	-12
Chirurgii	235	211	207	-28
Chorób płuc	39	37	37	-2
Chorób wewnętrznych	140	134	151	11
Dermatologii i wenerologii	22	19	19	-3
Kardiologii	62	60	63	1
Medycyny rodzinnej	132	124	132	0
Neurologii	61	52	52	-9
Okulistyki	50	31	37	-13
Onkologii	9	9	7	-2
Otolaryngologii	37	35	38	1
Pediatrici	76	92	85	9
Położnictwa i ginekologii	126	126	123	-3
Psychiatrii	51	48	55	4
Radiodiagnostyki	22	20	27	5

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

10.1.5 Szpitale powiatowe i inne placówki opieki medycznej

W miastach powiatowych KSSOF funkcjonują dwa szpitale – Samodzielny Publiczny Zespół Opieki Zdrowotnej w Kędzierzynie-Koźlu oraz Szpital Powiatowy im. Prałata J. Glowatzkiego w Strzelcach Opolskich. W 2019 roku łóżka szpitalne zlokalizowane w obu powiatach KSSOF stanowiły około 13% wszystkich dostępnych miejsc w szpitalach województwa opolskiego. Wg danych GUS, liczba łóżek w szpitalach KSSOF regularnie spada, przy czym spadek miejsc w szpitalu w Strzelcach Opolskich jest wyższy niż średnia wojewódzka.

Tabela 59 Liczba łóżek w szpitalach KSSOF w latach 2014-2019.

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Dynamika 2014-2019
woj. opolskie	4857	4604	4741	4569	4418	3839	-20,96%
powiat kędzierzyńsko-kozielski	392	381	413	388	388	368	-6,12%
powiat strzelecki	199	199	199	199	170	157	-21,11%

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

W zakresie oferty leczenia szpital w Kędzierzynie-Koźlu posiada szerszą ofertę pod względem liczby oddziałów, pracowni i poradni. W tabeli poniżej przedstawione dostępne poradnie, oddziały i pracownie.

Tabela 60 Oddziały, poradnie i pracownie Samodzielnego Publicznego Zespołu Opieki Zdrowotnej w Kędzierzynie-Koźlu.

Jednostka	Poradnie	Pracownie	Oddziały
Samodzielny Publiczny Zespół Opieki Zdrowotnej w Kędzierzynie-Koźlu	Poradnia Alergologiczna dla Dzieci	Pracownia Audiometrii	Szpitalny Oddział Ratunkowy i Izba Przyjęć
	Poradnia Chirurgiczna	Pracownia Autopsyjna (Prosektorium)	Oddział Anestezjologii i Intensywnej Terapii
	Poradnia Chorób Sutka	Pracownia Badań Urodynamicznych	Oddział Chirurgii Ogólnej
	Poradnia Cukrzycowa	Pracownia Bronchoskopii	Oddział Chorób Wewnętrznych
	Poradnia Endokrynologiczna	Pracownia Chorób Siatkówki	Oddział Dziecięcy
	Poradnia Gastrologiczna	Pracownia EEG	Oddział Geriatrii

	Poradnie Ginekologiczne	Pracownia EKG i Holtera	Oddział Laryngologiczny
	Poradnia Gruźlicy i Chorób Płuc	Pracownia Endoskopii	Oddział Neonatologiczny z Pododdziałem Patologii Noworodka
	Poradnia Laktacyjna	Pracownia Litotrypsji	Oddział Neurologiczny z Pododdziałem Udarowym
	Poradnia Laryngologiczna	Pracownia Mammografii	Oddział Okulistyki
	Poradnia Leczenia Bólu	Pracownia Rentgenodiagnostyki (RTG)	Oddział Położniczo-Ginekologiczny
	Poradnia Medycyny Pracy	Pracownia Spirometrii	Oddział Pulmonologii
	Poradnia Neurologiczna	Pracownia Ultrasonografii (USG)	Oddział Skórno-Wenerologiczny
	Poradnia Okulistyczna	Pracownia Urodynamicznej	Oddział Urazowo-Ortopedyczny
	Poradnia Patologii Noworodka i Wcześnieika		Oddział Urologiczny
	Poradnia Preluksacyjna		Blok Porodowy
	Poradnia Skórno-Wenerologiczna		Blok Operacyjny
	Poradnia Urazowo-Ortopedyczna		Apteka Szpitalna
	Poradnia Urologiczna		Sterylizatornia

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych <http://www.e-szpital.eu/>.

Tabela 61 Oddziały, poradnie i pracownie Szpitala Powiatowego im. Prałata J. Głowatzkiego w Strzelcach Opolskich.

Jednostka	Poradnie	Pracownie	Oddziały
Szpital Powiatowy im. Prałata J. Głowatzkiego w Strzelcach Opolskich	Poradnia Chirurgii Urazowo-Ortopedycznej	Pracownia Diagnostyki Nieinwazyjnej Serca (Holter EKG, Holter RR, Próby wysiłkowe)	Wewnętrzny
	Poradnia Preluksacyjna	Pracownia Endoskopii (Kolonoskopii, Gastroskopii)	Anestezjologii i Intensywnej Terapii
	Poradnia Patologii Noworodka	Zakład Diagnostyki Laboratoryjnej	Chirurgii Ogólnej
	Poradnia Ginekologiczno-Położnicza	Pracownia Mammografii	Ginekologiczno-Położniczy
	Poradnia Onkologiczna (W tym Poradnia Chorób Piersi)	Pracownia RTG	Oddział Kliniczny Pediatrii
	Poradnia Kardiologiczna	Pracownia Tomografii Komputerowej	Noworodków
	Poradnia Diabetologiczna	Pracownia USG	Szpitalny Oddział Ratunkowy
	Poradnia Gastrologiczna dla dorosłych i dzieci		
	Poradnia Dermatologiczna (poradnia prywatna- płatna)		
	Poradnia Urologiczna		
	Poradnia Endokrynologiczna		
	Poradnia Chorób Płuc i Gruźlicy (poradnia prywatna – działła poza szpitalem w ramach umowy z NFZ)		

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych <https://www.szpital.strzelce-op.pl/>

System opieki zdrowotnej mieszkańców na terenie KSSOF uzupełniony jest o przychodnie POZ oraz poradnie specjalistyczne, ich łączna liczba w 2021 roku wynosi 207. Szczegółowe dane dotyczące liczby przychodni i poradni przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 62 Podstawowa opieka zdrowotna oraz poradnie specjalistyczne na terenie KSSOF.

	Bierawa	Cisek	Pawłowiczki	Polska Cerekiew	Reńska Wieś	Kędzierzyn-Koźle	suma
powiat kędzierzyńsko-kozielski							
POZ (podstawowa opieka zdrowotna)	3	1	5	2	2	40	53
Poradnie specjalistyczne	1	0	2	0	1	83	87
	Jemielnica	Kolonowskie	Leśnica	Ujazd	Zawadzkie	Strzelce Opolskie	suma
powiat strzelecki							
POZ (podstawowa opieka zdrowotna)	4	3	3	2	3	10	25
Poradnie specjalistyczne	2	2	1	1	11	25	42

Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://zip.nfz.gov.pl/GSL/GSL/>.

Jak wynika z przedstawionych danych najwięcej placówek opieki zdrowotnej zlokalizowanych jest w miastach powiatowych. Nie mniej jednak warto odnotować fakt, że zasadniczo w każdej z gmin należących do KSSOF znajdują się, co najmniej dwa podmioty POZ i co najmniej jedna poradnia specjalistyczna.

Poradnie specjalistyczne zajmują się bardzo zróżnicowanymi problemami zdrowotnymi:

- Poradnie psychologiczne,
- Poradnie dermatologiczne,
- Poradnie chirurgii dziecięcej,
- Poradnie urologiczne,
- Poradnie nefrologiczne,
- Poradnie chirurgii urazowej,
- Poradnie endokrynologiczne,
- Poradnie chorób płuc,
- Poradnie laryngologiczne,
- Poradnie psychologiczne,
- Poradnie położniczo-ginekologiczne.

10.2 Usługi opiekuńcze i pomoc społeczna

10.2.1 Pomoc społeczna

Sytuacja społeczna mieszkańców KSSOF została opisana za pomocą następujących danych:

- liczby rodzin na 1 000 mieszkańców, które korzystają ze świadczeń pomocy społecznej,
- dynamiki liczby rodzin, które otrzymują zasiłki rodzinne na dzieci,
- liczby beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej na 1000 mieszkańców.

Do najczęstszych przyczyn przyznania pomocy społecznej na terenie KSSOF należało ubóstwo, długotrwała lub ciężka choroba oraz bezrobocie (mimo stosunkowo dobrej sytuacji na rynku pracy w 2019 roku). Widoczne jest także znaczne zróżnicowanie pomiędzy wartością wskaźników dla powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego i strzeleckiego. Dominującą przyczyną przyznania pomocy społecznej w powiecie kędzierzyńsko-kozielskim było ubóstwo, natomiast w powiecie strzeleckim długotrwała lub ciężka choroba.

Tabela 63 Przyczyny przyznania pomocy społecznej na terenie powiatów KSSOF w 2019 roku.

	liczba rodzin, którym udzielono pomocy ze względu na przyczynę		liczba rodzin na 1000 mieszkańców	
	Powiat kędzierzyńsko-kozielski	Powiat strzelecki	Powiat kędzierzyńsko-kozielski	Powiat strzelecki
ubóstwo	1 056	434	11,18	5,81
bezdomność	154	60	1,63	0,80
potrzeba ochrony macierzyństwa	61	101	0,65	1,35
bezrobocie	810	364	8,57	4,88
niepełnosprawność	705	602	7,46	8,06
długotrwała lub ciężka choroba	532	821	5,63	11,00
bezzadność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	279	208	2,95	2,79
przemoc w rodzinie	146	18	1,55	0,24
alkoholizm	143	103	1,51	1,38
narkomania	10	1	0,11	0,01
trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	25	11	0,26	0,15
zdarzenie losowe	43	10	0,46	0,13
sytuacja kryzysowa	4	3	0,04	0,04
klęska żywiołowa lub ekologiczna	20	1	0,21	0,01
sieroctwo	1	1	0,01	0,01

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

Mimo znacznych transferów finansowych skierowanych do różnych grup społecznych w zdecydowanej większości porównywanych jednostek na przestrzeni lat 2014-2019 wzrosła liczba rodzin otrzymujących zasiłki na dzieci (0,9% w KSSOF). Wyjątkami wśród gmin z obszaru, w których zmalała liczba rodzin otrzymujących zasiłki na dzieci były Polska Cerekiew, Zawadzkie, Pawłowiczki, Reńska Wieś oraz Strzelce Opolskie. Największe wzrosty liczby rodzin otrzymujących zasiłki odnotowano w gminie Leńnica Bierawa, Cisek i Ujazd.

Tabela 64 Liczba rodzin otrzymujących zasiłki rodzinne na dzieci w latach 2014-2020.

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	dynamika %
POLSKA	1105853	1034175	1118069	1119246	1115800	1008127	-8,8%
OPOLSKIE	19862	18160	20599	20826	20868	18513	-6,8%
Kędzierzyn-Koźle	892	826	969	959	1 037	936	4,9%
Bierawa	96	96	112	125	124	108	12,5%
Cisek	85	88	105	107	113	96	12,9%
Pawłowiczki	115	110	121	117	114	103	-10,4%
Polska Cerekiew	72	59	60	61	64	55	-23,6%

Reńska Wieś	118	111	132	127	120	109	-7,6%
Jemielnica	132	137	163	160	161	132	0,0%
Kolonowskie	69	69	82	77	68	70	1,4%
Leśnica	97	96	112	118	126	125	28,9%
Strzelce Opolskie	536	496	566	564	555	501	-6,5%
Ujazd	103	105	125	132	132	121	17,5%
Zawadzkie	159	136	159	164	163	141	-11,3%
KSSOF	2 474	2 329	2 706	2 711	2 777	2 497	0,9%

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

W zakresie środowiskowej pomocy społecznej w badanym czasookresie wskaźnik liczby beneficjentów na 1 000 mieszkańców obszaru zdecydowanie się obniżył. W skali kraju spadek ten wyniósł blisko 40% a w skali województwa niecałe 35%. Najwięcej beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej ubyto w gminie Bierawa, Pawłowiczki, Polska Cerekiew oraz Strzelce Opolskie.

Tabela 65 Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 1 000 mieszkańców.

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Dynamika zmian 2014-2019 [%]
POLSKA	76,8	71	64,5	56,8	51,3	46,3	-39,71%
OPOLSKIE	60,9	56,1	52,5	47,4	42,8	39,8	-34,65%
Kędzierzyn-Koźle	64,3	57,8	59,8	47,8	42,5	39,8	-38,10%
Bierawa	41,2	35,7	38	28	16,7	14,2	-65,53%
Cisek	50,4	52	49	41,8	36,1	34,1	-32,34%
Pawłowiczki	76,9	64,1	59,7	51,4	46,7	37,6	-51,11%
Polska Cerekiew	63	58	47,3	47,2	37,7	33,1	-47,46%
Reńska Wieś	38	37,2	32,3	37,3	34,7	31,3	-17,63%
Jemielnica	53,4	47	46,4	43,3	40	40,3	-24,53%
Kolonowskie	56,9	56	48,2	57,7	51,9	47	-17,40%
Leśnica	32,1	33,6	28,4	22,1	19,5	19,6	-38,94%
Strzelce Opolskie	59,3	45,7	38,2	34,7	34,2	32,1	-45,87%
Ujazd	60,2	45,3	48,2	39,3	36,3	35,5	-41,03%
Zawadzkie	45,5	40,2	41,9	43,9	36,1	29,8	-34,51%

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

10.2.2 Usługi opiekuńcze

Żłobki

Poziom dostępności opieki nad dziećmi do lat 3 w Polsce jest jednym z najniższy w Unii Europejskiej. Przy czym z przytoczonych danych wynika, iż zachodzą pozytywne zmiany w tym obszarze zarówno w skali ogólnopolskiej, jak i wojewódzkiej. Liczba żłobków i klubów dziecięcych wzrosła w Polsce ponad dwukrotnie, natomiast w województwie opolskim odnotowano znaczny wzrost liczby żłobków przy jednoczesnym spadku liczby klubów dziecięcych.

Najwięcej żłobków przybyło w Strzelcach Opolskich, miejscowościach Ujazd i Zawadzkie, najmniej w Kędzierzynie-Koźlu. W pozostałych lokalizacjach należących do KSSOF nie funkcjonują publiczne żłobki.

Tabela 66 Liczba żłobków i klubów dziecięcych na terenie KSSOF.

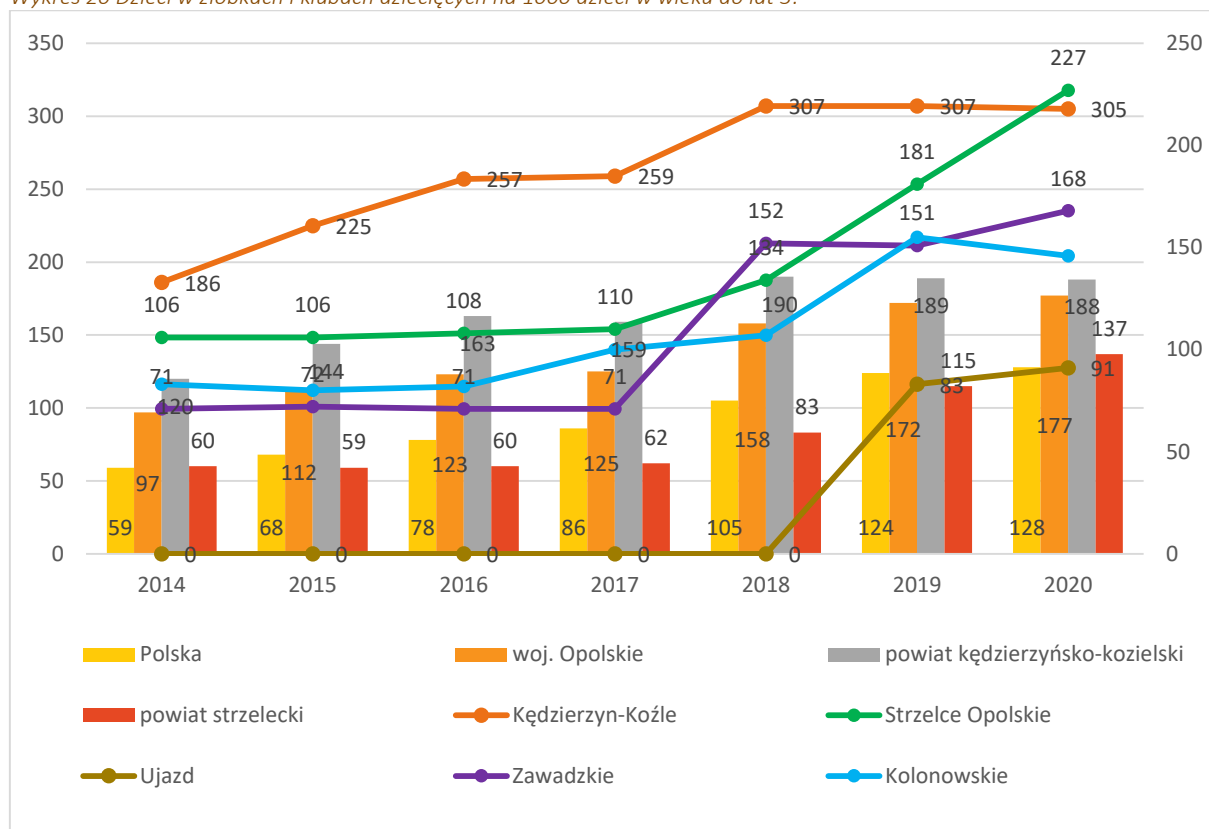
żłobki								
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	dynamika 2014-2019
Polska	1605	1874	2172	2485	3107	3631	3 831	138,7%
woj. Opolskie	50	57	63	71	88	96	99	98,0%
powiat kędzierzyńsko-kozielski	5	6	6	7	9	9	8	60,0%
Kędzierzyn-Koźle	5	6	6	7	9	9	8	60,0%
powiat strzelecki ¹³	1	1	1	2	3	5	7	600,0%
Strzelce Opolskie	1	1	1	2	2	3	4	300,0%
Ujazd	0	0	0	0	0	1	1	100,0%
Zawadzkie	0	0	0	0	1	1	1	100,0%
Kolonowskie	0	1	1	1	1	1	1	100,0%
KSSOF	6	7	7	9	12	14	15	100,0%
kluby dziecięce								
Polska	348	387	462	558	632	702	726	109%
woj. Opolskie	8	8	9	8	8	7	7	-13%
powiat kędzierzyńsko-kozielski	1	2	2	1	1	1	1	0%
Kędzierzyn-Koźle	1	2	2	1	1	1	1	0%
powiat strzelecki	0	0	0	0	0	0	0	0%
Strzelce Opolskie	0	0	0	0	0	0	0	0%
Ujazd	0	0	0	0	0	0	0	0%
Zawadzkie	0	0	0	0	0	0	0	0%
Kolonowskie	0	0	0	0	0	0	0	0%
KSSOF	1	2	2	1	1	1	1	0%

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

Zwiększona liczba placówek opieki nad dziećmi do lat 3 przyniosła zwiększenie liczby miejsc oraz dzieci korzystających z tej formy opieki. Na wykresach poniżej wskazano przyrost liczby miejsc i dzieci uczęszczających do żłobków na terenie KSSOF, szczególnie widoczny od roku 2017. Przytoczone dane wskazują również na pełne obłożenie (liczba miejsc równa jest liczbie dzieci uczęszczających) placówek w miejscowościach Strzelce Opolskie, Ujazd, Zawadzkie oraz Kolonowskie. W Kędzierzynie-Koźlu odnotowano 40 wolnych miejsc, w Strzelcach Opolskich 7. Z punktu widzenia rozwoju KSSOF istotnym wydaje się systemowe rozwijanie opieki żłobkowej, ponieważ daje ona możliwość szybkiego powrotu na rynek pracy osób po urlopach macierzyńskich.

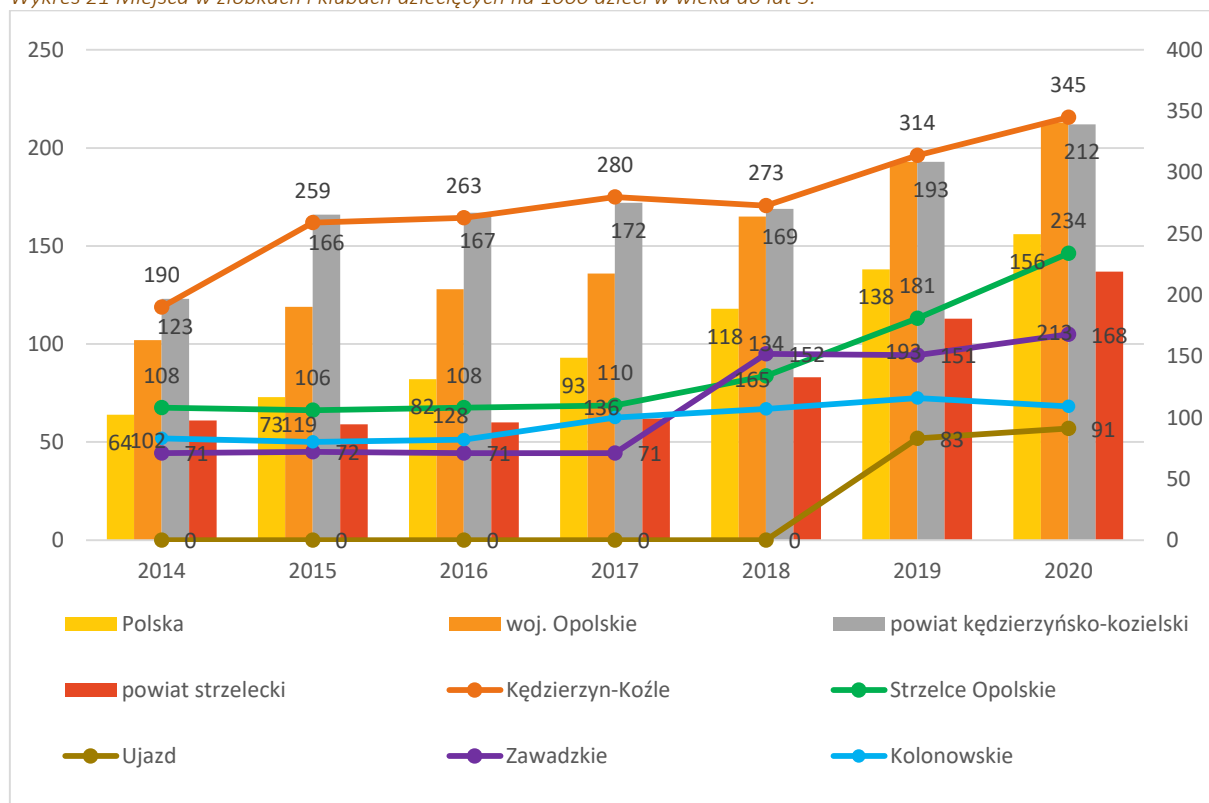
¹³ Dane dla powiatu strzeleckiego nie obejmują Gminy Izbicko.

Wykres 20 Dzieci w żłobkach i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do lat 3.

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

Wykres 21 Miejsca w żłobkach i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do lat 3.

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

Opieka przedszkolna

Wzrost liczby placówek przedszkolnych nie jest tak dynamiczny jak w przypadku żłobków – w skali ogólnopolskiej wyniósł on 3,03%, w skali województwa opolskiego 3,58% natomiast na obszarze całego KSSOF 4,55%. Największy wzrost liczby placówek odnotowano na terenie miejscowości Ujazd, gdzie w badanym czasookresie powstały 3 nowe placówki.

Poprzez rozwój sieci placówek opieki przedszkolnej od 2019 roku nieco zmniejszyło się obciążenie oddziałów przedszkolnych. W 2014 roku przeciętnie w jednym oddziale przedszkolnym zlokalizowanym na obszarze KSSOF przebywało około 21 dzieci natomiast w 2018 r. wskaźnik obciążenia oddziałów wynosił średnio prawie 22 os./oddział. W 2019 roku wskaźnik zmniejszył się do wartości 20,39 os./oddział. Największy wzrost liczby dzieci w oddziałach odnotowano w gminach: Bierawa, Reńska Wieś, Cisek oraz Jemielnica.

Tabela 67 Liczba placówek oraz dzieci przypadających na jeden oddział przedszkolny.

liczba placówek							
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Dynamika 2014-2019
Polska	21661	21115	21675	21980	22157	22318	3,03%
woj. opolskie	475	471	477	484	486	492	3,58%
powiat kędzierzyńsko-kozielski	44	43	42	43	43	126	4,55%
Kędzierzyn-Koźle	24	23	24	25	25	26	8,33%
Bierawa	2	2	2	2	2	4	100,00%
Cisek	2	2	2	2	2	2	0,00%
Pawłowiczki	7	7	7	7	7	7	0,00%
Polska Cerekiew	2	2	2	2	2	2	0,00%
Reńska Wieś	7	7	5	5	5	5	-28,57%
powiat strzelecki¹⁴	22	23	23	26	26	98	23,33%
Jemielnica	3	3	3	3	3	3	0,00%
Kolonowskie	4	4	4	4	4	4	0,00%
Leśnica	3	3	3	3	3	3	0,00%
Strzelce Opolskie	11	12	12	12	12	15	36,36%
Ujazd	1	1	1	4	4	4	300,00%
Zawadzkie	4	4	4	4	4	5	25,00%
KSSOF	70	70	69	73	73	80	4,55%
liczba dzieci przypadających na oddział							
Polska	20,33	19,47	20,14	20,04	19,77	19,06	-1,28
woj. opolskie	20,84	19,70	21,12	21,05	20,92	19,28	-1,56
powiat kędzierzyńsko-kozielski	21,68	20,71	21,97	21,67	21,63	20,64	-1,04
Kędzierzyn-Koźle	22,66	21,62	22,55	22,00	21,99	21,06	-1,60
Bierawa	20,60	20,60	22,10	22,30	21,27	22,18	1,58
Cisek	21,29	20,00	22,86	21,75	23,13	21,75	0,46

¹⁴ Dane dla powiatu strzeleckiego nie obejmują gmin Izbicko i Kolonowskie

Pawłowiczki	18,50	17,09	18,36	17,58	17,58	18,00	-0,50
Polska Cerekiew	20,20	16,20	19,80	19,80	20,80	18,00	-2,20
Reńska Wieś	19,60	20,63	21,40	24,00	22,91	19,46	-0,14
powiat strzelecki	21,66	20,14	21,31	21,22	21,88	19,98	-1,69
Jemielnica	21,90	20,30	16,64	17,00	23,45	22,50	0,60
Kolonowskie	24,80	24,80	21,63	22,22	22,22	20,00	-4,80
Leśnica	17,73	16,27	19,09	19,18	19,18	18,17	0,44
Strzelce Opolskie	21,90	20,37	22,13	21,37	21,25	18,25	-3,65
Ujazd	21,30	19,00	22,09	22,91	22,45	22,82	1,52
Zawadzkie	23,42	22,75	23,92	24,58	24,54	22,44	-0,98
KSSOF	21,16	19,97	21,05	21,22	21,73	20,39	-0,77

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

W tabeli poniżej przedstawiono odsetek dzieci w wieku 3-6 lat objętych opieką przedszkolną. Mimo niewielkiego wzrostu liczby placówek przedszkolnych uwagę zwraca spadek liczby dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym, co może być związane z ruchami migracyjnymi i zjawiskami demograficznymi. Najmniejszy odsetek dzieci w wieku 3-6 lat objęty jest wychowaniem przedszkolnym w Leśnicy natomiast największy spadek liczby dzieci objętych opieką przedszkolną miał miejsce w Pawłowiczkach i Zawadzkim. W 2019 roku zaledwie odsetek dzieci objętych opieką przedszkolną przekroczył wartość wojewódzką w następujących jednostkach terytorialnych KSSOF – Zawadzkie, Kędzierzyn-Koźle, Polska Cerekiew, Strzelce Opolskie oraz Jemielnica.

Tabela 68 Odsetek dzieci w wieku 3-6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym – wskaźniki.

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Dynamika 2014-2019
Polska	82,3	-	80,7	86,4	89,5	90,4	8,1
woj. opolskie	88,5	-	85,6	90	92	92,8	4,3
powiat kędzierzyńsko-kozielski	89,6	-	84,5	89,3	90,4	92	2,4
Kędzierzyn-Koźle	91,4	-	87,8	92,2	93,8	95,9	4,5
Bierawa	83	-	76,3	80,1	82,6	86,3	3,3
Cisek	85,5	-	80,1	89,6	89,8	88,1	2,6
Pawłowiczki	89,3	-	77,2	79,8	80,3	82,2	-7,1
Polska Cerekiew	91,6	-	82,6	89,1	93,5	95,5	3,9
Reńska Wieś	84	-	78	86,1	82,2	81,9	-2,1
powiat strzelecki	88,6	-	82,8	86,8	87,9	91,2	2,6
Jemielnica	90	-	80,9	84,6	88,6	94	4
Kolonowskie	72,6	-	77,9	80,3	79,3	82	9,4
Leśnica	80,5	-	74	80,2	77,9	86,2	5,7
Strzelce Opolskie	91,9	-	86,4	92,7	95	95	3,1
Ujazd	85,8	-	84,9	86,8	84,7	82,9	-2,9
Zawadzkie	94	-	81	83,2	86,6	96,7	2,7
KSSOF	86,63	#DZIEL/0!	80,59	85,39	86,19	88,89	2,26

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

Placówki stacjonarnej pomocy społecznej oraz domy pomocy społecznej.

Zasadniczo usługi opiekuńcze obejmują pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem. Usługi opiekuńcze przysługują osobie samotnej, która z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymaga pomocy innych osób, a jest jej pozbawiona. Usługi opiekuńcze lub specjalistyczne usługi opiekuńcze mogą być przyznane również osobie, która wymaga pomocy innych osób, a rodzina, a także wspólnie niezamieszkujący małżonek, wstępni, zstępni nie mogą takiej pomocy zapewnić. Usługi opiekuńcze mogą być świadczone w miejscu zamieszkania beneficjenta lub też w formie instytucjonalnej – placówkach stacjonarnej pomocy społecznej lub domach pomocy społecznej.

Na terenie województwa opolskiego w 2020 r. funkcjonowały 72 placówki stacjonarnej pomocy społecznej. Ich liczba w ostatnich latach stale wzrastała. W 2014 r. na terenie województwa funkcjonowało ich 58. Obszar KSSOF dysponuje, zatem ponad jedną piątą wszystkich placówek stacjonarnej pomocy społecznej w województwie opolskim.

Tabela 69 Placówki stacjonarnej pomocy społecznej oraz domy pomocy społecznej.

	Placówki stacjonarnej pomocy społecznej			Domy pomocy społecznej		
	2014	2019	2020	2014	2019	2020
Kędzierzyn-Koźle	4	4	4	2	2	2
Cisek	0	1	1	0	0	0
Kolonowskie	0	1	1	0	0	0
Leśnica	2	2	2	0	0	0
Strzelce Opolskie	6	6	6	2	2	2
Zawadzkie	2	3	3	1	1	1
woj. Opolskie	58	71	72	27	28	28
KSSOF	14	16	17	5	5	5

Źródło danych: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

Razem ze wzrastającą liczbą placówek wzrosła także liczba miejsc i mieszkańców placówek stacjonarnej pomocy społecznej, na obszarze KSSOF wyniósł on 11,39% w przypadku liczby miejsc i 6,22% w kontekście mieszkańców. Należy zwrócić uwagę, iż wskaźnik liczby mieszkańców dla KSSOF jest dwukrotnie wyższy niż dla województwa opolskiego. Za pozytywne zjawisko należy uznać także funkcjonowanie niewielkiej rezerwy miejsc dla potencjalnych klientów – liczba miejsc na terenie KSSOF przewyższa liczbę mieszkańców.

Tabela 70 Liczba miejsc dostępnych w placówkach pomocy społecznej.

	miejsca (łącznie z filiami)			mieszkańcy (łącznie z filiami)			mieszkańcy (łącznie z filiami) na 1000 ludności		
	2014	2019	2020	2014	2019	2020	2014	2019	2020
Kędzierzyn-Koźle	193	182	171	176	165	164	3	3	3
Cisek	0	8	8	0	7	8	0	1	1
Kolonowskie	0	24	30	0	24	25	0	4	4
Leśnica	113	114	105	113	112	105	14	15	14
Strzelce Opolskie	337	382	382	360	351	346	12	11	11
Zawadzkie	119	149	149	119	148	148	10	13	13
woj. Opolskie	3 845	4 262	4 283	3 696	4 032	3 926	4	4	4
KSSOF	762	835	845	768	783	796	8	9	46

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

Wśród mieszkańców placówek pomocowych znaczący odsetek stanowiły osoby z niepełnosprawnością intelektualną (dorośli, dzieci i młodzież) – 341 osób, z czego 122 w Kędzierzynie-Koźlu, 110 w Strzelcach Opolskich oraz 109 w Zawadzkim, osoby w podeszłym wieku – 173, z czego 60 w Strzelcach Opolskich i 50 w Leśnicy oraz osoby chorujące przewlekłe somatycznie – 117, z czego ponad połowa (84) w placówkach w Strzelcach Opolskich. Dwie placówki – ośrodek w Leśnicy oraz ośrodek w Zawadzkim zapewniają całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekłe chorym lub osobom w podeszłym wieku w ramach działalności gospodarczej lub statutowej.

Tabela 71 Schorzenia mieszkańców stacjonarnych placówek pomocy społecznej w 2020 roku.

	mieszkańcy - niepełnosprawni intelektualnie dorośli, dzieci i młodzież	mieszkańcy - osoby w podeszłym wieku	mieszkańcy - przewlekłe somatycznie chorzy
Kędzierzyn-Koźle	122	0	0
Cisek	0	8	0
Kolonowskie	0	25	0
Leśnica	0	50	33
Strzelce Opolskie	110	60	84
Zawadzkie	109	30	0
woj. Opolskie	861	1 121	471
KSSOF	341	173	117

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

Ofertę opiekuńczą uzupełnia sektor prywatny – Dom seniora w miejscowości Polska Cerekiew oraz Dom Opieki w Jakubowicach. Obie placówki prowadzone są przez podmioty prywatne a ich siedziby główne zlokalizowane są poza województwem opolskim.

Ponadto na terenie powiatów należących do KSSOF funkcjonują liczne organizacje o profilu pomocowym i wspierającym seniorów, rodziny, osoby z niepełnosprawnościami i innymi trudnościami życiowymi.

Tabela 72 Pozarządowe organizacje pomocowe na terenie powiatów.

Powiat kędzierzyńsko-kozielski	Powiat strzelecki
Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom „BRZDĄC”	Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Edukacji i Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w Kadłubie
Stowarzyszenie „SPÓŹNIENI...?”	Strzeleckie Stowarzyszenie Seniorów w Strzelcach Opolskich
Stowarzyszenie Polskiego Towarzystwa ADHD	Stowarzyszenie Rodzin i Przyjaciół Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnych "OGNIK" w Strzelcach Opolskich
Stowarzyszenie na Rzecz Dzieci i Młodzieży Zagrożonej Demoralizacją „KŁADKA”	Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Szkoły Specjalnej „Ósemka” w Strzelcach Opolskich
Stowarzyszenie na Rzecz Dzieci i Młodzieży „CHCIEĆ WIĘCEJ”	Stowarzyszenie Pomocy Wzajemnej „Barka”
Kędzierzyńsko-Kozielskie Stowarzyszenie Trzeźwości	Stowarzyszenie Niepełnosprawnych "Ocalenie Wiarą"
Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Kędzierzynie –Koźlu	Stowarzyszenie Rodzin Zastępczych „Serduszko”
Stowarzyszenie „ZAWSZE DZIECKO”	Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów Oddział w Strzelcach Opolskich
Stowarzyszenie Rodzin Zastępczych „DOBRA RODZINA”	Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Przedsiębiorczości Społecznej
Stowarzyszenie Przyjaciół Dzieci i Młodzieży „BIEG ŻYCIA”	Strzelecki Klub Honorowych Dawców Krwi P.C.K. "SALUS"
Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Inteligencyjną Koło w Kędzierzynie-Koźlu	Strzelecki Klub Honorowych Dawców Krwi P.C.K. "SALUS"
Stowarzyszenie na Rzecz Pomocy potrzebującym „TRAMPOLINA”	Polskie Stowarzyszenie Diabetyków koło w Strzelcach Opolskich
Ogólnopolskie Stowarzyszenie Rodzin Osób Niepełnosprawnych „Razem Możemy Więcej”	Polski Związek Głuchych koło w Strzelcach Opolskich
Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych i Przewlekłe Chorych „SIŁA SERC”	
Fundacja „Bądź człowiekiem	
Fundacja Szansa	

Źródło: opracowanie własne na podstawie wykazów NGO powiatów – strzeleckiego i kędzierzyńsko-kozielskiego.

10.3 Pandemia zakaźnej choroby COVID-19

Czynnikiem mającym olbrzymi wpływ w ciągu ostatniego okresu na rozwój KSSOF, jak i całego świata, jest pandemia zakaźnej choroby COVID-19 wywoływanej przez koronawirusa SARS-CoV-2. Wpływ pandemii na rozwój lokalny, w tym społeczny, zdrowotny i gospodarczy będzie mógł zostać oceniony dopiero po jej zakończeniu, a przynajmniej publikacji całości danych statystycznych za rok 2020 oraz następnie 2021. Niemniej już w chwili obecnej widoczne są określone trendy w różnych obszarach życia społecznego czy gospodarczego, które są wzmiankowane w przedmiotowej diagnozie. Podkreślić tu należy, iż wnioskowanie w tym zakresie musi charakteryzować się dużą ostrożnością, zwłaszcza że jak już wskazano, pandemia ciągle trwa.

W rozdziale poddano skróconej analizie dotychczasowy przebieg pandemii choroby COVID-19 na obszarze w oparciu o dostępne dane. Konieczne jest tu zauważenie, iż w trakcie przebiegu pandemii kilkakrotnie zmieniano sposób raportowania danych, w szczególności w zakresie udostępnianych danych dotyczących zakażeń oraz zgonów na poziomie gminnym i powiatowym. Przez pewien czas dane publiczne w ogóle nie były agregowane, a dodatkowo dane poddawane licznym korektom, które nie zawsze upubliczniano. W związku z powyższym przedstawiane dane należy traktować przede wszystkim jako obrazujące określone trendy i skale zjawiska, a nie jako precyzyjnie wskazujące określone wartości.

Przebieg pandemii COVID-19 miał zróżnicowany charakter w powiatach. Pierwsza fala zachorowań była szczególnie wysoka w powiecie strzeleckim, w szczytowym momencie zbliżała się do blisko 120 zakażeń na 100 tys. ludności. W kolejnym wiosennym szczycie zaobserwować można tendencje odwrotną, gdzie wartość przeliczeniowa była wyższa w powiecie kędzierzyńsko-kozielskim. W obu powiatach widoczne jest od wiosny 2021 r. wypłaszczenie liczby zakażeń i de facto brak nowych zachorowań.

Wykres 22 Średnia tygodniowa liczba zakażeń COVID-19.

Źródło: COVID-19 w Polsce: Dane powiatowe MZ.

Poniżej przedstawiono dane dotyczące liczby zgonów na 100 tys. ludności od grudnia 2020 (agregacja danych w okresie wcześniejszym nie jest możliwa ze względu na inną metodologię ich zbierania i ograniczony dostęp do wiarygodnych danych). W szczytowym momencie nasilenia się pandemii w okresie wiosny 2021 r. liczba zgonów na 100 tys. ludności zbliżała się w powiecie kędzierzyńsko-kozielskim do wartości 2,5 a w strzeleckim 2. Ogólnie wartości w powiecie strzeleckim charakteryzowały się znaczną zmiennością w okresie pandemii, a szczyt zachorowań z okresu jesieni 2020 r. miał negatywne konsekwencje jeszcze początkiem 2021 r.

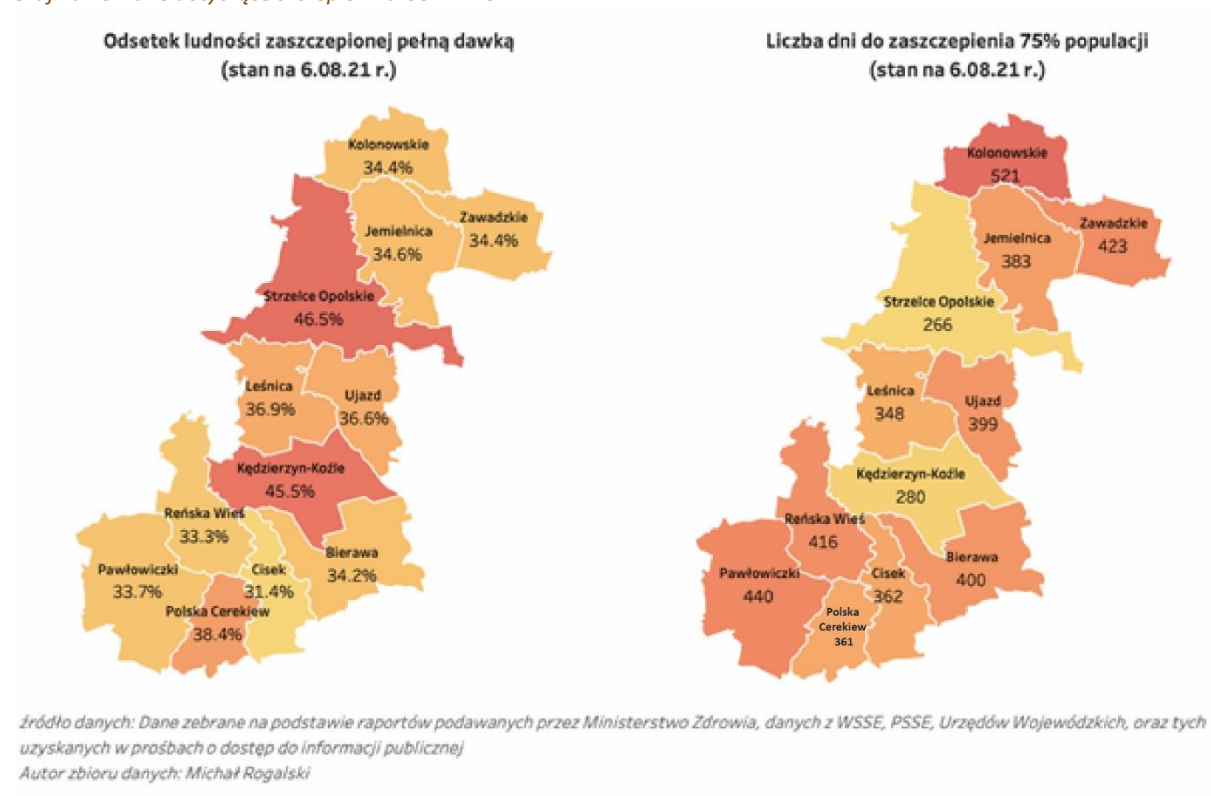
Wykres 23 Średnia tygodniowa liczba zgonów na COVID-19.

Źródło: COVID-19 w Polsce: Dane powiatowe MZ.

Jedyną naukowo potwierdzoną odpowiedzią na zaistniałą sytuację kryzysową jest przeprowadzenie szczepienia ludności. Obecnie szczepione mogą być osoby od 12 lub 18 roku życia (w zależności od stosowanego preparatu). Szczepienia w Polsce prowadzone są w ramach Narodowego Programu Szczepień. Zgodnie z danymi na początek sierpnia 2021 r. w Polsce w pełni zaszczepionych jest 47,2% populacji. To daje nam 18 miejsce wśród 27 państw UE. Żadna z gmin obszaru nie osiągnęła poziomu wyszczepienia dla Polski. Najbliższe są mu stolice powiatów – Strzelce Opolskie (46,5% w pełni zaszczepionych) i Kędzierzyn-Koźle (45,5%). W pozostałych gminach proces ten przebiega wolniej. Najniższy poziom zaszczepienia odnotowano w gminie Cisek – 31,4%, a w kilku kolejnych kształtuje się na poziomie poniżej 35%. Ciekawym wskaźnikiem ilustrującym postęp szczepienia jest liczba dni do zaszczepienia 75% populacji, który to próg przyjmuje się jako pozwalający opanować pandemię. Wskaźnik ten jest najwyższy w gminie Kolonowskie i wynosi 521 dni. W większości gmin kształtuje się na poziomie zbliżonym do 1 roku lub dłuższym, a jedynie w Strzelcach Opolskich i Kędzierzynie-Koźlu ma wartość poniżej 300 dni. Taki postęp procesu szczepienia może mieć negatywny wpływ na funkcjonowanie społeczne i gospodarcze w kolejnych okresach. Podkreślić tu jednocześnie należy zaangażowanie lokalnych samorządów na poziomie organizacyjnym i finansowym w zwalczaniu pandemii.

Grafika 25 Dane dotyczące szczepień na COVID-19.

11. Bezpieczeństwo

11.1 Przestępczość

Do podstawowych zbiorowych potrzeb społecznych tworzących warunki rozwoju i funkcjonowania lokalnej społeczności należą bezpieczeństwo, porządek i ład publiczny. Jednym ze zjawisk społecznych, które podobnie jak większość regionów, dotyczą również obszar funkcjonalny, jest jednak występująca przestępczość.

Poziom zagrożenia przestępczością jest wartością zmienną, której struktura i dynamika zależy od wielu czynników. Istotna jest tu natychmiastowa reakcja na wszelkiego rodzaju nowe trendy przestępcze oraz sprawdzone postępowanie w przypadku znanych już kategorii przestępstw. Poniżej przedstawiono wskaźniki dotyczące przestępczości, obrazujące wyniki uzyskane na terenie powiatów wchodzących w skład KSSOF, a także województwa opolskiego na podstawie statystyki policyjnej.

Tabela 73 Przestępstwa stwierdzone przez policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych w 2020 r.

Kategoria przestępstwa	liczba przestępstw na 1000 ludności			wykrywalność [%]		
	woj. opolskie	powiat kędzierzyńsko-kozielski	powiat strzelecki*	woj. opolskie	powiat kędzierzyńsko-kozielski	powiat strzelecki*
ogółem	16,02	12,88	12,31	72,6	72,7	66,4
o charakterze kryminalnym	11,09	7,68	8,21	68,5	69,9	59,0
o charakterze gospodarczym	2,63	2,82	1,54	69,2	60,4	60,5
drogowe	1,63	1,66	1,36	98,6	98,1	97,0
przeciwko życiu i zdrowiu	0,32	0,24	0,30	89,7	90,9	77,3
przeciwko mieniu	7,46	6,31	5,19	51,7	56,9	36,5
przeciwko wolności, wolności sumienia i wyznania, wolności seksualnej i obyczajności	0,72	0,48	0,50	89,0	95,6	73,0
przeciwko rodzinie i opiece	1,07	0,51	0,88	99,8	100,0	100,0
przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu i bezpieczeństwu w komunikacji	1,75	1,75	1,52	98,1	97,6	97,3

*dane dla wszystkich gmin powiatu strzeleckiego.

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

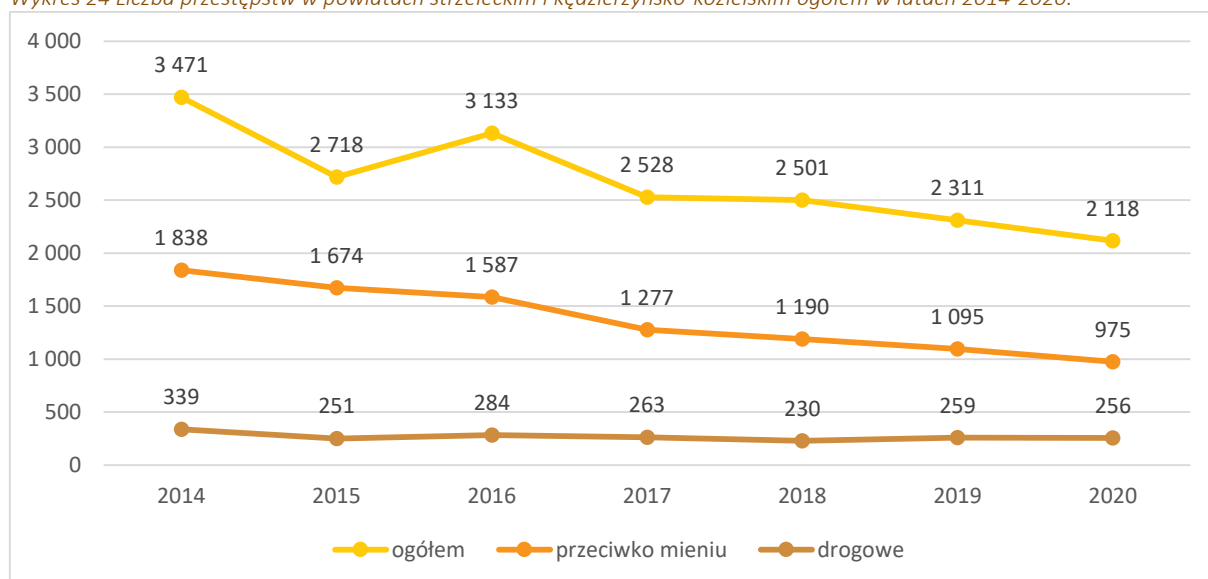
Jak wynika z powyższego zestawienia, przestępczość zarówno w powiecie strzeleckim jak i kędzierzyńsko-kozielskim jest niższa niż w województwie opolskim, zarówno w ujęciu ogólnym jak i w poszczególnych kategoriach przestępczości.

Najwięcej popełnianych przestępstw ma charakter kryminalny – tutaj wskaźnik przestępczości jest wyższy dla powiatu strzeleckiego. Znacznie mniej przestępstw ma charakter gospodarczy – w tej kwestii powiat kędzierzyńsko-kozielski oznacza się znacząco wyższą przestępczością. W rozbiciu na poszczególne kategorie w obu powiatach przoduje przestępczość przeciwko mieniu, w tym kradzieże, rozboje i oszustwa. Wskaźnik przestępstw przeciw rodzinie i opiece jest 2,5-krotnie wyższy w powiecie strzeleckim. Powiat ten dominuje także z zakresie przestępstw drogowych, a wskaźnik przestępczości w tej kategorii zbliżony jest do średniej wojewódzkiej.

Wykrywalność przestępstw jest zróżnicowana w obu powiatach. Generalnie wykrywalność w powiecie strzeleckim jest wyższa w ujęciu ogólnej przestępczości jak i całości przestępstw o charakterze kryminalnym. Natomiast w rozbiciu na poszczególne typy przestępstw przoduje powiat kędzierzyńsko-kozielski, przewyższając wskaźniki wykrywalności także dla całego województwa.

W ostatnich 5 latach można zauważyć, że ogólna przestępczość w obu powiatach maleje. Sukcesywnie maleje także liczba przestępstw przeciwko mieniu.

Wykres 24 Liczba przestępstw w powiatach strzeleckim i kędzierzyńsko-kozielskim ogółem w latach 2014-2020.

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

Niepokojący jest wskaźnik przestępstw drogowych, który na przestrzeni ostatnich lat ulega ciągłym wahaniom. Świadczy to o niezmiennie niskiej świadomości społeczeństwa na temat bezpieczeństwa ruchu drogowego.

11.2 Zdarzenia drogowe

Występowanie niebezpiecznych zdarzeń drogowych jest ważnym aspektem w kontekście bezpieczeństwa mieszkańców KSSOF. Na liczbę zdarzeń drogowych oraz ich negatywnych skutków istotnie wpływa jakość infrastruktury drogowej, dostosowanie układu komunikacyjnego do zagrożeń oraz skuteczne działania policji ukierunkowane na zwalczanie i ograniczanie wszelkich przypadków naruszeń przepisów drogowych.

Poniżej zestawiono najważniejsze wskaźniki dotyczące zdarzeń drogowych w 2019 r. Liczba wypadków drogowych w przeliczeniu na liczbę ludności jest w powiecie strzeleckim prawie dwukrotnie wyższa niż w powiecie kędzierzyńsko-kozielskim. Wskaźniki dotyczące ofiar śmiertelnych w powiecie kędzierzyńskim są kilkakrotnie wyższe niż dla powiatu strzeleckiego, a także większe od średniej wojewódzkiej. Śmiertelność w wypadkach drogowych w 2019 r. osiągnęła w powiecie kędzierzyńsko-kozielskim 24%, co jest wartością bardzo wysoką zarówno w stosunku do województwa opolskiego (11,9%) jak i całego kraju (9,0%).

Tabela 74 Wskaźniki dotyczące zdarzeń drogowych w 2019 r.

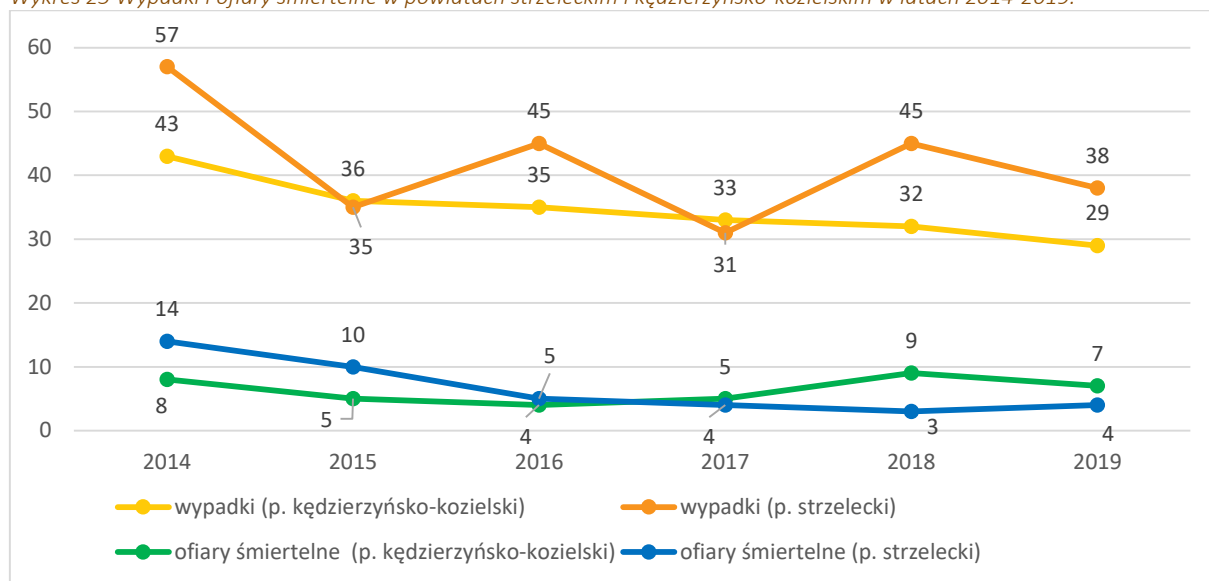
Wskaźnik	województwo opolskie	powiat kędzierzyńsko-kozielski	powiat strzelecki*
wypadki drogowe na 100 tys. ludności	62,4	30,8	51,0
ofiary śmiertelne na 100 tys. ludności	8,7	9,9	7,1
ofiary śmiertelne na 100 tys. pojazdów	7,4	7,4	5,4
ofiary śmiertelne na 100 wypadków	11,9	24,1	10,5
ranni na 100 tys. pojazdów	83,5	39,7	81,5
ranni na 100 wypadków	114,5	96,6	121,1

*dane dla wszystkich gmin powiatu strzeleckiego.

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

Dynamika występowania wypadków drogowych na terenie powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego w ciągu ostatnich 5 lat obierała tendencję spadkową, aczkolwiek liczba ofiar śmiertelnych na przestrzeni lat uległa zwiększeniu. W powiecie strzeleckim w analizowanym okresie ilość wypadków drogowych ulegała wahanom, liczba ofiar śmiertelnych jednak stale maleje.

Wykres 25 Wypadki i ofiary śmiertelne w powiatach strzeleckim i kędzierzyńsko-kozielskim w latach 2014-2019.

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

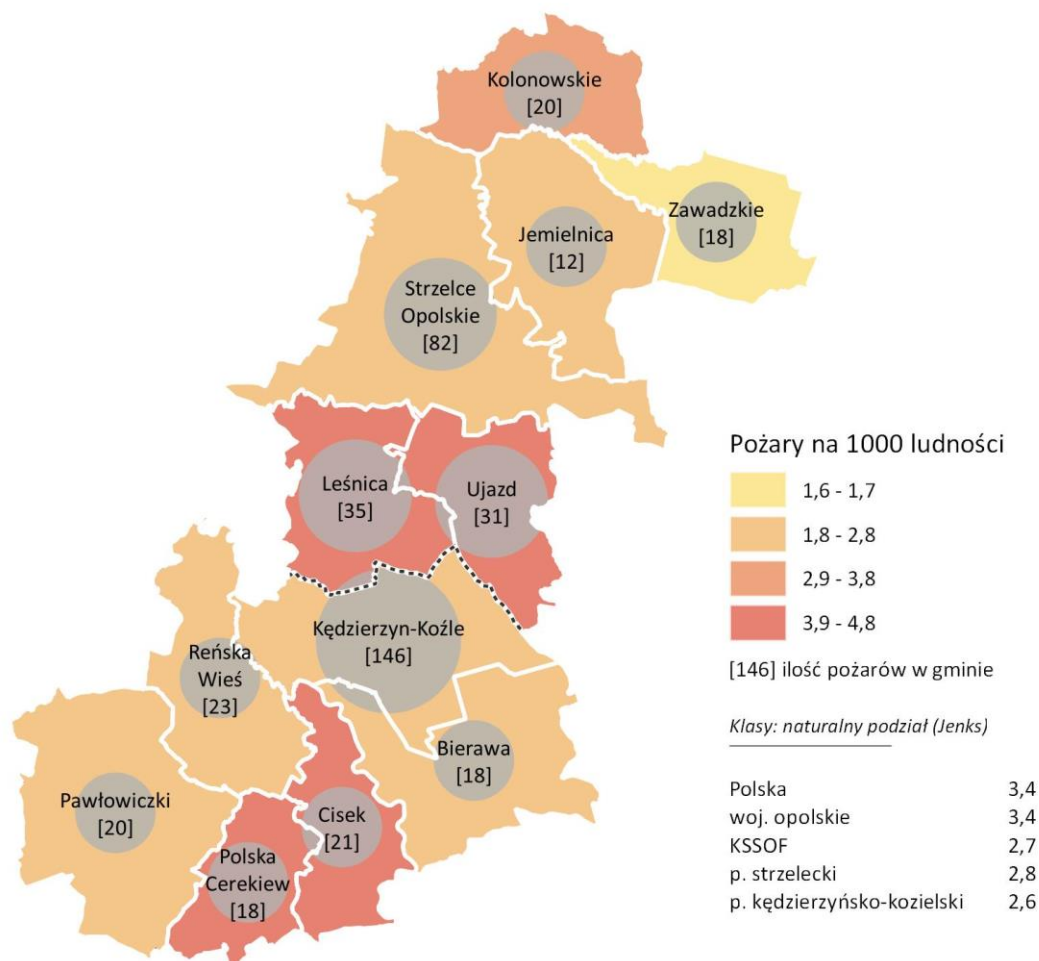
11.3 Zagrożenie pożarowe

Subregion Kędzierzyńsko-Strzelecki zabezpieczają 3 Jednostki Ratowniczo-Gaśnicze, 2 jednostki podległe Komendzie Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Kędzierzynie-Koźlu oraz 1 jednostka podległa Komendzie Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Strzelcach Opolskich.

W 2020 r. w KSSOF wystąpiło łącznie 2 920 zdarzeń, w których brały udział jednostki ochrony przeciwpożarowej, z czego 444 interwencje dotyczyły gaszenia pożarów, a 2 476 zdarzeń związanych było z miejscowym zagrożeniem. Wskaźnik liczby zdarzeń na 1000 ludności dla KSSOF jest niższy niż dla kraju i województwa i jednoznacznie wyższy w zakresie interwencji związanych z miejscowymi zagrożeniami.

Najwięcej pożarów w 2020 r. w przeliczeniu na 1000 mieszkańców nastąpiło w gminach Ujazd (4,8) Leśnica (4,7) oraz Polska Cerekiew (4,6). W najlepszej sytuacji były gminy Zawadzkie oraz Jemielnica, gdzie wskaźnik w 2020 r. nie przekroczył wartości w zakresie 1,8 pożarów na 1000 ludności.

Grafika 26 Pożary wymagające udziału jednostek ochrony przeciwpożarowej w KSSOF w 2020 roku.

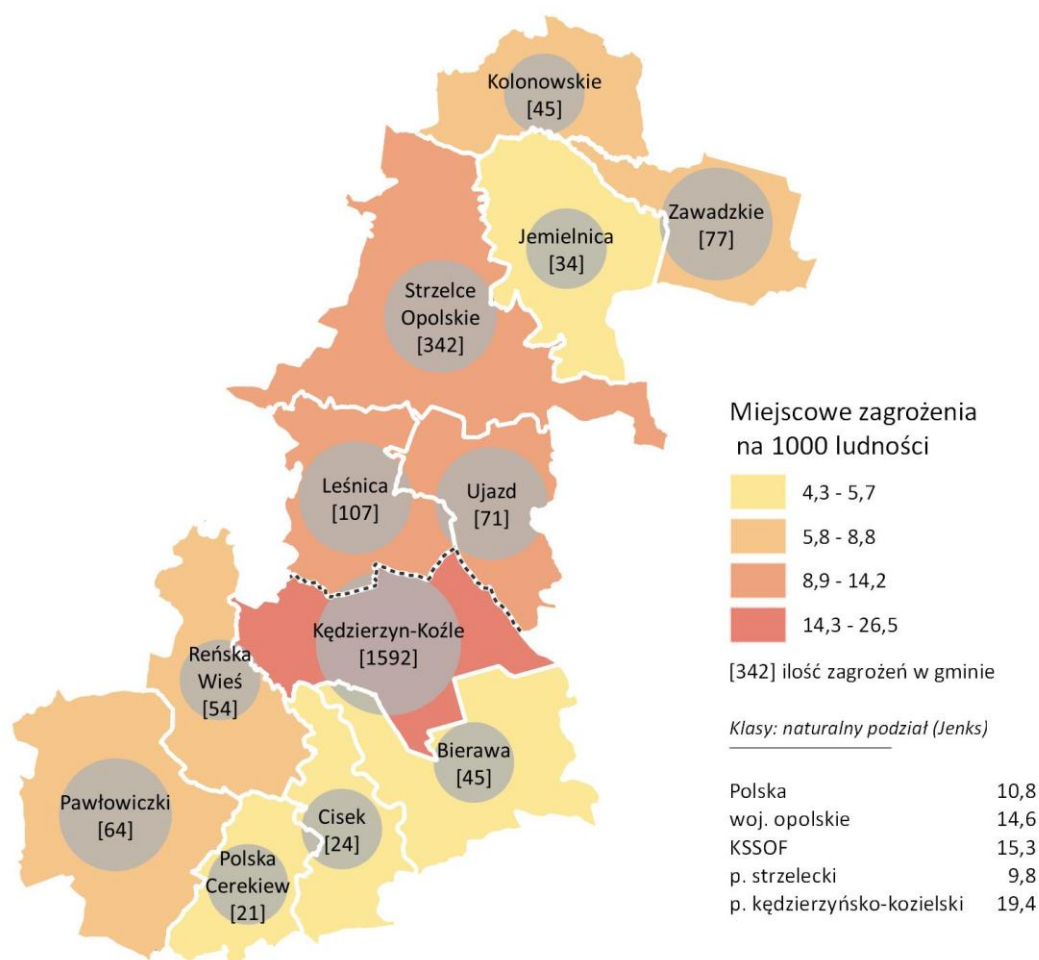

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Komendy Głównej PSP.

Przyczyną pożarów w 2020 r. była głównie Nieostrożność Osób Dorosłych (NOD) przy posługiwaniu się ogniem otwartym, w tym papierosy, zapałki (27% przypadków) oraz podpalenia (15%). W gminie Kędzierzyn-Koźle aż 31 pożarów (21 przypadków ogółem) wznieconych zostało naumyślnie.

Interwencje związane z miejscowym zagrożeniem w 2020 r. w KSSOF dotyczyły w głównej mierze usuwania skutków działalności sił przyrody, takich jak silne wiatry i huragany (10,50% interwencji), niezachowania zasad bezpieczeństwa ruchu środków transportu (7,27% zdarzeń) oraz gwałtownych opadów atmosferyczne (5,29% interwencji). 4% wyjazdów związanych z miejscowym zagrożeniem dotyczyło nietypowych zachowań zwierząt stwarzających zagrożenie.

Grafika 27 Miejsce zagrożenia wymagające udziału jednostek ochrony przeciwpożarowej w KSSOF w 2020 roku.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Komendy Głównej PSP.

Ilość odbytych interwencji jednostek ochrony przeciwpożarowej w 2020 r. związanych z miejscowym zagrożeniem na 1000 ludności jest także zróżnicowana w poszczególnych gminach. Czołowe miejsce w tej kwestii zajmuje Gmina Kędzierzyn-Koźle, gdzie w 2020 r. nastąpiło prawie 27 miejscowych zagrożeń na 1000 mieszkańców. Wysoką wartość wskaźnika odnotowuje się również w gminach: Leśnica (14,2), Strzelce Opolskie (11,3) oraz Ujazd (11,0).

11.4 Zagrożenie powodziowe

Zgodnie z ustawą Prawo Wodne dla obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi wskazanych we wstępnej ocenie ryzyka powodziowego sporządza się mapy zagrożenia powodziowego. Mapy obowiązują jako oficjalne dokumenty planistyczne i stanowią podstawę do podejmowania działań związanych z planowaniem przestrzennym i zarządzaniem kryzysowym.

Na terenie KSSOF największe zagrożenie powodziowe stwarza rzeka Odra, gdzie prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi $Q=10\%$ (raz na 10 lat). Na odcinku Odry powyżej Kędzierzyna-Koźła, gdzie koryto rzeki jest wąskie, zarośnięte drzewami i krzakami, dochodzi do podpiętrzania wód, a co za tym idzie zalewania m.in. terenów gminy Reńska Wieś i Cisek. Ma to również wpływ na tereny gminy Kędzierzyn-Koźle z uwagi na cofanie się podpiętrzonych wód przez niski wał w rejonie Koźle Rogi-Poborszów. Brak również prawobrzeżnych wałów w rejonie gminy Bierawa, a w czasie dużych powodzi dochodzi do wpływania wody z terenów nieobwałowanych na zawale obwałowanych odcinków. Na obszarze KSSOF zagrożenie powodziowe występuje także ze strony rzek Kłodnicy oraz Małej Panwi, gdzie zagrożenie powodziowe jest średnie – $Q=1\%$, raz na 100 lat (Mała Panew) lub niskie – $Q=0,2\%$, raz na 500 lat (Kłodnica).

Rzeki na obszarze KSSOF, w szczególności Odra, wykazują w warunkach naturalnych znaczne wahania przepływów. Reagują zarówno na wiosenne roztopy i kruszenie kry, jak i na letnie opady rozlewne. Powiat kędzierzyńsko-kozielski jest jednym z najbardziej zagrożonych powiatów powodzią opadowymi na terenie województwa opolskiego. W powiecie strzeleckim najbardziej zagrożone tym typem powodzi są gminy: Zawadzkie i Ujazd¹⁵.

Największe zagrożenie powodzią roztopowymi występuje w gminach: Cisek, Reńska Wieś, Leśnica, Strzelce Opolskie, Jemielnica oraz Zawadzkie. Duży wpływ na ograniczenie zasięgu powodzi roztopowych ma odpowiednia drożność rowów melioracyjnych.

Najważniejszą inwestycją w zakresie ochrony przeciwpowodziowej jest zakończona w czerwcu 2020 r. budowa zbiornika przeciwpowodziowego „Racibórz Dolny” w dolinie rzeki Odry. Jest to obecnie największy zbiornik retencyjny w Polsce, o powierzchni 26,3 km² i pojemności 185 mln m³. Instalacja została zaprojektowana jako polder, czyli suchy obiekt, który będzie wypełniany wyłącznie w przypadku powodzi. Jego zadaniem będzie ochrona przed powodzią obszaru o powierzchni około 600 km² i około 2,5 miliona mieszkańców województw: śląskiego, opolskiego i dolnośląskiego – od Raciborza przez Kędzierzyn-Koźle po Wrocław.

11.5 Zagrożenie chemiczne

Głównymi źródłami skażenia chemicznego na terenie KSSOF są:

- zakłady przemysłowe,
- składowiska,
- ruch drogowy i kolejowy.

¹⁵ Powiatowy plan zarządzania kryzysowego powiatu strzeleckiego, 2016 r.

W wyniku poważnej awarii przemysłowej lub katastrofy w ruchu kolejowym lub drogowym mogą wystąpić następujące zagrożenia:

- wybuch substancji niebezpiecznych - amoniaku, amonitu, trotylu, dynamitu, azotanu amonu, tlenku etylenu, tlenku propylenu, propanu-butanu, propylenu,
- emisja do powietrza i wytworzenie się chmury toksycznych substancji - chloru, amoniaku, kwasu fluorowodorowego,
- pożar – acetonu, amoniaku, benzenu, toluenu, benzyny, oleju napędowego itp.,
- wyciek substancji szkodliwych dla środowiska wodnego – oleju popirolitycznego, oleju antracenowego.

Zagrożenie chemiczne pochodzące z zakładów przemysłowych obejmuje głównie duże ośrodki i zakłady przemysłu chemicznego i energetyki w Kędzierzynie-Koźlu takie jak: BRENNTAG – POLSKA, Grupa Azoty Zakłady Azotowe Kędzierzyn S.A., Teren Przemysłowy Blachownia w Kędzierzynie-Koźlu (Petrochemia Blachownia, PCC Synteza, REUTGERS Poland, Jokej Plastik Blachownia, Solveco Zakład Blachownia, EuroCeras, Global Colors Polska, Zakład Energetyki Blachownia, Instytut Ciężkiej Syntezy Organicznej „Blachownia”, PKE S.A. Elektrownia „Blachownia”), a także zakłady dysponujące i użytkujące materiały niebezpieczne i wybuchowe, a także składy magazynowe oraz rozlewnie gazów skroplonych.¹⁶

Awarie w transporcie drogowym i kolejowym z udziałem materiałów niebezpiecznych, w tym NSCh (Niebezpieczne Substancje Chemiczne) stwarzać będą poważne zagrożenie dla ludzi i środowiska, gdyż mogą się zdarzyć w różnych rejonach KSSOF, praktycznie o każdej porze doby, powodując powstanie stref skażeń o zasięgu do kilkunastu kilometrów od miejsca zdarzenia, a w konsekwencji spowodować zakłócenia komunikacyjne. Ze względu na najbardziej obciążone przewozem materiałów niebezpiecznych szczególnie narażone są tereny wzdłuż dróg krajowych i wojewódzkich, a także stacje i przejazdy kolejowe.

¹⁶ Plan zarządzania kryzysowego powiatu kędzierzyńsko-Kozielskiego, 2018 r.

12. Zasoby przyrodnicze i ochrona środowiska

Subregion Kędzierzyńsko-Strzelecki leży na granicy dwóch makroregionów: Niziny Śląskiej (w części północnej i południowej) oraz Wyżyny Śląskiej (część środkowa KSSOF). Południowo-wschodnia część gminy Zawadzkie przynależy do Wyżyny Woźnicko-Wieluńskiej. Głównymi mezoregionami występującymi w obrębie KSSOF zaczynając od północy są: Równina Opolska, Chełm, Kotlina Raciborska oraz Płaskowyż Głubczycki.

Cechą środowiska przyrodniczego KSSOF jest jego duże zróżnicowanie i zmienność przestrzenna. Na system przyrodniczy składają się tutaj struktury dolinne Odry i jej dopływów (w tym Małej Panwi, Jemielnicy i Kłodnicy) oraz obszary koncentracji zasobów przyrodniczych w postaci różnorodnych form ochrony przyrody. Spójność tych systemów z otoczeniem zapewniają korytarze ekologiczne (w szczególności Doliny Odry – o randze międzynarodowej). Kluczowe znaczenie nie tylko dla KSSOF, ale całego województwa, mają zasoby wód podziemnych, jakie zgromadzone są w obrębie Głównych Zbiorników Wód Podziemnych.

Występują tutaj złoża surowców mineralnych związane z sedymentacją osadów rzecznych oraz lokalnie surowce węglanowe dla potrzeb przemysłu wapienniczego i cementowego (w rejonie Strzelec Opolskich). Obszary ich eksploatacji wraz z terenami koncentracji przemysłu i ruchu komunikacyjnego stanowią główne tereny destabilizacji środowiska przyrodniczego, podlegające presjom zewnętrznym. Zauważalna jest konieczność rekultywacji terenów poprzemysłowych.

Pod względem wysokości terenu obszar ten jest słabo zróżnicowany, z przewagą rzeźby równinnej o różnicach wysokości z reguły nie przekraczających 3 metrów. Najniżej położone rejony znajdują się przy rzece Odrze (przysiółek Lasoki, ok. 164 m n.p.m.), najwyżej znajduje się falista równina piaszczysta w okolicach Lasu Starej Kuźni (ok. 211 m n.p.m.) oraz obszary powyżej 400 m n.p.m. na szczycie Góry Św. Anny. Omawiany obszar należy do śląsko-wielkopolskiego regionu klimatycznego, który ma klimat łagodny, zaliczany do najcieplejszych w Polsce. Stosunkowo długie wiosna i lato są wczesne i ciepłe, a zima łagodna i krótka, z nietrwałą pokrywą śnieżną. Amplitudy temperatury są mniejsze od przeciętnych w Polsce.

Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego do 2020 roku¹⁷ wskazuje, że do najważniejszych, środowiskowych uwarunkowań rozwojowych województwa zaliczyć należy znaczną bioróżnorodność i zróżnicowanie walorów przyrodniczo-krajobrazowych, wyrażoną ilością i powierzchnią form objętych prawną ochroną przyrody. Obszary przyrodnicze dzięki istniejącym powiązaniom wewnętrznym i zewnętrznym stanowią ważny element krajowego systemu przyrodniczego. Jednocześnie do barier rozwojowych zalicza się ciągły spadek bioróżnorodności województwa, pomimo objęcia ochroną prawną ok. 27,2% jego powierzchni.

12.1 Formy ochrony przyrody

Powierzchnia obszarów o szczególnych walorach przyrodniczych, tj. prawnie chroniona, zajmuje obecnie w KSSOF niemal 36 tys. hektarów, co stanowi 27% powierzchni KSSOF.

Tabela 75 Powierzchnia form ochrony przyrody w poszczególnych gminach KSSOF w 2020 r.

Gmina	[ha]					Pokrycie gminy formami ochrony przyrody [%]
	parki krajobrazowe	rezerваты przyrody	zespoły przyrodniczo-krajobrazowe	obszary chronionego krajobrazu	użytki ekologiczne	
Kędzierzyn-Koźle	0	0	0	0	30	0,2
Bierawa	0	0	0	0	14	0,1
Cisek	0	0	0	254	0	3,6
Pawłowiczki	0	0	0	1 487	0	9,7
Polska Cerekiew	0	0	0	2 128	0	35,4
Reńska Wieś	0	0	0	514	3	5,3
Jemielnica	0	0	422	8 133	53	71,9
Kolonowskie	0	0	816	6 500	72	80,2
Leśnica	3 230	54	0	0	0	34,1
Strzelce Opolskie	358	45	0	4 900	0	26,1
Ujazd	350	69	0	0	0	4,2
Zawadzkie	0	0	479	6 719	84	81,9
KSSOF	3 937	168	1 717	30 636	256	27,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

¹⁷ Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego do 2020 r. przyjęta Uchwałą Sejmiku Województwa Opolskiego z 28 grudnia 2012 r.

Rozkład form ochrony przyrody jest w poszczególnych gminach KSSOF bardzo zróżnicowany. Największy udział powierzchni prawnie chronionej znajduje się w gminach Zawadzkie (81,9%) oraz Kolonowskie (80,2%), na terenie których rozciągają się Lasy Stobrawsko-Turawskie. Na terenie gmin Kędzierzyn-Koźle oraz Bierawa nie występują żadne powierzchniowe formy ochrony przyrody oprócz użytków ekologicznych. Ubogie w obszary przyrodnicze są także gminy: Cisek, Reńska Wieś, Ujazd oraz Pawłowiczki, gdzie pokrycie formami ochrony przyrody nie przekracza 10%.

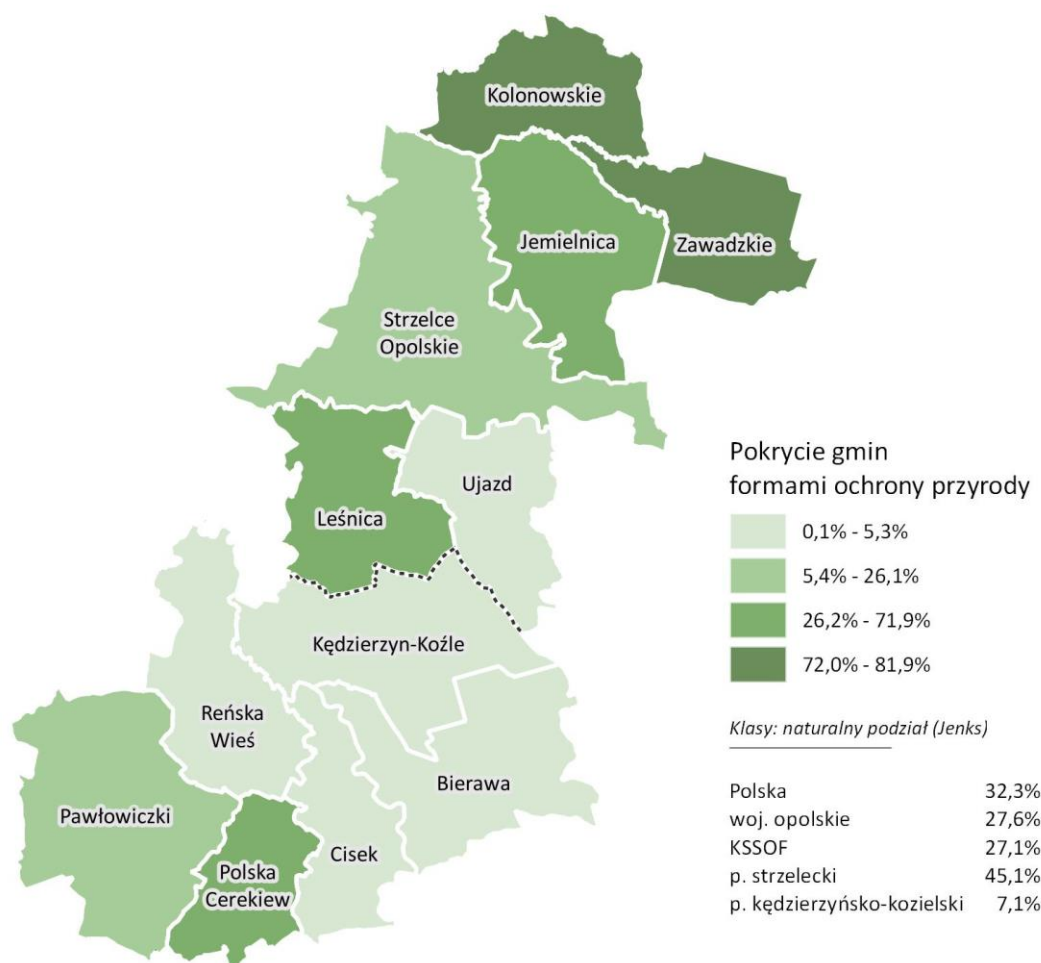
Największą powierzchnię KSSOF zajmują obszary chronionego krajobrazu (30 tys. hektarów). Są to przede wszystkim wspomniane wcześniej Lasy Stobrawsko-Turawskie, a także obszary: Łęg Zdieszowicki oraz Wronin-Maciowakrze. Obszary te zostały wyznaczone Uchwałą Nr XX/228/2016 Sejmiku Województwa Opolskiego z dnia 27 września 2016 r. w sprawie obszarów chronionego krajobrazu.

Lasy Stobrawsko-Turawskie (119 063 ha) – największy obszar chronionego krajobrazu w województwie opolskim rozciągający się na Równinie Opolskiej, położony m. in. w gminach: Jemielnica, Strzelce Opolskie i Zawadzkie. Obszar ten zajmuje część prawego dorzecza Odry na południe od Stobrawy i na północ od Garbu Tarnogórskiego, suwając się na wschód wzdłuż biegu Małej Panwi.

Łęg Zdieszowicki (609 ha) – unikatowy las łęgowy przechodzący w grąd, położony w gminach Zdieszowice i Reńska Wieś. Obszar pokrywa się z obszarem Natura 2000 (PLH160011).

Wronin-Maciowakrze (3 990 ha) – położony w południowo-wschodniej części Płaskowyżu Głubczyckiego w gminach: Baborów, Cisek, Pawłowiczki i Polska Cerekiew. Obszar leży w górnej części zlewni Wrońskim Wody – lewobrzeżnego dopływu Odry. Charakterystyczne są rozległe, suche wierzchowiny lessowe oraz silnie wilgotne dna dolinne z licznymi mokradłami oraz oczkami wodnymi.

Grafika 28 Pokrycie gmin KSSOF formami ochrony przyrody w 2020 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.gdos.gov.pl.

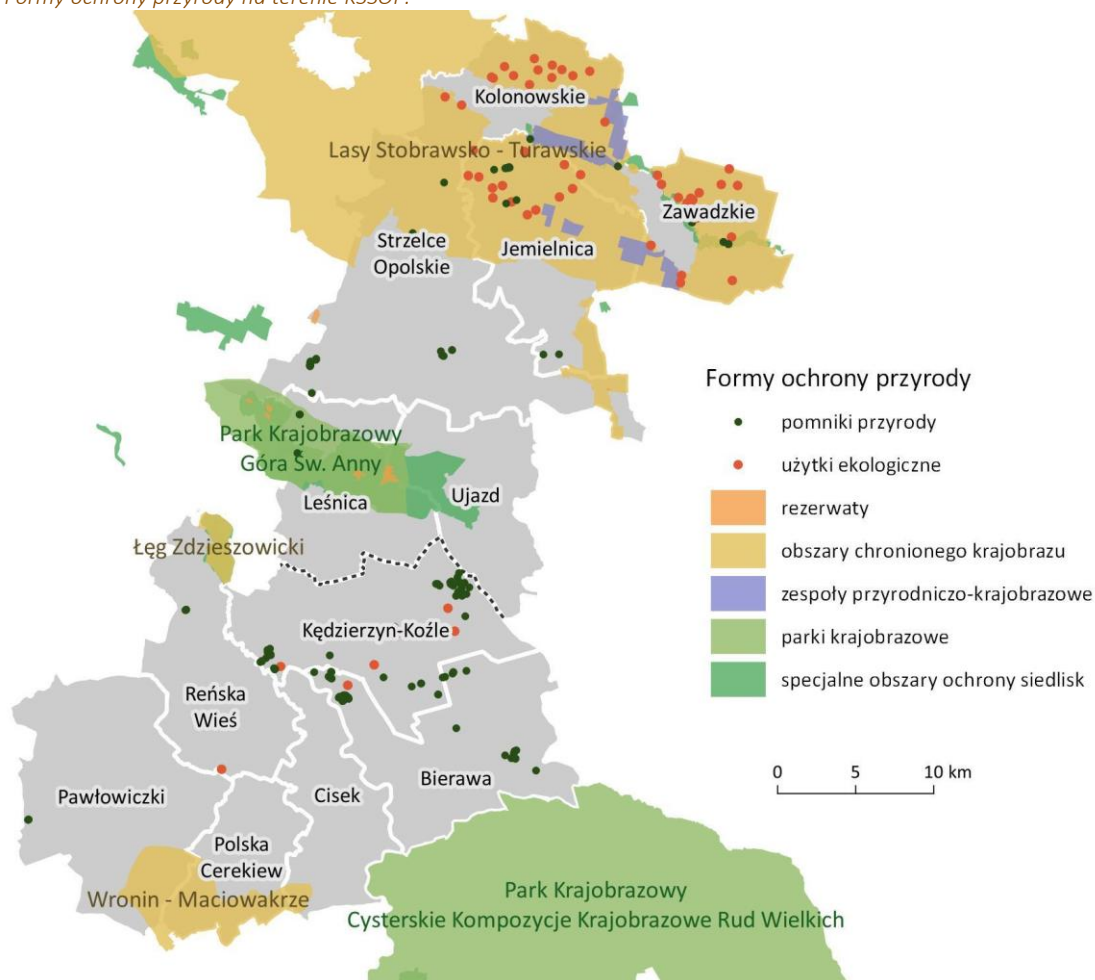
Na terenie KSSOF znajdują się obecnie 3 obszary Natura 2000 – specjalne obszary ochrony siedlisk: Góra Świętej Anny, Dolina Małej Panwi oraz Łęg Zdieszowicki.

SOO Góra Świętej Anny – PLH160002 (5 063 ha) – granice obszaru pokrywają się w większości z Parkiem Krajobrazowym „Góra Św. Anny”. Występuje tu 12 typów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy siedliskowej (Dyrektywa Rady 92/43/EWG), szczególnie cenne są 3 odmiany buczyn, w tym buczyny kwaśne, żyzne oraz ciepłolubne buczyny storczykowe. Na terenie ostoi występuje około 40 gatunków roślin chronionych w Polsce oraz 40 gatunków uznawanych za rzadkie lokalnie.

SOO Dolina Małej Panwi – PLH160008 (1 139 ha) – obszar rozciągający się wzdłuż doliny Małej Panwi, jednej z najbardziej naturalnych rzek województwa opolskiego. Występuje tu 9 typów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy siedliskowej.

SOO Łęg Zdieszowicki – PLH160011 (620 ha) – obszar obejmujący fragment tarasu zalewowego Odry, porośnięty jesionowo-wiązowym lasem łęgowym. Występuje tu 5 typów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy siedliskowej oraz 7 gatunków zwierząt wymienionych w Załączniku II. Obszar pokrywa się z obszarem chronionego krajobrazu o tej samej nazwie.

Grafika 29 Formy ochrony przyrody na terenie KSSOF.

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.gdos.gov.pl.

Na terenie KSSOF, poza obszarami Natura 2000 oraz obszarami chronionego krajobrazu, występują następujące formy ochrony przyrody:

- Park Krajobrazowy Góra Św. Anny,
- 7 rezerwatów przyrody: Biesiec, Boże Oko, Góra Św. Anny, Grafik, Ligota Dolna, Płużnica, Tęczynów,
- 7 zespołów przyrodniczo-krajobrazowych: Mostki, Piaskowa Góra, Pod Dębami, Szczyпки, Kocia Góra, Pod Dębami, Nad Bziniczką,
- 55 użytków ekologicznych,
- 116 pomników przyrody.

Dane Opolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków wskazują, że na obszarze KSSOF zlokalizowanych jest 21 zabytkowych (przyrodniczych) obiektów nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków. Najwięcej z nich zlokalizowanych jest w gminie Pawłowiczki.

Tabela 76 Obiekty zabytkowe nieruchome wpisane do rejestru zabytków województwa opolskiego.

Gmina	Obiekt
Kędzierzyn-Koźle	Park przyszpitalny przy ul. Judyma w Kędzierzynie-Koźlu
	Park w Sławęcicach
	Planty Miejskie
Cisek	Park w sołectwie Łany
	Park w sołectwie Miejsce Odrzańskie
	Park w sołectwie Steblów
Pawłowiczki	Park dworski w Borzysławicach (Borysławice)
	Park w sołectwie Chrósty
	Park w sołectwie Grudynia Mała
	Park w sołectwie Grudynia Wielka
	Park w sołectwie Jakubowice
	Park krajobrazowy w sołectwie Karchów
	Park w sołectwie Ligota Wielka
	Park w sołectwie Milice
Polska Cerekiew	Park w sołectwie Trawniki
	Park pałacowy w sołectwie Ciężkowice
	Park w Polskiej Cerekwi
Reńska Wieś	Park w sołectwie Zakrzów
	Park w sołectwie Długomiłowice
	Park w sołectwie Komorno
Leśnica	Park w sołectwie Większyce
	Obszar na Górze Św. Anny
Strzelce Opolskie	Park w Błotnicy
	Park w Kalinowicach
	Park w Kalinowie
	Park w Płużnicy Wielkiej
	Park w Strzelcach Opolskich
	Park w Szymiszowie

Źródło: Opolski Wojewódzki Konserwator Zabytków.

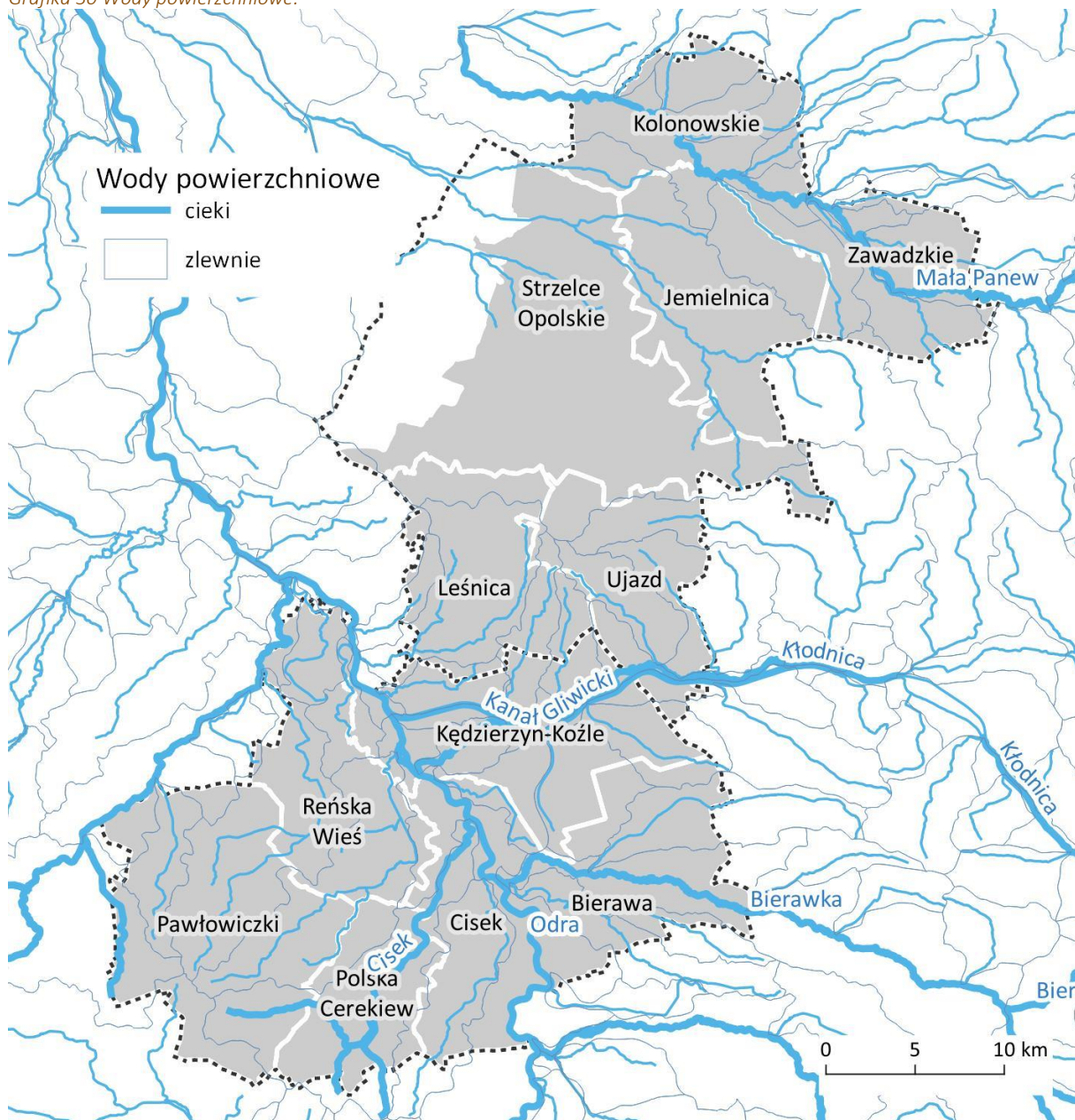
Największa liczba zabytkowych parków powstała w XIX wieku. Obiekty te stanowią element zdefiniowanego produktu turystycznego pod nazwą „dziedzictwo kulturowe wsi opolskiej”. W układach ruralistycznych województwa opolskiego często występują folwarki, zazwyczaj połączone z założeniem pałacowo-parkowym. Ich stylistyka charakteryzowała się dużą zmiennością. Obiekty te nie nawiązywały do pozostałej zabudowy wiejskiej (z wyjątkiem obiektów sakralnych), pełniły głównie rolę dominant.

Rozpatrując możliwość wykorzystania dziedzictwa przyrodniczego dla rozwoju KSSOF można stwierdzić, że obszar dysponuje dużym potencjałem w tym zakresie. Na wyróżnienie zasługują gminy: Leśnica, Jemielnica oraz Zawadzkie, gdzie występuje największa koncentracja obszarów o szczególnych walorach przyrodniczych.

12.2 Wody powierzchniowe i podziemne

Pod względem hydrograficznym Subregion Kędzierzyńsko-Strzelecki należy w całości do zlewni Odry (zlewnia I rzędu). Główną sieć hydrograficzną KSSOF tworzy rzeka Odra oraz jej dopływy: Bierawka, Cisek, Kłodnica i Mała Panew. Sieć uzupełniają: Kanał Gliwicki oraz Kanał Kędzierzyński (łączący Kanał Gliwicki z Zakładami Azotowymi w Kędzierzynie-Koźlu).

Grafika 30 Wody powierzchniowe.

Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://www.kzgw.gov.pl/>.

Do najważniejszych, środowiskowych uwarunkowań rozwojowych województwa opolskiego, które mają bezpośrednie przełożenie również na KSSOF, zaliczyć należy nierównomiernie rozwiniętą sieć hydrograficzną dorzecza Górnej Odry (której zasoby wodne są niższe o ok. 30% od zasobów dorzecza Górnej Wisły), skutkiem czego przepływająca przez region Odra należy do rzek najmniej zasobnych w Środkowej Europie. Dodatkowo niewystarczające zdolności retencyjne, w tym dla potrzeb rolnictwa (obszar funkcjonalny w największym stopniu stanowią użytki rolne oraz leśne), wymagają szeregu działań interwencyjnych, włączając w to zwiększanie retencji naturalnej i sztucznej.

W poniższej tabeli zestawiono wybrane Jednolite Części Wód Powierzchniowych KSSOF. Większość wód jest silnie zmieniona na skutek ich przekształcania przez człowieka, a ich potencjał ekologiczny jest słaby bądź zły. Stan chemiczny wszystkich wód według badań przeprowadzonych w latach 2017-2018 oceniony został jako poniżej dobrego, a ogólny stan JCWP określono jako zły.

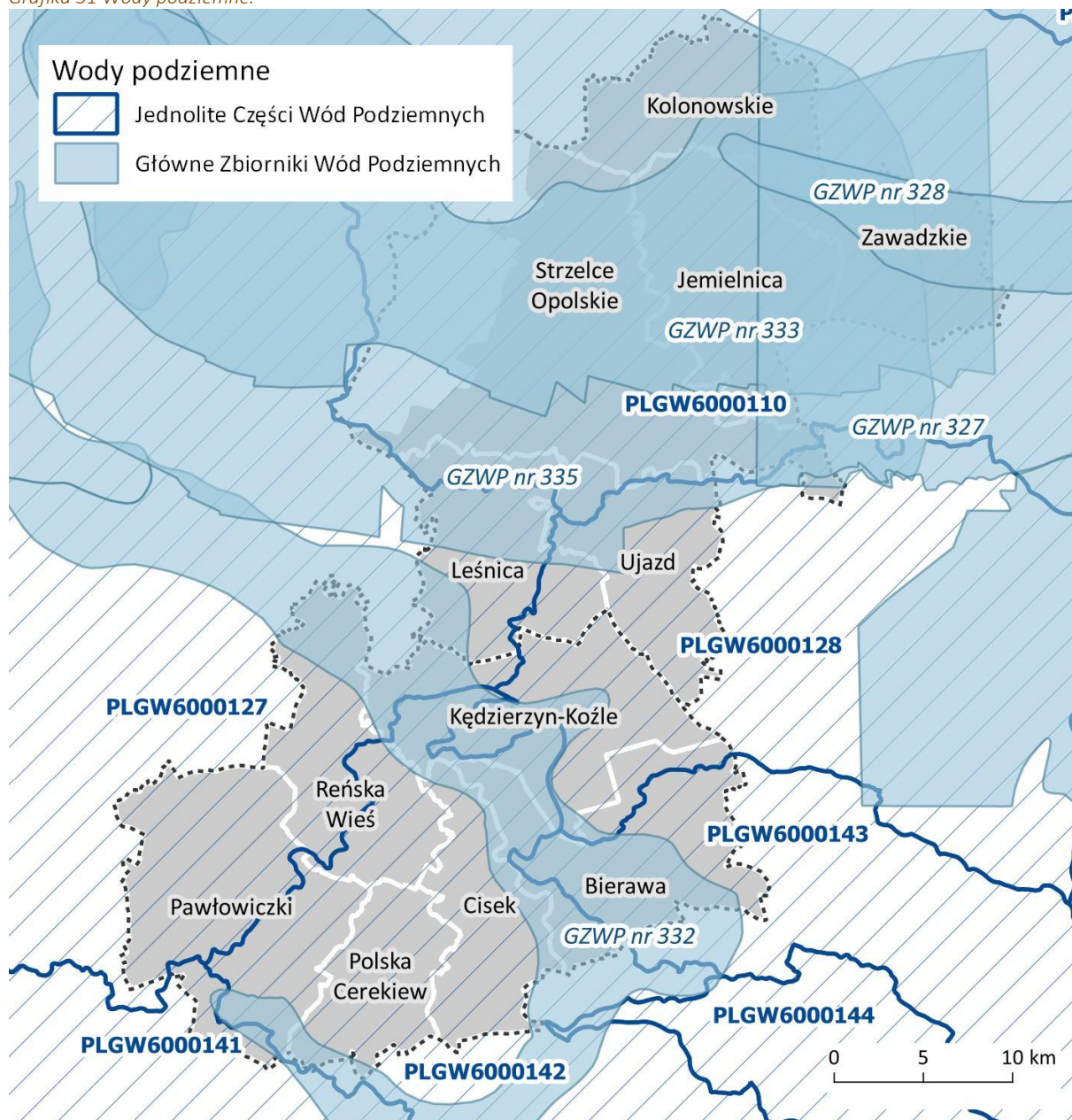
Tabela 77 Ocena stanu wybranych JCWP na terenie KSSOF.

Kod JCWP	Nazwa	Status	Stan / potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Ocena stanu JCWP
PLRW600019117159	Odra od wypływu ze zb. Polder Buków do Kanału Gliwickiego	silnie zmieniona część wód	słaby potencjał	poniżej dobrego	zły stan wód
PLRW60001911759	Odra od Kanału Gliwickiego do Osobłogi	silnie zmieniona część wód	zły potencjał	poniżej dobrego	zły stan wód
PLRW600019118199	Mała Panew od Stoły do Lublinicy	naturalna część wód		poniżej dobrego	zły stan wód
PLRW600019118399	Mała Panew od Lublinicy do zb. Turawa	silnie zmieniona część wód		poniżej dobrego	zły stan wód
PLRW600019115899	Bierawka od Knurówki do ujścia	silnie zmieniona część wód	słaby potencjał	poniżej dobrego	zły stan wód
PLRW600016115949	Cisek	silnie zmieniona część wód	słaby potencjał		zły stan wód
PLRW600019116999	Kłodnica od Dramy do ujścia	silnie zmieniona część wód	zły potencjał	poniżej dobrego	zły stan wód
PLRW600017118889	Jemielnica od źródła do Suchej	silnie zmieniona część wód			zły stan wód

Źródło: Główny Inspektorat Ochrony Środowiska.

Subregion Kędzierzyńsko-Strzelecki leży na jednym z najzasobniejszych w Polsce obszarów wód podziemnych. Na terenie KSSOF występuje 5 Głównych Zbiorników Wód Podziemnych o numerach: 327, 328, 332, 333 i 335. Szacunkowe zasoby dyspozycyjne tych zbiorników wynoszą 50-300 tys. m³/24h. Obszar znajduje się w obrębie Jednolitych Części Wód Podziemnych o numerach: 110, 127, 128, 142 oraz 143.

Grafika 31 Wody podziemne.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Centralnej Bazy Danych Geologicznych.

12.3 Gospodarka wodno-ściekowa

Ważnym elementem wpływającym na stan środowiska naturalnego jest gospodarka wodno-ściekowa. Średnie zużycie wody w KSSOF w 2020 r. wyniosło 57,7 m³ na 1 mieszkańca. Wartość ta odbiega znacząco od średniego zużycia dla województwa opolskiego, które w 2020 r. wyniosło 133,1 m³. W poszczególnych gminach KSSOF zużycie wody waha się od 31,8 m³ (Reńska Wieś) do 163,5 m³ (Kędzierzyn-Koźle).

Na terenie KSSOF działa obecnie 21 oczyszczalni ścieków ogółem i 8 oczyszczalni z podwyższonym usuwaniem biogenów (w gminach: Kędzierzyn-Koźle, Pawłowiczki, Strzelce Opolskie i Zawadzkie).

Z oczyszczalni ścieków w 2020 r. korzystało 87,76% ludności KSSOF, co w skali województwa jest wysokim wynikiem (77,18% korzystających z oczyszczalni ścieków w województwie opolskim). W ostatnich 6 latach udział społeczności KSSOF korzystającej z oczyszczalni ścieków wzrósł o 7%. Największym wzrostem charakteryzują się gminy: Jemielnica, Pawłowiczki i Reńska Wieś.

Tabela 78 Odsetek mieszkańców KSSOF korzystających z oczyszczalni ścieków.

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
POLSKA	71,45%	72,73%	73,48%	73,56%	73,96%	74,47%	74,81%
OPOLSKIE	72,19%	74,50%	76,01%	75,65%	76,00%	76,83%	77,18%
Powiat kędzierzyńsko-kozielski	77,64%	78,42%	81,08%	80,13%	79,69%	79,51%	79,55%
Kędzierzyn-Koźle	88,98%	87,93%	87,52%	87,35%	86,14%	84,21%	83,24%
Bierawa	67,39%	67,25%	77,01%	82,09%	77,44%	82,20%	80,42%
Cisek	7,81%	18,09%	18,43%	19,49%	19,51%	20,90%	24,49%
Pawłowiczki	71,88%	77,34%	77,71%	78,46%	83,08%	87,13%	93,10%
Polska Cerekiew	71,21%	72,18%	72,76%	72,66%	73,78%	74,48%	75,73%
Reńska Wieś	58,71%	63,29%	87,12%	71,33%	75,01%	77,72%	78,76%
Powiat strzelecki	74,01%	81,01%	87,15%	88,10%	86,73%	87,20%	88,84%
Jemielnica	61,62%	76,41%	93,01%	95,11%	96,20%	94,82%	94,98%
Kolonowskie	98,21%	98,57%	98,80%	99,05%	96,81%	96,42%	94,76%
Leśnica	59,15%	62,14%	61,81%	61,71%	61,20%	63,07%	67,77%
Strzelce Opolskie	72,06%	82,70%	90,35%	91,59%	88,92%	89,97%	90,75%
Ujazd	99,62%	99,59%	99,06%	98,52%	97,74%	97,75%	97,79%
Zawadzkie	77,08%	85,68%	86,89%	87,47%	86,65%	86,64%	82,15%
KKSOF	80,53%	84,60%	88,56%	88,38%	87,51%	87,68%	87,76%

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

W ograniczaniu niepokojącego zjawiska, jakim jest nielegalne odprowadzanie ścieków bytowych do rowów melioracyjnych, rzek czy kanałów, pomaga realizacja przedsięwzięć polegających na rozbudowie sieci kanalizacji sanitarnej. Do ważniejszych realizowanych projektów w przedmiotowym zakresie należy wymienić:

- Modernizacja oczyszczalni ścieków, systemu sieci wodno-kanalizacyjnych i budowa suszarni osadów ściekowych w Gminie Strzelce Opolskie (wartość projektu: 95 mln pln),
- Gospodarka wodno-ściekowa w Kędzierzynie-Koźlu (wartość projektu: 25,5 mln pln).

12.4 Gospodarka odpadami

Odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych są realizowane zgodnie z wymogami ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach. W 2014 roku miejskie składowisko odpadów w Kędzierzynie uzyskało status Regionalnej Instalacji Przetwarzania Odpadów Komunalnych, dzięki czemu nie ma już konieczności wywożenia odpadów aż do Kietrza (w którym znajdowała się jedyna instalacja w Regionie Południowo-Wschodnim), co znacznie ogranicza koszty transportu dla firm zajmujących się wywozem śmieci. W obrębie P-W RGOK znajduje się 8 składowisk, z czego 5 z nich znajduje się w obrębie KSSOF.

Na terenie KSSOF od 2008 r. funkcjonuje Związek Międzygminny „Czysty Region” wykonujący zadania publiczne gospodarki odpadami przekazane mu przez gminy. W skład Związku wchodzi 8 gmin KSSOF: Cisek, Kędzierzyn-Koźle, Kolonowskie, Leśnica, Pawłowiczki, Polska Cerekiew, Reńska Wieś oraz Ujazd. Związek obecnie realizuje 5 projektów w ramach RPO Województwa Opolskiego na lata 2014-2020, Oś priorytetowa: V. Ochrona środowiska, dziedzictwa kulturowego i naturalnego, polegających na budowie Punktów Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych m.in. gminach: Leśnica, Pawłowiczki, Polska Cerekiew, Reńska Wieś i Ujazd. Obecnie, do czasu powstania wspomnianych PSZOK, na terenie Związku funkcjonują Mobilne Punkty Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (MPSZOK). Ponadto Związek realizował bądź realizuje projekty:

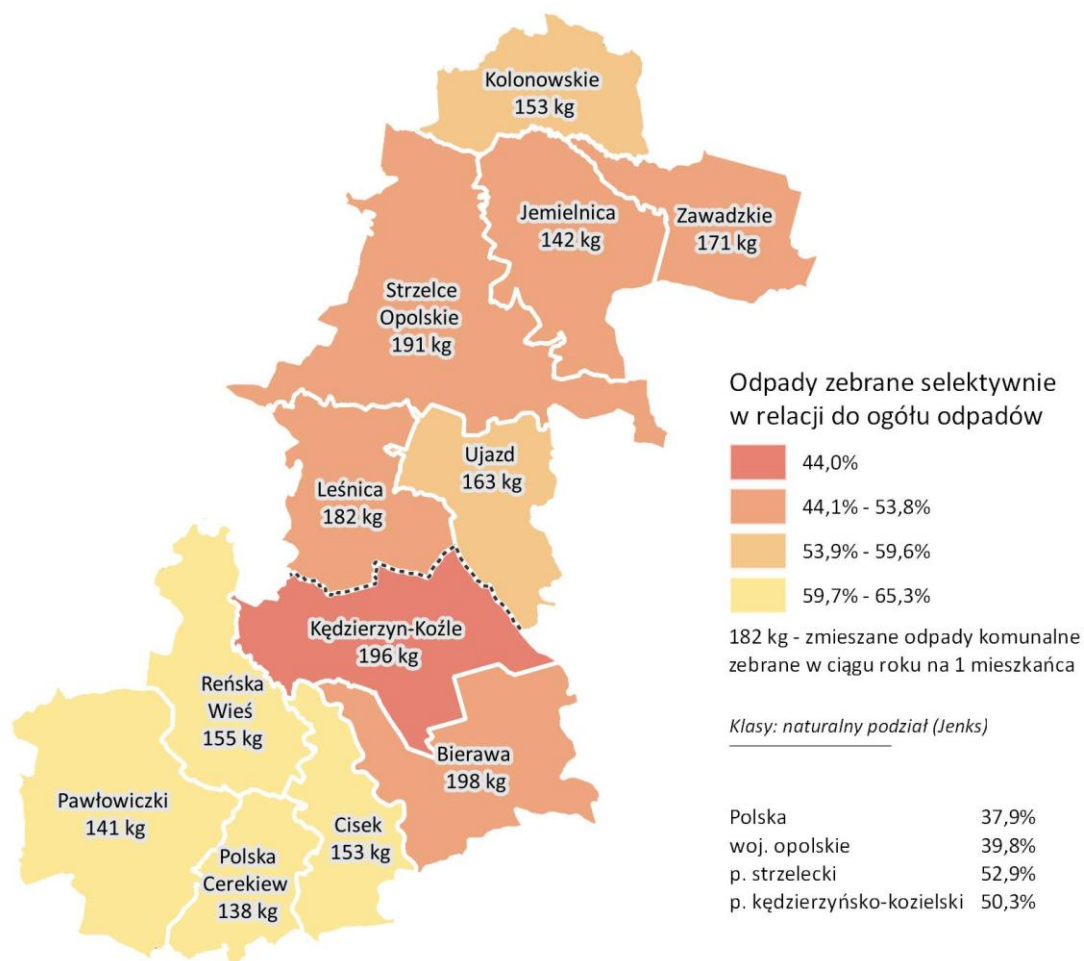
- *Kompleksowa kampania edukacyjno-informacyjna w zakresie gospodarowania odpadami „Odpady jako cenny surowiec”* (kampania skierowana jest do szerokiego i zróżnicowanego grona odbiorców, tj.: osób dorosłych, młodzieży i dzieci, obejmując różnorodne formy przekazu).
- *„Partnerstwo na rzecz ochrony różnorodności biologicznej województwa opolskiego – etap III”* – realizacja w latach 2018 – 2022;
- *„Partnerstwo na rzecz ochrony różnorodności biologicznej województwa opolskiego – etap IV”* – realizacja w latach 2020 – 2022;
- *„MAMY RADY NA ODPADY” - kampania edukacyjna na terenie województwa opolskiego* – realizacja w latach 2021 – 2023.

W kontekście rozwoju nowoczesnej gospodarki odpadami, która ujęta jest w strategii województwa opolskiego „Opolskie 2030” jako jeden z celów polityki przestrzennej ukierunkowanych na OSI Subregion Kędzierzyńsko-Strzelecki, na uwagę zasługuje projekt *„Zintegrowany system informatyczny do zarządzania gospodarką odpadami w Związku Międzygminnym „Czysty Region”*. Jest on realizowany od 2022 r., a jego celem jest pełna cyfryzacja i automatyzacja systemu gospodarowania odpadami prowadzonego przez Związek.

Od 2015 r. gminy Strzelce Opolskie i Jemielnica prowadzą wspólnie stacjonarny Punkt Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych, zlokalizowany na terenie sołectwa Szymiszów. Inwestycja współfinansowana przez NFOŚiGW. W ramach zadania pod nazwą „Budowa Wzorcowego Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w Gminie Strzelce Opolskie” zostało stworzone Centrum Edukacji Ekologicznej, zlokalizowane w Publicznej Szkole Podstawowej w Szymiszowie, składające się z wyposażonej do przeprowadzania prelekcji, sali dydaktycznej oraz ścieżki edukacyjnej. Gmina Zawadzkie planuje utworzenie PSZOK zlokalizowanego na terenie sołectwa Kielcza. Zasady gospodarowania odpadami komunalnymi na terenie gmin członkowskich Związku Międzygminnego „Czysty Region” zostały dostosowane do znowelizowanej ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach.

Według danych GUS w 2020 r. na terenie KSSOF zebrano łącznie 59 589,75 Mg odpadów komunalnych, co w przeliczeniu wynosi 377 kg na 1 mieszkańca rocznie. 88% odpadów pochodzi z gospodarstw domowych. W porównaniu z latami poprzednimi, masa zebranych odpadów zmieszanych rośnie.

Grafika 32 Odpady komunalne zebrane selektywnie i zmieszane w KSSOF w 2020 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

Biorąc pod uwagę odpady zmieszane, na obszarze KSSOF, zebrano łącznie 29 163 tony w 2020 r. Najwięcej zmieszanych odpadów w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2020 r. zebrano w gminie Bierawa – 198 kg/os. Gmina ta jednocześnie oznacza się jedną z najniższych efektywności selekcji odpadów – 51,5% ogółu odpadów komunalnych zebrano w sposób selektywny. Gorzej wypadają jedynie Kędzierzyn-Koźle i Strzelce Opolskie – kolejno 44% oraz 49,2%. Najlepszym udziałem odpadów zebranych selektywnie charakteryzują się gminy: Polska Cerekiew (65,3%), a także Reńska Wieś (63,5%). Analogicznie, w Gminie Polska Cerekiew zbiera się najmniej odpadów zmieszanych w przeliczeniu na 1 mieszkańca – 138 kg rocznie.

Biorąc pod uwagę powyższe dane, szeroko rozumiana gospodarka odpadami jest istotnym elementem łączącym gminy głównie w zakresie potrzeb inwestycyjnych. Restrykcyjne regulacje prawne i uwarunkowania środowiskowe implikują konieczność współdziałania w zakresie skutecznego rozwiązywania problemów, w tym również tych dotyczących obszaru odpadów komunalnych.

12.5 Zanieczyszczenie i ochrona powietrza

W zakresie ochrony środowiska przyrodniczego należy zwrócić uwagę na zagadnienie czystości powietrza, która kształtowana jest przez różnorodne czynniki. Na jakość powietrza KSSOF mają wpływ 3 główne źródła emisji zanieczyszczeń do atmosfery:

- punktowe,
- liniowe,
- powierzchniowe.

Emisja punktowa to emisja pochodząca z emitatorów dużych zakładów energetycznych i przemysłowych. Według danych GUS emisja zanieczyszczeń w 2018 r. z zakładów szczególnie uciążliwych występujących w KSSOF wyniosła odpowiednio: 244 tony zanieczyszczeń pyłowych oraz 1 556 tys. ton zanieczyszczeń gazowych. Najbardziej uciążliwe dla jakości powietrza zakłady znajdują się w Kędzierzynie-Koźlu, gdzie emituje się 70% zanieczyszczeń pyłowych oraz 81% zanieczyszczeń gazowych. Jest to w głównej mierze związane z funkcjonowaniem dużych zakładów (m.in. Grupy Azoty Zakładów Azotowych Kędzierzyn S.A., Elektrowni Blachownia).

Emisja liniowa to kolejny czynnik decydujący o stanie jakości powietrza w KSSOF. Liniowe źródła emisji związane są z komunikacją i transportem. Na emisję liniową składają się:

- emisja spalinowa,
- emisja pozaspalinowa – ze ścierania opon, okładzin hamulcowych, nawierzchni jezdni,
- emisja wtórna – unoszenie pyłu z podłoża.

Wśród większych źródeł komunikacyjnych w granicach obszaru funkcjonalnego znajduje się autostrada A4 oraz drogi rangi krajowej i wojewódzkiej, zaś na mniejszą skalę drogi lokalne. W zakresie emisji ze źródeł liniowych poziom zanieczyszczenia powietrza jest zależny w największym stopniu od natężenia ruchu, udziału różnego rodzaju kategorii pojazdów na poszczególnych trasach komunikacyjnych. Przyczyną nadmiernej emisji zanieczyszczeń ze środków transportu jest również zły stan techniczny dróg i pojazdów oraz nieprawidłowa ich eksploatacja. Zanieczyszczenia pochodzące z ciągów komunikacyjnych są trudne do wyeliminowania, wobec ciągłej rozbudowy dróg i przybywania z roku na rok liczby pojazdów samochodowych. Powierzchniowe źródła emisji obejmują liczne źródła pochodzące z indywidualnych systemów grzewczych małej mocy, tzw. emisja niska. Wprowadzanie pyłów i gazów do powietrza następuje na niewielkiej wysokości, a zanieczyszczenia gromadzą się wokół miejsca powstawania, zwykle na obszarach zwartej zabudowy mieszkaniowej. Zjawisko emisji niskiej wynika ze spalania paliw niskiej jakości, a także z nielegalnego spalania odpadów w paleniskach domowych. Niska emisja uciążliwa jest w sezonie grzewczym, kiedy to w tych częściach obszaru, które pozostają poza zasięgiem sieci ciepłowniczej wzrasta zanieczyszczenie powietrza, co niekorzystnie oddziałuje na stan środowiska naturalnego.

Od 2018 r. w całym kraju działa rządowy program „Czyste Powietrze”. Celem programu jest ograniczenie emisji szkodliwych substancji do atmosfery, które powstają na skutek ogrzewania domów jednorodzinnych z wykorzystaniem przestarzałych źródeł ciepła oraz niskiej jakości paliwa. Program oferuje dofinansowanie wymiany starych i nieefektywnych źródeł ciepła na paliwo stałe na nowoczesne źródła ciepła spełniające najwyższe normy, jak i przeprowadzenie towarzyszących temu prac termomodernizacyjnych budynku.

Dla ograniczenia zanieczyszczenia powietrza podejmowane są także działania gmin zmierzające do podłączania do sieci kolejnych odbiorców, a w części gmin KSSOF stosowane są dopłaty wymiany źródeł ciepła na bardziej ekologiczne lub instalację odnawialnych źródeł energii. Programy ze środków własnych obowiązują obecnie w gminach: Bierawa, Kędzierzyn-Koźle, Kolonowskie, Leśnica, Reńska Wieś, Ujazd, Zawadzkie.

W ramach pozyskanych środków z projektów RPO WO 2014-2020 gminy: Bierawa, Kolonowskie, Strzelce Opolskie i Kędzierzyn-Koźle (Tabela 79) przeprowadzają następujące zadania:

- wymiana indywidualnych źródeł ciepła na bardziej ekologiczne,
- likwidacja indywidualnych źródeł ciepła w celu przyłączenia do sieci ciepłowniczej lub sieci gazowej,
- zakładanie instalacji OZE – kolektory słoneczne, panele fotowoltaiczne oraz pompy ciepła (Strzelce Opolskie, Kędzierzyn-Koźle).

Tabela 79 Projekty realizowane w ramach RPO WO 2014-2020.

Tytuł projektu	Wartość projektu [pln]	Poziom unijnego dofinansowania [%]	Czas realizacji
Poprawa jakości powietrza w Subregionie Kędzierzyńsko-Strzeleckim	37 938 194	69,0	2017-2020
Efektywność energetyczna w budynkach publicznych Subregionu Kędzierzyńsko-Strzeleckiego	32 038 982	77,9	2016-2020
Poprawa jakości powietrza w Subregionie Kędzierzyńsko-Strzeleckim – Etap II	19 010 769	57,6	2017-2019
Przebudowa i rozbudowa osiedlowej sieci ciepłowniczej wraz z przyłączami do budynków na terenie Kędzierzyna-Koźla	15 852 581	57,7	2016-2022
Zatrzymać smog - program ochrony powietrza w gminie Strzelce Opolskie	2 510 200	33,0	2018-2021
Niskoemisyjna gmina - poprawa efektywności energetycznej i ograniczanie niskiej emisji na terenie Gminy Bierawa	1 611 780	34,0	2019-2021
Ograniczenie niskiej emisji na terenie Gminy Kędzierzyn-Koźle	792 689	34,0	2018-2020
Poprawa efektywności energetycznej wraz z termomodernizacją Publicznej Szkoły Podstawowej nr 1 oraz Publicznego Gimnazjum w Kolonowskim	1 363 570	36,6	2018

Źródło: <https://rpo.opolskie.pl/>.

Projekt *Poprawa jakości powietrza w Subregionie Kędzierzyńsko-Strzeleckim* objął zadania, które w kompleksowy sposób wpłyną na zmniejszenie emisji CO₂ i innych uciążliwych zanieczyszczeń. Inicjatywa realizowana jest na obszarze powiatów: kędzierzyńsko-kozielskiego i strzeleckiego oraz 8 gmin: Kędzierzyn-Koźle, Cisek, Reńska Wieś, Polska Cerekiew, Ujazd, Strzelce Opolskie oraz Zawadzkie. Z uwagi na przeprowadzone inwestycje dotyczy ona także gminy Leśnica, nie będącej partnerem projektu. Zaproponowane rozwiązania z zakresu organizacji ruchu mają zachęcać do rezygnacji z indywidualnej komunikacji samochodowej na rzecz transportu publicznego i transportu rowerowego (dł. dróg rowerowych 26,44 km), co, poprzez wyprowadzenie ruchu z centrum, wpłynie na ograniczenie produkcji spalin i poprawę komfortu jazdy. Realizacja inwestycji również w istotnym stopniu wpłynie na ograniczenie hałasu, drgań i zapylenia środowiska. Ponadto, wykonanie nowych konstrukcji nawierzchni jezdni, budowa zatok autobusowych, parkingów „P&R” (2 obiekty, 213 miejsc), „B&R” (2 obiekty, 85 miejsc), przyczyni się do zmniejszenia przedostawania się substancji nieprzyjaznych środowisku do gruntu. Zarówno budowa chodników i ścieżek rowerowych, jak i montaż oświetlenia drogowego ma na celu zwiększenie płynności ruchu oraz poprawę bezpieczeństwa użytkowników drogi, w tym dostępu do bezpiecznych przystanków. Etap II projektu objął stworzenie interaktywnej informacji pasażerskiej, zakup i uruchomienie e-usług oraz zakup 19 nowych niskoemisyjnych autobusów, wspomnianych w rozdziale 3.1.5.

Projekt *Efektywność energetyczna w budynkach publicznych Subregionu Kędzierzyńsko-Strzeleckiego* jest przedsięwzięciem partnerskim realizowanym przez 12 jednostek samorządu terytorialnego i ma charakter zintegrowany. Obejmuje głęboką termomodernizację 15 budynków użyteczności publicznej usytuowanych na obszarze KSSOF, zestawionych w poniższej tabeli.

Tabela 80 Zadania w ramach projektu „Efektywność energetyczna w budynkach publicznych Subregionu Kędzierzyńsko-Strzeleckiego”.

Jednostka	Zadanie
Kędzierzyn-Koźle	Termomodernizacja Szkoły Podstawowej nr 19 w Kędzierzynie-Koźlu
	Termomodernizacja Szkoły Podstawowej nr 12 w Kędzierzynie-Koźlu
Cisek	Termomodernizacja z wymianą źródła ciepła w budynku Poczta-Policja w Cisku
Ujazd	Głęboka kompleksowa modernizacja energetyczna Publicznej Szkoły Podstawowej w Sieronowicach wraz z wymianą wyposażenia na energooszczędne
Strzelce Opolskie	Termomodernizacja budynku Przedszkola Publicznego nr 4 w Strzelcach Opolskich
	Termomodernizacja budynku Przedszkola Publicznego nr 8 w Strzelcach Opolskich
	Termomodernizacja budynku Przedszkola Publicznego nr 9 w Strzelcach Opolskich
Reńska Wieś	Termomodernizacja Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Reńskiej Wsi
Zawadzkie	Termomodernizacja hali sportowej w Zawadzkim - zwiększenie efektywności energetycznej
Bierawa	Wymiana źródeł ciepła (pompy ciepła) oraz stolarki okiennej w Zespole Szkół Dwujęzycznych w Solarni
Jemielnica	Termomodernizacja i przebudowa świetlicy wiejskiej z zapleczem LZS w Piotrówie wraz z wymianą źródła ciepła (pompa ciepła) oraz wymianą dachu
Pawłowiczki	Termomodernizacja budynku Domu Kultury w Trawniskach

Jednostka	Zadanie
Leśnica	Termomodernizacja i wymiana źródła ciepła w budynku Przedszkola w Raszowej
powiat strzelecki	Termomodernizacja budynku filii DPS Strzelce Opolskie w Szymiszowie wraz z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii
powiat kędzierzyńsko-strzelecki	Poprawa efektywności energetycznej Zespołu Szkół Technicznych i Ogólnokształcących w wyniku: docieplenia dachów, ocieplenia ścian budynku, modernizacji zewnętrznej sieci ciepłej

Źródło: <http://www.subregionkk.pl/>

Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Opolu corocznie wykonuje *Roczną ocenę jakości powietrza w województwie opolskim*. Na terenie województwa wydzielono 2 strefy, dla których dokonuje się oceny jakości powietrza (miasto Opole oraz strefa opolska). Subregion Kędzierzyńsko-Strzelecki przynależy do strefy opolskiej (kod PL1602) – obszaru województwa obejmujący wszystkie gminy i powiaty poza miastem Opole.

W ocenie strefy opolskiej za rok 2020 pod kątem ochrony roślin stwierdzono brak przekroczeń wartości dopuszczalnych dla tlenków azotu i dwutlenku siarki oraz poziomu docelowego dla ozonu (klasa A) a także stwierdzono niedotrzymanie poziomu celu długoterminowego dla ozonu (klasa D2).

Wyniki klasyfikacji strefy opolskiej ze względu na ochronę zdrowia w 2019 roku przedstawiono poniżej:

- **Klasa A** (nie przekraczający poziomu dopuszczalnego) – dla substancji: dwutlenku azotu, dwutlenku siarki, benzenu, ołowiu, tlenku węgla, arsenu, kadmu, niklu, pyłu zawieszonego PM_{2,5}, ozonu;
- **Klasa C** (powyżej poziomu dopuszczalnego) – powyżej poziomu dopuszczalnego dla pyłu zawieszonego PM₁₀ oraz benzo(a)pirenu w pyłe PM₁₀;
- **Klasa D2** – ze względu na przekraczanie poziomu celu długoterminowego dla ozonu.

W przeciwieństwie do roku 2018, w roku 2020 r. nie stwierdzono przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM_{2,5}.

13. Analiza otoczenia społeczno-gospodarczego

13.1 Uwarunkowania ogólne

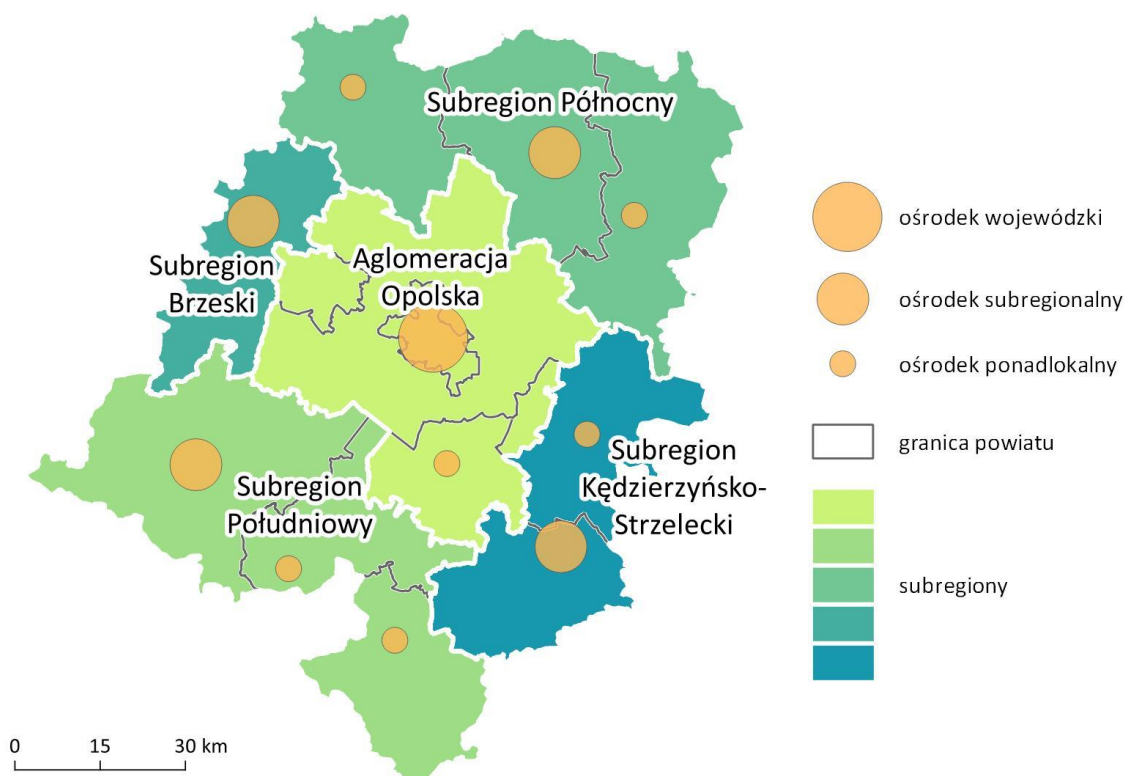
W strukturze przestrzennej województwa opolskiego subregion znajduje się w tzw. strefie centralnej, na wschód od Aglomeracji Opolskiej – głównej struktury rozwojowej regionu.

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego definiuje w obrębie KSSOF:

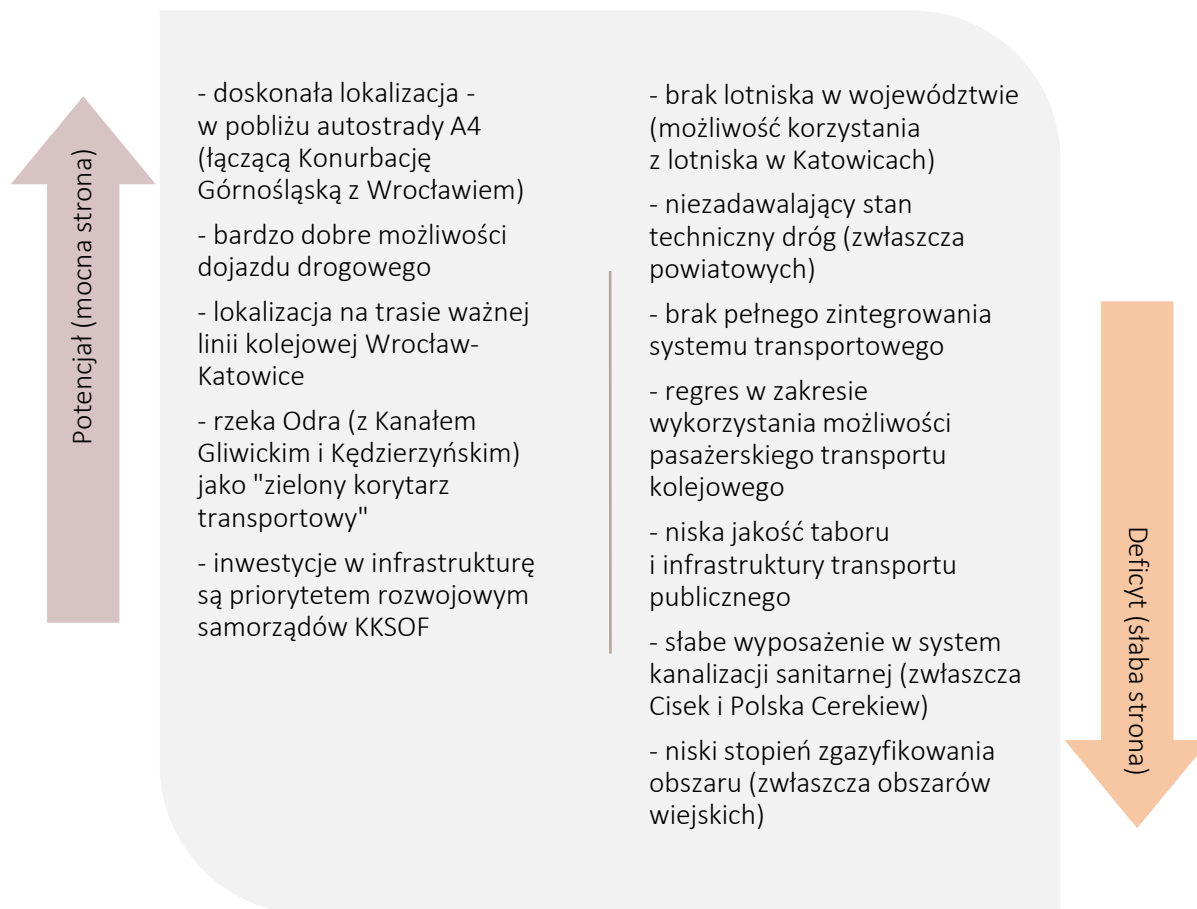
- miasto Kędzierzyn-Koźle jako ośrodek subregionalny,
- miasto Strzelce Opolskie jako ośrodek ponadlokalny.

Kędzierzyn-Koźle został wskazany jako rdzeń miejskiego obszaru funkcjonalnego, którego strefę zewnętrzną tworzą przyległe gminy: Bierawa, Cisek, Reńska Wieś, Leśnica oraz Ujazd. Granice MOF nie są tożsame z granicami KSSOF, w którego skład dodatkowo wchodzi gminy: Strzelce Opolskie, Kolonowskie, Jemielnica, Pawłowiczki, Polska Cerekiew i Zawadzkie. Cechą charakterystyczną subregionu jest występowanie 2 centrów wzrostu, opartych na dwóch największych ośrodkach miejskich, tj. Kędzierzynie-Koźlu oraz Strzelcach Opolskich.

Grafika 33 Struktura funkcjonalno-przestrzenna województwa opolskiego.

Źródło: opracowanie własne.

13.2 Otoczenie społeczne

13.3 Otoczenie gospodarcze

14. Analiza SWOT

rozdział	Mocne strony	Słabe strony	Szanse	Zagrożenia
demografia	wysoki wskaźnik gęstości zaludnienia, wyższy niż dla województwa opolskiego i wartości ogólnopolskiej	systematyczny spadek liczby ludności KSSOF	niższe wydatki na politykę senioralną niż w województwie dzięki wolnemu przyrostowi osób w wieku poprodukcyjnym	postępujące wyludnianie się obszaru może prowadzić do obniżenia atrakcyjności osiedleńczej
		ujemny przyrost naturalny, niekorzystny na tle kraju oraz województwa opolskiego		niższe wpływy podatkowe z powodu wyludniania się obszaru oraz trudności finansowe poszczególnych gmin tworzących KSSOF
	relatywnie niski przyrost ludności w wieku poprodukcyjnym w stosunku do sytuacji panującej w województwie oraz kraju	zmieniająca się na niekorzyść struktura wiekowa - stały wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym, przy jednoczesnym spadku liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym i przedprodukcyjnym	ujemne saldo migracji na pobyt stały (niewystarczająca atrakcyjność osiedleńcza)	
			Tendencje osiedleńcze skupiające się na poszukiwaniu miejsca zamieszkania w mniejszych miejscowościach i na obszarach wiejskich	

rozdział	Mocne strony	Słabe strony	Szanse	Zagrożenia
		prognozy demograficzne wskazujące na stały spadek liczby osób zamieszkujących obszar	Duża ilość nowopowstających miejsc pracy, zachęcająca do osiedlania się	postępujące starzenie się społeczności może prowadzić do konieczności ponoszenia wyższych kosztów w zakresie świadczenia usług opiekuńczych
infrastruktura komunikacyjna i techniczna	doskonałe położenie KSSOF w przestrzeni komunikacyjnej w skali krajowej i europejskiej	brak lotniska w województwie	rozwój funkcji gospodarczych i turystycznych	ze względu na brak dostępu do sieci gazowej użytkowanie innych, mniej ekologicznych paliw kopalnych
	obecność ważnego węzła kolejowego o dużym znaczeniu w ruchu pasażerskim i towarowym	brak pełnego zintegrowania systemu transportowego		
	duże możliwości rozwoju transportu wodnego (zielony korytarz transportowy)	nierentowny międzygminny transport publiczny		postępująca degradacja środowiska naturalnego
	inwestycje w infrastrukturę komunikacyjną (budowa obwodnicy Kędzierzyna-Koźla, zakup niskoemisyjnych autobusów komunikacji międzymiastowej)	duża dysproporcja w zakresie dostępności sieci gazowej, brak sieci na terenach wiejskich		

rozdział	Mocne strony	Słabe strony	Szanse	Zagrożenia
	wysoki wskaźnik dróg gminnych i powiatowych o twardej nawierzchni	słabe wyposażenie mieszkań w instalacje sanitarne (Cisek, Pawłowiczki i Polska Cerekiew)	wysoka atrakcyjność gospodarcza ze względu na położenie KSSOF oraz jego skomunikowanie – w szczególności drogowe i kolejowe	nierównomierny rozwój poszczególnych elementów systemu transportowego
	bardzo wysoki wskaźnik dostępu ludności do sieci wodociągowej			
	intensywny rozwój sieci kanalizacyjnej oraz dobry poziom skanalizowania gmin KSSOF	brak obwodnicy Strzelec Opolskich		brak stabilności na rynku przewoźników w transporcie publicznym w powiecie K-K
	przejęcie organizacji transportu publicznego przez samorządy powiatu strzeleckiego poprzez Związek Jedź z Nami			
infrastruktura mieszkaniowa	dynamiczny wzrost liczby mieszkań socjalnych	deficyt mieszkań (wskaźnik liczby mieszkań przypadających na 1 000 mieszkańców niższy od średniej krajowej)	kreowanie polityki mieszkaniowej KSSOF przez lokalne samorządy	wyludnianie się obszaru KSSOF ze względu na brak dostępnych mieszkań

rozdział	Mocne strony	Słabe strony	Szanse	Zagrożenia
	nieznaczny wzrost od 2018 r. liczby nowych mieszkań oddawanych do użytkowania	niska dynamika wzrostu zasobów mieszkaniowych	zabezpieczenie potrzeb mieszkaniowych osób w trudnej sytuacji życiowej	migracje zewnętrzne, w szczególności osób w wieku produkcyjnym
	stopniowy wzrost wskaźnika liczby mieszkań przypadających na 1 tys. mieszkańców			
potencjał gospodarczy i rynek pracy	niższy wskaźnik liczby osób bezrobotnych na 1000 mieszkańców niż w Polsce i województwie opolskim	przyrost liczby osób długotrwale bezrobotnych w powiecie strzeleckim	zaspokojenie potrzeb chłonnego rynku pracy	wzrastające wydatki pomocy społecznej
	wyższe, przeciętne, miesięczne wynagrodzenie brutto w powiecie kędzierzyńsko-kozielskim niż w Polsce i województwie opolskim	wyższe przeciętne wynagrodzenie mężczyzn niż kobiet	rozwijanie kapitału ludzkiego	umacnianie nierówności

rozdział	Mocne strony	Słabe strony	Szanse	Zagrożenia
	wzrastająca liczba obcokrajowców na rynku pracy	niska liczba kursów zawodowych z zakresu nowych technologii i innowacyjności	rozwijanie potencjału społeczno-gospodarczego KSSOF	stagnacja i brak innowacji w gospodarce
	dostępność specjalistycznych kursów zawodowych dla osób pozostających bez zatrudnienia	stosunkowo wysoka liczba pracowników dojeżdżająca do pracy poza obszar KSSOF	promocja regionu jako atrakcyjnego gospodarczo	brak pracowników na lokalnym rynku pracy
	duża ilość atrakcyjnych terenów inwestycyjnych			
edukacja	wzrost liczby uczniów w szkolnictwie podstawowym	częste zmiany dotyczące organizacji systemu oświaty	wysoka dostępność szkolnictwa podstawowego i możliwość ograniczenia konieczności dowożenia uczniów	zniechęcenie do podnoszenia kwalifikacji przez osoby młode

rozdział	Mocne strony	Słabe strony	Szanse	Zagrożenia
	stosunkowo dobrze zabezpieczone potrzeby edukacyjne uczniów ze specjalnymi potrzebami	stosunkowo niska liczba szkół prowadzonych przez organizacje społeczne i pozarządowe	silniejszy udział osób z niepełnosprawnościami w rynku pracy	brak możliwości podnoszenia kwalifikacji zawodowych
	bogata oferta kształcenia w szkołach branżowych w zakresie różnorodności zawodów	spadek liczby uczniów w szkołach zawodowych i branżowych	świadczenie zróżnicowanych usług rzemieślniczych wysokiej jakości	zagrożenie nauczycieli bezrobociem i konieczność przebranżowienia
		spadająca liczba szkół ogólnokształcących		
		niska liczba szkół technicznych (techników)		
kultura	niższa niż w Polsce liczba ludności przypadająca na 1 placówkę biblioteczną	brak strategicznego podejścia do organizacji i promocji wydarzeń kulturalnych na obszarze KSSOF		niska atrakcyjność turystyczna

rozdział	Mocne strony	Słabe strony	Szanse	Zagrożenia
			wzmocnienie i promocja obszaru poprzez organizację wielu wydarzeń kulturalnych, przekładająca się na wzrost zainteresowania kulturą i dziedzictwem kulturowym wśród turystów.	pandemia zakaźnej choroby COVID-19 utrudniająca funkcjonowanie sektora kultury
		niska liczba kin i muzeów w szczególności w miastach powiatowych KSSOF	możliwość zwiększenia funkcjonalności bibliotek o działania upowszechniające kulturę	rozdrobienie działań w obszarze kultury i zanik tożsamości lokalnych
	znacny wzrost liczby kół i klubów zainteresowań, w szczególności w Kędzierzynie-Koźlu	niższa niż przeciętna w województwie i w Polsce liczba dostępnych pozycji bibliotecznych na 1000 mieszkańców		trudności z pozyskaniem funduszy na ochronę dziedzictwa kulturowego

rozdział	Mocne strony	Słabe strony	Szanse	Zagrożenia
turystyka	centrum Pielgrzymkowo-Rekreacyjno Turystyczne Góra Św. Anny jako czołowy produkt turystyczny w skali województwa i kraju	niedoinwestowanie obiektów infrastruktury okołoturystycznej Góry Św. Anny do potrzeby narastającego ruchu turystycznego	rozwój turystyki pątniczej, rowerowej i kajakowej w skali kraju	trudności z pozyskaniem funduszy na ochronę dziedzictwa kulturowego
	duży potencjał rzeki Odry, Małej Panwi i Kanału Gliwickiego w kształtowaniu oferty rekreacyjnej dla turystów	niskie wykorzystanie turystyczne rzeki Odry		pandemia zakaźnej choroby COVID-19 utrudniająca funkcjonowanie sektora turystycznego
	duża dynamika rozwoju sieci dróg rowerowych	spadek liczby oferowanych miejsc noclegowych na obszarze KSSOF		
	potencjał turystyki rowerowej (Odrzańska Trasa Rowerowa)	Malejące zainteresowanie regionem turystów zagranicznych		obniżenie atrakcyjności gospodarczej

rozdział	Mocne strony	Słabe strony	Szanse	Zagrożenia
		słabo rozwinięta baza hotelowa wysokiej kategorii		
organizacje społeczeństwa obywatelskiego	wzrastająca liczba organizacji pozarządowych	niższa niż w Polsce i województwie liczba organizacji pozarządowych przypadających na 1000 mieszkańców	rozwój sektora obywatelskiego	spadek zainteresowania tworzeniem nowych organizacji pozarządowych - wykluczenie obszarów wiejskich
	funkcjonujące na terenie KSSOF podmioty ekonomii społecznej – spółdzielnie socjalne	niska liczba organizacji III sektora	skuteczniejsze zaspokajanie potrzeb społeczności lokalnej	nierównomierny rozwój sektora NGO.
			stworzenie możliwości osobom wykluczonym funkcjonowania na rynku pracy	możliwy wzrost liczba osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w kontekście zmian koniunktury rynkowej i ogólnej kondycji finansowej kraju
		wysokie zagrożenie nowotworami skóry		wzrost zachorowalności na choroby cywilizacyjne

rozdział	Mocne strony	Słabe strony	Szanse	Zagrożenia
zdrowie, opieka i pomoc społeczna	spadająca liczba beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej	1 miejsce w kraju pod względem grupy przyczyn zgonów choroby krwi i układu odpornościowego	zmniejszenie zagrożenia wykluczeniem społecznym.	
	wysoka liczba placówek stacjonarnej pomocy społecznej	niższa liczba lekarzy niż średnia ogólnopolska	wzrost długości życia	ze względu na braki w podstawowej opiece zdrowotnej zwieszenie się kosztów leczenia w przyszłości
	wzrastająca liczba miejsc w placówkach pomocy społecznej	niska liczba przychodni prowadzonych przez samorząd	Przyspieszenie akcji szczepień na COVID-19	pandemia zakaźnej choroby COVID-19 powodująca utrudnienia w dostępie do służby zdrowia
		niski odsetek osób zaszczepionych na COVID-19		
bezpieczeństwo	malejąca przestępczość w KSSOF	brak trendu spadkowego w liczbie przestępstw drogowych	wzrost atrakcyjności osiedleńczej	wzrost liczby wypadków drogowych
	niższy stopień przestępczości niż w województwie	bardzo wysoka śmiertelność w wypadkach drogowych, a także duża liczba rannych		niskie bezpieczeństwo w ruchu drogowym

rozdział	Mocne strony	Słabe strony	Szanse	Zagrożenia
	wskaźnik liczby pożarów i miejscowych zagrożeń niższy niż w województwie	problem wypalania traw i nieużytków rolnych		ograniczenie możliwości komunikacyjnych
		wysokie zagrożenie powodziowe (Q=10%) oraz chemiczne		degradacja infrastruktury drogowej
zasoby przyrodnicze i ochrona środowiska	bogate zasoby przyrodnicze, w postaci różnorodnych form ochrony przyrody	silnie zmienione wody powierzchniowe o złej jakości	rozwój technologii proekologicznych	wzrost zachorowań na choroby nowotworowe – przede wszystkim układu oddechowego
	duże możliwości rozbudowy infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej na bazie zasobów środowiska przyrodniczego	wzrost ilości zebranych odpadów zmieszanych przypadającej na 1 mieszkańca		postępująca degradacja środowiska naturalnego i zasobów naturalnych
	bogate zasoby wód podziemnych w regionie		rozwój instalacji do produkcji energii ze źródeł odnawialnych	Zmniejszające się zasoby wody pitnej (postępująca susza obszarowa)

rozdział	Mocne strony	Słabe strony	Szanse	Zagrożenia
	wyższy od wartości dla województwa opolskiego wskaźnik ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków	zanieczyszczenie powietrza przez źródła przemysłowe (zwłaszcza w powiecie kędzierzyńsko-kozielskim) i transport drogowy		
	lokalizacja RIPOK na terenie KSSOF			spadek atrakcyjności turystycznej
	budowa w większości gmin Punktów Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych oraz prowadzona kampania edukacyjna o gospodarowaniu odpadami	przekroczenia poziomów dopuszczalnych dla pyłu zawieszonego PM10 oraz benzo(a)pirenu w pyłe PM10	rozwój funkcji turystycznych KSSOF	znaczný wzrost kosztów gospodarowania odpadami

Spis tabel, wykresów i grafik

Tabela 1 Kierunki wykorzystania powierzchni miast (2014 r.)..... 8

Tabela 2 Indeksy łańcuchowe wyznaczone dla liczby urodzeń w gminach KSSOF (2014-2020)..... 19

Tabela 3 Indeksy jednopodstawowe wyznaczone dla liczby urodzeń w gminach KSSOF (2014-2020). 19

Tabela 4 Indeksy jednopodstawowe wyznaczone dla liczby zgonów [%] w gminach KSSOF (2014-2020). 20

Tabela 5 Indeksy jednopodstawowe wyznaczone dla liczby zgonów w gminach KSSOF (2014-2020). 21

Tabela 6 Struktura przyczyn zgonów w powiatach KSSOF w 2019 r..... 22

Tabela 7 Prognoza przyrostu/ubytku ludności w gminach KSSOF w latach 2017-2030..... 27

Tabela 8 Linie kolejowe przebiegające przez KSSOF. 33

Tabela 9 Wyposażenie mieszkań w instalacje techniczne w KSSOF w 2019 r. 41

Tabela 10 Zasoby mieszkaniowe gmin KSSOF w latach 2014 i 2019. 43

Tabela 11 Wskaźniki zasobów mieszkaniowych dla gmin KSSOF w 2019 r. 45

Tabela 12 Powierzchnia oddawanych mieszkań na terenie KSSOF w latach 2018-2020..... 45

Tabela 13 Wydane pozwolenia na budowę budynków jednorodzinnych w latach 2018-2020. 47

Tabela 14 Przeciętne zatrudnienie wg. sekcji PKD w woj. opolskim w 2019 r. 49

Tabela 15 Pracujący wg wybranych sekcji PKD w woj. opolskim 2019 r. 49

Tabela 16 Osoby długotrwale bezrobotne zarejestrowane w powiatowych urzędach pracy 2019-2021. 52

Tabela 17 Odsetek podmiotów gospodarczych zarejestrowanych na terenie KSSOF, w woj. opolskim i w Polsce wg profilu/branży. 52

Tabela 18 Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców w 2020 roku..... 53

Tabela 19 Liczba podmiotów gospodarczych wg sekcji PKD 2007 na 1000 mieszkańców KSSOF za 2020 r. 55

Tabela 20 Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w powiatach. 56

Tabela 21 Dynamika przeciętnych wynagrodzeń brutto według sekcji PKD..... 57

Tabela 22 Specyfika średniego wynagrodzenia brutto w województwie opolskim w 2016 r..... 58

Tabela 23 Wynagrodzenia w sekcjach PKD w powiatach KSSOF w 2018 roku. 59

Tabela 24 Liczba wydanych oświadczeń o zamiarze powierzenia pracy cudzoziemcowi. 60

Tabela 25 Struktura gospodarcza KSSOF według liczby osób zatrudnionych w MŚP - porównanie 2018-2020 r..... 60

Tabela 26 Liczba MŚP na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym w 2020 r. 62

Tabela 27 Prognozowane zawody deficytowe w powiatach w 2021 roku. 66

Tabela 28 Zestawienie kursów i szkoleń prowadzonych przez PUP z terenu KSSOF w 2019 r i 2020 r..... 67

Tabela 29 Liczba szkół podstawowych wg gestora w gminach KSSOF w 2019 r. 70

Tabela 30 Liczba liceów ogólnokształcących na obszarze KSSOF w latach 2014-2019..... 72

Tabela 31 Przeciętna liczba uczniów w liceach ogólnokształcących wszystkich typów. 72

Tabela 32 Specyfika wskazanych szkół..... 73

Tabela 33 Oferta szkół branżowych I stopnia z terenu KSSOF. 75

Tabela 34 Uczniowie w szkołach branżowych I stopnia według podgrup kierunków kształcenia (ISCED-F – 2013) w 2018 r. 75

Tabela 35 Szkoły ponadgimnazjalne i ponadpodstawowe na terenie KSSOF – oferta edukacyjna 2020. 76

Tabela 36 Liczba szkół policealnych na terenie KSSOF w latach 2014-2019. 80

Tabela 37 Struktura studiujących w Polsce z podziałem na województwa w 2019 r..... 82

Tabela 38 Instytucje kultury na terenie KSSOF, stan na 2020 r..... 83

Tabela 39 Liczba imprez kulturalnych i uczestnictwo w nich na terenie KSSOF - porównanie 2018 - 2020r..... 86

Tabela 40 Liczba kół zainteresowań i ich członków w gminach KSSOF - porównanie 2018 i 2020r..... 86

Tabela 41 Wskaźnik czytelnictwa (czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności w gminach KSSOF - porównanie 2018-2020r..... 87

Tabela 42 Obiekty sportowe na terenie KSSOF w 2018 r. 88

Tabela 43 Obiekty sportowe dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych. 90

Tabela 44 Stopień wykorzystania miejsc noclegowych]w powiatach kędzierzyńsko-kozielskim i strzeleckim w latach 2014-2020. 93

Tabela 45 Ścieżki rowerowe w gminach KSSOF w 2019 r. 96

Tabela 46 Liczba stowarzyszeń, fundacji i organizacji społecznych w gminach KSSOF w latach 2014-2020. 99

Tabela 47 Liczba fundacji stowarzyszeń i organizacji społecznych na 1 000 mieszkańców 2014-2020. 100

Tabela 48 Przedsiębiorstwa Społeczne (PS) wpisane na listę ministerstwa, stan na czerwiec 2021 roku..... 102

Tabela 49 Chorobowość szpitalna w 2016 r. na terenie powiatów KSSOF..... 103

Tabela 50 Rzeczywisty współczynnik umieralności w 2016 roku na terenie powiatów KSSOF. 104

Tabela 51 Liczba zgonów na 100 tys. ludności wg grup wiekowych w podziale na województwa. 105

Tabela 52 Leczeni na oddziałach szpitalnych w województwie opolskim w 2018 roku 106

Tabela 53 Osoby niepełnosprawne według kategorii niepełnosprawności. 107

Tabela 54 Liczba łóżek szpitalnych na 10 000 mieszkańców – porównanie w województwach. 108

Tabela 55 Liczba placówek szpitalnych w województwie opolskim w latach 2018-2019 r..... 108

Tabela 56 Liczba porad lekarskich w latach 2018-2020. 109

Tabela 57 Liczba lekarzy na 10 000 ludności w 2019 roku. 109

Tabela 58 Liczba lekarzy i liczba lekarzy specjalistów w województwie opolskim..... 110

Tabela 59 Liczba łóżek w szpitalach KSSOF w latach 2014-2019..... 110

Tabela 60 Oddziały, poradnie i pracownie Samodzielnego Publicznego Zespołu Opieki Zdrowotnej w Kędzierzynie-Koźlu. 110

Tabela 61 Oddziały, poradnie i pracownie Szpitala Powiatowego im. Prałata J. Głowatzkiego w Strzelcach Opolskich. 111

Tabela 62 Podstawowa opieka zdrowotna oraz poradnie specjalistyczne na terenie KSSOF. 112

Tabela 63 Przyczyny przyznania pomocy społecznej na terenie powiatów KSSOF w 2019 roku. 113

Tabela 64 Liczba rodzin otrzymujących zasiłki rodzinne na dzieci w latach 2014-2020..... 113

Tabela 65 Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 1 000 mieszkańców. 114

Tabela 66 Liczba żłobków i klubów dziecięcych na terenie KSSOF..... 115

Tabela 67 Liczba placówek oraz dzieci przypadających na jeden oddział przedszkolny. 117

Tabela 68 Odsetek dzieci w wieku 3-6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym – wskaźniki. 118

Tabela 69 Placówki stacjonarnej pomocy społecznej oraz domy pomocy społecznej. 119

Tabela 70 Liczba miejsc dostępnych w placówkach pomocy społecznej..... 120

Tabela 71 Schorzenia mieszkańców stacjonarnych placówek pomocy społecznej w 2020 roku..... 120

Tabela 72 Pozarządowe organizacje pomocowe na terenie powiatów..... 121

Tabela 73 Przestępstwa stwierdzone przez policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych w 2020 r. 125

Tabela 74 Wskaźniki dotyczące zdarzeń drogowych w 2019 r. 127

Tabela 75 Powierzchnia form ochrony przyrody w poszczególnych gminach KSSOF w 2020 r. 134

Tabela 76 Obiekty zabytkowe nieruchomości wpisane do rejestru zabytków województwa opolskiego. 138

Tabela 77 Ocena stanu wybranych JCWP na terenie KSSOF..... 140

Tabela 78 Odsetek mieszkańców KSSOF korzystających z oczyszczalni ścieków. 142

Tabela 79 Projekty realizowane w ramach RPO WO 2014-2020. 147

Tabela 80 Zadania w ramach projektu „Efektywność energetyczna w budynkach publicznych Subregionu Kędzierzyńsko-Strzeleckiego”. 148

Wykres 1 Piramida płci i wieku populacji KSSOF w 2020 r.....	13
Wykres 2 Przyrosty i ubytki ludności w ekonomicznych grupach wieku w latach 2014-2020.....	17
Wykres 3 Ruchy migracyjne na terenie KSSOF w 2020 r.....	26
Wykres 4 Mieszkania wyposażone w instalacje w 2019 r. – w % ogółu mieszkań KSSOF.....	41
Wykres 5 Mieszkania oddane do użytkowania w latach 2014-2020 na terenie KSSOF.....	46
Wykres 6 Liczba mikroprzedsiębiorstw funkcjonujących na obszarze KSSOF w latach 2014-2020.....	61
Wykres 7 Liczba małych przedsiębiorstw funkcjonujących na terenie KSSOF w latach 2014-2020.....	61
Wykres 8 Liczba średnich przedsiębiorstw na terenie KSSOF w latach 2014-2020.....	62
Wykres 9 Zmiany w liczbie szkół podstawowych w latach 2014-2019 (KSSOF na tle województwa opolskiego).....	69
Wykres 10 Zmiany liczby uczniów szkół podstawowych w latach 2014-2019 (KSSOF na tle województwa opolskiego).....	70
Wykres 11 Zmiany liczby liceów ogólnokształcących w latach 2014-2019 (KSSOF na tle województwa opolskiego).....	71
Wykres 12 Uczniowie, w technikach dla młodzieży (bez specjalnych) w KSSOF (2014-2019).....	73
Wykres 13 Miejsca noclegowe w obiektach turystycznych powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego i strzeleckiego w latach 2014-2020.....	91
Wykres 14 Udzielone noclegi w powiatach kędzierzyńsko-kozielskim i strzeleckim w latach 2014-2020.....	93
Wykres 15 Turyści korzystający z noclegów w powiatach kędzierzyńsko-kozielskim i strzeleckim w latach 2014-2020.....	93
Wykres 16 Liczba organizacji pozarządowych na terenie KSSOF.....	99
Wykres 17 Liczba organizacji na 1 000 mieszkańców – porównanie.....	102
Wykres 18 Struktura zgonów w województwie opolskim w latach 2014-2016.....	105
Wykres 19 Struktura osób niepełnosprawnych.....	106
Wykres 20 Dzieci w żłobkach i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do lat 3.....	116
Wykres 21 Miejsca w żłobkach i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do lat 3.....	116
Wykres 22 Średnia tygodniowa liczba zakażeń COVID-19.....	122
Wykres 23 Średnia tygodniowa liczba zgonów na COVID-19.....	123
Wykres 24 Liczba przestępstw w powiatach strzeleckim i kędzierzyńsko-kozielskim ogółem w latach 2014-2020.....	126
Wykres 25 Wypadki i ofiary śmiertelne w powiatach strzeleckim i kędzierzyńsko-kozielskim w latach 2014-2019.....	128
Grafika 1 Podział administracyjny KSSOF.....	5
Grafika 2 Struktura funkcjonalno-przestrzenna województwa opolskiego.....	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Grafika 3 Gęstość zaludnienia w gminach KSSOF w 2020 r.....	10
Grafika 4 Liczba ludności w gminach KSSOF w 2020 r.....	11
Grafika 5 Współczynnik feminizacji w gminach KSSOF w 2020 r.....	12
Grafika 6 Odsetek osób w wieku 65 i więcej w populacji ogółem w gminach KSSOF w 2020 r.....	14
Grafika 7 Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym w gminach KSSOF w 2020 r.....	15
Grafika 8 Przyrost naturalny na 1000 ludności w gminach KSSOF w 2020 r.....	23
Grafika 9 Saldo migracji na 1000 ludności w gminach KSSOF w 2020 r.....	24
Grafika 10 Wskaźnik syntetyczny potencjału demograficznego.....	29
Grafika 11 Układ głównych połączeń na terenie KSSOF.....	31
Grafika 12 Zasięg sieci wodociągowej w gminach KSSOF w 2019 r.....	37
Grafika 13 Zasięg sieci kanalizacyjnej w gminach KSSOF w 2019 r.....	38
Grafika 14 Zasięg sieci gazowej w gminach KSSOF w 2019 r.....	39
Grafika 15 Liczba mieszkań przypadająca na 1000 mieszkańców w gminach KSSOF w 2019 r.....	44
Grafika 16 Liczba bezrobotnych na 1000 mieszkańców w 2020 roku.....	50
Grafika 17 Liczba bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w grudniu 2018 r.....	51
Grafika 18 Liczba podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru regon na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym w 2020 r.....	63
Grafika 19 Kierunki przepływu ludności związanych z zatrudnieniem, Kędzierzyn-Koźle.....	64
Grafika 20 Kierunki przepływu ludności związanych z zatrudnieniem – Strzelce Opolskie.....	65
Grafika 21 Księgozbiór bibliotek w KSSOF na 1000 ludności w 2020 r.....	84
Grafika 22 Ludność przypadająca na jedną placówkę biblioteczną na terenie KSSOF w 2020 r.....	85
Grafika 23 Zmiana liczby czytelników bibliotek publicznych na terenie KSSOF na 1000 ludności w 2020 r.....	88
Grafika 24 Miejsca noclegowe w gminach KSSOF w 2020 r.....	92
Grafika 25 Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1000 mieszkańców w 2020 r.....	101
Grafika 26 Dane dotyczące szczepień na COVID-19.....	124
Grafika 27 Pożary wymagające udziału jednostek ochrony przeciwpożarowej w KSSOF w 2020 roku.....	129
Grafika 28 Miejscowe zagrożenia wymagające udziału jednostek ochrony przeciwpożarowej w KSSOF w 2020 roku.....	130
Grafika 29 Pokrycie gmin KSSOF formami ochrony przyrody w 2020 r.....	136
Grafika 30 Formy ochrony przyrody na terenie KSSOF.....	137
Grafika 31 Wody powierzchniowe.....	139
Grafika 32 Wody podziemne.....	141
Grafika 33 Odpady komunalne zebrane selektywnie i zmieszane w KSSOF w 2020 r.....	145